

Bank Polski

Skonsolidowane sprawozdanie
finansowe Grupy Kapitałowej
PKO Banku Polskiego SA
za rok zakończony dnia
31 grudnia 2014 roku

WYBRANE DANE FINANSOWE DOTYCZĄCE SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

WYBRANE DANE FINANSOWE	w tys. PLN		w tys. EUR	
	okres od 01.01.2014 do 31.12.2014	okres od 01.01.2013 do 31.12.2013	okres od 01.01.2014 do 31.12.2014	okres od 01.01.2013 do 31.12.2013
Wynik z tytułu odsetek	7 522 931	6 721 962	1 795 749	1 596 286
Wynik z tytułu prowizji i opłat	2 933 506	3 005 752	700 238	713 786
Wynik z działalności operacyjnej	4 002 753	4 046 442	955 471	960 922
Zysk brutto	4 034 563	4 044 464	963 064	960 452
Zysk netto (z uwzględnieniem udziałowców niesprawujących kontroli)	3 242 816	3 228 193	774 071	766 610
Zysk netto przypadający na jednostkę dominującą	3 254 122	3 229 793	776 770	766 990
Zysk na jedną akcję - podstawowy z zysku za okres (w PLN/EUR)	2,60	2,58	0,62	0,61
Zysk na jedną akcję - rozwodniony z zysku za okres (w PLN/EUR)	2,60	2,58	0,62	0,61
Dochody całkowite netto	3 398 726	2 967 917	811 287	704 801
Przepływy pieniężne z działalności operacyjnej	2 024 410	(1 136 695)	483 233	(269 935)
Przepływy pieniężne z działalności inwestycyjnej	(7 703 122)	(1 031 818)	(1 838 761)	(245 029)
Przepływy pieniężne z działalności finansowej	11 048 828	(1 442 380)	2 637 392	(342 527)
Przepływy pieniężne netto	5 370 116	(3 610 893)	1 281 865	(857 491)

WYBRANE DANE FINANSOWE	w tys. PLN		w tys. EUR	
	stan na 31.12.2014	stan na 31.12.2013	stan na 31.12.2014	stan na 31.12.2013
Aktywa razem	248 700 589	199 231 110	58 348 917	48 039 909
Kapitał własny ogółem	27 615 551	25 154 325	6 479 026	6 065 375
Kapitał przypisany akcjonariuszom jednostki dominującej	27 625 566	25 152 816	6 481 375	6 065 012
Kapitał zakładowy	1 250 000	1 250 000	293 269	301 408
Liczba akcji (w tys.)	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000
Wartość księgowa na jedną akcję (w PLN/EUR)	22,09	20,12	5,18	4,85
Rozwodniona liczba akcji (w tys.)	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000
Rozwodniona wartość księgowa na jedną akcję (w PLN/EUR)	22,09	20,12	5,18	4,85
Współczynnik wypłacalności	12,96%	13,58%	12,96%	13,58%
Fundusze podstawowe (Tier 1)	22 348 472	19 611 274	5 243 289	4 728 799
Fundusze uzupełniające (Tier 2)	2 394 713	1 539 670	561 836	371 255
Kapitał krótkoterminowy (Tier 3)	-	154 112	-	37 160

Wybrane pozycje skonsolidowanego sprawozdania finansowego przeliczono na EUR według następujących kursów:

- pozycje rachunku zysków i strat, sprawozdania z całkowitych dochodów oraz sprawozdania z przepływów pieniężnych – kurs liczony jako średnia kursów NBP, obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca roku 2014 i 2013, odpowiednio: 1 EUR = 4,1893 PLN i 1 EUR = 4,2110 PLN,
- pozycje sprawozdania z sytuacji finansowej – kurs średni NBP na dzień 31 grudnia 2014 roku: 1 EUR = 4,2623 PLN oraz na dzień 31 grudnia 2013 roku: 1 EUR = 4,1472 PLN.

SPIS TREŚCI

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT.....	4
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW	4
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ.....	5
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM.....	6
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH.....	7
NOTY DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO	8

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

	Nota	2014	2013
Działalność kontynuowana			
Przychody z tytułu odsetek	5	10 737 431	10 763 494
Koszty z tytułu odsetek	5	(3 214 500)	(4 041 532)
Wynik z tytułu odsetek		7 522 931	6 721 962
Przychody z tytułu prowizji i opłat	6	4 002 155	3 926 602
Koszty z tytułu prowizji i opłat	6	(1 068 649)	(920 850)
Wynik z tytułu prowizji i opłat		2 933 506	3 005 752
Przychody z tytułu dywidend	7	6 511	5 766
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej	8	75 188	54 309
Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych	9	150 050	67 484
Wynik z pozycji wymiany		235 797	241 848
Pozostałe przychody operacyjne	10	570 779	1 080 945
Pozostałe koszty operacyjne	10	(348 198)	(471 200)
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto		222 581	609 745
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw	11	(1 898 670)	(2 037 881)
Ogólne koszty administracyjne	12	(5 245 141)	(4 622 543)
Wynik z działalności operacyjnej		4 002 753	4 046 442
Udział w zyskach i stratach jednostek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach		31 810	(1 978)
Zysk brutto		4 034 563	4 044 464
Podatek dochodowy	13	(791 747)	(816 271)
Zysk netto (z uwzględnieniem udziałowców niesprawujących kontroli)		3 242 816	3 228 193
Zyski i straty udziałowców niesprawujących kontroli		(11 306)	(1 600)
Zysk netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej		3 254 122	3 229 793

Zysk na jedną akcję	14		
– podstawowy z zysku za okres (PLN)		2,60	2,58
– rozwodniony z zysku za okres (PLN)		2,60	2,58
Średnia ważona liczba akcji zwykłych w okresie (w tys.)		1 250 000	1 250 000
Średnia ważona rozwodniona liczba akcji zwykłych w okresie (w tys.)		1 250 000	1 250 000

Działalność zaniechana

Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA nie prowadziła w latach 2014 i 2013 działalności zaniechanej.

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

	Nota	2014	2013
Zysk netto (z uwzględnieniem udziałowców niesprawujących kontroli)		3 242 816	3 228 193
Inne dochody całkowite		155 910	(260 276)
Pozycje, które mogą być przeklasyfikowane do rachunku zysków i strat		157 210	(252 600)
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych, brutto	20	161 478	(219 126)
Podatek odroczone z tytułu zabezpieczenia przepływów pieniężnych	13	(30 681)	41 634
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych, netto		130 797	(177 492)
Aktualizacja wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, brutto	9; 23	110 437	(79 539)
Podatek odroczone z tytułu aktualizacji wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	13	(21 594)	14 644
Aktualizacja wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, netto		88 843	(64 895)
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych		(63 490)	(8 829)
Udział w innych dochodach całkowitych jednostki stowarzyszonej	25	1 060	(1 384)
Pozycje, które nie mogą być przeklasyfikowane do rachunku zysków i strat		(1 300)	(7 676)
Zyski i straty aktuarialne/ Rozliczenie z tytułu akcji, netto		(1 300)	(7 676)
Zyski i straty aktuarialne, brutto		(1 537)	(9 477)
Podatek odroczone	13	237	1 801
Dochody całkowite netto, razem		3 398 726	2 967 917
Dochody całkowite netto, razem przypadające na:		3 398 726	2 967 917
akcjonariuszy PKO Banku Polskiego SA		3 410 250	2 969 231
udziałowców niesprawujących kontroli		(11 524)	(1 314)

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ

	Nota	31.12.2014	31.12.2013
AKTYWA			
Kasa, środki w Banku Centralnym	16	11 738 371	7 246 120
Należności od banków	17	2 486 686	1 893 441
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	18	1 924 426	479 881
Pochodne instrumenty finansowe	19	5 494 822	3 000 860
Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	21	15 723 148	15 204 756
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	22	179 497 384	149 623 262
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	23	22 279 225	14 073 078
Inwestycyjne papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności	24	233 358	38 005
Inwestycje w jednostki stowarzyszone i wspólne przedsięwzięcia	25	322 486	309 692
Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	26	624 992	172 219
Zapasy	27	237 883	649 641
Wartości niematerialne	28	3 379 501	2 230 222
Rzeczowe aktywa trwałe, w tym:	29	2 653 555	2 611 233
nieruchomości inwestycyjne		129 693	114 589
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	13	118 810	206 401
Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego	13	863 677	562 421
Inne aktywa	30	1 122 265	929 878
SUMA AKTYWÓW		248 700 589	199 231 110
ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁ WŁASNY			
Zobowiązania			
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	31	4 427	4 065
Zobowiązania wobec banków	32	19 394 482	3 747 337
Pochodne instrumenty finansowe	19	5 545 141	3 328 211
Zobowiązania wobec klientów	33	174 386 766	151 904 181
Zobowiązania z tytułu działalności ubezpieczeniowej		2 679 722	-
Zobowiązania związane z aktywami zaklasyfikowanymi jako przeznaczone do sprzedaży		34 964	2 880
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	35	13 300 610	10 546 446
Zobowiązania podporządkowane	36	2 413 985	1 620 857
Pozostałe zobowiązania	37	2 954 603	2 547 237
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	13	17 453	22 595
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	13	29 047	32 106
Rezerwy	38	323 838	320 870
SUMA ZOBOWIĄZAŃ		221 085 038	174 076 785
Kapitał własny			
Kapitał zakładowy	39	1 250 000	1 250 000
Pozostałe kapitały	39	23 374 794	21 108 673
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	39	(192 692)	(129 420)
Niepodzielony wynik finansowy	39	(60 658)	(306 230)
Wynik roku bieżącego	39	3 254 122	3 229 793
Kapitał przypisany akcjonariuszom jednostki dominującej	39	27 625 566	25 152 816
Udziały niekontrolujące	39	(10 015)	1 509
KAPITAŁ WŁASNY OGÓŁEM		27 615 551	25 154 325
SUMA ZOBOWIĄZAŃ I KAPITAŁU WŁASNEGO		248 700 589	199 231 110
Wskaźniki			
Współczynnik wypłacalności	70	12,96%	13,58%
Wartość księgowa (w tys. PLN)		27 615 551	25 154 325
Liczba akcji (w tys.)	1	1 250 000	1 250 000
Wartość księgowa na jedną akcję (w PLN)		22,09	20,12
Rozwodniona liczba akcji (w tys.)		1 250 000	1 250 000
Rozwodniona wartość księgowa na jedną akcję (w PLN)		22,09	20,12

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITAŁE WŁASNYM

2014	Kapitał zakładowy	Pozostałe kapitały							Różnice kursowe z przeliczenia jednostek z zagranicznych	Niepodzielony wynik finansowy	Wynik okresu bieżącego	Kapitał przypisany akcjonariuszom jednostki dominującej, razem	Udziały niekontrolujące	Kapitał własny ogółem	
		Kapitały rezerwowe			Inne dochody całkowite										
		Kapitał zapasowy	Fundusz ogólnego ryzyka bankowego	Pozostałe kapitały rezerwowe	Udziały w innych dochodach całkowitych jednostki stowarzyszonej	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	Zyski i straty aktuarialne							Razem pozostałe kapitały
Nota 39															
1 stycznia 2014 roku	1 250 000	16 760 686	1 070 000	3 469 107	(54)	(57 797)	(125 593)	(7 676)	21 108 673	(129 420)	(306 230)	3 229 793	25 152 816	1 509	25 154 325
Przeniesienie wyniku z lat ubiegłych	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3 229 793	(3 229 793)	-	-	-
Dochody całkowite razem, w tym:	-	-	-	-	1 060	88 843	130 797	(1 300)	219 400	(63 272)	-	3 254 122	3 410 250	(11 524)	3 398 726
Zysk netto	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3 254 122	3 254 122	(11 306)	3 242 816
Pozostałe dochody całkowite	-	-	-	-	1 060	88 843	130 797	(1 300)	219 400	(63 272)	-	-	156 128	(218)	155 910
Transfer zysku z przeznaczeniem na kapitał	-	2 041 701	-	5 020	-	-	-	-	2 046 721	-	(2 046 721)	-	-	-	-
Wypłacona dywidenda	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(937 500)	-	(937 500)	-	(937 500)
31 grudnia 2014 roku	1 250 000	18 802 387	1 070 000	3 474 127	1 006	31 046	5 204	(8 976)	23 374 794	(192 692)	(60 658)	3 254 122	27 625 566	(10 015)	27 615 551

2013	Kapitał zakładowy	Pozostałe kapitały							Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	Niepodzielony wynik finansowy	Wynik okresu bieżącego	Kapitał przypisany akcjonariuszom jednostki dominującej, razem	Udziały niekontrolujące	Kapitał własny ogółem	
		Kapitały rezerwowe			Inne dochody całkowite										Razem pozostałe kapitały
		Kapitał zapasowy	Fundusz ogólnego ryzyka bankowego	Pozostałe kapitały rezerwowe	Udziały w innych dochodach całkowitych jednostki stowarzyszonej	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	Zyski i straty aktuarialne							
Nota 39															
1 stycznia 2013 roku	1 250 000	15 364 728	1 070 000	3 437 957	1 330	7 098	51 899	51 953	19 984 965	(120 305)	(416 554)	3 738 640	24 436 746	(338)	24 436 408
Przeniesienie wyniku z lat ubiegłych	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3 738 640	(3 738 640)	-	-	-
Dochody całkowite razem, w tym:	-	-	-	-	(1 384)	(64 895)	(177 492)	(7 676)	(251 447)	(9 115)	-	3 229 793	2 969 231	(1 314)	2 967 917
Zysk netto	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3 229 793	3 229 793	(1 600)	3 228 193
Pozostałe dochody całkowite	-	-	-	-	(1 384)	(64 895)	(177 492)	(7 676)	(251 447)	(9 115)	-	-	(260 562)	286	(260 276)
Transfer zysku z przeznaczeniem na kapitał	-	1 416 885	-	31 150	-	-	-	-	1 448 035	-	(1 448 035)	-	-	-	-
Zmiana posiadanych udziałów niekontrolujących	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(3 161)	-	(3 161)	3 161	-
Utrata kontroli nad jednostką zależną	-	(20 927)	-	-	-	-	-	-	(20 927)	-	20 927	-	-	-	-
Przeniesienie z innych dochodów całkowitych na niepodzielony wynik finansowy	-	-	-	-	-	-	-	(51 953)	(51 953)	-	51 953	-	-	-	-
Wypłacona dywidenda	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(2 250 000)	-	(2 250 000)	-	(2 250 000)
31 grudnia 2013 roku	1 250 000	16 760 686	1 070 000	3 469 107	(54)	(57 797)	(125 593)	(7 676)	21 108 673	(129 420)	(306 230)	3 229 793	25 152 816	1 509	25 154 325

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

	Nota	2014	2013
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej			
Zysk brutto		4 034 563	4 044 464
Korekty razem:		(2 010 153)	(5 181 159)
Amortyzacja		747 164	579 240
(Zysk) strata z działalności inwestycyjnej	42	(17 629)	(432 805)
Odsetki i dywidendy	42	(70 072)	(526 650)
Zmiana stanu należności od banków	42	516 391	932 282
Zmiana stanu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu oraz instrumentów finansowych przy początkowym ujęciu wyznaczonych jako wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	42	3 636 624	(2 777 360)
Zmiana stanu pochodnych instrumentów finansowych (aktywo)	42	(2 465 578)	859 701
Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych klientom	42	(6 368 592)	(6 014 711)
Zmiana stanu innych aktywów, zapasów oraz aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	42	22 298	(123 665)
Zmiana stanu zobowiązań wobec banków	42	(10 148 916)	(254 374)
Zmiana stanu pochodnych instrumentów finansowych (zobowiązanie)	42	2 205 844	(635 887)
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	42	9 077 138	4 704 388
Zmiana stanu zobowiązań zaklasyfikowanych jako przeznaczone do sprzedaży		32 084	2 880
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji papierów wartościowych	42	797 462	542 532
Zmiana stanu rezerw i odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości	42	1 298 353	(598 898)
Zmiana stanu pozostałych zobowiązań, zobowiązań z działalności ubezpieczeniowej oraz zobowiązań podporządkowanych	42	315 877	719 951
Zapłacony podatek dochodowy		(842 623)	(1 033 741)
Inne korekty	42	(745 978)	(1 124 042)
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej		2 024 410	(1 136 695)
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Wpływy z działalności inwestycyjnej		44 158 212	45 064 980
Zbycie jednostki zależnej, po potrąceniu zbytych środków pieniężnych		-	383 561
Zbycie aktywów trwałych dostępnych do sprzedaży		-	25 450
Zbycie i odsetki od inwestycyjnych papierów wartościowych		44 056 862	44 610 734
Zbycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych		73 451	43 347
Inne wpływy inwestycyjne (dywidendy)		27 899	1 888
Wydatki z działalności inwestycyjnej		(51 861 334)	(46 096 798)
Nabycie jednostek zależnych, po potrąceniu nabytych środków pieniężnych		(1 797 972)	(39)
Nabycie inwestycyjnych papierów wartościowych		(49 249 230)	(45 040 357)
Nabycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych		(814 132)	(1 056 402)
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		(7 703 122)	(1 031 818)
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej			
Wpływy z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych		3 569 624	2 119 934
Umorzenie dłużnych papierów wartościowych		(1 612 922)	(2 032 020)
Dywidendy wypłacone		(937 500)	(2 250 000)
Splata odsetek od wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych i pożyczek podporządkowanych		(475 673)	(478 531)
Zaciągnięcie zobowiązań długoterminowych		15 287 591	1 974 081
Splata zobowiązań długoterminowych		(4 782 292)	(775 844)
Środki pieniężne netto z działalności finansowej		11 048 828	(1 442 380)
Przepływy pieniężne netto		5 370 116	(3 610 893)
w tym z tytułu różnic kursowych od gotówki i jej ekwiwalentów		125 680	(16 722)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek okresu		8 884 739	12 495 632
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu	42	14 254 855	8 884 739
w tym o ograniczonej możliwości dysponowania	16	11 440	32 078

NOTY DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

SPIS TREŚCI

NOTY DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO	10
1. Informacje ogólne.....	10
2. Opis ważniejszych zasad rachunkowości oraz szacunków i ocen	12
3. Nabycie na dzień 1 kwietnia 2014 roku przez PKO Bank Polski SA spółek Nordea Polska i portfela Szwedzkiego	38
4. Informacje dotyczące segmentów działalności oraz informacje o obszarach geograficznych	46
4.1. Informacje dotyczące segmentów działalności	46
4.2. Informacja o obszarach geograficznych	48
NOTY DO SKONSOLIDOWANEGO RACHUNKU ZYSKÓW I STRAT.....	50
5. Przychody i koszty z tytułu odsetek.....	50
6. Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat.....	51
7. Przychody z tytułu dywidend	51
8. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej.....	52
9. Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych oraz aktualizacja wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	52
10. Pozostałe przychody i koszty operacyjne	53
11. Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw.....	54
12. Ogólne koszty administracyjne.....	56
13. Podatek dochodowy.....	56
14. Zysk przypadający na jedną akcję	59
15. Wypłacone dywidendy z podziałem na akcje.....	59
NOTY DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ.....	60
16. Kasa, środki w Banku Centralnym	60
17. Należności od banków	60
18. Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu.....	61
19. Pochodne instrumenty finansowe	62
20. Pochodne instrumenty zabezpieczające.....	64
21. Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	67
22. Kredyty i pożyczki udzielone klientom.....	68
23. Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży.....	71
24. Inwestycyjne papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności.....	73
25. Inwestycje w jednostki stowarzyszone i wspólne przedsięwzięcia	74
26. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży.....	76
27. Zapasy	77
28. Wartości niematerialne.....	77
29. Rzeczowe aktywa trwałe	80
30. Inne aktywa.....	82
31. Zobowiązania wobec Banku Centralnego	82
32. Zobowiązania wobec banków	83
33. Zobowiązania wobec klientów	83
34. Zobowiązania z tytułu działalności ubezpieczeniowej.....	84
35. Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	84
36. Zobowiązania podporządkowane.....	85
37. Pozostałe zobowiązania.....	86
38. Rezerwy	86

39. Kapitały własne i akcjonariat Banku.....	87
POZOSTAŁE NOTY.....	89
40. Zobowiązania warunkowe oraz pozabilansowe zobowiązania otrzymane.....	89
41. Sprawy sporne.....	91
42. Informacje uzupełniające do skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych.....	93
43. Transakcje ze Skarbem Państwa i jednostkami powiązanymi.....	96
44. Transakcje z jednostkami powiązanymi kapitałowo.....	99
45. Transakcje z jednostkami powiązanymi osobowo.....	100
46. Świadczenia dla kluczowego personelu kierowniczego PKO Banku Polskiego SA.....	100
47. Zasady ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Grupie Kapitałowej Banku.....	102
48. Zmiany w Spółkach wchodzących w skład Grupy Kapitałowej.....	102
49. Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych.....	105
50. Kompensowanie aktywów i zobowiązań finansowych.....	112
51. Działalność powiernicza.....	113
CELE I ZASADY ZARZĄDZANIA RYZYKIEM.....	114
52. Zarządzanie ryzykiem w Grupie Kapitałowej.....	114
53. Zarządzanie ryzykiem kredytowym.....	118
54. Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej.....	133
55. Zarządzanie ryzykiem walutowym.....	136
56. Zarządzanie ryzykiem płynności.....	138
57. Zarządzanie ryzykiem cen towarów.....	142
58. Zarządzanie ryzykiem cen kapitałowych papierów wartościowych.....	142
59. Inne ryzyka cenowe.....	142
60. Zarządzanie ryzykiem instrumentów pochodnych.....	142
61. Zarządzanie ryzykiem operacyjnym.....	143
62. Zarządzanie ryzykiem braku zgodności.....	145
63. Zarządzanie ryzykiem biznesowym.....	145
64. Zarządzanie ryzykiem utraty reputacji.....	147
65. Zarządzanie ryzykiem modeli.....	147
66. Zarządzanie ryzykiem zmian makroekonomicznych.....	148
67. Zarządzanie ryzykiem kapitałowym.....	148
68. Zarządzanie ryzykiem ubezpieczeniowym.....	149
69. Kompleksowe testy warunków skrajnych.....	150
70. Adekwatność kapitałowa.....	150
71. Informacje o pakietowej sprzedaży wierzytelności.....	154
INFORMACJE DOTYCZĄCE PODMIOTU UPRAWNIONEGO DO BADANIA SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH ORAZ ZDARZENIA NASTĘPUJĄCE PO DNIU KOŃCZĄCYM OKRES SPRAWOZDAWCZY.....	155
72. Informacje dotyczące podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych.....	155
73. Zdarzenia następujące po dniu kończącym okres sprawozdawczy.....	155

NOTY DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

1. Informacje ogólne

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego SA („Grupa PKO Banku Polskiego SA”, „Grupa Kapitałowa Banku”, „Grupa Kapitałowa”) obejmuje rok zakończony dnia 31 grudnia 2014 roku oraz zawiera dane porównawcze za rok zakończony dnia 31 grudnia 2013 roku. Dane finansowe prezentowane są w złotych polskich (PLN), w zaokrągleniu do tysiąca złotych, chyba że wskazano inaczej.

Jednostką dominującą w Grupie Kapitałowej Banku jest Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski Spółka Akcyjna („PKO Bank Polski SA”, „Bank”).

Bank został utworzony w 1919 roku jako Poczta Kasa Oszczędnościowa. W 1950 roku rozpoczął działalność jako Powszechna Kasa Oszczędności bank państwowy. Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 stycznia 2000 roku (Dz. U. Nr 5, poz. 55 z późniejszymi zmianami) przekształcono Powszechną Kasę Oszczędności bank państwowy w jednoosobową spółkę akcyjną Skarbu Państwa pod nazwą Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie, przy ul. Puławskiej 15, 02-515 Warszawa, w Polsce.

W dniu 12 kwietnia 2000 roku zarejestrowano Powszechną Kasę Oszczędności Bank Polski Spółkę Akcyjną i wpisano do Rejestru Handlowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla Miasta Stołecznego Warszawy, Sąd Gospodarczy XVI Wydział Rejestrowy. Obecnie właściwym sądem jest Sąd Rejonowy dla Miasta Stołecznego Warszawy, XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego. Bank został zarejestrowany pod numerem KRS 0000026438 oraz nadano mu numer statystyczny REGON 016298263. Kapitał zakładowy (wpłacony) wynosi 1 250 000 000 PLN.

Zgodnie z Cedulą Giełdową Bank zaklasyfikowany jest do makrosektora „Finanse”, sektor „Banki”.

Działalność Grupy

PKO Bank Polski SA jest uniwersalnym bankiem depozytowo-kredytowym obsługującym osoby fizyczne, prawne oraz inne podmioty będące osobami krajowymi i zagranicznymi. PKO Bank Polski SA może posiadać wartości dewizowe i dokonywać obrotu tymi wartościami, jak również wykonywać operacje walutowe i dewizowe oraz otwierać i posiadać rachunki bankowe w bankach za granicą, a także lokować środki dewizowe na tych rachunkach.

Ponadto, poprzez podmioty zależne Grupa Kapitałowa świadczy usługi finansowe w zakresie leasingu, faktoringu, funduszy inwestycyjnych, funduszy emerytalnych i ubezpieczeń na życie oraz świadczy usługi wsparcia w zakresie prowadzenia działalności, prowadzi działalność deweloperską i zarządza nieruchomością, a także poprzez podmioty zależne na Ukrainie prowadzi działalność bankową, windykacyjną i faktoringową.

Zakres działalności poszczególnych podmiotów wchodzących w skład Grupy Kapitałowej został przedstawiony w pozycji „Skład Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA”.

Grupa Kapitałowa prowadzi działalność na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz poprzez podmioty zależne: KREDOBANK SA, „Inter-Risk Ukraina” Spółka z dodatkową odpowiedzialnością, Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje” Sp. z o.o., Finansowa Kompania „Idea Kapitał” Sp. z o.o. na terenie Ukrainy, jak również poprzez spółki zależne PKO Finance AB i PKO Leasing Sverige AB na terenie Szwecji.

Zatwierdzenie sprawozdania finansowego

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe, podlegające przeglądowi przez Komitet Audytu Rady Nadzorczej Banku w dniu 11 marca 2015 roku, zostało zaakceptowane do publikacji przez Zarząd Banku w dniu 10 marca 2015 roku.

**SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE
GRUPY KAPITAŁOWEJ PKO BANKU POLSKIEGO SA
ZA ROK ZAKOŃCZONY 31 GRUDNIA 2014 ROKU
(W TYSIĄCACH ZŁOTYCH)**

Bank Polski

Skład Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA

W skład Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA wchodzi następujące jednostki zależne bezpośrednio oraz zależne pośrednio:

NAZWA JEDNOSTKI	SIEDZIBA	ZAKRES DZIAŁALNOŚCI	% UDZIAŁ W KAPITAŁE *	
			31.12.2014	31.12.2013
PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA	Warszawa	zarządzanie funduszami inwestycyjnymi	100,00	100,00
PKO BP BANKOWY PTE SA	Warszawa	zarządzanie funduszami emerytalnymi	100,00	100,00
PKO Leasing SA	Łódź	działalność leasingowa	100,00	100,00
PKO Bankowy Leasing Sp. z o.o.	Łódź	działalność leasingowa	100,00	100,00
PKO Leasing Sverige AB	Sztokholm, Szwecja	działalność leasingowa	100,00	100,00
Bankowe Towarzystwo Kapitałowe SA	Warszawa	działalność usługowa	100,00	100,00
PKO BP Faktoring SA ¹	Warszawa	działalność faktoringowa	99,9889	99,9889
Inteligo Financial Services SA ²	Warszawa	-	-	100,00
PKO BP Finat Sp. z o.o.	Warszawa	działalność usługowa, w tym usługi wspomagające zarządzanie funduszami	100,00	100,00
PKO Życie Towarzystwo Ubezpieczeń SA ³	Warszawa	ubezpieczenia na życie	100,00	-
Ubezpieczeniowe Usługi Finansowe Sp. z o.o. ⁴	Warszawa	działalność usługowa	100,00	-
PKO Bank Hipoteczny SA ⁵	Gdynia	działalność bankowa	100,00	-
PKO Finance AB	Sztokholm, Szwecja	usługi finansowe	100,00	100,00
KREDOBANK SA	Lwów, Ukraina	działalność bankowa	99,5655	99,5655
Finansowa Kompania „Idea Kapital” Sp. z o.o.	Lwów, Ukraina	usługi finansowe	100,00	100,00
„Inter-Risk Ukraina” Spółka z dodatkową odpowiedzialnością	Kijów, Ukraina	działalność windykacyjna	100,00	100,00
Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje” Sp. z o.o. ⁶	Kijów, Ukraina	działalność faktoringowa	95,4676	91,8766
Qualia Development Sp. z o.o. ⁷	Warszawa	działalność deweloperska	100,00	100,00
Qualia Sp. z o.o.	Warszawa	komplementariusz w spółkach komandytowych Grupy Qualia Development	100,00	100,00
Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – Neptun Park Sp. k.	Warszawa	działalność deweloperska	99,9975	99,9975
Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – Sopot Sp. k.	Warszawa	działalność deweloperska	99,9811	99,9787
Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – Jurata Sp. k.	Warszawa	działalność deweloperska	99,9770	99,9608
Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – Nowy Wilanów Sp. k.	Warszawa	działalność deweloperska	99,9750	99,9750
Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – Zakopane Sp. k.	Warszawa	działalność deweloperska	99,9123	99,9123
Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – Pomerania Sp. k.	Warszawa	działalność deweloperska	99,8951	99,8951
Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – Projekt 1 Sp. k.	Warszawa	działalność deweloperska	50,00	50,00
Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – Władysławowo Sp. k.	Warszawa	działalność deweloperska	50,00	50,00
Qualia Hotel Management Sp. z o.o.	Warszawa	działalność deweloperska	100,00	100,00
Qualia - Residence Sp. z o.o.	Warszawa	działalność deweloperska	100,00	100,00
Qualia - Rezydencja Flotyła Sp. z o.o.	Warszawa	działalność deweloperska	100,00	100,00
„Fort Mokotów Inwestycje” Sp. z o.o.	Warszawa	działalność deweloperska	100,00	100,00
Sarmia Dolina Sp. z o.o.	Warszawa	działalność deweloperska	100,00	100,00
Giełda Nieruchomości Wartościowych Sp. z o.o.	Warszawa	pośrednictwo w sprzedaży nieruchomości	100,00	100,00
„Fort Mokotów” Sp. z o.o. w likwidacji	Warszawa	w likwidacji	51,00	51,00
„CENTRUM HAFNERA” Sp. z o.o. ⁸	Sopot	zarządzanie nieruchomościami spółek zależnych	72,9766	49,43
„Sopot Zdrój” Sp. z o.o.	Sopot	zarządzanie nieruchomościami	100,00	100,00
„Promenada Sopocka” Sp. z o.o.	Sopot	usługi najmu i zarządzanie nieruchomościami	100,00	100,00
„Centrum Majkowskiego” Sp. z o.o. w likwidacji	Sopot	w likwidacji	100,00	100,00
„Kamienica Morska” Sp. z o.o. w likwidacji ⁹	Sopot	-	-	100,00
Merkury - fiz an ¹⁰	Warszawa	lokowanie środków zebranych od uczestników funduszu	100,00	100,00
„Zarząd Majątkiem Górczewska” Sp. z o.o.	Warszawa	zarządzanie nieruchomościami	100,00	100,00
Molina Sp. z o.o.	Warszawa	komplementariusz w spółkach komandytowo-akcyjnych Funduszu	100,00	100,00
Molina spółka z ograniczoną odpowiedzialnością 1 S.K.A.	Warszawa	kupno i sprzedaż nieruchomości na własny rachunek zarządzanie nieruchomościami	100,00	100,00
Molina spółka z ograniczoną odpowiedzialnością 2 S.K.A.	Warszawa	kupno i sprzedaż nieruchomości na własny rachunek zarządzanie nieruchomościami	100,00	100,00
Molina spółka z ograniczoną odpowiedzialnością 3 S.K.A.	Warszawa	kupno i sprzedaż nieruchomości na własny rachunek zarządzanie nieruchomościami	100,00	100,00
Molina spółka z ograniczoną odpowiedzialnością 4 S.K.A.	Warszawa	kupno i sprzedaż nieruchomości na własny rachunek zarządzanie nieruchomościami	100,00	100,00
Molina spółka z ograniczoną odpowiedzialnością 5 S.K.A.	Warszawa	kupno i sprzedaż nieruchomości na własny rachunek zarządzanie nieruchomościami	100,00	100,00
Molina spółka z ograniczoną odpowiedzialnością 6 S.K.A.	Warszawa	kupno i sprzedaż nieruchomości na własny rachunek zarządzanie nieruchomościami	100,00	100,00

* Udział w kapitale podmiotu bezpośrednio dominującego

- 1) Drugim akcjonariuszem Spółki jest PKO Bank Polski SA.
- 2) W dniu 28 listopada 2014 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym właściwym dla spółki przejmującej zostało zarejestrowane połączenie spółki Inteligo Financial Services SA (jako spółki przejmowanej) ze spółką PKO BP Finat Sp. z o.o. (jako spółką przejmującą).
- 3) Spółka zależna od PKO Banku Polskiego SA od 1 kwietnia 2014 roku; poprzednia nazwa „Nordea Polska Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie” SA.
- 4) Spółka zależna pośrednio od PKO Banku Polskiego SA od 1 kwietnia 2014 roku; poprzednia nazwa Nordea Usługi Finansowe Sp. z o.o.
- 5) Spółka została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 24 października 2014 roku.
- 6) Drugim udziałowcem Spółki jest „Inter-Risk Ukraina” Sp. z o.o.
- 7) Spółka na koniec 2014 roku wykazywana jest jako aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży; w spółkach komandytowych Grupy Kapitałowej Qualia Development w pozycji udział w kapitale prezentowany jest udział komandytariusza - spółki Qualia Development Sp. z o.o. w wartości wniesionych wkładów.
- 8) Spółka do 19 stycznia 2014 roku była wspólnym przedsięwzięciem PKO Banku Polskiego SA.
- 9) W dniu 24 stycznia 2014 roku Spółka została wykreślona z Krajowego Rejestru Sądowego.
- 10) PKO Bank Polski SA posiada certyfikaty inwestycyjne Funduszu; w pozycji udział w kapitale prezentowany jest udział posiadanych certyfikatów inwestycyjnych Funduszu; konsolidacja jednostek zależnych od Funduszu jest dokonywana na poziomie Grupy PKO Banku Polskiego SA.

Dodatkowo Bank posiada następujące jednostki stowarzyszone i wspólne przedsięwzięcia ujęte w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym:

NAZWA JEDNOSTKI	SIEDZIBA	ZAKRES DZIAŁALNOŚCI	% UDZIAŁ W KAPITAŁE*	
			31.12.2014	31.12.2013
Wspólne przedsięwzięcia				
Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych eService Sp. z o.o.	Warszawa	działalność wspomagająca usługi finansowe, w tym obsługa transakcji dokonanych przy użyciu instrumentów płatniczych	34,00	34,00
„Centrum Obsługi Biznesu” Sp. z o.o.	Poznań	prowadzenie hotelu	41,44	41,44
Jednostki stowarzyszone				
Bank Pocztowy SA	Bydgoszcz	działalność bankowa	25,0001	25,0001
Centrum Operacyjne Sp. z o.o.	Bydgoszcz	działalność wspomagająca usługi finansowe	100,00	100,00
Spółka Dystrybucyjna Banku Powszechnego Sp. z o.o.	Warszawa	pośrednictwo finansowe	100,00	100,00
„Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych” Sp. z o.o.	Poznań	poręczenia	33,33	33,33

* Udział w kapitale podmiotu bezpośrednio dominującego.

Informacje na temat zmian udziału w kapitale jednostek zależnych zostały zamieszczone w nocie 48 „Zmiany w Spółkach wchodzących w skład Grupy Kapitałowej”.

Informacje dotyczące składu osobowego Rady Nadzorczej Banku oraz Zarządu Banku

Skład Rady Nadzorczej Banku na dzień 31 grudnia 2014 roku:

• Jerzy Góra	Przewodniczący Rady Nadzorczej
• Tomasz Zganiacz	Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej
• Mirosław Czekaj	Sekretarz Rady Nadzorczej
• Mirosława Boryczka	Członek Rady Nadzorczej
• Zofia Dzik	Członek Rady Nadzorczej
• Jarosław Klimont	Członek Rady Nadzorczej
• Piotr Marczak	Członek Rady Nadzorczej
• Elżbieta Mączyńska – Ziemacka	Członek Rady Nadzorczej
• Marek Mroczkowski	Członek Rady Nadzorczej

W dniu 26 czerwca 2014 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie Banku odwołało z tym dniem ze składu Rady Nadzorczej PKO Banku Polskiego SA Pana Cezarego Banasińskiego i Pana Ryszarda Wierzbę, a powołało w skład Rady Nadzorczej Banku Panią Mirosławę Boryczkę, Pana Jerzego Górę oraz Pana Jarosława Klimonta.

Skład Zarządu Banku na dzień 31 grudnia 2014 roku:

• Zbigniew Jagiełło	Prezes Zarządu
• Piotr Alicki	Wiceprezes Zarządu
• Bartosz Drabikowski	Wiceprezes Zarządu
• Piotr Mazur	Wiceprezes Zarządu
• Jarosław Myjak	Wiceprezes Zarządu
• Jacek Obłękowski	Wiceprezes Zarządu
• Jakub Papierski	Wiceprezes Zarządu

W trakcie roku zakończonych dnia 31 grudnia 2014 roku nie miały miejsca zmiany w składzie Zarządu Banku. W dniu 8 stycznia 2014 roku Rada Nadzorcza PKO Banku Polskiego podjęła uchwały powołujące ponownie wyżej wymienione osoby do pełnienia wskazanych funkcji, na wspólną kadencję rozpoczynającą się z upływem dotychczasowej, wspólnej kadencji Zarządu Banku.

2. Opis ważniejszych zasad rachunkowości oraz szacunków i ocen

2.1 Oświadczenie o zgodności

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) przyjętymi przez UE według stanu na dzień 31 grudnia 2014 roku a w zakresie nieuregulowanym powyższymi standardami zgodnie z wymogami ustawy z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości (Dz.U. z 2013 roku, poz. 330, tekst jednolity z późniejszymi zmianami) i wydanymi na jej podstawie przepisami wykonawczymi, jak również wymogami odnoszącymi się do emitentów papierów wartościowych dopuszczonych lub będących przedmiotem ubiegania się o dopuszczenie do obrotu na rynku oficjalnych notowań giełdowych.

Komisja Europejska zatwierdziła MSR 39 „Instrumenty Finansowe: ujmowanie i wycena” z wyjątkiem niektórych zapisów dotyczących rachunkowości zabezpieczeń. Z uwagi na fakt, że Bank stosuje MSSF zatwierdzone przez Unię Europejską („UE”), Bank zastosował zapisy MSR 39 OS.99C w kształcie zatwierdzonym przez UE, zezwalającym na desygnację, jako pozycji zabezpieczanej przepływów pieniężnych dotyczących zobowiązań o oprocentowaniu zmiennym, dla których efektywna stopa procentowa jest niższa od referencyjnej stopy procentowej (brak uwzględnienia marży). MSR 39 w wersji wydanej przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości wprowadza ograniczenie w tym zakresie.

2.2 Kontynuacja działalności

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez Grupę Kapitałową Banku w okresie co najmniej 12 miesięcy od daty publikacji, czyli od dnia 16 marca 2015 roku. Zarząd Banku nie stwierdza na dzień podpisania skonsolidowanego sprawozdania finansowego istnienia faktów i okoliczności, które wskazywałyby

na zagrożenia dla możliwości kontynuacji działalności przez Grupę Kapitałową PKO Banku Polskiego SA w okresie 12 miesięcy od daty publikacji na skutek zamierzonego lub przymusowego zaniechania, bądź istotnego ograniczenia przez Grupę Kapitałową PKO Banku Polskiego SA dotychczasowej działalności.

2.3 Podstawa sporządzania sprawozdania finansowego

W sprawozdaniu finansowym zastosowano zasadę koncepcji wartości godziwej dla aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, w tym instrumentów pochodnych oraz aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, za wyjątkiem tych, dla których nie można wiarygodnie ustalić wartości godziwej. Pozostałe składniki aktywów i zobowiązań finansowych (w tym kredyty i pożyczki) wykazywane są w wartości zamortyzowanego kosztu pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości lub w cenie nabycia pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości.

Składniki aktywów trwałych wykazywane są w cenie nabycia pomniejszonej o odpisy umorzeniowe oraz o odpisy z tytułu utraty wartości. Składniki aktywów trwałych lub grupy do sprzedaży zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży, wykazywane są w kwocie niższej z dwóch, tj. ich wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia.

2.4 Zasady konsolidacji

2.4.1. Jednostki zależne

Jednostki zależne są to podmioty (w tym jednostki niebędące spółką kapitałową, jak np. spółka cywilna) kontrolowane przez jednostkę dominującą, co oznacza, iż jednostka dominująca w sposób bezpośredni lub pośredni wpływa na politykę finansową i operacyjną danej jednostki w celu osiągnięcia korzyści ekonomicznych z jej działalności. Definicja kontroli stanowi, że:

1. inwestor sprawuje kontrolę nad jednostką, w której dokonano inwestycji, jeżeli z tytułu swojego zaangażowania w tę jednostkę podlega ekspozycji na zmienne zwroty lub gdy ma prawa do zmiennych zwrotów oraz ma możliwość wywierania wpływu na te zwroty poprzez sprawowanie władzy nad jednostką,
2. inwestor sprawuje więc kontrolę nad jednostką w której dokonano inwestycji, wtedy i tylko wtedy, gdy inwestor ten jednocześnie:
 - posiada władzę nad jednostką, w której dokonano inwestycji,
 - podlega ekspozycji na zmienne zwroty lub posiada prawa do zmiennych zwrotów z tytułu swojego zaangażowania w jednostkę, w której dokonano inwestycji, oraz
 - posiada możliwość wykorzystania władzy nad jednostką, w której dokonano inwestycji, do wywierania wpływu na kwotę zwrotów inwestora,
3. aby mieć władzę nad jednostką, w której dokonano inwestycji, inwestor musi posiadać istniejące prawa, które dają mu bieżącą możliwość kierowania istotną działalnością; przy ocenie władzy rozważane są wyłącznie prawa znaczące i prawa, które nie są prawami chronionymi,
4. ustalenie, czy dany inwestor posiada władzę, zależy od istotnej działalności, sposobu podejmowania decyzji o istotnej działalności oraz od praw posiadanych przez inwestora i inne podmioty w stosunku do jednostki, w której dokonano inwestycji.

Wprowadzone zmiany w definicji kontroli nie wpłynęły na zmianę struktury Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA w stosunku do poprzednich okresów sprawozdawczych. Wszystkie jednostki zaklasyfikowane jako jednostki zależne, zgodnie z definicją kontroli, podlegają pełnej konsolidacji w okresie od dnia objęcia nad nimi kontroli przez jednostkę dominującą do dnia ustania kontroli.

Proces konsolidacji sprawozdań finansowych jednostek zależnych metodą pełną polega na sumowaniu poszczególnych pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej, rachunku zysków i strat oraz innych całkowitych dochodów jednostki dominującej oraz jednostek zależnych w pełnej wysokości oraz dokonaniu odpowiednich korekt i wyłączeń konsolidacyjnych. Wyłączeniu podlega bilansowa wartość udziałów posiadanych przez Bank w jednostkach zależnych oraz kapitał własny tych jednostek na moment ich nabycia. Wyłączeniu podlegają w całości:

- 1) wzajemne należności i zobowiązania oraz inne rozrachunki o podobnym charakterze jednostek objętych konsolidacją,
- 2) przychody i koszty operacji gospodarczych dokonanych między jednostkami objętymi konsolidacją,
- 3) zyski lub straty powstałe w wyniku operacji gospodarczych dokonanych między jednostkami objętymi konsolidacją, zawarte w wartości aktywów jednostek podlegających konsolidacji, za wyjątkiem strat, które wskazują na występowanie utraty wartości,
- 4) dywidendy naliczone lub wypłacone przez jednostki zależne jednostce dominującej i innym jednostkom, objętym konsolidacją,
- 5) wzajemne przepływy w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych.

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych sporządzone jest na podstawie skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej i skonsolidowanego rachunku zysków i strat oraz dodatkowych objaśnień i informacji.

MSSF 10 definiuje "jednostkę inwestycyjną" i wprowadza zwolnienie z konsolidacji jednostek zależnych dla "jednostek inwestycyjnych". Jednostka inwestycyjna nie konsoliduje swoich jednostek zależnych. Zamiast tego wycenia swoje udziały w jednostkach zależnych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Aby zakwalifikować daną jednostkę jako "jednostkę inwestycyjną" muszą być spełnione następujące warunki - tzn. jednostka:

- pozyskuje fundusze od jednego lub kilku inwestorów w celu zapewnienia im usług zarządzania inwestycjami,
- zobowiązuje się wobec inwestorów, że jego celem działalności jest lokowanie funduszy wyłącznie w celu osiągnięcia zwrotów z przyrostu majątku, dochodów z inwestycji, lub obu,
- ocenia i wycenia wyniki na podstawie zasadniczo wszystkich swoich inwestycji wycenianych w wartości godziwej.

Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA nie spełnia definicji "jednostki inwestycyjnej" i w konsekwencji wprowadzone do standardów zmiany nie mają zastosowania do Grupy Kapitałowej Banku.

Sprawozdania finansowe jednostek zależnych sporządzane są za ten sam okres sprawozdawczy, co sprawozdanie jednostki dominującej. W celu wyeliminowania jakichkolwiek rozbieżności w stosowanych zasadach rachunkowości przez Bank oraz jednostki zależne wprowadza się korekty konsolidacyjne.

2.4.2. Metoda nabycia

Nabycia jednostek zależnych przez Grupę Kapitałową rozlicza się metodą nabycia.

W dniu nabycia ujmuje się, osobno od wartości firmy, możliwe do zidentyfikowania nabyte aktywa, przejęte zobowiązania oraz wszelkie niekontrolujące udziały w jednostce przejmowanej.

Możliwe do zidentyfikowania nabyte aktywa i przejęte zobowiązania wycenia się według ich wartości godziwych na dzień nabycia.

W przypadku każdego połączenia, wszelkie niekontrolujące udziały w przejmowanym podmiocie wycenia się w wartości godziwej lub w wartości proporcjonalnego udziału niekontrolujących udziałów w możliwych do zidentyfikowania aktywach netto przejmowanego podmiotu.

Wartość firmy ujmuje się na dzień nabycia i wycenia w kwocie nadwyżki sumy:

- 1) przekazanej zapłaty wycenianej według wartości godziwej na dzień nabycia,
- 2) kwoty wszelkich niekontrolujących udziałów w podmiocie przejmowanym wycenionych zgodnie z zasadami opisanymi powyżej oraz
- 3) w przypadku połączenia realizowanego etapami, wartości godziwej na dzień nabycia udziału w kapitale podmiotu przejmowanego, należącego poprzednio do Banku,

nad kwotę netto, ustaloną na dzień nabycia, wartości możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów i przejętych zobowiązań wycenionych według wartości godziwej na dzień nabycia.

Jeżeli kwota netto, ustalona na dzień nabycia, wartości możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów i przejętych zobowiązań wycenionych według wartości godziwej na dzień nabycia jest wyższa od sumy:

- 1) przekazanej zapłaty wycenianej według wartości godziwej na dzień nabycia,
- 2) kwoty wszelkich niekontrolujących udziałów w podmiocie przejmowanym wycenionych zgodnie z zasadami opisanymi powyżej oraz
- 3) w przypadku połączenia realizowanego etapami, wartości godziwej na dzień nabycia udziału w kapitale podmiotu przejmowanego, należącego poprzednio do Banku,

różnicę ujmuje się bezpośrednio w rachunku zysków i strat.

2.4.3. Jednostki stowarzyszone i wspólne przedsięwzięcia

Jednostki stowarzyszone są to jednostki (w tym jednostki nie będące spółką kapitałową, jak np. spółka cywilna), na które Grupa Kapitałowa wywiera znaczący wpływ, lecz nie sprawuje kontroli nad polityką finansową i operacyjną, co zwykle towarzyszy posiadaniu od 20% do 50% ogólnej liczby głosów w organach stanowiących.

Wspólne przedsięwzięcia są to spółki handlowe lub inne jednostki, które są współkontrolowane przez jednostkę dominującą lub znaczącego inwestora i innych udziałowców lub wspólników na podstawie statutu, umowy spółki lub umowy zawartej na okres dłuższy niż rok.

Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach rozlicza się metodą praw własności i ujmuje początkowo według kosztu. Inwestycja Grupy Kapitałowej w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach obejmuje wartość firmy określoną na dzień nabycia, pomniejszoną o ewentualne skumulowane odpisy z tytułu utraty wartości.

Udział Grupy Kapitałowej w wyniku finansowym jednostek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach od dnia nabycia ujmuje się w rachunku zysków i strat, zaś jej udział w zmianach stanu innych dochodów całkowitych od dnia nabycia – w innych dochodach całkowitych. Wartość bilansową inwestycji koryguje się o łączne zmiany stanu poszczególnych elementów kapitału od dnia ich nabycia. Gdy udział Grupy Kapitałowej w stratach jednostki stowarzyszonej i wspólnych przedsięwzięciach staje się równy lub większy od udziału Grupy Kapitałowej w tej jednostce stowarzyszonej i wspólnych przedsięwzięciach, obejmującego ewentualne inne niż zabezpieczone należności, Grupa Kapitałowa zaprzestaje ujmować dalsze straty, chyba że wzięta na siebie obowiązki lub dokonała płatności w imieniu danej jednostki.

Niezrealizowane zyski na transakcjach pomiędzy Grupą Kapitałową a jej jednostkami stowarzyszonymi i wspólnymi przedsięwzięciami eliminuje się proporcjonalnie do udziału Grupy Kapitałowej w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach. Niezrealizowane straty również są eliminowane, chyba, że transakcja dostarcza dowodów na wystąpienie utraty wartości przekazywanego składnika aktywów.

Każdorazowo na koniec okresu sprawozdawczego Grupa Kapitałowa ocenia istnienie przesłanek, które wskazują, czy wystąpiła utrata wartości inwestycji dokonanych w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach. W przypadku istnienia takiej przesłanki Grupa Kapitałowa dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej, tj. wartości użytkowej inwestycji lub wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży składnika aktywów, w zależności od tego, która z nich jest wyższa. W przypadku gdy wartość bilansowa składnika aktywów przewyższa jego wartość odzyskiwalną, Grupa Kapitałowa ujmuje w rachunku zysków i strat odpis z tytułu utraty wartości. Powyższa prognoza wartości odzyskiwalnej wymaga przyjęcia założeń dotyczących m.in. przyszłych przepływów pieniężnych, które Grupa Kapitałowa może uzyskać z tytułu dywidend lub wpływów pieniężnych z tytułu ewentualnej sprzedaży inwestycji pomniejszonej o koszty sprzedaży. Przyjęcie innych założeń dotyczących prognozowanych przepływów pieniężnych mogłoby mieć wpływ na wartość bilansową niektórych inwestycji.

2.5 Waluty obce

2.5.1. Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji

Pozycje zawarte w sprawozdaniach finansowych poszczególnych jednostek Grupy Kapitałowej działających poza granicami Polski wycenia się w walucie funkcjonalnej, tj. w walucie podstawowej środowiska gospodarczego, w którym dana jednostka prowadzi działalność. Walutą funkcjonalną jednostki dominującej i innych spółek uwzględnionych w niniejszym sprawozdaniu finansowym, z wyjątkiem jednostek prowadzących swoją działalność poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jest złoty polski. Walutą funkcjonalną jednostek działających na terenie Ukrainy jest hrywna ukraińska, natomiast walutą funkcjonalną jednostek działających na terenie Szwecji jest euro.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe prezentowane jest w złotych polskich, które są walutą funkcjonalną i walutą prezentacji Grupy Kapitałowej.

2.5.2. Transakcje i salda w walutach obcych

Transakcje wyrażone w walutach obcych przelicza się na walutę funkcjonalną według kursu obowiązującego w dniu transakcji. Każdorazowo na koniec okresu sprawozdawczego Grupa Kapitałowa przelicza:

- 1) pozycje pieniężne w walucie obcej przy zastosowaniu kursu zamknięcia, tj. kursu średniego ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski, obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego,
- 2) pozycje niepieniężne wyceniane według historycznej ceny nabycia wyrażonej w walucie obcej przy zastosowaniu kursu wymiany z dnia transakcji,
- 3) pozycje niepieniężne wyceniane do wartości godziwej wyrażonej w walucie obcej przeliczane są przy zastosowaniu kursów wymiany, które obowiązywały w dniu, na który wartość godziwa została ustalona.

Zyski i straty kursowe z tytułu rozliczenia tych transakcji oraz wyceny bilansowej aktywów i zobowiązań pieniężnych oraz niepieniężnych wyrażonych w walutach obcych ujmują się w rachunku zysków i strat.

UAH	2014	2013
Kurs obowiązujący na ostatni dzień okresu	0,2246	0,3706
Kurs stanowiący średnią arytmetyczną kursów obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca danego okresu	0,2637	0,3886
Najwyższy kurs w okresie	0,3630	0,4044
Najniższy kurs w okresie	0,2238	0,3706

EUR	2014	2013
Kurs obowiązujący na ostatni dzień okresu	4,2623	4,1472
Kurs stanowiący średnią arytmetyczną kursów obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca danego okresu	4,1893	4,2110
Najwyższy kurs w okresie	4,2623	4,3292
Najniższy kurs w okresie	4,1420	4,1429

2.6 Aktywa i zobowiązania finansowe

2.6.1. Klasyfikacja

Grupa Kapitałowa klasyfikuje aktywa finansowe do następujących kategorii: aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, kredyty, pożyczki i inne należności, aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności. Zobowiązania finansowe klasyfikowane są następująco: zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz pozostałe zobowiązania finansowe. Grupa Kapitałowa decyduje o klasyfikacji aktywów i zobowiązań finansowych w momencie jego początkowego ujęcia.

2.6.1.1. Aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

Aktywa i zobowiązania wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat są to składniki aktywów i zobowiązań finansowych spełniające którykolwiek z poniższych warunków:

- 1) klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu. Składniki aktywów finansowych lub zobowiązania finansowe kwalifikuje się jako przeznaczone do obrotu, gdy są nabyte lub zaciągnięte głównie w celu sprzedaży lub odkupienia w bliskim terminie, są częścią portfela określonych instrumentów finansowych, którymi zarządza się łącznie, i dla których istnieje potwierdzenie aktualnego faktycznego wzoru generowania krótkoterminowych zysków. Instrumenty pochodne klasyfikuje się również jako przeznaczone do obrotu chyba że są wyznaczonymi i efektywnymi instrumentami zabezpieczającymi,
- 2) przy początkowym ujęciu zostały wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat. Wyznaczenie takie Grupa Kapitałowa może zastosować tylko wówczas, gdy:
 - a) wyznaczony składnik aktywów lub zobowiązań finansowych jest instrumentem łącznym zawierającym jeden lub więcej wbudowanych instrumentów pochodnych kwalifikujących się do odrębnego ich ujmowania, przy czym wbudowany instrument pochodny nie może zmieniać znacząco przepływów pieniężnych wynikających z umowy zasadniczej lub wydzielenie instrumentu pochodnego jest zabronione,
 - b) zastosowanie takiej kwalifikacji aktywów lub zobowiązań eliminuje lub znacząco zmniejsza niespójność w zakresie wyceny lub ujmowania (tzw. niedopasowanie księgowe na skutek innego sposobu wyceny aktywów lub zobowiązań lub odmiennego ujmowania związanych z nimi zysków lub strat),
 - c) grupa aktywów lub zobowiązań finansowych lub obu tych kategorii jest odpowiednio zarządzana, a jej wyniki oceniane w oparciu o wartość godziwą, zgodnie z udokumentowanymi zasadami zarządzania ryzykiem lub strategią inwestycyjną Grupy Kapitałowej.
- 3) Grupa Kapitałowa posiada politykę zarządzania aktywami i zobowiązaniami finansowymi, zgodnie z którą zarządza odrębnie portfelem aktywów i zobowiązań finansowych klasyfikowanych jako przeznaczone do obrotu oraz portfelem aktywów i zobowiązań finansowych wyznaczonych przy początkowym ujęciu jako wycenianie do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

2.6.1.2. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są to aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, które zostały wyznaczone jako dostępne do sprzedaży lub nie będące aktywami finansowymi:

- 1) wyznaczonymi przez Grupę Kapitałową przy początkowym ujęciu jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat,
- 2) utrzymywanymi do terminu zapadalności,
- 3) spełniającymi definicję kredytu i pożyczki.

2.6.1.3. Kredyty, pożyczki i inne należności

Do kategorii kredytów, pożyczek i innych należności zalicza się aktywa finansowe nie będące instrumentami pochodnymi, z ustalonymi lub możliwymi do określenia płatnościami, które nie są kwotowane na aktywnym rynku, inne niż:

- 1) aktywa finansowe, które Grupa Kapitałowa zamierza sprzedać natychmiast lub w bliskim terminie, które kwalifikuje się jako przeznaczone do obrotu i te, które przy początkowym ujęciu zostały wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat,
- 2) aktywa finansowe wyznaczone przez Grupę Kapitałową przy początkowym ujęciu jako dostępne do sprzedaży,
- 3) aktywa finansowe, których posiadacz może nie odzyskać zasadniczo pełnej kwoty inwestycji początkowej z innego powodu niż pogorszenie obsługi kredytu, które kwalifikuje się jako dostępne do sprzedaży.

2.6.1.4. Aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności

Są to aktywa finansowe, niebędące instrumentami pochodnymi, o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach i terminie zapadalności, które nabyto z zamiarem utrzymywania i Grupa Kapitałowa jest w stanie utrzymać je do terminu zapadalności, inne niż:

- 1) wyznaczone przez Grupę Kapitałową przy początkowym ujęciu jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat,
- 2) wyznaczone przez Grupę jako dostępne do sprzedaży,
- 3) spełniające definicję kredytów i pożyczek.

2.6.1.5. Pozostałe zobowiązania finansowe

Pozostałe zobowiązania finansowe są to zobowiązania finansowe inne niż wycenianie do wartości godziwej ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat mające charakter depozytu, pożyczki otrzymanej lub kredytu otrzymanego.

2.6.1.6. Reklasyfikacja aktywów finansowych

Składnik aktywów finansowych sklasyfikowany jako dostępny do sprzedaży, który odpowiada definicji pożyczek i należności, Grupa Kapitałowa może przekwalifikować z kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży do kategorii pożyczek i należności, w przypadku gdy Grupa Kapitałowa ma zamiar i możliwość utrzymać dany składnik aktywów finansowych w dającej się przewidzieć przyszłości lub do terminu jego zapadalności.

Grupa Kapitałowa nie dokonuje przekwalifikowania instrumentów finansowych do lub z kategorii wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat od momentu ich objęcia lub wyemitowania. Grupa Kapitałowa może dokonać przekwalifikowania instrumentów finansowych zaklasyfikowanych jako przeznaczone do obrotu, innych niż instrumenty pochodne oraz instrumenty finansowe wskazane do wyceny do wartości godziwej przy początkowym ujęciu do kategorii kredytów, pożyczek i należności, jeżeli spełniają one warunki, o których mowa w nocie 2.6.1.3.

2.6.2. Ujmowanie transakcji w księgach

Aktywa finansowe oraz zobowiązania finansowe, w tym również transakcje terminowe, z których wynika zobowiązanie lub prawo do nabycia lub sprzedaży w przyszłym terminie ustalonej ilości określonych instrumentów finansowych po ustalonej cenie, wprowadza się do ksiąg rachunkowych pod datą zawarcia kontraktu, bez względu na przewidziany w umowie termin rozliczenia transakcji.

2.6.3. Wyłączenie ze sprawozdania z sytuacji finansowej instrumentów finansowych

Składnik aktywów finansowych zostaje usunięty ze sprawozdania z sytuacji finansowej, gdy wygasają umowne prawa do przepływów pieniężnych z aktywów finansowych lub gdy Grupa Kapitałowa przenosi składnik aktywów finansowych na inny podmiot. Przeniesienie to ma miejsce wtedy, gdy Grupa Kapitałowa:

- 1) przenosi umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych, lub
- 2) zatrzymuje umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych, ale przyjmuje umowny obowiązek przekazania tych przepływów jednostce spoza Grupy Kapitałowej.

Przenosząc składniki aktywów finansowych Grupa Kapitałowa ocenia, w jakim stopniu zachowuje ryzyko i korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych. W tym przypadku:

- 1) jeżeli Grupa Kapitałowa przenosi zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to wyłącza składnik aktywów finansowych ze sprawozdania z sytuacji finansowej,
- 2) jeżeli Grupa Kapitałowa zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to w dalszym ciągu ujmuje składnik aktywów finansowych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej,
- 3) jeżeli Grupa Kapitałowa nie przenosi, ani nie zachowuje zasadniczo całego ryzyka i wszystkich korzyści związanych z posiadaniem składnika aktywów finansowych, Grupa Kapitałowa ustala, czy zachowała kontrolę nad tym składnikiem aktywów finansowych.

W przypadku zachowania kontroli składnik aktywów finansowych jest ujmowany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy Kapitałowej do wysokości wynikającej z trwałego zaangażowania, odpowiednio w przypadku braku kontroli jest ze sprawozdania z sytuacji finansowej wyłączany.

Grupa Kapitałowa wyłącza ze swojego sprawozdania z sytuacji finansowej zobowiązanie finansowe (lub jego część), gdy obowiązek określony w umowie został wypłacony, umorzony lub wygasł.

Najczęściej Grupa Kapitałowa wyłącza ze sprawozdania z sytuacji finansowej kredyty, gdy podlegają one umorzeniu, przedawnieniu lub są nieściągalne. Wyłączanie ze sprawozdania z sytuacji finansowej kredytów, pożyczek i innych należności następuje w ciężar utworzonych na nie odpisów z tytułu utraty wartości. W przypadku, gdy nie utworzono odpisów z tytułu utraty wartości lub ich wartość jest mniejsza od wartości kredytu, pożyczki i innej należności, przed odpisaniem należności zwiększa się odpis z tytułu utraty wartości o różnicę pomiędzy wartością należności, a dotychczas utworzoną kwotą odpisu z tytułu utraty wartości.

2.6.4. Wycena

W momencie początkowego ujęcia składnik aktywów finansowych lub zobowiązanie finansowe wycenia się według wartości godziwej, powiększonej w przypadku aktywów lub zobowiązań finansowych niekwalifikowanych jako wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, o koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego.

Wartość godziwa to cena, którą otrzymano by za sprzedaż składnika aktywów lub zapłacono by za przeniesienie zobowiązania w transakcji przeprowadzonej na zwykłych warunkach na głównym (lub najkorzystniejszym) rynku na dzień wyceny w aktualnych warunkach rynkowych (tj. ceną wyjścia) bez względu na to, czy cena ta jest bezpośrednio obserwowalna lub oszacowana przy użyciu innej techniki wyceny.

Po początkowym ujęciu jednostka wycenia instrumenty finansowe w następujący sposób:

2.6.4.1. Aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

Wyceniane są do wartości godziwej ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat, do pozycji wyniku na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej.

2.6.4.2. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Wyceniane są do wartości godziwej, a skutki zmiany wartości godziwej (z wyjątkiem odpisów z tytułu utraty wartości oraz różnic kursowych) rozpoznawane są w innych dochodach całkowitych aż do momentu wyłączenia składnika aktywów ze sprawozdania z sytuacji finansowej, kiedy skumulowany zysk/strata ujmowane są w rachunku zysków i strat. Odsetki naliczone z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej od aktywów dostępnych do sprzedaży rozpoznawane są w wyniku odsetkowym.

2.6.4.3. Kredyty i pożyczki oraz inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności

Wyceniane są według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej i uwzględnieniem utraty wartości. W przypadku kredytów i pożyczek, dla których nie można ustalić harmonogramu przyszłych przepływów pieniężnych, a więc także ustalić efektywnej stopy procentowej, wycenia się je według kwoty wymaganej zapłaty.

2.6.4.4. Pozostałe zobowiązania finansowe, w tym zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych

Wyceniane są według zamortyzowanego kosztu. Jeżeli dla zobowiązania finansowego nie można ustalić harmonogramu przyszłych przepływów pieniężnych, a więc także ustalić efektywnej stopy procentowej, zobowiązanie to wycenia się według kwoty wymaganej zapłaty.

Instrumenty dłużne wyemitowane przez Grupę Kapitałową są wykazywane jako zobowiązania finansowe i wyceniane według zamortyzowanego kosztu.

2.6.5. Instrumenty pochodne

2.6.5.1. Ujęcie i wycena

Pochodne instrumenty finansowe ujmowane są w wartości godziwej począwszy od dnia zawarcia transakcji. Instrument pochodny staje się aktywem, jeśli jego wartość godziwa jest dodatnia, a zobowiązaniem w przypadku, gdy jego wartość godziwa jest ujemna. Przy wycenie tych instrumentów uwzględnia się założenia dotyczące ryzyka kredytowego kontrahenta oraz własnego ryzyka kredytowego Banku.

W przypadku, gdy oszacowana wartość godziwa jest niższa, bądź wyższa od wartości godziwej na poprzedzający koniec okresu sprawozdawczego (dla transakcji zawartych w danym okresie sprawozdawczym w wartości godziwej) Grupa Kapitałowa zalicza tę wartość odpowiednio do wyniku na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat lub do wyniku z pozycji wymiany w korespondencji odpowiednio z pozycją „Pochodne instrumenty finansowe”. Powyższy sposób ujęcia ma zastosowanie dla instrumentów pochodnych niezakwalifikowanych do rachunkowości zabezpieczeń. Sposób ewidencji instrumentów pochodnych zabezpieczających opisany został w nocie 2.6.6.4.

Efekt ostatecznego rozliczenia transakcji pochodnych wykazuje się w wyniku na instrumentach finansowych wycenianych według wartości godziwej ze skutkiem odnoszonym do rachunku zysków i strat lub w wyniku z pozycji wymiany.

Kwoty bazowe transakcji pochodnych wykazane są w pozycjach pozabilansowych w dniu zawarcia transakcji i przez cały okres ich trwania.

2.6.5.2. Wbudowane instrumenty pochodne

Wbudowany instrument pochodny jest składnikiem hybrydowego (złożonego) instrumentu, który zawiera również umowę zasadniczą niebędącą instrumentem pochodnym (zarówno o charakterze finansowym, jak i niefinansowym), powodującym, że część przepływów pieniężnych wynikających z instrumentu złożonego zmienia się w sposób podobny do przepływów wynikających z samodzielnie występującego instrumentu pochodnego.

Wbudowany instrument pochodny powoduje, że część lub całość przepływów pieniężnych wynikających z umowy zasadniczej jest modyfikowana w oparciu o określoną stopę procentową, cenę instrumentu finansowego, cenę towaru, kurs walutowy, bądź inną zmienną, pod warunkiem, że zmienna niebędąca finansową nie jest specyficzna dla którejkolwiek ze stron kontraktu.

Oceny, czy dana umowa zawiera wbudowany instrument pochodny dokonuje się na moment przystąpienia do umowy. Ponowna ocena jest dokonywana jedynie wtedy, gdy nastąpią zmiany w umowie istotnie wpływające na wynikające z niej przepływy pieniężne.

Instrumenty pochodne podlegające wydzieleniu z umów zasadniczych i osobnemu ujęciu w księgach rachunkowych wyceniane są według wartości godziwej. Wycena prezentowana jest w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „Pochodne instrumenty finansowe”. Zmiany w wycenie do wartości godziwej instrumentów pochodnych odnoszone są do rachunku zysków i strat do pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej” lub „Wynik z pozycji wymiany”.

Instrument pochodny wykazywany jest odrębnie, gdy spełnione są łącznie następujące warunki:

- 1) instrument hybrydowy (złożony) nie jest wyceniany w wartości godziwej, ze skutkiem odnoszonym do rachunku zysków i strat,
- 2) charakter ekonomiczny wbudowanego instrumentu oraz ryzyka z nim związane nie są ściśle powiązane z charakterem ekonomicznym umowy zasadniczej i ryzykami z niej wynikającymi,
- 3) odrębny instrument, którego charakterystyka odpowiada cechom wbudowanego instrumentu pochodnego, spełniałby definicję instrumentu pochodnego.

W przypadku umów nie będących instrumentami finansowymi, których składnikiem jest instrument spełniający powyższe warunki, wbudowany instrument pochodny zalicza się do pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej” lub „Wynik z pozycji wymiany”, odnoszonych do rachunku zysku i strat.

2.6.6. Rachunkowość zabezpieczeń

2.6.6.1. Kryteria rachunkowości zabezpieczeń

Rachunkowość zabezpieczeń stosowana jest przez Grupę Kapitałową, gdy spełnione są wszystkie poniższe warunki, określone w MSR 39:

- 1) w momencie ustanowienia zabezpieczenia formalnie wyznaczono i udokumentowano powiązanie zabezpieczające, jak również cel zarządzania ryzykiem przez jednostkę oraz strategię ustanowienia zabezpieczenia. Dokumentacja zawiera identyfikację instrumentu zabezpieczającego, zabezpieczanej pozycji lub transakcji, charakter zabezpieczanego ryzyka, a także sposób, w jaki jednostka będzie oceniała efektywność instrumentu zabezpieczającego w kompensowaniu zagrożenia zmianami wartości godziwej pozycji zabezpieczanej lub przepływów pieniężnych związanych z zabezpieczanym ryzykiem,
- 2) oczekuje się, że zabezpieczenie będzie wysoce efektywne w kompensowaniu zmian wartości godziwej lub przepływów pieniężnych wynikających z zabezpieczanego ryzyka, zgodnie z udokumentowaną pierwotnie strategią zarządzania ryzykiem, dotyczącą tego konkretnego powiązania zabezpieczającego,
- 3) w przypadku zabezpieczeń przepływów pieniężnych, planowana transakcja będąca przedmiotem zabezpieczenia, musi być wysoce prawdopodobna oraz musi podlegać zagrożeniu zmianami przepływów pieniężnych, które w rezultacie mogą wpływać na rachunek zysków i strat,
- 4) efektywność zabezpieczenia można wiarygodnie ocenić, tj. wartość godziwa lub przepływy pieniężne związane z pozycją zabezpieczaną wynikające z zabezpieczanego ryzyka oraz wartość godziwa instrumentu zabezpieczającego, mogą być wiarygodnie wycenione,
- 5) zabezpieczenie jest na bieżąco oceniane i stwierdza się jego wysoką efektywność we wszystkich okresach sprawozdawczych, na które zabezpieczenie zostało ustanowione.

2.6.6.2. Zaprzestanie stosowania zasad rachunkowości zabezpieczeń

Grupa Kapitałowa zaprzestaje stosowania zasad rachunkowości zabezpieczeń, gdy:

- 1) instrument zabezpieczający wygasa, zostaje sprzedany, rozwiązany lub wykonany (zastąpienia jednego instrumentu zabezpieczającego drugim lub przedłużenia terminu ważności danego instrumentu zabezpieczającego nie uważa się za wygaśnięcie lub rozwiązanie, jeśli takie zastąpienie lub przedłużenie terminu stanowi część udokumentowanej strategii zabezpieczania przyjętej przez jednostkę). W takim przypadku skumulowane zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym odnoszone bezpośrednio na inne dochody całkowite przez okres, w którym zabezpieczenie było efektywne, ujmuje się dalej w odrębnej pozycji w innych dochodach całkowitych, aż do momentu zajścia planowanej transakcji,
- 2) zabezpieczenie przestaje spełniać kryteria rachunkowości zabezpieczeń. W takim przypadku skumulowane zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym odnoszone bezpośrednio na inne dochody całkowite przez okres, w którym zabezpieczenie było efektywne, ujmuje się dalej w odrębnej pozycji w innych dochodach całkowitych, aż do momentu zajścia planowanej transakcji,
- 3) zaprzestano oczekiwać realizacji planowanej transakcji, wobec tego wszystkie skumulowane zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym odnoszone bezpośrednio na inne dochody całkowite przez okres, w którym zabezpieczenie było efektywne, ujmuje się w rachunku zysków i strat,
- 4) Grupa Kapitałowa unieważnia powiązanie zabezpieczające.

2.6.6.3. Zabezpieczenie wartości godziwej

Grupa Kapitałowa odpowiednio na dzień 31 grudnia 2014 i 2013 roku nie stosowała rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej.

2.6.6.4. Zabezpieczenie przepływów pieniężnych

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych jest to zabezpieczenie przed zagrożeniem zmiennością przepływów pieniężnych, które przypisać można konkretnemu rodzajowi ryzyka związanemu z ujętym składnikiem aktywów lub zobowiązaniem (takim jak całość lub część przyszłych płatności odsetkowych od zadłużenia o zmiennym oprocentowaniu) lub z wysoce prawdopodobną planowaną transakcją, i które mogłyby wpływać na rachunek zysków i strat.

Zmiany wartości godziwej pochodnego instrumentu zabezpieczającego wyznaczonego jako zabezpieczenie przepływów pieniężnych ujmowane są bezpośrednio w innych dochodach całkowitych w części stanowiącej efektywną część zabezpieczenia. Część nieefektywną zabezpieczenia ujmuje się w rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej”.

Kwoty odniesione bezpośrednio na inne dochody całkowite przenoszone są do rachunku zysków i strat w tym samym okresie lub okresach, w których zabezpieczana planowana transakcja wywiera wpływ na rachunek zysków i strat.

Testy efektywności obejmują wycenę transakcji zabezpieczających, po pomniejszeniu o wartość odsetek naliczonych oraz różnice kursowe od nominalu transakcji zabezpieczających (w przypadku transakcji CIRS). Wykazywane są one w rachunku zysków i strat, odpowiednio w pozycjach „Wynik z tytułu odsetek” oraz „Wynik z pozycji wymiany”.

2.6.7. Kompensowanie instrumentów finansowych

Grupa Kapitałowa kompensuje aktywa i zobowiązania finansowe i wykazuje w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej netto, jeżeli występuje możliwe do wyegzekwowania na drodze prawnej prawo do skompensowania ujętych kwot oraz zamiar rozliczenia ich w kwocie netto lub jednoczesnej realizacji danego składnika aktywów i uregulowania zobowiązania.

2.7 Transakcje z przyrzeczeniem sprzedaży i odkupu

Transakcje z przyrzeczeniem sprzedaży i odkupu są operacjami sprzedaży lub kupna papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu lub odsprzedaży w umownym terminie i po określonej cenie.

Transakcje sprzedaży papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu na moment zawarcia ujmują się w zobowiązaniach wobec innych banków lub zobowiązaniach wobec klientów z tytułu depozytów, w zależności od kontrahenta transakcji.

Zakupione papiery wartościowe z przyrzeczeniem odsprzedaży ujmują się jako należności od banków lub kredyty i pożyczki udzielone klientom, w zależności od kontrahenta transakcji.

Transakcje z przyrzeczeniem odkupu/sprzedaży są wyceniane według zamortyzowanego kosztu, natomiast papiery wartościowe będące składnikiem transakcji z przyrzeczeniem odkupu nie są wyłączone ze sprawozdania z sytuacji finansowej i podlegają wycenie według zasad określonych dla poszczególnych portfeli papierów wartościowych. Różnica między ceną sprzedaży i odkupu jest traktowana odpowiednio jako koszt/przychód odsetkowy i rozliczana jest w czasie trwania umowy z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

2.8 Utrata wartości aktywów finansowych

2.8.1. Aktywa wyceniane według zamortyzowanego kosztu

Każdorazowo dla kredytu i pożyczki na koniec okresu sprawozdawczego Grupa Kapitałowa ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych. Jeżeli takie przesłanki istnieją, Grupa Kapitałowa ustala kwoty odpisów z tytułu utraty wartości. Strata z tytułu utraty wartości jest ponoszona, gdy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości wynikające z jednego lub więcej zdarzeń mających miejsce po początkowym ujęciu składnika aktywów („zdarzenie powodujące stratę”), oraz to zdarzenie ma wpływ na oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne wynikające ze składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych, których wiarygodne oszacowanie jest możliwe.

Do obiektywnych przesłanek utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych Grupa Kapitałowa zalicza w szczególności informacje o następujących zdarzeniach:

- 1) wystąpienie znaczących trudności finansowych emitenta lub dłużnika,
- 2) niedotrzymanie postanowień umownych przez emitenta lub dłużnika, np. niespłata odsetek lub kapitału albo zaleganie z ich spłatą,
- 3) przyznanie emitentowi lub dłużnikowi, ze względów ekonomicznych lub prawnych związanych z jego trudnościami finansowymi, udogodnienia, które w innym przypadku nie zostałyby udzielone (szczegółowy opis praktyk w zakresie „forbearance” prezentuje nota 53.3. „Praktyki forbearance”),
- 4) zaistnienie wysokiego prawdopodobieństwa upadłości lub restrukturyzacji emitenta lub dłużnika,
- 5) wystąpienie zdarzenia umożliwiającego oszacowanie spadku wartości przyszłych przepływów pieniężnych, w tym ich ściągłości, w odniesieniu do grupy aktywów.

Ekspozycje kredytowe, w odniesieniu do których na poziomie indywidualnym nie zidentyfikowano obiektywnych przesłanek utraty wartości lub pomimo ich wystąpienia nie rozpoznano straty, poddawane są ocenie pod kątem utraty wartości grupy ekspozycji o takiej samej charakterystyce.

Grupa Kapitałowa dokonuje podziału należności kredytowych ze względu na wielkość zaangażowania.

W portfelu ekspozycji indywidualnie znaczących każda pojedyncza ekspozycja kredytowa jest poddawana zindywidualizowanej analizie pod kątem istnienia przesłanek utraty wartości oraz poziomu rozpoznanej straty. W odniesieniu do ekspozycji indywidualnie nieznaczących rozpoznania i pomiaru straty dokonuje się z wykorzystaniem portfelowych parametrów ryzyka, oszacowanych metodami statystycznymi. Jeśli w odniesieniu do pojedynczej ekspozycji kredytowej strata zostanie rozpoznana, tworzony jest na nią adekwatny odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości. Jeśli na poziomie indywidualnej ekspozycji strata nie zostanie rozpoznana, ekspozycja podlega zaszeregowaniu do portfela aktywów o podobnej charakterystyce ocenianego grupowo i obejmowana jest ustalonym dla danej grupy odpisem z tytułu zaistniałej niezareportowanej straty (odpisem IBNR).

Odpis IBNR ustalany jest z wykorzystaniem parametrów portfelowych. Parametry te szacowane są dla grup ekspozycji o tych samych charakterystykach, spełniających określone przesłanki zaistnienia straty na poziomie grupy (niezareportowanej na poziomie indywidualnym) – przesłanki IBNR.

Za przesłanki IBNR uznaje się w szczególności:

- 1) wzrost, w okresie kredytowania, ryzyka branży, w której działa dłużnik (grupa dłużników), wyrażający się uznaniem branży przez Grupę Kapitałową za branżę wysokiego ryzyka,
- 2) opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek nie dłuższe niż 90 dni,
- 3) nierozpoznanie pogorszenia się sytuacji ekonomiczno-finansowej lub majątkowej dłużnika w ocenie ryzyka związanego z jego finansowaniem (pomimo zachowania obowiązujących procedur w zakresie monitorowania tej sytuacji i aktualizacji oceny),
- 4) powzięcie informacji o potencjalnym wyłudzeniu kredytu.

Kwotę odpisu aktualizacyjnego z tytułu utraty wartości i odpisu IBNR stanowi różnica między wartością bilansową składnika aktywów a bieżącą wartością, oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych (z wyłączeniem przyszłych strat kredytowych, które nie zostały poniesione), zdyskontowanych z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej z dnia wystąpienia przesłanki dla danego składnika aktywów finansowych.

Kalkulacja bieżącej wartości oszacowanych przepływów pieniężnych dotyczących zabezpieczonego składnika aktywów finansowych uwzględnia przepływy pieniężne wynikające z przejęcia zabezpieczenia, pomniejszone o koszty przejęcia i sprzedaży.

Przy ustalaniu odpisu metodą zindywidualizowaną przyszłe przepływy pieniężne szacuje się z uwzględnieniem specyfiki sprawy i prawdopodobnych scenariuszy zarządzania ekspozycją.

Przy szacowaniu odpisów na ekspozycje nieobjęte metodą zindywidualizowaną wykorzystuje się parametry portfelowe:

- 1) stopy odzysku oszacowane dla grup ekspozycji o określonej charakterystyce,
- 2) prawdopodobieństwo zraportowania straty na poziomie indywidualnym (w odniesieniu do ekspozycji z portfela IBNR).

Przyszłe przepływy pieniężne dotyczące grupy aktywów finansowych ocenianych łącznie pod kątem utraty wartości są szacowane na podstawie przepływów pieniężnych wynikających z umów oraz historycznych parametrów odzysków generowanych z aktywów o podobnych cechach ryzyka.

Historyczne parametry odzysków są korygowane na podstawie danych pochodzących z bieżących obserwacji, tak, aby uwzględnić oddziaływanie bieżących warunków oraz wykluczyć czynniki mające wpływ w okresie historycznym, które nie występują obecnie. Jeżeli w następnym okresie wysokość straty z tytułu utraty wartości zmniejszy się na skutek zdarzenia, które nastąpiło po wystąpieniu utraty wartości (np. poprawy oceny zdolności kredytowej dłużnika), wówczas uprzednio dokonany odpis z tytułu utraty wartości jest odwracany poprzez dokonanie odpowiedniej korekty salda odpisów aktualizujących. Kwota dokonanego odwrócenia wykazywana jest w rachunku zysków i strat.

Grupa Kapitałowa planuje, iż przyjęta metodologia szacowania odpisów z tytułu utraty wartości będzie rozwijana wraz ze zwiększającymi się możliwościami pozyskiwania informacji wskazujących na utratę wartości z istniejących oraz wdrażanych aplikacji i systemów informatycznych. W konsekwencji, pozyskiwanie nowych danych może mieć wpływ na poziom odpisów z tytułu utraty wartości w przyszłości.

Metodologia i założenia wykorzystywane przy szacowaniu poddawane są regularnym przeglądom w celu zmniejszenia różnic pomiędzy szacunkową a rzeczywistą wielkością strat.

2.8.2. Aktywa dostępne do sprzedaży

Każdorazowo na koniec okresu sprawozdawczego Grupa Kapitałowa ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości składnika aktywów finansowych zakwalifikowanych do kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży. Jeżeli takie przesłanki istnieją, Grupa Kapitałowa ustala kwoty odpisów z tytułu utraty wartości.

Do obiektywnych przesłanek utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży Grupa Kapitałowa zalicza informacje o następujących zdarzeniach:

- 1) wystąpienie znaczących trudności finansowych emitenta,
- 2) niedotrzymanie postanowień umownych przez emitenta, np. niespłacenie odsetek lub kapitału albo zaleganie z ich spłatą,
- 3) przyznanie emitentowi, ze względów ekonomicznych lub prawnych związanych z jego trudnościami finansowymi, udogodnienia, które w innym przypadku nie zostałyby udzielone (szczegółowy opis praktyk w zakresie „forbearance” prezentuje nota 53.3. „Praktyki forbearance”),
- 4) pogorszenie się w okresie utrzymywania zaangażowania sytuacji ekonomiczno-finansowej emitenta,
- 5) zaistnienie wysokiego prawdopodobieństwa upadłości lub restrukturyzacji emitenta,
- 6) wzrost, w okresie utrzymywania zaangażowania, ryzyka branży, w której działa emitent wyrażający się uznaniem branży przez Bank za branżę podwyższonego ryzyka.

W pierwszej kolejności Grupa Kapitałowa ustala, czy nastąpiła utrata wartości aktywów na bazie analizy indywidualnej w odniesieniu do należności indywidualnie znaczących.

Jeżeli istnieją obiektywne dowody na utratę wartości aktywów finansowych zakwalifikowanych do kategorii dłużnych nieskarbowych instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży, kwotę odpisu aktualizacyjnego stanowi różnica między wartością bilansową składnika aktywów a bieżącą wartością godziwą ustaloną jako wartość przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych za pomocą rynkowych stóp ustalanych na podstawie krzywych rentowności papierów skarbowych, przesuniętych o marżę ryzyka.

Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości aktywów zakwalifikowanych do kategorii dostępnych do sprzedaży jest ujmowany w rachunku zysków i strat, co skutkuje koniecznością wysięgowania z innych dochodów całkowitych skumulowanych strat z wyceny, odniesionych uprzednio do tej pozycji, oraz ujęcia ich w rachunku zysków i strat.

Jeśli w następnym okresie wartość godziwa instrumentów dłużnych wzrośnie, a wzrost ten może być obiektywnie łączony ze zdarzeniem następującym po ujęciu straty z tytułu utraty wartości w rachunku zysków i strat, to kwotę odwracanego odpisu ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów kapitałowych nie odwraca się poprzez rachunek zysków i strat.

2.9 Leasing

Grupa Kapitałowa jest stroną umów leasingowych, na podstawie których oddaje do odpłatnego używania i pobierania pożytków środki trwałe przez uzgodniony okres.

Grupa Kapitałowa jest również stroną umów leasingowych, na podstawie których przyjmuje do odpłatnego użytkowania środki trwałe na uzgodniony okres.

Podstawą klasyfikacji umów leasingowych przez Grupę Kapitałową jest zakres, w jakim ryzyko i pożytki z tytułu posiadania przedmiotu leasingu przypadają w udziale leasingodawcy, a w jakim leasingobiorcy.

2.9.1. Grupa Kapitałowa jako leasingodawca

W przypadku umów leasingu finansowego Grupa Kapitałowa, jako leasingodawca, ujmuje należności w kwocie równej bieżącej wartości umownych opłat leasingowych powiększonej o ewentualną niegwarantowaną wartość końcową przypisaną leasingodawcy, ustalonej na dzień rozpoczęcia leasingu. Należności te są wykazywane w pozycji aktywów „Kredyty i pożyczki udzielone klientom”. Opłaty leasingowe z tytułu leasingu finansowego są dzielone między przychody z tytułu odsetek i zmniejszenie salda należności w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy procentowej od pozostałej do spłaty należności.

W przypadku umów leasingu operacyjnego, początkowe koszty bezpośrednie poniesione w toku negocjowania umów leasingu operacyjnego dodaje się do wartości bilansowej środka stanowiącego przedmiot leasingu i ujmuje przez okres trwania leasingu na tej samej podstawie, co przychody z tytułu wynajmu. Warunkowe opłaty leasingowe są ujmowane jako przychód w okresie, w którym stają się należne. Opłaty leasingowe należne z tytułu umów, które nie spełniają warunków umowy leasingu finansowego (umowy leasingu operacyjnego), ujmowane są jako przychody w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

2.9.2. Grupa Kapitałowa jako leasingobiorca

Opłaty leasingowe z tytułu leasingu operacyjnego oraz późniejsze raty leasingowe ujmowane są jako koszty w rachunku zysków i strat metodą liniową w okresie trwania leasingu.

2.10 Rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne

2.10.1. Wartości niematerialne

Składnik wartości niematerialnych to możliwy do zidentyfikowania niepieniężny składnik aktywów nieposiadający postaci fizycznej.

W wyniku rozliczenia transakcji zgodnie z MSSF 3, zidentyfikowane zostały dwa składniki wartości niematerialnych, które zostały ujęte odrębnie od wartości firmy, tj. relacje z klientami oraz value in force, stanowiące wartość obecną przyszłych zysków z zawartych umów ubezpieczenia. Powyższe składniki wartości niematerialnych podlegają amortyzacji metodą degresywną opartą o tempo konsumowania korzyści ekonomicznych wynikających z ich użytkowania. Dodatkowo podlegają one corocznie, według stanu na 31 grudnia testowi na utratę wartości.

2.10.2. Wartość firmy

Wartość firmy z tytułu przejęcia jednostki gospodarczej jest początkowo ujmowana według wartości ustalonej zgodnie z Notą 2.4.2.

Po początkowym ujęciu, wartość firmy jest wykazywana według wartości początkowej, pomniejszonej o wszelkie skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Wartość firmy na nabyciu spółek zależnych jest wykazywana w wartościach niematerialnych, a wartość firmy na nabyciu spółek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach jest wykazywana w pozycji „Inwestycje w jednostki stowarzyszone i wspólne przedsięwzięcia”.

Test na utratę wartości przeprowadza się co najmniej na koniec każdego roku. Utrata wartości ustalana jest poprzez oszacowanie odzyskiwalnej wartości ośrodka wypracowującego środki pieniężne, którego dotyczy dana część wartości firmy. W przypadku, gdy odzyskiwalna wartość ośrodka wypracowującego środki pieniężne jest niższa niż wartość bilansowa, tworzony jest odpis z tytułu utraty wartości.

2.10.3. Oprogramowanie

Nabyte licencje na oprogramowanie komputerowe są aktywowane w wysokości poniesionych kosztów nabycia i przygotowania do użytkowania, z uwzględnieniem umorzeń i odpisów z tytułu utraty wartości.

Późniejsze nakłady związane z utrzymywaniem oprogramowania komputerowego są wykazywane jako koszty w momencie ich poniesienia.

2.10.4. Pozostałe wartości niematerialne

Pozostałe wartości niematerialne nabywane przez Grupę Kapitałową, wykazuje się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i łączną kwotę odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

2.10.5. Koszty prac rozwojowych

Koszty zakończonych prac rozwojowych zalicza się do wartości niematerialnych, w związku z uzyskaniem korzyści ekonomicznych oraz spełnieniem określonych warunków, tj. jeżeli istnieje możliwość i zamiar ukończenia oraz użytkowania wytwarzanego składnika, dostępne są stosowne środki techniczne i finansowe służące ukończeniu prac i użytkowania wytwarzanego składnika oraz istnieje możliwość wiarygodnego ustalenia wysokości nakładów poniesionych w czasie prac rozwojowych, które można przyporządkować wytworzeniu składników wartości niematerialnych.

2.10.6. Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe wykazywane są na koniec okresu sprawozdawczego według cen nabycia lub kosztów wytworzenia, po pomniejszeniu o odpisy umorzeniowe oraz odpisy z tytułu trwałej utraty ich wartości.

Nieruchomości zaliczane do inwestycji wycenia się według zasad stosowanych do rzeczowych aktywów trwałych.

2.10.7. Nakłady ponoszone w terminie późniejszym

Wartość bilansową rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych powiększa się o dodatkowe nakłady poniesione w okresie ich użytkowania, gdy:

- 1) istnieje prawdopodobieństwo, że Grupa Kapitałowa uzyska przyszłe korzyści ekonomiczne, które można przyporządkować danemu składnikowi rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych (wyższe od korzyści pierwotnie szacowanych, mierzonych np. okresem użytkowania, poprawą jakości obsługi, kosztami eksploatacji),
- 2) można wiarygodnie ustalić cenę nabycia lub koszt wytworzenia danego składnika rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych.

2.10.8. Odpisy amortyzacyjne

Amortyzacja naliczana jest od wszystkich aktywów trwałych, których wartość ulega obniżeniu na skutek używania lub upływu czasu metodą liniową przez szacowany okres użytkowania danego aktywa. Co najmniej raz w roku weryfikowana jest przyjęta metoda amortyzacji oraz okresy użytkowania.

Rozpoczęcie amortyzacji rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych oraz nieruchomości inwestycyjnych następuje od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym ten środek przyjęto do używania, a jej zakończenie nie później niż z chwilą:

- 1) zrównania wartości odpisów amortyzacyjnych lub umorzeniowych z wartością początkową danego składnika aktywów, lub
- 2) przeznaczenia go do likwidacji, lub
- 3) sprzedaży, lub
- 4) stwierdzenia jego niedoboru, lub
- 5) ustalenia w wyniku weryfikacji, że przewidywana wartość końcowa składnika aktywów przewyższa jego wartość bilansową (netto).

Dla niefinansowych aktywów trwałych przyjmuje się, że wartość końcowa wynosi zero, chyba że istnieje zobowiązanie strony trzeciej do ich odkupienia lub, gdy istnieje i będzie istniał pod koniec używania składnika aktywny rynek i można określić jego wartość na tym rynku.

Okresy amortyzacyjne dla podstawowych grup środków trwałych, nieruchomości inwestycyjnych oraz wartości niematerialnych stosowane w Grupie Kapitałowej:

Środki trwałe	Okresy
Budynki, lokale, spółdzielcze prawa do lokalu (w tym nieruchomości inwestycyjne)	od 20 do 60 lat
Ulepszenia w obcych środkach trwałych (budynkach, lokalach)	od 1 do 20 lat (lub okres najmu, jeśli jest krótszy)
Maszyny, urządzenia techniczne, narzędzia i przyrządy	od 2 do 15 lat
Zespoły komputerowe	od 2 do 10 lat
Środki transportu	od 3 do 8 lat
Wartości niematerialne	Okresy
Oprogramowanie	od 2 do 17 lat
Pozostałe wartości niematerialne	od 1 do 10 lat

Koszty związane z nabyciem lub wytworzeniem budynków dzieli się na istotne części składowe tego budynku (komponenty) w przypadku, gdy części składowe posiadają różne okresy użytkowania lub gdy każda z nich dostarcza Grupie Kapitałowej korzyści w inny sposób. Każda część składowa tego budynku amortyzowana jest odrębnie.

Nie amortyzuje się wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania, które podlegają corocznemu testowi na utratę wartości zgodnie z Notą 2.10.9.

2.10.9. Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości niefinansowych aktywów trwałych

Każdorazowo na koniec okresu sprawozdawczego Grupa Kapitałowa ocenia istnienie przesłanek, które wskazują, czy nastąpiła utrata wartości któregoś ze składników niefinansowych aktywów trwałych (lub ośrodków wypracowujących środki pieniężne). W momencie rozpoznania takich przesłanek oraz corocznie w przypadku wartości niematerialnych niepodlegających amortyzacji i wartości firmy Grupa Kapitałowa dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej, stanowiącej wyższą z dwóch kwot: wartość godziwą pomniejszoną o koszty sprzedaży lub wartość użytkową składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne), a w przypadku gdy wartość bilansowa składnika aktywów przewyższa jego wartość odzyskiwalną, Grupa Kapitałowa ujmuje w rachunku zysków i strat odpis z tytułu utraty wartości. Oszacowanie powyższych wartości wymaga przyjęcia założeń dotyczących m.in. przyszłych prognozowanych przepływów pieniężnych, które Grupa Kapitałowa może uzyskać z tytułu dalszego użytkowania lub sprzedaży danego składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne). Przyjęcie odmiennych założeń dotyczących wyceny przyszłych przepływów pieniężnych może mieć wpływ na wartość bilansową niektórych składników aktywów trwałych.

W przypadku, gdy istnieją przesłanki, że nastąpiła utrata wartości majątku wspólnego, czyli aktywów, które nie wypracowują wpływów pieniężnych niezależnie od innych aktywów lub zespołów aktywów oraz nie można ustalić wartości odzyskiwalnej pojedynczego składnika aktywów zaliczanego do majątku wspólnego, Grupa Kapitałowa ustala wartość odzyskiwaną na poziomie ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego dany składnik należy.

Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości jest ujmowany, jeżeli wartość księgowa aktywa lub jego ośrodka wypracowującego środki pieniężne przekracza wartość odzyskiwalną. Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości jest ujmowany w rachunku zysków i strat.

Odpisy aktualizacyjne z tytułu utraty wartości w przypadku ośrodków wypracowujących środki pieniężne w pierwszej kolejności redukują wartość firmy przypadającą na te ośrodki wypracowujące środki pieniężne (grupę ośrodków), a następnie redukują proporcjonalnie wartość księgową innych aktywów w ośrodku (grupie ośrodków).

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości w odniesieniu do wartości firmy nie podlega odwróceniu. W przypadku innych aktywów, odpis ten podlega odwróceniu, jeżeli nastąpiła zmiana w szacunkach służących do określenia wartości możliwej do odzyskania. Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości może być odwrócony tylko do poziomu, przy którym wartość księgowa aktywa nie przekracza wartości księgowej, która pomniejszona o kwotę amortyzacji, zostałaby wyznaczona, jeżeli nie zostałaby ujęty odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości.

2.11 Pozostałe składniki sprawozdania z sytuacji finansowej

2.11.1. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży i działalność zaniechana

Do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży klasyfikuje się aktywa, których wartość bilansowa ma zostać odzyskana w drodze ich odsprzedaży, a nie dalszego wykorzystania. Jako przeznaczone do sprzedaży klasyfikowane są jedynie aktywa dostępne do natychmiastowej sprzedaży w bieżącym stanie, których sprzedaż jest wysoce prawdopodobna, tzn. zdecydowano o wypełnieniu planu sprzedaży danego składnika aktywów, rozpoczęto aktywny program znalezienia nabywcy i zakończenia planu zbycia. Ponadto, taki składnik aktywów jest oferowany do sprzedaży po cenie, która jest racjonalna w odniesieniu do jego bieżącej wartości godziwej i oczekuje się, że sprzedaż zostanie ujęta jako sprzedaż zakończona w czasie jednego roku od dnia zaklasyfikowania składnika aktywów do tej kategorii.

Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży ujmuje się w kwocie niższej z dwóch: wartości bilansowej lub wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia tych aktywów. Odpisy aktualizujące wartość aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży ujmowane są w rachunku zysków i strat za okres, w którym dokonano tych odpisów. W stosunku do aktywów zaklasyfikowanych do tej kategorii nie nalicza się amortyzacji.

Działalność zaniechana to element przedsięwzięcia Grupy, który został zbyty lub jest zakwalifikowany jako przeznaczony do sprzedaży, oraz stanowi odrębną, ważną dziedzinę działalności lub jej geograficzny obszar działalności, albo jest jednostką zależną nabytą wyłącznie z zamiarem jej odsprzedaży.

Klasyfikacja do działalności zaniechanej następuje w momencie zbycia lub w momencie, gdy działalność spełnia kryteria działalności przeznaczonej do sprzedaży, jeśli ten moment nastąpił wcześniej. Grupa aktywów do zbycia, która ma zostać wycofana z użytkowania, również może być zakwalifikowana jako działalność zaniechana.

W przypadku aktywów trwałych, dla których kryteria klasyfikacji do grupy aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży nie są dłużej spełnione, Grupa Kapitałowa dokonuje ich reklasyfikacji z aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży do odpowiedniej kategorii aktywów. Aktywa trwałe wycofane z aktywów przeznaczonych do sprzedaży wycenia się w niższej z dwóch wartości:

- 1) wartości bilansowej sprzed momentu zaklasyfikowania do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży, pomniejszonej o amortyzację, która zostałaby ujęta, gdyby składnik aktywów (lub grupa do zbycia) nie został zakwalifikowany jako przeznaczony do sprzedaży,
- 2) wartości odzyskiwalnej na dzień podjęcia decyzji o zaniechaniu sprzedaży.

2.11.2. Zapasy

Zapasy są wyceniane według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia/kosztu wytworzenia i możliwej do uzyskania ceny sprzedaży netto.

Ceną sprzedaży netto możliwą do uzyskania jest szacowana cena sprzedaży dokonywana w toku zwykłej działalności gospodarczej, pomniejszona o koszty wykończenia i szacowane koszty niezbędne do doprowadzenia sprzedaży do skutku.

Wartość rozchodu pozycji zapasów ustala się w drodze szczegółowej identyfikacji poszczególnych cen nabycia lub kosztów wytworzenia składników, które dotyczą realizacji konkretnych przedsięwzięć.

2.11.3. Rozliczenia międzyokresowe i przychody przyszłych okresów

Pozycja obejmuje głównie prowizje rozliczane liniowo oraz inne dochody pobrane z góry, których rozliczenie do rachunku zysków i strat nastąpi w przyszłych okresach sprawozdawczych. Koszty i przychody rozliczane w czasie prezentuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „Pozostałe zobowiązania”.

Rozliczenia międzyokresowe czynne dotyczą poszczególnych rodzajów wydatków, których rozliczenie w ciężar rachunku zysków i strat nastąpi stosownie do upływu czasu w przyszłych okresach sprawozdawczych. Rozliczenia międzyokresowe czynne prezentuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „Inne aktywa”.

2.12 Rezerwy

Rezerwy są zobowiązaniami, których kwota lub termin zapłaty są niepewne. Rezerwy są tworzone, gdy Grupa Kapitałowa posiada obecny obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych oraz prawdopodobne jest, że wypełnienie obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne oraz można dokonać wiarygodnego szacunku kwoty tego obowiązku.

W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wielkość rezerwy jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej przed opodatkowaniem, która odzwierciedla aktualne oceny rynkowe co do wartości pieniądza w czasie oraz ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem.

Bank tworzy rezerwy na sprawy sporne z kontrahentami, klientami oraz instytucjami zewnętrznymi (np. UOKiK) po potwierdzeniu od radcy prawnego prawdopodobieństwa przegrania sprawy sądowej, rezerwy na świadczenia emerytalno-rentowe, rezerwy na udzielone zobowiązania i gwarancje oraz inne rezerwy, w szczególności rezerwę restrukturyzacyjną oraz rezerwy na potencjalne roszczenia z tytułu sprzedaży wierzycielności. Szczegółowy opis zmian przedstawiono w nocie 38 „Rezerwy” oraz w nocie 53.8. „Rezerwy pozabilansowe”.

Rezerwy na udzielone zobowiązania o charakterze finansowym i gwarancyjnym tworzy się zgodnie z zasadami określonymi w MSR 37. W celu określenia oczekiwanej wartości ekspozycji bilansowej, która powstanie z udzielonego zobowiązania pozabilansowego, wykorzystuje się wskaźnik konwersji kredytowej (ccf) – oszacowany dla portfela ekspozycji o podobnej charakterystyce. Tak wyliczona wartość jest następnie podstawą do ustalania wysokości rezerwy, bądź poprzez porównanie jej do wartości bieżącej oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych z ekspozycji bilansowej powstałej z udzielonego zobowiązania ustalonej metoda zindywidualizowana, bądź z wykorzystaniem parametrów portfelowych oszacowanych za pomocą metod statystycznych (metoda portfelowa i grupowa).

Wszystkie rezerwy tworzone są w ciężar rachunku zysków i strat, oprócz zysków i strat aktuarialnych odnoszonych na inne całkowite dochody.

Szczegółowy opis przyjętych zasad przedstawia nota 2.8.1 „Utrata wartości aktywów finansowych” - „Aktywa wyceniane według zamortyzowanego kosztu” oraz nota 53.8. „Rezerwy pozabilansowe”.

Szczegółowy opis zmian stanu rezerw przedstawiono w nocie 38 „Rezerwy”.

2.13 Rezerwa restrukturyzacyjna

Rezerwę na koszty restrukturyzacji tworzy się, gdy spełnione są ogólne kryteria ujmowania rezerw jak również szczegółowe kryteria dotyczące powstania obowiązku, prawnego lub zwyczajowo oczekiwanego, tworzenia rezerwy na koszty restrukturyzacji określone w MSR 37. W szczególności, zwyczajowo oczekiwany obowiązek przeprowadzenia restrukturyzacji oraz tworzenia rezerwy powstaje tylko wówczas, gdy Grupa Kapitałowa Banku posiada szczegółowy, formalny plan restrukturyzacji oraz wzbudziła uzasadnione oczekiwanie stron, których plan dotyczy, że przeprowadzi działania restrukturyzacyjne poprzez rozpoczęcie wdrażania planu lub ogłoszenie głównych elementów planu tymże stronom.

Szczegółowy plan restrukturyzacji określa, co najmniej działalność, lub część działalności, której ten plan dotyczy, podstawowe lokalizacje, które zostaną nim objęte, miejsce zatrudnienia, funkcje i przybliżoną liczbę pracowników, którzy mają uzyskać odszkodowania w zamian za zakończenie stosunku pracy, kwotę nakładów, które będą poniesione oraz termin, w jakim plan zostanie wdrożony.

Rezerwa na restrukturyzację obejmuje tylko takie bezpośrednie nakłady powstające w wyniku restrukturyzacji, które jednocześnie:

- 1) w sposób nieodwracalny wynikają z restrukturyzacji,
- 2) nie są związane z bieżącą działalnością Grupy Kapitałowej.

Rezerwa na restrukturyzację nie obejmuje przyszłych strat operacyjnych.

2.14 Świadczenia pracownicze

Zgodnie z Kodeksem Pracy pracownicy Grupy Kapitałowej mają prawo do odpraw emerytalnych lub rentowych w momencie odchodzenia na emeryturę lub rentę. Grupa Kapitałowa okresowo dokonuje wyliczenia aktuarialnego rezerwy na przyszłe zobowiązania wobec pracowników.

Rezerwa na wynikające z Kodeksu Pracy odprawy emerytalne i rentowe tworzona jest indywidualnie dla każdego pracownika na podstawie wyceny aktuarialnej sporządzanej okresowo przez niezależną firmę doradztwa aktuarialnego. Podstawę do wyznaczania wartości rezerwy na świadczenia pracownicze stanowią regulacje wewnętrzne, a w szczególności Zakładowe Układy Zbiorowe Pracy obowiązujące w Spółkach Grupy Kapitałowej. Wycena rezerw na świadczenia pracownicze dokonywana jest z zastosowaniem technik i założeń aktuarialnych. W kalkulacji rezerwy uwzględniono wszystkie odprawy emerytalne i rentowe, które mogą być w przyszłości wypłacone. Rezerwę utworzono na podstawie listy osób zawierającej wszystkie niezbędne dane o pracownikach, ze szczególnym uwzględnieniem stażu pracy, wieku oraz płci. Naliczone rezerwy są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, z uwzględnieniem rotacji zatrudnienia i dotyczą okresu od końca okresu sprawozdawczego. Zyski i straty z obliczeń aktuarialnych są rozpoznawane w innych dochodach całkowitych.

Grupa Kapitałowa tworzy rezerwę na przyszłe zobowiązania z tytułu odszkodowań i odpraw pieniężnych wypłacanych pracownikom, z którymi zostaje rozwiązany stosunek pracy z przyczyn nie dotyczących pracowników, a także rozliczenia okresowe z tytułu kosztów przypadających na bieżący okres, które poniesione zostaną w przyszłym okresie, w tym premii oraz z tytułu niewykorzystanych urlopów wypoczynkowych, po uwzględnieniu wszystkich pozostających do wykorzystania zaległych dni urlopów.

Świadczenia pracownicze obejmują również pracowniczy program emerytalny stanowiący program określonych składek, ujmowany w kosztach w pozycji „Wynagrodzenia” oraz program zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze, którego część ujmowana jest jako zobowiązanie z tytułu płatności na bazie akcji rozliczonych w środkach pieniężnych, zgodnie z MSSF 2 „Płatności w formie akcji”.

2.15 Zobowiązania warunkowe

W ramach działalności operacyjnej Grupa Kapitałowa zawiera transakcje, które w momencie ich zawarcia nie są ujmowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako aktywa lub zobowiązania, lecz powodują powstanie zobowiązań warunkowych. Zgodnie z MSR 37 zobowiązanie warunkowe jest:

- 1) możliwym obowiązkiem, który powstaje na skutek zdarzeń przeszłych, których istnienie zostanie potwierdzone dopiero w momencie wystąpienia lub niewystąpienia jednego lub większej ilości niepewnych przyszłych zdarzeń, które nie w pełni podlegają kontroli podmiotów z Grupy Kapitałowej,
- 2) obecnym obowiązkiem, który powstaje na skutek zdarzeń przeszłych, ale nie jest ujmowany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, ponieważ nie jest prawdopodobne, aby konieczne było wydatkowanie środków pieniężnych lub innych aktywów w celu wypełnienia obowiązku lub kwoty zobowiązania nie można oszacować w sposób wiarygodny.

Wyjąwszy przypadek, gdy możliwość wypływu środków z tytułu wypełnienia obowiązku jest znikoma, jednostka podaje na dzień bilansowy, w odniesieniu do każdego rodzaju zobowiązań warunkowych, krótki opis rodzaju zobowiązania warunkowego oraz, jeśli jest to wykonalne, ujawnia:

- a) wartość szacunkową jego skutków finansowych,
- b) przesłanki świadczące o istnieniu niepewności co do kwoty lub terminu wystąpienia wypływu środków oraz
- c) możliwości uzyskania zwrotów.

Szczegółowe informacje przedstawia Nota 40 „Zobowiązania warunkowe oraz pozabilansowe zobowiązania otrzymane”.

Zgodnie z MSR 37 w momencie początkowego ujęcia umowę gwarancji finansowej wycenia się do wartości godziwej. Po początkowym ujęciu wycenia się ją według wartości wyższej z:

- 1) wartości ustalonej zgodnie z MSR 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe” oraz
- 2) wartości początkowej pomniejszonej, w odpowiednich przypadkach, o skumulowane odpisy amortyzacyjne ujęte zgodnie z MSR 18 „Przychody”.

Zasady tworzenia rezerw na udzielone zobowiązania pozabilansowe opisane są w nocie 2.12 „Rezerwy” oraz w nocie 53.8. „Rezerwy pozabilansowe”.

2.16 Kapitały własne

Kapitały własne stanowią kapitały i fundusze tworzone zgodnie z przepisami prawa. Podział na poszczególne pozycje, opisane poniżej wynika z Kodeksu spółek handlowych, ustawy Prawo bankowe oraz wymogów MSR 1.7, MSR 1.78.e, MSR 1.54.q-r i MSR 1.79.b. Zgodnie z MSR 1 do kapitałów własnych zaliczane są także niepodzielone zyski i niepokryte straty z lat ubiegłych, różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych, część efektywną relacji zabezpieczających przepływy pieniężne, zyski i straty aktuarialne oraz rezultat wyceny instrumentów finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży wraz ze związanymi z nimi wartościami podatku odroczonego. Pozycje kapitałów własnych jednostek zależnych, inne niż kapitał zakładowy w części, w jakiej jednostka dominująca jest właścicielem jednostki zależnej, dodaje się do odpowiednich pozycji kapitałów własnych jednostki dominującej. Do kapitałów własnych Grupy Kapitałowej włącza się tylko te części kapitałów własnych jednostek zależnych, które powstały po dniu nabycia udziałów lub akcji przez jednostkę dominującą. Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa w Polsce podziałowi i dystrybucji podlegają jedynie kapitały własne jednostki dominującej i poszczególnych spółek zależnych – ustalone na podstawie jednostkowych sprawozdań finansowych.

2.16.1. Kapitał zakładowy

Kapitał zakładowy stanowi kapitał jednostki dominującej i wykazany jest w wysokości zgodnej ze statutem oraz wpisem do rejestru przedsiębiorców według wartości nominalnej.

2.16.2. Kapitał zapasowy

Kapitał zapasowy tworzony jest zgodnie ze statutami Spółek Grupy Kapitałowej z odpisów z zysku oraz premii emisyjnych uzyskanych z emisji akcji pomniejszonych o koszty przeprowadzenia emisji i przeznaczony jest na pokrycie strat bilansowych, jakie mogą wynikać w związku z działalnością Spółek Grupy Kapitałowej.

2.16.3. Inne dochody całkowite

Inne dochody całkowite obejmują skutki wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży oraz związaną z nim wartość podatku odroczonego, efektywną część zabezpieczenia przepływów pieniężnych w ramach rachunkowości zabezpieczeń oraz związaną z nią wartość podatku odroczonego, jak również zyski i straty aktuarialne oraz związaną z nią wartość podatku odroczonego. Ponadto pozycja obejmuje udział jednostki dominującej w kapitale z aktualizacji wyceny jednostek stowarzyszonych oraz różnice kursowe powstałe z przeliczenia na walutę polską wyniku finansowego netto jednostki zagranicznej po kursie stanowiącym średnią arytmetyczną średnich kursów waluty na dzień kończący każdy miesiąc okresu obrotowego, ogłoszonych przez Narodowy Bank Polski oraz różnice kursowe powstałe z wyceny aktywów netto w jednostce zagranicznej.

2.16.4. Fundusz ogólnego ryzyka

Fundusz ogólnego ryzyka w PKO Banku Polskim SA tworzony jest zgodnie z ustawą Prawo bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 roku (Dz. U. z 2012 roku, poz. 1376 z późniejszymi zmianami), zwaną dalej „Prawo bankowe”, z odpisów z zysku netto i przeznaczony jest na niezidentyfikowane ryzyka działalności Banku.

2.16.5. Pozostałe kapitały rezerwowe

Kapitały rezerwowe są tworzone z odpisów z zysku netto. Kapitały rezerwowe przeznaczone są wyłącznie na pokrycie mogących powstać strat bilansowych.

2.16.6. Udziały niekontrolujące

Udziały niekontrolujące stanowią tę część kapitałów w jednostce zależnej, której nie można bezpośrednio lub pośrednio przyporządkować do jednostki dominującej.

2.17 Ustalanie wyniku finansowego

Grupa Kapitałowa ujmuje wszystkie istotne pozycje kosztów i przychodów zgodnie z zasadami: memoriału, współmierności przychodów i kosztów, ujmowania i wyceny aktywów i zobowiązań, tworzenia odpisów z tytułu utraty wartości.

2.17.1. Przychody i koszty z tytułu odsetek

Przychody i koszty z tytułu odsetek obejmują odsetki, w tym premię i dyskonto z tytułu instrumentów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu oraz instrumentów wycenianych do wartości godziwej, z wyjątkiem instrumentów pochodnych. Przychody odsetkowe, w przypadku aktywów finansowych lub grupy podobnych aktywów finansowych, dla których dokonano odpisu z tytułu utraty wartości, są naliczane od wartości bieżącej należności (to jest wartości pomniejszonej o odpis aktualizujący wartość) przy zastosowaniu aktualnej stopy procentowej użytej do zdyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych dla celów oszacowania straty z tytułu utraty wartości.

Przychody/koszty odsetkowe z tytułu instrumentów pochodnych, wykazywane są w pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej” lub „Wynik z pozycji wymiany” (w przypadku CIRS), z wyjątkiem instrumentów pochodnych zakwalifikowanych jako instrumenty zabezpieczające do rachunkowości zabezpieczeń, które prezentowane są w wyniku odsetkowym. W przychodach odsetkowych ujmowane są również rozliczane w czasie z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej opłaty i prowizje otrzymane i zapłacone, wchodzące w skład wyceny instrumentu finansowego.

Przychody i koszty odsetkowe ujmowane są na zasadzie memoriałowej i z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej.

Efektywna stopa jest stopą, która dyskontuje oszacowane przyszłe pieniężne wpływy oraz płatności dokonywane w oczekiwanym okresie do wygaśnięcia instrumentu finansowego, a w uzasadnionych przypadkach w okresie krótszym, do bilansowej wartości netto składnika aktywów lub zobowiązania finansowego. Wyliczenie efektywnej stopy obejmuje wszelkie płacone i otrzymywane przez strony umowy prowizje, koszty transakcji oraz wszelkie inne premie i dyskonta stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej.

W przychodach odsetkowych ujęty został również efekt wyceny do wartości godziwej aktywów finansowych nabytych spółek Grupy Nordea.

2.17.2. Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat

Przychody z tytułu prowizji i opłat ujmują się zasadniczo według zasady memoriału z chwilą wykonania usługi. Do przychodów zaliczane są jednorazowo opłaty pobierane przez Grupę Kapitałową za wykonanie czynności, niezwiązane bezpośrednio z powstaniem kredytów, pożyczek i innych należności, a także rozliczane liniowo opłaty za świadczenie usług przez Grupę Kapitałową w okresie dłuższym niż 3 miesiące. Do przychodów prowizyjnych zalicza się także opłaty i prowizje rozliczane w czasie metodą liniową, otrzymane od udzielonych kredytów i pożyczek o niestalonych harmonogramach przyszłych przepływów pieniężnych, dla których nie można ustalić efektywnej stopy procentowej.

2.17.2.1. Przychody i koszty z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych powiązanych z kredytami i pożyczkami

Z uwagi na fakt, iż Grupa Kapitałowa oferuje produkty ubezpieczeniowe wraz z kredytami i pożyczkami i brak jest możliwości zakupu w Grupie identycznego, co do formy prawnej, warunków i treści ekonomicznej produktu ubezpieczeniowego bez zakupu kredytu czy pożyczki, opłaty uzyskiwane przez Grupę z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych traktowane są jako integralna część wynagrodzenia z tytułu oferowanych instrumentów finansowych.

Otrzymane oraz należne Grupie Kapitałowej wynagrodzenie z tytułu oferowania produktów ubezpieczeniowych dla produktów bezpośrednio powiązanych z instrumentami finansowymi jest rozliczane metodą efektywnej stopy procentowej i ujmowane w przychodzie odsetkowym.

Otrzymane oraz należne Grupie Kapitałowej wynagrodzenie z tytułu wykonywania usługi pośrednictwa ujmowane jest w przychodach z tytułu prowizji w momencie sprzedaży produktu ubezpieczeniowego lub jego odnowienia.

Podział wynagrodzenia na część prowizyjną oraz odsetkową dokonywany jest w proporcji wartości godziwej instrumentu finansowego oraz wartości godziwej usługi pośrednictwa w stosunku do sumy obu tych wartości.

Koszty bezpośrednio związane ze sprzedażą produktów ubezpieczeniowych są rozliczane w analogiczny sposób do rozliczania przychodów, z zachowaniem zasady współmierności przychodów i kosztów, tj. jako element zamortyzowanego kosztu instrumentu finansowego lub jednorazowo.

Grupa Kapitałowa dokonuje okresowego oszacowania kwoty wynagrodzenia, które będzie w przyszłości podlegało zwrotowi w związku z wcześniejszym zakończeniem umowy ubezpieczeniowej i odpowiednio pomniejsza rozpoznawane przychody odsetkowe lub prowizyjne.

2.17.3. Przychody z tytułu dywidend

Przychody z tytułu dywidend są ujmowane w rachunku zysków i strat Grupy Kapitałowej w dniu ustalenia praw udziałowców/akcjonariuszy do ich otrzymania.

2.17.4. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej

Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat zawiera zyski i straty powstałe w wyniku zbycia instrumentów finansowych zaliczonych do aktywów/zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz efekt ich wyceny do wartości godziwej. W pozycji ujmowana jest również, jak opisano w nocie 2.6.6.4. część nieefektywna zabezpieczenia zmienności przepływów pieniężnych.

2.17.5. Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych

Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych zawiera zyski i straty powstałe w wyniku zbycia instrumentów finansowych zaklasyfikowanych do portfela dostępnych do sprzedaży oraz utrzymywanych do terminu zapadalności.

2.17.6. Wynik z pozycji wymiany

Wynik z pozycji wymiany obejmuje dodatnie i ujemne różnice kursowe, zarówno zrealizowane, jak i niezrealizowane, wynikające z codziennej wyceny aktywów i zobowiązań walutowych według obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego średniego kursu ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski oraz z wyceny do wartości godziwej niezrealizowanych instrumentów pochodnych (FX forward, FX swap, CIRS oraz opcje walutowe).

Grupa Kapitałowa ujmuje w wyniku z pozycji wymiany walutowej dodatnie i ujemne różnice kursowe zarówno zrealizowane jak i niezrealizowane, z wyceny do wartości godziwej niezrealizowanych opcji walutowych. Z ekonomicznego punktu widzenia, przyjęty sposób prezentacji wyniku z opcji walutowych pozwala na symetryczne ujmowanie wyniku z opcji walutowych i zabezpieczających je transakcji natychmiastowych i terminowych (zabezpieczających pozycję walutową generowaną w efekcie oddziaływania zmian parametrów rynkowych na pozycję w opcjach walutowych).

W wyniku z pozycji wymiany wykazane są również skutki zmiany wartości godziwej oraz wynik zrealizowany na opcji na indeks złota, z uwagi na fakt, iż Bank traktuje złoto jak jedną z walut analogicznie do przepisów Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych.

Grupa Kapitałowa wykazała aktywa i zobowiązania pieniężne stanowiące bilansowe i pozabilansowe pozycje walutowe w złotych po przeliczeniu według średniego kursu ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski, obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego.

Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów, pożyczek i innych należności wyrażone w walutach obcych, które są tworzone w złotych, podlegają uaktualnieniu wraz ze zmianą wartości wyceny aktywów walutowych, na które są tworzone. Zrealizowane i niezrealizowane różnice kursowe zaliczane są do rachunku zysków i strat.

2.17.7. Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Do pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych zalicza się przychody i koszty niezwiązane bezpośrednio z działalnością bankową. Pozostałe przychody operacyjne obejmują głównie zyski ze sprzedaży inwestycji mieszkaniowych, sprzedaży/likwidacji składników majątku trwałego i aktywów przejętych za długi, sprzedaży udziałów jednostki zależnej, odzyskanych należności nieściągalnych, otrzymanych odszkodowań, kar, grzywnien, przychodów z tytułu dzierżawy/najmu nieruchomości. Natomiast na pozostałe koszty operacyjne składają się głównie straty ze sprzedaży/likwidacji majątku trwałego, w tym aktywów przejętych za długi, koszty windykacji należności oraz koszty przekazanych darowizn.

Do pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych zalicza się również, w spółkach Grupy Kapitałowej, odpowiednio przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów, jak również koszty ich wytworzenia.

Przychody ze świadczenia usług budowlanych (działalność deweloperska) rozpoznawane są z zastosowaniem metody zakończonego kontraktu, polegającej na ujmowaniu w trakcie trwania budowy wszystkich kosztów dotyczących inwestycji mieszkaniowych jako produkcji w toku, natomiast wpłat wnoszonych na poczet nabycia lokali jako przychodów przyszłych okresów.

2.18 Podatek dochodowy

Podatek dochodowy ujmowany jest jako podatek bieżący oraz podatek odroczony. Podatek dochodowy bieżący ujmowany jest w rachunku zysków i strat. Podatek dochodowy odroczony w zależności od źródła pochodzenia różnic przejściowych, ujmowany jest w rachunku zysków i strat lub w pozycji „Inne dochody całkowite” w sprawozdaniu z całkowitych dochodów.

2.18.1. Podatek bieżący

Podatek dochodowy bieżący obliczany jest na podstawie zysku księgowego brutto skorygowanego o przychody, które zgodnie z przepisami podatkowymi nie są zaliczane do przychodów podatkowych, przychody podatkowe niebędące przychodami księgowymi, koszty niestanowiące kosztów uzyskania przychodów i koszty podatkowe niebędące kosztami księgowymi, zgodnie z właściwymi przepisami prawa podatkowego. Pozycje te obejmują głównie przychody i koszty z tytułu odsetek naliczonych do otrzymania i zapłacenia, odpisy z tytułu utraty wartości należności oraz rezerwy na zobowiązania pozabilansowe.

Przy ustaleniu podstawy opodatkowania podatkiem dochodowym od osób prawnych uwzględnia się przepisy właściwe dla poszczególnych krajowych jurysdykcji podatkowych, dotyczące opodatkowania podatkiem dochodowym od osób prawnych dochodów Spółek Grupy Kapitałowej. Jednocześnie uwzględnia się normy rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 7 maja 2001 roku w sprawie przedłużenia bankom udzielającym pożyczek (kredytów) na cele budownictwa mieszkaniowego terminów wpłat zaliczek i podatku dochodowego od osób prawnych (Dz. U. Nr 43, poz. 482), zgodnie z którym moment opodatkowania wartości skapitalizowanych odsetek niespłaconych przez kredytobiorcę i niewykupionych przejściowo ze środków budżetu państwa odroczony jest do dnia faktycznej spłaty lub wykupu tych odsetek, w związku z czym Grupa Kapitałowa rozpoznaje od odsetek skapitalizowanych od kredytów mieszkaniowych objętych ustawą rezerwę z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

2.18.2. Podatek dochodowy odroczony

Podatek dochodowy odroczony ujmowany jest w wysokości różnicy pomiędzy wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową dla celów raportowania finansowego. Grupa Kapitałowa tworzy rezerwę oraz aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Wartość podatku dochodowego odroczonego ustalana jest jako różnica między wartością bilansową a podatkową aktywów i zobowiązań przeliczona odpowiednią stawką podatkową. Rezerwa i aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego Grupy Kapitałowej wykazywane są w sprawozdaniu w sytuacji finansowej odpowiednio po stronie aktywów lub zobowiązań. Zmiana stanu rezerwy oraz aktywa z tytułu podatku dochodowego odroczonego zaliczana jest do obowiązkowych obciążeń wyniku finansowego (pozycja: „Podatek dochodowy” w „Rachunku zysków i strat”) z wyjątkiem skutków wyceny aktywów finansowych i zysków i strat aktuarialnych odnoszonych na inne dochody całkowite, w przypadku, których zmiany stanu rezerwy oraz aktywa z tytułu podatku dochodowego odroczonego są również rozliczane z innymi dochodami całkowitymi. Przy ustalaniu podatku dochodowego odroczonego uwzględnia się wartość aktywa i rezerwy na odroczony podatek na początek i koniec okresu sprawozdawczego.

Wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku jest weryfikowana każdorazowo na koniec okresu sprawozdawczego i ulega stosownemu obniżeniu, o ile przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwy na podatek odroczony wyceniane są z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) obowiązujące na koniec okresu sprawozdawczego lub takie, których obowiązywanie w przyszłości jest pewne na koniec okresu sprawozdawczego.

Grupa Kapitałowa dla spółek działających na terytorium Polski stosuje dla odroczonego podatku dochodowego stawkę podatkową w wysokości 19%, dla spółek działających na terytorium Ukrainy w wysokości 18%, dla spółki działającej na terytorium Szwecji w wysokości 22%.

Grupa Kapitałowa kompensuje ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego wtedy i tylko wtedy, gdy posiada możliwy do wyegzekwowania tytuł prawny do przeprowadzenia kompensat należności ze zobowiązaniami z tytułu bieżącego podatku i odroczony podatek dochodowy ma związek z tym samym podatnikiem i tym samym organem podatkowym.

2.19 Ważniejsze szacunki i oceny

Grupa Kapitałowa podczas sporządzania sprawozdania finansowego dokonuje pewnych szacunków i przyjmuje założenia, które bezpośrednio mają wpływ zarówno na sprawozdanie finansowe, jak i na ujętą w nim informację uzupełniającą.

Szacunki i założenia, które Grupa Kapitałowa przyjmuje do wykazywania wartości aktywów i zobowiązań oraz przychodów i kosztów, dokonywane są przy wykorzystaniu danych historycznych oraz innych czynników, które są dostępne oraz uznawane za właściwe w danych okolicznościach.

Założenia, co do przyszłości oraz dostępne dane służą do szacowania wartości bilansowych aktywów oraz zobowiązań, których nie można jednoznacznie określić przy wykorzystaniu innych źródeł. Przy dokonywaniu szacunków Grupa Kapitałowa uwzględnia przyczyny oraz źródła niepewności, które są przewidywane na koniec okresu sprawozdawczego. Wyniki rzeczywiste mogą się różnić od wartości szacunkowych.

Dokonywane przez Grupę Kapitałową szacunki oraz założenia są poddawane bieżącym przeglądom. Korekty szacunków są rozpoznawane w tym okresie, w którym dokonano zmiany szacunków, jeżeli korekty dotyczą tylko tego okresu. Natomiast, jeżeli korekty wpływają zarówno na okres, w którym dokonano zmiany, jak i na przyszłe okresy, są one rozpoznawane w okresie, w którym dokonano zmiany oraz w okresach przyszłych.

Poniżej przedstawiono najistotniejsze obszary, dla których Grupa Kapitałowa dokonuje oszacowań:

2.19.1. Utrata wartości kredytów i pożyczek

Strata z tytułu utraty wartości jest ponoszona, gdy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości wynikające z jednego lub więcej zdarzeń mających miejsce po początkowym ujęciu składnika aktywów („zdarzenie powodujące stratę”), oraz to zdarzenie ma wpływ na oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne wynikające ze składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych, których wiarygodne oszacowanie jest możliwe. Grupa Kapitałowa planuje przyszłe przepływy pieniężne na podstawie szacunków opartych na historycznych parametrach.

Metodyka i założenia wykorzystywane przy szacowaniu odpisów poddawane są regularnym przeglądom w celu zmniejszenia różnic pomiędzy szacunkową a rzeczywistą wielkością strat.

Wpływ zwiększenia/zmniejszenia przepływów pieniężnych dla portfela kredytów i pożyczek Banku, w przypadku których utrata wartości została rozpoznana w oparciu o indywidualną analizę przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu spłat i odzysków z zabezpieczeń, czyli ekspozycji objętych metodą zindywidualizowaną oraz wpływ zwiększenia/zmniejszenia wysokości parametrów portfelowych dla portfela kredytów i pożyczek Banku ocenianych metodą portfelową i grupową przedstawia poniższa tabela (w milionach PLN):

Szacunkowa zmiana utraty wartości kredytów i pożyczek na skutek:	31.12.2014		31.12.2013	
	scenariusz +10%	scenariusz -10%	scenariusz +10%	scenariusz -10%
zmiany wartości bieżącej szacowanych przepływów pieniężnych dla portfela kredytów i pożyczek Banku z rozpoznaniem indywidualnie utratą wartości ocenianych metodą zindywidualizowaną	(260)	405	(287)	462
zmiany prawdopodobieństwa defaultu	84	(84)	73	(73)
zmiany stóp odzysku	(478)	479	(545)	545

2.19.2. Wycena instrumentów pochodnych oraz nienotowanych papierów dłużnych dostępnych do sprzedaży

Wartość godziwą nieopcyjnych instrumentów pochodnych wyznacza się stosując modele wyceny bazujące na zdyskontowanych przepływach pieniężnych możliwych do otrzymania z danego instrumentu finansowego. Opcje wyceniane są przy użyciu modeli wyceny opcji. Zmienne oraz założenia używane do wyceny obejmują, w miarę dostępności, dane pochodzące z możliwych do obserwacji rynków.

Wartość godziwa instrumentów pochodnych uwzględnia własne ryzyko kredytowe jak i ryzyko kredytowe kontrahenta. W przypadku instrumentów pochodnych kalkulowana jest korekta wyceny instrumentów pochodnych odzwierciedlająca ryzyko kredytowe kontrahenta CVA (credit value adjustment) oraz korekta wyceny instrumentów pochodnych odzwierciedlająca własne ryzyko kredytowe DVA (debit value adjustment). Proces kalkulacji korekt CVA i DVA obejmuje wybór metody wyznaczenia spreadu na ryzyko kredytowe kontrahenta lub Banku (np. metoda ceny rynkowej oparta na płynnych notowaniach cen instrumentów dłużnych wyemitowanych przez kontrahenta, metoda spreadu implikowanego z kontraktów Credit Default Swap), oszacowanie prawdopodobieństwa niewypłacalności kontrahenta lub Banku oraz stopy odzysku, wybór metody wyliczania korekt CVA i DVA (metoda zaawansowana, uwzględniająca zabezpieczenia lub też metoda uproszczona) oraz wyliczenie wysokości korekt CVA i DVA. Na dzień 31 grudnia 2014 roku wartość z tytułu CVA i DVA wynosiła 4 miliony PLN.

Wartość godziwą papierów dłużnych dostępnych do sprzedaży nienotowanych na aktywnym rynku wyznacza się stosując modele wyceny bazujące na zdyskontowanych przepływach pieniężnych możliwych do otrzymania z danego instrumentu finansowego. Przy wycenie nienotowanych papierów dłużnych dostępnych do sprzedaży przyjmowane są również założenia dotyczące ryzyka kredytowego kontrahenta, które wpływają na wycenę instrumentów. Ryzyko kredytowe dla papierów wartościowych, dla których brak jest dostępnej wiarygodnej ceny rynkowej jest uwzględnione w marży, której metodyka wyceny jest spójna z kalkulacją spreadów kredytowych do wyznaczania korekt CVA i DVA.

Stosowane przez Bank techniki wyceny nieopcyjnych instrumentów pochodnych opierają się na krzywych dochodowości konstruowanych na podstawie dostępnych danych rynkowych (stawki depozytów na rynku międzybankowym, kwotowania transakcji IRS). Grupa przeprowadziła symulację w celu ustalenia możliwego wpływu zmian krzywych dochodowości na wycenę transakcji.

Poniżej przedstawiono wyniki symulacji szacunkowych zmian wyceny nieopcyjnych instrumentów pochodnych przy przesunięciu równoległym krzywych dochodowości:

a) dla całego portfela nieopcyjnych instrumentów pochodnych (w milionach PLN):

Szacunkowa zmiana wyceny przy przesunięciu równoległym krzywych dochodowości o:	31.12.2014		31.12.2013	
	scenariusz +50bp	scenariusz -50bp	scenariusz +50bp	scenariusz -50bp
IRS	(44)	44	(63)	64
CIRS	(99)	104	(77)	81
pozostałe instrumenty	(2)	2	4	(4)
Razem	(145)	150	(136)	141

b) instrumentów objętych rachunkowością zabezpieczeń (w milionach PLN):

Szacunkowa zmiana wyceny przy przesunięciu równoległym krzywych dochodowości o:	31.12.2014		31.12.2013	
	scenariusz +50bp	scenariusz -50bp	scenariusz +50bp	scenariusz -50bp
IRS	(67)	68	(73)	74
CIRS	(99)	104	(77)	81
Razem	(166)	172	(150)	155

2.19.3. Kalkulacja rezerw na świadczenia pracownicze

Rezerwa na odprawy emerytalne i rentowe tworzona jest na podstawie wyceny aktuarialnej sporządzanej okresowo przez niezależną firmę doradztwa aktuarialnego. Wycena rezerw na świadczenia pracownicze dokonywana jest z zastosowaniem technik i założeń aktuarialnych.

W kalkulacji rezerwy uwzględniono wszystkie odprawy emerytalne i rentowe, które mogą być w przyszłości wypłacone. Grupa Kapitałowa dokonała aktualizacji szacunków na dzień 31 grudnia 2014 roku wykorzystując kalkulacje przeprowadzone przez zewnętrznego, niezależnego aktuarium. Naliczone rezerwy są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, z uwzględnieniem rotacji zatrudnienia i dotyczą okresu do dnia kończącego okres sprawozdawczy. Istotnym elementem wpływającym na wysokość rezerwy jest przyjęta stopa dyskonta finansowego, która została przyjęta przez Bank na poziomie 2,75%. W 2013 roku przyjęta stopa dyskonta finansowego wynosiła 4%.

Wpływ zwiększenia/zmniejszenia stopy dyskonta finansowego oraz podstawowych założeń aktuarialnych o 1 p.p. na zmniejszenie/zwiększenie wartości rezerwy na odprawy emerytalne i rentowe na dzień 31 grudnia 2014 roku przedstawia poniższa tabela (w milionach PLN):

Szacunkowa zmiana rezerwy na dzień 31.12.2014	Stopa dyskonta finansowego		Planowane wzrosty podstaw	
	scenariusz +1pp	scenariusz -1pp	scenariusz +1pp	scenariusz -1pp
Rezerwa na odprawy emerytalne oraz rentowe	(4)	5	5	(4)

Zyski i straty obliczeń aktuarialnych są rozpoznawane w innych dochodach całkowitych.

Grupa Kapitałowa tworzy rezerwę na przyszłe zobowiązania z tytułu niewykorzystanych urlopów wypoczynkowych, po uwzględnieniu wszystkich pozostających do wykorzystania zaległych dni urlopów oraz z tytułu odszkodowań i odpraw pieniężnych wypłacanych pracownikom, z którymi zostaje rozwiązywany stosunek pracy z przyczyn niedotyczących pracowników, a także z tytułu kosztów przypadających na bieżący okres, które poniesione zostaną w przyszłym okresie, w tym premii.

2.19.4. Okresy użytkowania rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych oraz nieruchomości inwestycyjnych

Przy szacowaniu długości okresu użytkowania poszczególnych rodzajów rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych oraz nieruchomości inwestycyjnych uwzględniane są następujące czynniki:

- 1) oczekiwane zużycie fizyczne szacowane w oparciu o dotychczasowe przeciętne okresy użytkowania, odzwierciedlające tempo zużycia fizycznego, intensywność wykorzystania, itp.,
- 2) utrata przydatności z przyczyn technologicznych lub rynkowych,
- 3) prawne i inne ograniczenia dotyczące wykorzystania składnika aktywów,
- 4) oczekiwane wykorzystanie składnika aktywów oceniane na podstawie oczekiwanej zdolności produkcyjnej lub wielkości produkcji,
- 5) inne okoliczności mające wpływ na okres użytkowania tego rodzaju aktywów.

W przypadku, gdy okres korzystania ze składnika aktywów wynika z tytułów umownych, okres użytkowania odpowiada okresowi wynikającemu z tych tytułów umownych. W sytuacji, gdy szacowany okres użytkowania jest krótszy niż okres wynikający z tytułów umownych, przyjmuje się szacowany okres użytkowania.

W przypadku aktywów zidentyfikowanych w wyniku transakcji przejęcia Nordea Bank Polska, tj. relacji z klientami oraz value in force, amortyzacja dokonywana jest metodą degresywną przez okres odpowiednio 10 i 15 lat, na podstawie szacowanego tempa konsumowania korzyści ekonomicznych z tytułu ich użytkowania.

Wpływ zmiany długości okresu użytkowania dla składników majątkowych podlegających amortyzacji, z grupy grunty i budynki, wpływających na zmiany wyniku finansowego przedstawia poniższa tabela (w milionach PLN):

Zmiana długości okresu użytkowania dla składników majątkowych podlegających amortyzacji z grupy grunty i budynki	31.12.2014		31.12.2013	
	scenariusz +10 lat	scenariusz -10 lat	scenariusz +10 lat	scenariusz -10 lat
Koszty amortyzacji	(47)	237	(28)	192

2.20 Zmiany zasad rachunkowości

Grupa Kapitałowa sporządza skonsolidowane sprawozdanie finansowe zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej przyjętymi przez Unię Europejską w formie Rozporządzeń Komisji Unii Europejskiej (dalej Komisja UE).

1) Zmiany do opublikowanych standardów i interpretacji, które weszły w życie i zostały zastosowane przez Grupę Kapitałową od 1 stycznia 2014 roku

Standard/interpretacja	Data wydania/ publikacji	Data wejścia w życie	Opis zmian
Rozporządzenie Komisji UE nr 1254/2012 z dnia 11.12.2012 roku			
MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe”	05.2011	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.01.2013 lub później (w Unii Europejskiej obowiązkowe zastosowanie od 1.01.2014)	Nowy standard zastępuje wytyczne w sprawie kontroli i konsolidacji zawarte w MSR 27 „Skonsolidowane i jednostkowe sprawozdania finansowe” oraz w interpretacji SKI-12 „Konsolidacja – jednostki specjalnego przeznaczenia”. MSSF 10 zmienia definicję kontroli w taki sposób, by dla wszystkich jednostek obowiązywały te same kryteria określania kontroli. Zmienionej definicji towarzyszą obszerne wytyczne dotyczące zastosowania. Nowy standard nie miał wpływu na obecną strukturę Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego, którego jednostką dominującą jest Bank. Podmioty identyfikowane na dzień 31 grudnia 2014 zgodnie z dotychczasową definicją kontroli jako jednostki zależnej od Banku spełniają definicję jednostki zależnej również pod nowym MSSF. W odniesieniu do funduszy emerytalnych lub funduszy inwestycyjnych występujących w Grupie Kapitałowej Banku, Bank poprzez posiadanie podmiotów zarządzających funduszami posiada zdolność do podejmowania decyzji, jednak korzyści będące wynikiem wyżej wymienionego zakresu decyzji przypadają inwestorom posiadającym jednostki uczestnictwa w funduszach. Z uwagi na wymogi regulacyjne oraz warunki rynkowe, wynagrodzenie otrzymywane przez podmioty zarządzające z tytułu zarządzania aktywami funduszy wydaje się wynagrodzeniem rynkowym. W związku z powyższym zmiana standardu nie miała zasadniczo wpływu na zakres konsolidacji funduszy. Jednocześnie, zgodnie z definicją kontroli zawartą w MSR 27 i obecnie w MSSF 10, Bank ujmuje w konsolidacji fundusz Merkury – fiz an. Bank posiada 100% wyemitowanych certyfikatów inwestycyjnych wyżej wymienionego Funduszu, które dają prawo do 100 % głosów na Zgromadzeniu Inwestorów Funduszu, w kompetencjach którego jest m.in. wyrażanie zgody na realizację decyzji inwestycyjnych dotyczących portfela nieruchomościowego Funduszu i jego spółek.
MSSF 11 „Wspólne przedsięwzięcia”	05.2011	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.01.2013 lub później (w Unii Europejskiej obowiązkowe zastosowanie od 1.01.2014)	Nowy standard zastępuje MSR 31 „Udziały we wspólnych przedsięwzięciach” oraz interpretację SKI-13 „Wspólnie kontrolowane jednostki – niepieniężny wkład wspólników”. Zmiany w definicjach ograniczyły liczbę rodzajów jednostek pod wspólną kontrolą do dwóch: wspólne operacje i wspólne przedsięwzięcia. Jednocześnie wyeliminowano dotychczasową możliwość wyboru konsolidacji proporcjonalnej w odniesieniu do wspólnych przedsięwzięć. Wszyscy uczestnicy wspólnych przedsięwzięć mają obecnie obowiązek ich ujęcia metodą praw własności. Nowy standard nie miał wpływu na obecną strukturę Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego, którego jednostką dominującą jest Bank. Podmioty identyfikowane na dzień 31 grudnia 2014 zgodnie z dotychczasową definicją jako jednostki współkontrolowane spełniają kryteria wspólnego przedsięwzięcia również pod nowym MSSF. Dodatkowo wyeliminowanie możliwości wyboru konsolidacji metodą proporcjonalną nie miało wpływu na Grupę, gdyż wspólne przedsięwzięcia konsolidowane są metodą praw własności.

Standard/interpretacja	Data wydania/ publikacji	Data wejścia w życie	Opis zmian
MSSF 12 „Ujawnianie udziałów w innych jednostkach”	05.2011	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2013 lub później (w Unii Europejskiej obowiązkowe zastosowanie od 1.01.2014)	Nowy standard dotyczy jednostek posiadających udziały w jednostce zależnej, wspólnym przedsięwzięciu, jednostce stowarzyszonej lub w niekonsolidowanej jednostce zarządzanej umową. Standard zastępuje wymogi w zakresie ujawniania informacji zawartych w MSR 27 „Skonsolidowane i jednostkowe sprawozdania finansowe”, MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych” oraz MSR 31 „Udziały we wspólnych przedsięwzięciach”. MSSF 12 wymaga, by jednostki ujawniały informacje, które pomogą użytkownikom sprawozdań finansowych ocenić charakter, ryzyko i skutki finansowe inwestycji w jednostkach zależnych, stowarzyszonych, wspólnych przedsięwzięciach i niekonsolidowanych jednostkach zarządzanych umową. W tym celu nowy standard nakłada wymóg ujawniania informacji dotyczących wielu obszarów, w tym znaczących osądów i założeń przyjmowanych przy ustalaniu, czy jednostka kontroluje, współkontroluje czy posiada znaczący wpływ na inne jednostki; obszernych informacji o znaczeniu udziałów niekontrolujących w działalności i przepływach pieniężnych grupy; sumarycznych informacji finansowych o spółkach zależnych ze znaczącymi udziałami niekontrolującymi, a także szczegółowych informacji o udziałach w niekonsolidowanych jednostkach zarządzanych umową. Grupa dotychczasowo prezentowała szeroki zakres ujawnień o jednostkach Grupy. Dodatkowo ujawniania zaprezentowane zostały w nocy 25 „Inwestycje w jednostki stowarzyszone i wspólne przedsięwzięcia”.
Zmieniony MSR 27 „Jednostkowe sprawozdania finansowe”	05.2011	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.01.2013 lub później (w Unii Europejskiej obowiązkowe zastosowanie od 1.01.2014)	MSR 27 został zmieniony w związku z opublikowaniem MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe”. Celem zmienionego MSR 27 jest określenie wymogów ujmowania i prezentacji inwestycji w jednostki zależne, wspólne przedsięwzięcia oraz jednostki stowarzyszone w sytuacji, gdy jednostka sporządza jednostkowe sprawozdanie finansowe. Wytyczne na temat kontroli oraz skonsolidowanych sprawozdań finansowych zostały zastąpione przez MSSF 10. Zmiana nie miała wpływu na sprawozdania Grupy Kapitałowej.
Zmieniony MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”	05.2011	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.01.2013 lub później (w Unii Europejskiej obowiązkowe zastosowanie od 1.01.2014)	Zmiany do MSR 28 wynikały z projektu RMSR na temat wspólnych przedsięwzięć. Rada zdecydowała o włączeniu zasad dotyczących ujmowania wspólnych przedsięwzięć metodą praw własności do MSR 28, ponieważ metoda ta ma zastosowanie zarówno do wspólnych przedsięwzięć jak też jednostek stowarzyszonych. Poza tym wyjątkiem, pozostałe wytyczne nie uległy zmianie. Zgodnie z politykami rachunkowości Grupy Kapitałowej, wspólne przedsięwzięcia i jednostki stowarzyszone są ujmowane metodą praw własności. W przypadku Grupy Kapitałowej biorąc pod uwagę, że wspólne przedsięwzięcia konsolidowane są metodą praw własności, powyższe zmiany nie mają wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.
Rozporządzenie Komisji UE nr 1256/2012 z dnia 13.12.2012 roku			
Kompensowanie aktywów i zobowiązań finansowych – zmiany do MSR 32	12.2011	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.01.2014 lub później	Zmiany wprowadzają dodatkowe objaśnienia stosowania do MSR 32, aby wyjaśnić niespójności napotykane przy stosowaniu niektórych kryteriów dotyczących kompensowania. Obejmują one m.in. wyjaśnienie, co oznacza sformułowanie „posiada ważny tytuł prawny do dokonania kompensaty”, oraz że niektóre mechanizmy rozliczania brutto mogą być traktowane jako rozliczane netto w przypadku spełnienia odpowiednich warunków. Stosowne ujawnienia w nocy 50 „Kompensowanie aktywów i zobowiązań finansowych”.

Standard/interpretacja	Data wydania/ publikacji	Data wejścia w życie	Opis zmian
Rozporządzenie Komisji UE nr 1174/2013 z dnia 20.11.2013 roku			
Podmioty inwestycyjne – zmiany do MSSF 10, MSSF 12 i MSR 27	10.2012	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.01.2014 lub później	Zmiany wprowadzają do MSSF 10 definicję podmiotu inwestycyjnego. Podmioty takie będą zobowiązane wykazywać swoje jednostki zależne w wartości godziwej przez wynik finansowy i konsolidować jedynie te jednostki zależne, które świadczą na ich rzecz usługi związane z działalnością inwestycyjną spółki. Zmieniono również MSSF 12 tak, aby wprowadzić wymóg szczegółowych ujawnień na temat jednostek zależnych wprowadzając nowe ujawnienia na temat podmiotów inwestycyjnych i ich jednostek zależnych. W wyniku wprowadzonych zmian w MSR 27 zlikwidowano możliwość wyboru dla jednostek inwestycyjnych w zakresie wyceny inwestycji w niektórych jednostkach zależnych według kosztu lub według wartości godziwej w ich jednostkowych sprawozdaniach finansowych. Powyższe zmiany nie miały wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.
Rozporządzenie Komisji UE nr 1374/2013 z dnia 19.12.2013 roku			
Zmiany do MSR 36 „Utrata wartości aktywów” – ujawnianie wartości odzyskiwalnej w odniesieniu do aktywów niefinansowych	05.2013	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.01.2014 lub później (zmiany retrospektywne), możliwość wcześniejszego zastosowania	Wprowadzenie wymogu ujawniania określonej wartości odzyskiwalnej aktywów niefinansowych wyłącznie w przypadku utworzenia lub odwrócenia odpisu z tytułu utraty wartości. Wprowadzono również dodatkowe wymogi w zakresie ujawniania wartości godziwej w przypadku, gdy wartość odzyskiwalna została określona w wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia, w tym m.in. poziom hierarchii określony MSSF 13, w przypadku wycen na poziomie 2 lub 3 hierarchii wartości godziwej określonej w MSSF 13 kluczowe założenia przyjęte do wyceny. Powyższa zmiana miała charakter prezentacyjny.
Rozporządzenie Komisji UE nr 1375/2013 z dnia 19.12.2013 roku			
Zmiany do MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena” – Nowacja instrumentów pochodnych oraz kontynuowanie rachunkowości zabezpieczeń	06.2013	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.01.2014 lub później (zmiany retrospektywne), możliwość wcześniejszego zastosowania	Poprawka zakłada złagodzenie niektórych wymogów w zakresie rachunkowości zabezpieczeń w przypadku gdy instrument pochodny musi być odnowiony w taki sposób, że jego stroną staje się centralny kontrtpartner (CCP) czyli podmiot, który zajmuje pozycję między oryginalnymi stronami transakcji, stając się kupującym dla sprzedającego a sprzedającym dla kupującego. Na dzień dzisiejszy w Grupie Kapitałowej nie są identyfikowane takie przypadki nowacji.

Nowe standardy i interpretacje oraz zmiany do powyższych, które zostały opublikowane a także zostały zatwierdzone przez Unię Europejską, a nie weszły jeszcze w życie i nie zostały jeszcze zastosowane przez Grupę Kapitałową

2) Mające zastosowanie po raz pierwszy dla sprawozdań finansowych Grupy Kapitałowej za rok 2015

Standard/interpretacja	Data wydania/ publikacji	Data wejścia w życie	Opis potencjalnych zmian
Rozporządzenie Komisji UE nr 634/2014 z dnia 13 czerwca 2014 roku			
KIMSF 21 „Opłaty publiczne” (interpretacja MSR 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe”)	05.2013	Rok obrotowy rozpoczynający się od 1.01.2014 lub później (ma zastosowanie retrospektywne) W Unii Europejskiej obowiązkowe zastosowanie wraz z rozpoczęciem pierwszego roku obrotowego w dniu 17.06.2014 lub później	Interpretacja KIMSF 21 określa, w jaki sposób jednostka powinna rozliczać w swoim sprawozdaniu finansowym zobowiązania do zapłaty opłat nałożonych przez rządy (zobowiązania inne niż z tytułu podatku dochodowego). Zasadnicza kwestia dotyczy tego, kiedy jednostka powinna ujmować zobowiązanie do uiszczenia opłaty. KIMSF 21 określa kryteria dla rozpoznawania zobowiązania. Jednym z tych kryteriów jest wymóg obowiązku wynikającego z przeszłych zdarzeń (tzw. zdarzenia obligującego). Interpretacja wyjaśnia, że zdarzeniem obligującym, powodującym powstanie obowiązku do uiszczenia opłaty, są odpowiednie przepisy prawa powodujące konieczność uiszczenia opłaty. Interpretacja nie dotyczy opłat wchodzących w zakres MSR 12 „Podatek dochodowy”, a także kar i grzywien. W jej zakres nie wchodzi również płatności na rzecz rządu z tytułu usług lub przejęcia aktywów na podstawie umowy. W praktyce dla banków polskich KIMSF 21 ma zastosowanie do opłat ponoszonych przez banki na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, czyli opłaty rocznej oraz opłaty ostrożnościowej. Zgodnie z KIMSF 21 z uwagi na fakt, że zdarzeniem obligującym do poniesienia opłat na rzecz BFG jest fakt bycia objętym systemem gwarantowania BFG w danym roku, opłaty z tego tytułu muszą zostać ujęte jako zobowiązanie już na dzień 1 stycznia 2015 roku. Na podstawie opinii Komisji Nadzoru Finansowego oraz Ministerstwa Finansów w Grupie Kapitałowej rozpoznaje koszty z tego tytułu w okresie roku.
Rozporządzenie Komisji UE nr 1361/2014 z dnia 18 grudnia 2014 roku			
Poprawki do MSSF 2011-2013	12.2013	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.07.2015 lub później W Unii Europejskiej obowiązkowe zastosowanie wraz z rozpoczęciem swojego roku obrotowego w dniu 22.12.2014 lub później	Poprawki zawierają zmiany w prezentacji, ujmowaniu, wycenie oraz zawierają zmiany terminologiczne i edycyjne. - MSSF 3 „Połączenia jednostek” – doprecyzowano, że standard nie ma zastosowania do rozliczania tworzenia wspólnego przedsięwzięcia w sprawozdaniu finansowym tego przedsięwzięcia (zapisy te zdefiniowane są w MSSF 11); - MSSF 13 „Wycena wartości godziwej” – doprecyzowano, że wyjątek zawarty w MSSF 13, dotyczący możliwości wyceny całego portfela wg wartości godziwych, a nie każdego pojedynczego aktywa lub zobowiązania (jak mówi ogólna zasada), należy stosować do wszystkich umów w zakresie MSR 39/MSSF 9; - MSR 40 „Nieruchomości inwestycyjne” – zmiana dotyczy sytuacji nabycia spółki z sektora nieruchomości i ma na celu jednoznaczne określenie, że klasyfikacja przejęcia jako nabycia aktywów albo połączenia przedsięwzięć następuje tylko i wyłącznie na podstawie MSSF 3. Natomiast klasyfikacja danego aktywa jako nieruchomości inwestycyjnej lub nieruchomości dla własnych potrzeb następuje wg MSR 40 oddzielnie. Powyższe zmiany będą mieć ewentualne zastosowanie po raz pierwszy dla sprawozdań finansowych Grupy Kapitałowej za 2015 rok a ich charakter będzie prezentacyjny, wymagający ew. poszerzenia ujawnień.

Standard/interpretacja	Data wydania/ publikacji	Data wejścia w życie	Opis potencjalnych zmian
Rozporządzenie Komisji UE 2015/28 z dnia 17 grudnia 2014 roku			
Poprawki do MSSF 2010-2012	12.2013	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.07.2014 lub później. W Unii Europejskiej obowiązkowe zastosowanie wraz z rozpoczęciem pierwszego roku obrotowego w dniu 1.02.2015 lub później	Poprawki do MSSF 2010-2012 dotyczą 7 standardów i zmiany w prezentacji, ujmowaniu oraz wycenie oraz zawierają zmiany terminologiczne i edycyjne. - MSSF 2 „Płatności w formie akcji” – doprecyzowano definicję pojęć „warunek rynkowy”, „warunki związane z dokonaniem (wynikami)”, „warunki związane ze świadczeniem usługi” i „warunki nabycia uprawnień”; - MSSF 3 „Połączenia jednostek” – zmienione zostały zapisy dotyczące ujmowania zmiany wartości godziwej innych zapłat warunkowych, obecnie standard dopuszcza ich ujmowanie jedynie w rachunku zysków i strat; - MSSF 8 „Segmenty operacyjne” – obowiązek ujawniania osądu dokonanego przez zarząd przy agregacji segmentów operacyjnych; - MSR 16 „Rzeczowe aktywa trwałe” oraz MSR 38 „Wartości niematerialne” – zmienione zostały zapisy dotyczące modelu przeszacowanej wartości; - MSR 24 „Ujawnianie informacji na temat podmiotów powiązanych” – dodano jako stronę powiązaną jednostkę, która świadczy usługi kluczowego personelu kierowniczego. Wprowadzono wymóg ujawnienia kwot zapłaconych za usługi zarządcze tej jednostce; - MSR 37 „Rezerwy, zobowiązanie warunkowe i aktywa” oraz MRS 39 „Instrumenty finansowe: ujawnianie i wycena” zmieniające się zgodnie ze zmianami do MSSF 3. Powyższe zmiany będą mieć ewentualne zastosowanie po raz pierwszy dla sprawozdań finansowych Grupy Kapitałowej za 2015 rok i ich charakter będzie prezentacyjny, wymagający ewentualnego poszerzenia ujawnień.
Rozporządzenie Komisji UE nr 2015/29 z dnia 17 grudnia 2014 roku			
MSR 19 „Świadczenia pracownicze”	11.2013	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.07.2014 lub później W Unii Europejskiej obowiązkowe zastosowanie wraz z rozpoczęciem pierwszego roku obrotowego w dniu 1.07.2014 lub później	Zmiany dotyczą składek wnoszonych do programów określonych świadczeń przez pracowników lub strony trzecie. Celem zmian jest uproszczenie ujęcia składek, które nie zależą od okresu zatrudnienia, na przykład składki pracownicze ustalone jako stały procent wynagrodzenia. Grupa Kapitałowa nie przewiduje aby powyższe zmiany miały wpływ na sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej.

3) Niezatwierdzone jeszcze przez Unię Europejską

Standard/ interpretacja	Data wydania/ publikacji	Data wejścia w życie	Opis potencjalnych zmian
Poprawki do MSSF 2010-2012	12.2013	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.07.2014 lub później	Poprawki do MSSF 2010-2012 dotyczą 7 standardów i zmiany w prezentacji, ujmowaniu oraz wycenie oraz zawierają zmiany terminologiczne i edycyjne. Większość z nich została wprowadzana przez Unię Europejską zgodnie z Rozporządzeniem UE 2015/28 z dnia 17 grudnia 2014 roku, za wyjątkiem: MSSF 13 „Wycena wartości godziwej” – objaśnienie, że wyjątek MSSF 9 o wycenie krótkoterminowych należności i zobowiązań według ceny nabycia nie łamie ogólnej zasady wyceny początkowej instrumentów finansowych wg wartości godziwej. Powyższe zmiany będą mieć ewentualne zastosowanie po raz pierwszy dla sprawozdań finansowych Grupy Kapitałowej za 2015 rok i ich charakter będzie prezentacyjny, wymagający ewentualnego poszerzenia ujawnień.
MSSF 14 „Regulacyjne rozliczenia międzyokresowe”	01.2014	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.01.2016 lub później	Standard dotyczy działalności o regulowanych cenach i dotyczy jedynie jednostek, które w momencie jego wejścia w życie nie sporządzają sprawozdań zgodnie z MSSF. Powyższy standard nie będzie miał wpływu na Grupę Kapitałową.
MSSF 11 „Wspólne ustalenia umowne”	05.2014	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.01.2016 lub później	Zgodnie z wprowadzonymi zmianami, nabycie udziałów we wspólnych działaniach stanowiących przedsięwzięcie będzie podlegało analogicznym zasadom jak połączenie jednostek. Oznacza to m.in.: • Wycenę dodatkowych nabytych udziałów w wartości godziwej; • Rozpoznawanie aktywów bądź zobowiązań z tytułu podatku odroczonego; • Prezentowanie analogicznych ujawnień jakie są wymagane przy połączeniach jednostek.. Powyższe zmiany będą mieć ewentualne zastosowanie po raz pierwszy dla sprawozdań finansowych Grupy Kapitałowej za 2015 rok i ich charakter będzie prezentacyjny, wymagający ewentualnego poszerzenia ujawnień.
MSSF 15 „Przychody z umów z klientami”	05.2014	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.01.2017 lub później	MSSF 15 zastępuje MSR 11 „Umowy o budowę”, MSR 18 „Przychody”, KIMSF 13 „Programy lojalnościowe”, KIMSF 15 „Umowy dotyczące budowy nieruchomości”, KIMSF 18 „Przekazanie aktywów przez klientów”, oraz SKI 31 „Przychody – transakcje barterowe dotyczące usług reklamowych”. Podstawową zasadą jest ujmowanie przychodów w taki sposób, aby odzwierciedlić transakcję przeniesienia na klienta towarów lub usług w kwocie odzwierciedlającej wartość wynagrodzenia, którego jednostka oczekuje w zamian za te towary lub usługi. W celu odpowiedniego momentu rozpoznania przychodu i jego wysokości, standard przedstawia pięciostopniowy model analizy polegający na: identyfikacji umowy z klientem i wiążącego zobowiązania, następnie określeniu ceny transakcyjnej, jej odpowiedniej alokacji i rozpoznaniu przychodu w momencie, kiedy zobowiązanie zostało wypełnione. Powyższe zmiany mogą spowodować zmiany w rozliczaniu przychodów w czasie i będą wymagały dodatkowych ujawnień w sprawozdaniu finansowym.
Zmiany do MSR 16 „Rzeczowe aktywa trwałe” oraz MSR 38 „Wartości niematerialne” dotyczące amortyzacji i umorzenia	05.2014	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.01.2016 lub później	Zmiana dotyczy metod stosowanych do amortyzacji, w szczególności metod innych niż liniowe, a oparte na uzyskiwaniu korzyści z aktywa w czasie. Jednoznacznie zakazano amortyzować zgodnie ze strumieniem przychodów uzyskiwanych bezpośrednio lub pośrednio z aktywa, gdyż oprócz amortyzacji na przychody wpływa wiele innych czynników. Dodatkowo obniżenie cen nie powinno skutkować obniżeniem amortyzacji, ale raczej jest wskazaniem na utratę wartości. Zmiany te nie będą miały istotnego wpływu na Grupę Kapitałową.

Standard/ interpretacja	Data wydania/ publikacji	Data wejścia w życie	Opis potencjalnych zmian
MSSF 9 „Instrumenty finansowe”	07.2014	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.01.2018 lub później	W 2014 roku RMSF zakończył prace nad MSSF 9. Do opublikowanych w poprzednich latach części dotyczących klasyfikacji i wyceny (2009 rok) i rachunkowości zabezpieczeń (2013 rok) doszły zagadnienia utraty wartości aktywów finansowych, tym samym standard zastępuje całkowicie dotychczasowy MSR 39. Nowy standard wprowadza: - Model utraty wartości w oparciu o oczekiwaną stratę; - Zmiany do klasyfikacji aktywów finansowych i zobowiązań finansowych; - Zmiany w podejściu do rachunkowości zabezpieczeń. Klasyfikacja aktywów finansowych została oparta o model biznesowy jednostki i charakterystykę generowanych przez te aktywa przepływów pieniężnych. Standard wprowadza nową kategorię wyceny w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody (FVOCI), która będzie obejmowała instrumenty dłużne wykorzystywane w ramach modelu biznesowego zakładającego zarówno pozyskiwanie umownych przepływów pieniężnych jak i sprzedaż aktywów finansowych. Odpis z tytułu utraty wartości będzie obejmował straty oczekiwane albo w okresie 12 miesięcy albo przez cały okres obowiązywania umowy. Przychód odsetkowy dla tzw. portfela IBNR liczony będzie od wartości brutto. Nowy Standard zwiększa zakres pozycji jakie można wyznaczać na pozycje zabezpieczane, a także umożliwia wyznaczenia na instrument zabezpieczający aktywów lub zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Zniesiono również obowiązek retrospektywnego pomiaru efektywności zabezpieczenia przy jednoczesnym zniesieniu obowiązującego wcześniej limitu 80%-125% (warunkiem stosowania rachunkowości zabezpieczeń ma być ekonomiczna zależność pomiędzy instrumentem zabezpieczającym a pozycją zabezpieczaną). Ponadto zwiększono zakres wymaganych ujawnień dotyczących strategii zarządzania ryzykiem, przepływów pieniężnych wynikających z transakcji zabezpieczających oraz wpływu rachunkowości zabezpieczeń na sprawozdanie finansowe. Zmiany będą miały wpływ na sprawozdania finansowe Grupy Kapitałowej.
Zmiany do MSR 27 „Jednostkowe sprawozdania finansowe”	08.2014	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.01.2016 lub później	Zmiany umożliwiają jednostce sprawozdawczej zastosowanie metody praw własności w jednostkowym sprawozdaniu finansowym do rozliczania inwestycji w podmiotach zależnych, stowarzyszonych i we wspólnych przedsięwzięciach. Zmiany precyzują również, że jeśli podmiot dominujący zaprzestaje być jednostką inwestycyjną, powinien rozliczać swe inwestycje w jednostkach zależnych według kosztu lub metodą praw własności lub zgodnie z MSSF 9. Poprawki mają zastosowanie retrospektywne i obowiązują w stosunku do rocznych okresów sprawozdawczych. Zmiana będzie miała wpływ na jednostkowe sprawozdanie finansowe.
Zmiany do MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe” oraz MSR 28 „Jednostki stowarzyszone i wspólne przedsięwzięcia” dotyczące sprzedaży lub wniesienia aktywów przez inwestora do wspólnego przedsięwzięcia lub jednostki stowarzyszonej	09.2014	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.01.2016 lub później	W przypadku transakcji, w której bierze udział jednostka stowarzyszona lub wspólne przedsięwzięcie, zakres ujmowania zysków lub strat zależy od tego, czy sprzedane lub wniesione aktywa stanowią przedsięwzięcie. W przypadku gdy jednostka: - sprzedaje lub wnosi aktywa stanowiące przedsięwzięcie do jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia lub - utraci kontrolę nad jednostką zależną, w skład której wchodzi przedsięwzięcie, ale nadal będzie sprawować wspólną kontrolę lub wywierać znaczący wpływ; zyski lub straty wynikające z transakcji są ujmowane w pełnej wysokości. Zmiany te będą miały wpływ na rozszerzenie ujawnień.

Standard/ interpretacja	Data wydania/ publikacji	Data wejścia w życie	Opis potencjalnych zmian
Ulepszenia 2012-2014	09.2014	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.01.2016 lub później	Projekt proponuje wprowadzenie zmian do następujących standardów: - MSSF 5 „Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży oraz działalność zaniechana” – doprecyzowuje wytyczne dotyczące reklasyfikacji aktywów pomiędzy kategoriami „przeznaczone do sprzedaży” i „przeznaczone do przekazania właścicielom” oraz sytuacji kiedy zaprzestaje się traktować aktywa jako „przeznaczone do przekazania właścicielom”. - MSSF 7 „Instrumenty finansowe: ujawnienia” – zmiany dotyczą następujących zagadnień: (i) obsługa kontraktów – dodano dodatkowe wytyczne dotyczące tego, czy poprzez umowę na obsługę przekazywanego składnika aktywów finansowych jednostka kontynuuje zaangażowanie w przekazywany składnik aktywów finansowych; (ii) zastosowanie zmian do MSSF 7 – doprecyzowuje kwestię ujawnień w zakresie kompensowania aktywów finansowych i zobowiązań finansowych przy sporządzaniu skróconych śródrocznych sprawozdań finansowych; - MSR 19 „Świadczenia pracownicze” – doprecyzowuje podejście do ustalania stopy dyskontowej dla walut, dla których nie istnieje rozwinięty rynek obligacji korporacyjnych o wysokiej wiarygodności kredytowej; - MSR 34 „Śródroczna sprawozdawczość finansowa” – wyjaśnia określenie „w innym miejscu śródrocznego raportu finansowego” dotyczące ujawniania informacji o znaczących zdarzeniach i transakcjach. Zmiany te nie będą miały wpływu na Grupę Kapitałową.
Zmiany do MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe”, MSSF 12 „Ujawnienia na temat udziałów w innych jednostkach” oraz MSR 28 „Jednostki stowarzyszone i wspólne przedsięwzięcia”	12.2014	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.01.2016 lub później	Zmiany dotyczą kwestii zastosowania wyjątku od konsolidacji w przypadku jednostek inwestycyjnych. Potwierdzona została możliwość wyłączenia z konsolidacji jednostek zależnych od jednostek inwestycyjnych, nawet jeśli spółka dominująca jednostki inwestycyjnej wycenia wszystkie swoje jednostki zależne w wartości godziwej. Ponadto poprawki wyjaśniają, kiedy jednostka inwestycyjna powinna konsolidować jednostkę zależną świadczącą usługi związane z działalnością inwestycyjną zamiast wyceniać ją w wartości godziwej a także upraszczają stosowanie metody praw własności dla jednostki, która sama nie jest jednostką inwestycyjną ale posiada udziały w stowarzyszonej jednostce inwestycyjnej. Zmiany te nie będą miały wpływu na Grupę Kapitałową.
MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych”	12.2014	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.01.2016 lub później	Wprowadzone zmiany doprecyzowują, że zasada istotności dotyczy zarówno podstawowej części sprawozdania finansowego, jak i not objaśniających, wskazują także, że wymagane jest ujawnianie jedynie informacji istotnych. Zmiany te będą miały wpływ na prezentację ujawnień.

Podsumowując, Zarząd nie przewiduje, aby wprowadzenie powyższych standardów oraz interpretacji miało istotny wpływ na stosowane przez Grupę Kapitałową zasady rachunkowości, z wyjątkiem MSSF 9 (wpływ MSSF 9 na stosowane przez Grupę Kapitałową zasady rachunkowości nie został jeszcze oceniony). Grupa planuje ich zastosowanie w terminach podanych w określonych standardach i interpretacjach (bez wcześniejszego zastosowania), pod warunkiem zatwierdzenia przez UE.

3. Nabycie na dzień 1 kwietnia 2014 roku przez PKO Bank Polski SA spółek Nordea Polska i portfela Szwedzkiego

3.1. Opis transakcji

PKO Bank Polski SA w dniu 12 czerwca 2013 roku zawarł z Nordea Bank AB (publ), spółką zarejestrowaną w Szwecji, umowę („Umowa”) dotyczącą nabycia przez Bank akcji spółek Nordea Bank Polska SA („Spółka”), „Nordea Polska Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie” SA oraz Nordea Finance Polska SA, a także portfela wierzytelności wobec klientów korporacyjnych (aktywów tzw. portfela szwedzkiego).

W kwietniu i maju 2014 roku, po spełnieniu warunków zawieszających określonych w Umowie, PKO Bank Polski SA:

- nabył akcje spółki Nordea Bank Polska SA

W dniu 1 kwietnia 2014 roku Nordea Bank AB (publ) złożyła w wezwaniu do zapisywania się na sprzedaż akcji Nordea Bank Polska SA, ogłoszonym w dniu 3 grudnia 2013 roku przez Bank („Wezwanie”), zapis na sprzedaż wszystkich posiadanych akcji tej Spółki, tj. 55 061 403 akcji stanowiących 99,21% kapitału zakładowego Spółki i uprawniających do 99,21% głosów na walnym zgromadzeniu Spółki. Natomiast akcjonariusze mniejszościowi złożyli w Wezwaniu zapis na sprzedaż łącznie 319 889 akcji Nordea Bank Polska SA. Łączna cena nabycia wyżej wymienionych akcji w ramach Wezwania wyniosła 2 635 753 tysiące PLN.

W dniu 4 kwietnia 2014 roku, w wyniku realizacji praw z warrantów subskrypcyjnych (objętych przez PKO Bank Polski SA 1 kwietnia 2014 roku), Nordea Bank Polska SA wydała Bankowi 8 335 100 akcji własnych zwykłych, imiennych, serii N. Cena nabycia akcji serii N wyniosła 400 001 tysięcy PLN.

W dniu 12 maja 2014 roku PKO Bank Polski SA, w ramach wykupu przymusowego nabył 117 408 akcji spółki Nordea Bank Polska SA, tj. wszystkie pozostałe zdematerializowane akcje, za cenę 5 635 tysięcy PLN.

W ramach wyżej opisanych transakcji Bank nabył łącznie 63 833 800 akcji zwykłych spółki Nordea Bank Polska SA o wartości nominalnej 5 PLN każda, stanowiących 100% kapitału zakładowego Spółki i uprawniających do 100% głosów na walnym zgromadzeniu Spółki. Łączna cena nabycia akcji spółki Nordea Bank Polska SA, z uwzględnieniem finalnego ujęcia dyskonta związanego z przedmiotową Transakcją, wyniosła 2 998 389 tysięcy PLN.

Celem nabycia akcji spółki Nordea Bank Polska SA było osiągnięcie przez Bank korzyści ekonomicznych poprzez zwiększenie bazy klientów i umocnienie pozycji konkurencyjnej Banku na rynku. W dniu 14 maja 2014 roku Zarząd PKO Banku Polskiego SA i Zarząd Nordea Bank Polska SA podpisały plan połączenia, zgodnie z którym cały majątek (wszystkie aktywa i pasywa) Spółki został przeniesiony na rzecz Banku jako spółki przejmującej. W dniu 26 września 2014 roku Komisja Nadzoru Finansowego wydała zgodę na wyżej wymienione połączenie.

W dniu 31 października 2014 roku połączenie zostało zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym właściwym dla siedziby spółki PKO Bank Polski SA. Połączenie zostało przeprowadzone w sposób przewidziany w art. 515 § 1 Kodeksu Spółek Handlowych, tj. bez podwyższenia kapitału zakładowego Banku.

Od daty nabycia (tj. od 1 kwietnia 2014 roku) do daty fuzji prawnej (tj. do 31 października 2014 roku) Nordea Bank Polska SA była osobną spółką w Grupie Kapitałowej Banku. Bank i Spółka zachowywały odrębność w zakresie świadczonych usług. Nordea Bank Polska SA przestała funkcjonować jako oddzielny podmiot od momentu fuzji prawnej. Z dniem tym PKO Bank Polski SA stał się automatycznie stroną wszystkich umów zawartych z klientami, a tym samym wstąpił we wszystkie prawa i obowiązki Spółki. Proces integracji banków zamknie fuzja operacyjna zaplanowana na I połowę 2015 roku.

- nabył akcje spółki „Nordea Polska Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie” SA

W dniu 1 kwietnia 2014 roku PKO Bank Polski SA zawarł ze spółką Nordea Life Holding AB (spółką zarejestrowaną w Szwecji) umowę nabycia przez Bank 1 725 329 akcji spółki „Nordea Polska Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie” SA o wartości nominalnej 111,59 PLN każda, stanowiących 100% kapitału zakładowego i uprawniających do 100% głosów na walnym zgromadzeniu, za łączną cenę 184 636 tysięcy PLN.

W dniu 14 maja 2014 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym została zarejestrowana zmiana nazwy Spółki na PKO Życie Towarzystwo Ubezpieczeń SA.

Jednocześnie, w związku z nabyciem spółki „Nordea Polska Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie” SA, w skład Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA weszła jej spółka zależna: Nordea Usługi Finansowe Sp. z o.o. (obecnie Ubezpieczeniowe Usługi Finansowe Sp. z o.o. – zmiana nazwy została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym 14 maja 2014 roku).

Według stanu na 31 grudnia 2014 roku kapitał zakładowy spółki Ubezpieczeniowe Usługi Finansowe Sp. z o.o. wynosi 1 950 tysięcy PLN i dzieli się na 3 900 udziałów o wartości nominalnej 500 PLN każdy. Jedynym udziałowcem wyżej wymienionej spółki jest PKO Życie Towarzystwo Ubezpieczeń SA. Przedmiotem działalności spółki Ubezpieczeniowe Usługi Finansowe Sp. z o.o. jest świadczenie usług wspomagających działalność ubezpieczeniową.

- nabył akcje spółki Nordea Finance Polska SA

W dniu 1 kwietnia 2014 roku PKO Bank Polski SA zawarł ze spółką Nordea Rahoitus Suomi OY (spółką zarejestrowaną w Finlandii) umowę nabycia przez Bank 4 100 000 akcji spółki Nordea Finance Polska SA o wartości nominalnej 1 PLN każda, stanowiących 100% kapitału zakładowego tej spółki i uprawniających do 100% głosów na walnym zgromadzeniu, za łączną cenę 8 000 tysięcy PLN.

W dniu 26 czerwca 2014 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym została zarejestrowana zmiana nazwy Spółki na PKO Leasing Pro SA.

W dniu 30 września 2014 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym właściwym dla siedziby spółki przejmującej zostało zarejestrowane połączenie spółki PKO Leasing Pro SA ze spółką PKO Leasing SA, w wyniku którego cały majątek spółki PKO Leasing Pro SA (wszystkie aktywa i pasywa z wyłączeniem pozycji bilansowych związanych z działalnością faktoringową przejętą przez spółkę PKO BP Faktoring SA) został przeniesiony do spółki PKO Leasing SA.

- nabył aktywa tzw. portfela szwedzkiego

W dniu 1 kwietnia 2014 roku PKO Bank Polski SA zawarł z Nordea Bank AB (publ) umowę nabycia przez Bank aktywów tzw. portfela szwedzkiego, tj. wierzytelności z tytułu kredytów, pożyczek i obligacji udzielonych przez Nordea Bank AB (publ) lub inne podmioty z jej Grupy Kapitałowej na rzecz klientów korporacyjnych („Portfel Szwedzki”). Zgodnie z postanowieniami umowy, z Portfela Szwedzkiego podlegającego sprzedaży w dniu 1 kwietnia 2014 roku zostały wyłączone: (i) aktywa, których termin wymagalności był w dniu 1 kwietnia 2014 roku krótszy niż 12 miesięcy, (ii) aktywa, które pomiędzy dniem zawarcia Umowy (tj. 12 czerwca 2013 roku) a dniem 1 kwietnia 2014 roku zostały spłacone, spłacone we wcześniejszym terminie lub w całości anulowane przez klienta oraz (iii) aktywa, których przeniesienie wymaga zgody klienta lub osoby trzeciej, w stosunku do których nie została uzyskana taka zgoda. Łączna wartość nabycia Portfela Szwedzkiego stanowiła sumę 761 811 tysięcy PLN, 120 199 tysięcy USD, 136 044 tysięcy EUR oraz 459 167 tysięcy CZK, tj. wynosiła łącznie 1 763 815 tysięcy PLN (według średnich kursów NBP z dnia 1 kwietnia 2014 roku).

- zawarł dodatkowe umowy związane z nabyciem Spółek z Grupy Kapitałowej Nordea Bank AB (publ)

W związku z realizacją założeń Transakcji związanych z utrzymaniem przez Grupę Kapitałową Nordea Bank AB (publ) finansowania portfela kredytów hipotecznych udzielonych przez Nordea Bank Polska SA („Portfel Hipoteczny”), Nordea Bank AB (publ), na mocy umowy zawartej w dniu 1 kwietnia 2014 roku, udzieliła PKO Bankowi Polskiemu SA linii kredytowej w kwocie do: 3 645 818 tysięcy CHF, 465 414 tysięcy EUR oraz 3 725 tysięcy USD na okres maksymalnie 7 lat, z okresem trzyletniej karencji w spłacie („Linia Kredytowa”). Średnia efektywna marża w maksymalnym okresie finansowania w ramach Linii Kredytowej wynosi 63 punkty bazowe powyżej właściwej stopy referencyjnej. Linia Kredytowa nie przewiduje prowizji związanych z udzieleniem finansowania. Linia Kredytowa została zabezpieczona przelewem na zabezpieczenie wierzytelności z tytułu Portfela Hipotecznego dokonany przez Nordea Bank Polska SA na rzecz Nordea Bank AB Spółka Akcyjna Oddział w Polsce na podstawie umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie, podpisanej 2 lipca 2014 roku. Wartość przeniesionych na zabezpieczenie wierzytelności (kredytów) wynosi ok. 14 400 milionów PLN.

PKO Bank Polski SA, w dniu 1 kwietnia 2014 roku, zawarł z Nordea Bank Polska SA umowę kredytu, zgodnie z którą środki pozyskane w ramach Linii Kredytowej zostały przekazane na rzecz Nordea Bank Polska SA w formie linii kredytowej tzw. push-down w kwocie do: 3 645 818 tysięcy CHF, 465 414 tysięcy EUR oraz 3 725 tysięcy USD na okres maksymalnie 7 lat, z okresem trzyletniej karencji w spłacie („Linia Push-Down”). Linia Push-Down była niezabezpieczona. Warunki finansowe Linii Push-Down (marża kredytowa, prowizja) zostały ustalone na warunkach rynkowych. W dniu fuzji prawnej pomiędzy PKO Bankiem Polskim SA a Nordea Bank Polska SA umowa ta wygasła.

W wykonaniu postanowień Umowy zobowiązujących Grupę Kapitałową Nordea Bank AB (publ) do partycypacji w ryzyku utraty wartości Portfela Hipotecznego, PKO Bank Polski SA oraz Nordea Bank AB (publ) w dniu 1 kwietnia 2014 roku zawarły umowę dotyczącą podziału ryzyka kredytowego („Umowa Podziału Ryzyka”), zgodnie z którą Nordea Bank AB (publ) ponosić będzie w okresie 4 lat od dnia zamknięcia transakcji 50% nadwyżki kosztu ryzyka Portfela Hipotecznego ponad roczny poziom kosztów ryzyka ustalony na poziomie 40 punktów bazowych za każdy rok powyższego, czteroletniego okresu obowiązywania Umowy Podziału Ryzyka.

3.2. Rozliczenie transakcji nabycia

Rozliczenie transakcji nabycia przeprowadzone zostało metodą przejścia zgodnie z Międzynarodowym Standardem Sprawozdawczości Finansowej 3 „Połączenia przedsięwzięć” („MSSF 3”), którego zastosowanie wymaga: zidentyfikowania jednostki przejmującej, ustalenia dnia przejścia, ujęcia i wyceny możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów, przejętych zobowiązań wycenionych w wartości godziwej na dzień przejścia oraz wszelkich udziałów niedających kontroli w jednostce przejmowanej oraz ujęcia i wyceny wartości firmy lub zysku z okazynego nabycia.

Biorąc pod uwagę że przejście kontroli nad Spółkami Nordea Polska nastąpiło z początkiem dnia 1 kwietnia 2014 roku, rozliczenie Transakcji nastąpiło na podstawie danych z nabytych spółek na ten dzień, z uwzględnieniem korekt wymaganych przez MSSF 3.

Przekazana zapłata i wartość wszelkich udziałów niedających kontroli w jednostce przejmowanej

Przekazana zapłata	Liczba akcji	w tys. PLN
- Akcje Nordea Bank Polska SA	-	2 598 388
- zakupione od Nordea Bank AB w dniu 1 kwietnia 2014 roku	55 061 403	2 620 402
- zakupione od Akcjonariuszy Mniejszościowych w dniu 1 kwietnia 2014 roku	319 889	15 351
- pozostała część akcji nabyta na podstawie przymusowego wykupu akcjonariuszy mniejszościowych w dniu 12 maja 2014 roku*	117 408	5 635
- dyskonto	-	(43 000)
- Akcje PKO Życie Towarzystwo Ubezpieczeń SA (dawniej Nordea Polska Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie SA)	1 725 329	184 636
- Akcje PKO Leasing Pro SA (dawniej Nordea Finance Polska SA)	4 100 000	8 000
- Portfel Szwedzki	-	1 763 815
Razem	61 324 029	4 554 839

*Przymusowy wykup stanowił element transakcji nabycia akcji Nordea Bank.

Transakcja podwyższenia kapitału Nordea Bank Polska SA nie stanowi elementu Ceny nabycia przez Bank od Nordea Bank AB (publ) aktywów Spółki Nordea Bank Polska SA.

Bank posiada 100% udziałów w nabytych Spółkach Nordea Polska w związku z powyższym brak jest wszelkich udziałów niedających kontroli w jednostkach przejmowanych.

Z uwagi na spełnienie warunków paragrafu B97 MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe”, nabycie akcji poszczególnych spółek Nordea Polska oraz Portfela Szwedzkiego należy traktować jako jedną Transakcję.

Płatność za akcje nastąpiła gotówką.

Ujęcie i wycena możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów, przejętych zobowiązań wycenionych zgodnie z MSSF

Przedstawione poniżej dane dotyczące wyceny do wartości godziwej zidentyfikowanych nabytych aktywów i przejętych zobowiązań zostały oparte na identyfikacji przeprowadzonej z punktu widzenia całej Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA oraz przyjętych założeń dotyczących prognozy istotności.

AKTYWA	Razem Spółki Nordea Polska i Portfel Szwedzki	Korekty i wyłączenia	Możliwe do zidentyfikowania nabyte aktywa wycenione do wartości godziwej
Kasa, środki w Banku Centralnym	775 945	-	775 945
Należności od banków	613 637	(193 231)	420 406
Pochodne instrumenty finansowe	28 384	-	28 384
Pozostałe instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	5 599 561	-	5 599 561
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	29 324 857	(1 035 107)	28 289 750
Papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności	37 281	3 672	40 953
Zapasy	1 070	-	1 070
Wartości niematerialne	26 683	208 107	234 790
Rzeczowe aktywa trwałe	98 104	10 517	108 621
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	5 567	-	5 567
Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego	80 379	138 061	218 440
Inne aktywa	224 850	(147 119)	77 731
SUMA AKTYWÓW	36 816 318	(1 015 100)	35 801 218

ZOBOWIĄZANIA	Razem Spółki Nordea Polska i Portfel Szwedzki	Korekty i wyłączenia	Możliwe do zidentyfikowania przejęte zobowiązania wycenione do wartości godziwej
Zobowiązania wobec innych banków	15 090 954	(242 210)	14 848 744
Pochodne instrumenty finansowe	11 086	-	11 086
Zobowiązania wobec klientów	13 683 577	(193 231)	13 490 346
Zobowiązania z tytułu działalności ubezpieczeniowej	2 517 427	16 899	2 534 326
Zobowiązania podporządkowane	1 000 115	-	1 000 115
Pozostałe zobowiązania	241 394	52 511	293 905
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	-	3 038	3 038
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	2 471	3 584	6 055
Rezerwy	36 485	7 500	43 985
SUMA ZOBOWIĄZAŃ	32 583 509	(351 909)	32 231 600

	Razem Spółki Nordea Polska i Portfel Szwedzki	Korekty i wyłączenia	Możliwe do zidentyfikowania nabyte aktywa i przejęte zobowiązania wycenione do wartości godziwej
Wartość godziwa możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów, przejętych zobowiązań	4 232 809	(663 191)	3 569 618

	Możliwe do zidentyfikowania nabyte aktywa i przejęte zobowiązania wycenione do wartości godziwej
Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego	218 440
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	6 055
Razem	212 385

Portfel kredytów i pożyczek udzielonych klientom przejęty w ramach Transakcji nabycia spółek Nordea Polska i Portfela Szwedzkiego na datę przejęcia wyceniony do wartości godziwej został zaprezentowany w sprawozdaniu finansowym w sztyku rozwartym – wartość brutto (w której ujęta została korekta do wartości godziwej) oraz odpisy - z uwagi na fakt, że tak zaprezentowana informacja zawiera wyższą wartość użytkową i odzwierciedla praktykę rynkową stosowaną przez banki.

	Możliwe do zidentyfikowania nabyte aktywa i przejęte zobowiązania wycenione do wartości godziwej
Należności od banków brutto	420 407
Odpis z tytułu utraty wartości należności	(1)
Należności od banków netto	420 406

	Możliwe do zidentyfikowania nabyte aktywa i przejęte zobowiązania wycenione do wartości godziwej
Kredyty i pożyczki udzielone klientom brutto	28 868 667
Odpisy - razem	(578 917)
Kredyty i pożyczki udzielone klientom netto	28 289 750

Kredyty i pożyczki udzielone klientom według metod kalkulacji odpisów	Możliwe do zidentyfikowania nabyte aktywa i przejęte zobowiązania wycenione do wartości godziwej
Wyceniane według metody zindywidualizowanej	2 240 886
Ze stwierdzoną utratą wartości	480 071
należności z tytułu leasingu finansowego	169 788
Bez stwierdzonej utraty wartości	1 760 815
Wyceniane według metody portfelowej	286 729
Ze stwierdzoną utratą wartości	286 729
Wyceniane według metody grupowej (IBNR), w tym:	26 341 052
należności z tytułu leasingu finansowego	384 971
Kredyty i pożyczki udzielone klientom brutto	28 868 667
Odpisy na ekspozycje wyceniane według metody zindywidualizowanej	(293 305)
Ze stwierdzoną utratą wartości	(155 692)
Odpisy na ekspozycje wyceniane według metody portfelowej	(141 416)
Odpisy na ekspozycje wyceniane według metody grupowej (IBNR)	(144 196)
odpisy z tytułu utraty wartości na należności leasingowe	(472)
Odpisy - razem	(578 917)
Kredyty i pożyczki udzielone klientom netto	28 289 750

Kredyty i pożyczki udzielone klientom według sektorów	Możliwe do zidentyfikowania nabyte aktywa i przejęte zobowiązania wycenione do wartości godziwej
Kredyty i pożyczki udzielone klientom brutto, w tym:	28 868 667
sektor finansowy	1 014 733
gospodarcze, w tym:	1 014 733
sektor niefinansowy	24 133 433
mieszkaniowe	18 150 082
gospodarcze	4 430 178
konsumpcyjne	270 521
dłużne papiery wartościowe (korporacyjne)	1 282 652
sektor budżetowy	3 720 501
gospodarcze	1 139 005
dłużne papiery wartościowe (komunalne)	2 579 817
mieszkaniowe	1 679
Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek	(578 917)
Kredyty i pożyczki udzielone klientom netto	28 289 750

Kredyty i pożyczki udzielone klientom według segmentów klienta	Możliwe do zidentyfikowania nabyte aktywa i przejęte zobowiązania wycenione do wartości godziwej
Kredyty i pożyczki udzielone brutto, w tym:	28 868 667
bankowości hipotecznej	15 791 097
korporacyjne	12 182 012
małych i średnich przedsiębiorstw	616 507
bankowości detalicznej i prywatnej	274 583
pozostałe należności	4 468
Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek	(578 917)
Kredyty i pożyczki udzielone netto	28 289 750

- Kredyty i pożyczki udzielone klientom

- Wycena do wartości godziwej portfela kredytów została przeprowadzona metodą dochodową polegającą na dyskontowaniu przyszłych przepływów pieniężnych przy uwzględnieniu szacowanych przepływów pieniężnych wycenianego składnika kredytów, wartości pieniądza w czasie odzwierciedlonej w stopie procentowej wolnej od ryzyka, ceny za niepewność przepływów pieniężnych (tzw. premia za ryzyko), poniesionych strat kredytowych, dodatkowych przewidywanych przyszłych strat kredytowych oraz premii za płynność. Czynniki dyskontowe wykorzystane w modelu zostały wyznaczone w oparciu o krzywą stóp wolnych od ryzyka oraz rynkowe marże, a w przypadku kredytów hipotecznych dodatkowo o narzut z tytułu wymogu kapitałowego.

Wycena do wartości godziwej portfela korporacyjnego bez utraty wartości została przeprowadzona metodą zdyskontowanych przepływów pieniężnych („DCF”) na dzień przejęcia. Wyznaczone przepływy zostały zdyskontowane za pomocą krzywej dyskontowej skonstruowanej w oparciu o krzywą stóp wolnych od ryzyka oraz rynkowych marż. Krzywa stóp wolnych od ryzyka została skonstruowana przy wykorzystaniu poniższych krzywych:

- dla PLN: WIBOR (do roku) i IRS (powyżej roku),
- dla waluty: LIBOR (do 3 miesięcy), FRA (od 3 do 12 miesięcy) i IRS (powyżej roku).

Marże rynkowe zostały ustalone na podstawie analizy marż, po jakich Bank udzielał finansowania podmiotom w 2014 roku. Marże te uzależniono od waluty udzielonego finansowania oraz ratingu kredytobiorcy.

Wycena portfela korporacyjnego z utratą wartości została przeprowadzona metodą zdyskontowanych przepływów pieniężnych („DCF”) na dzień przejęcia, przy czym rozpoznano przepływy pieniężne z ustanowionych zabezpieczeń oraz pozostałe przepływy (z innych źródeł niż zabezpieczenia) w horyzoncie kolejnych 5 lat (2014-2018). Przyjętą stopę dyskonta stanowiła rynkowa stopa dyskontowa, oszacowana na podstawie obserwowanych transakcji sprzedaży aktywów. Stopa ta zawiera dodatkową premię za ryzyko ustaloną na podstawie obserwowanych rynkowych transakcji sprzedaży analogicznych portfeli kredytów. Stopę referencyjną stanowił odpowiednio WIBOR 3M/LIBOR 3M.

Wycena portfela bez utraty wartości klientów sektora publicznego (zarówno kredyty jak i obligacje zaklasyfikowane do portfela kredytów i należności) dokonana została przy wykorzystaniu tej samej techniki oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych jak dla kredytów korporacyjnych bez rozpoznanej utraty wartości.

Wycena do wartości godziwej portfela kredytów hipotecznych bez utraty wartości Nordea Banku została przeprowadzona metodą zdyskontowanych przepływów pieniężnych („DCF”) na datę przejęcia na odpowiednio dobranych podgrupach portfela. Czynniki dyskryminującymi były waluta kontraktu oraz zmienna część oprocentowania (stawka referencyjna/bazowa). Dla każdego wybranego subportfela przeprowadzono osobną wycenę.

Na podstawie kontraktowych harmonogramów spłat kapitału (w walucie kontraktu) skonstruowany został zbiorczy harmonogram miesięcznych spłat dla każdego z subportfeli. Przyszłe przepływy pieniężne zostały wyznaczone w oparciu o harmonogramowe spłaty kapitału oraz przedpłaty, przyszłe straty wynikające z utraty wartości kredytów, odsetki kontraktowe, dochód z tytułu wymiany walutowej oraz koszty: płynności i obsługi rachunków. Kontraktowe przepływy kapitałowe zostały zmodyfikowane o przedpłaty kapitału w oparciu o skalkulowany wskaźnik przedpłaty w stosunku do harmonogramu.

Przyszłe straty z tytułu utraty wartości kredytów zostały wyznaczone w oparciu o szacowane wskaźniki PD Nordea Bank Polska SA oraz LGD przy 5-letnim okresie odzysku, uśrednione (ważone zaangażowaniem kapitałowym) w ramach każdego z wyodrębnionych subportfeli.

Przyszłe przepływy odsetkowe zostały wyznaczone w oparciu o stawki forward, obliczone w zależności od stawki referencyjnej (krzywa stóp wolnych od ryzyka) oraz średnie ważone zaangażowaniem kapitałowym kontraktowe marże kredytowe, dla każdej ekspozycji w ramach tej części portfela hipotecznego. Oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne zostały zdyskontowane czynnikami dyskontowymi wyznaczonymi przy wykorzystaniu:

- krzywej stóp wolnych od ryzyka:
 - dla PLN: WIBOR (do roku) i IRS (powyżej roku);
 - dla waluty: LIBOR (do 3 miesięcy), FRA (od 3 do 12 miesięcy) i IRS (powyżej roku);
- narzutu z tytułu wymogu kapitałowego będącego funkcją minimalnego współczynnika wypłacalności (12%), kosztu kapitału wyznaczonego dla Banku (10,8%), wag ryzyka aktywów (75% dla kredytów wyrażonych w PLN, 100% dla kredytów denominowanych w walucie), stopy wolnej od ryzyka i marży płynności;
- rynkowej marży płynności wykorzystywanej w Banku uzależnionej od waluty i tenoru,

Dla części portfela denominowanej w walucie innej niż PLN, które faktycznie nie są spłacane w walucie kontraktu, w wycenie został uwzględniony dochód z tytułu wymiany walutowej, naliczany od całkowitej kwoty przepływów, które pojawiają się w danym okresie, jako dodatkowy zysk Banku z tytułu przewalutowania wpłat dokonywanych w PLN na rachunek kredytu prowadzonego w walucie obcej. Stawka dochodu walutowego wyliczona została jako różnica pomiędzy kursem sprzedaży waluty a kursem NBP. Dochód z tytułu wymiany walutowej dotyczy części klientów.

Dodatkowo w kalkulacji ujęto koszt obsługi rachunku.

Portfel kredytów hipotecznych z rozpoznaną utratą wartości został dla potrzeb wyceny podzielony na:

- Subportfel windykacyjny – zawierający ekspozycje, które mają nadany status prawny: windykacja, defraudacja oraz upadłość. Wobec takich klientów przeprowadzany jest proces egzekucji należności, w zależności od rodzaju zabezpieczenia,
- Pozostałe ekspozycje – zawierające ekspozycje z pozostałymi statusami: restrukturyzacja, spisanie wierzytelności oraz takimi, dla których brak jest nadanego statusu prawnego.

W ramach wyceny do wartości godziwej subportfela windykacyjnego nastąpiło skorygowanie stopy efektywnej do rynkowej stopy dyskontowej, w oparciu o obserwowane stopy zwrotu dla porównywalnych pozycji aktywów na rynku np. w oparciu o transakcje rynkowe sprzedaży aktywów. Analiza obserwowanych cen transakcyjnych dla podobnych transakcji kupna/sprzedaży pozwoliła na wyznaczenie wartości godziwej kredytów, a tym samym ceny, którą inni uczestnicy rynku byłiby gotowi zapłacić za subportfel windykacyjny kredytów hipotecznych.

Aby wyznaczyć wartość godziwą subportfela pozostałych ekspozycji konieczne było skorygowanie stopy efektywnej do rynkowej stopy dyskontowej, bazując na obserwowanych stopach zwrotu dla porównywalnych pozycji aktywów na rynku np. w oparciu o transakcje rynkowe sprzedaży aktywów lub szacowane stopy dyskonta w stosunku do stopy rynkowej, wolnej od ryzyka (zgodnie z MSSF 13). Dla tego subportfela korekta do wartości godziwej wynika ze zwiększenia stopy dyskontowej użytej do dyskontowania wyznaczonych przyszłych przepływów pieniężnych. Dyskonto to stanowi dodatkową premię za ryzyko ustaloną na podstawie obserwowanych rynkowych transakcji sprzedaży analogicznych portfeli kredytów. Pozwoliło to na wyznaczenie wartości godziwej kredytów, a tym samym ceny, którą inni uczestnicy rynku byłiby gotowi zapłacić za portfel przedmiotowych kredytów hipotecznych.

Łączna wartość korekt wynikających z wyceny kredytów i pożyczek udzielonych klientom do wartości godziwej wyniosła minus 656 miliona PLN z czego najwyższą co do wartości bezwzględnej korektą jest korekta na portfelu kredytów dla osób fizycznych, która wynosi 651,1 miliona PLN.

- 2) Dodatkowo wartość bilansowa kredytów i pożyczek udzielonych klientom pomniejszona została o wartość korekt dostosowawczych do modeli i zasad sporządzania szacunków obowiązujących w Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA.

W szczególności rozpoznano następujące korekty:

- Wzrost odpisu IBNR na nabyte kredyty korporacyjne. W związku z występowaniem na moment przejścia różnic w systemie oceniania klientów oraz w odpowiadających im parametrach PD i LGD obowiązujących w Grupie Kapitałowej PKO BP oraz w Grupie Nordea, Bank dokonał mapowania ratingów Nordea Bank Polska SA pomiędzy dwoma systemami. Kwota dodatkowego odpisu IBNR wynosi 37,9 miliona PLN łącznie dla portfela podmiotów publicznych i korporacyjnych jest konsekwencją różnic w ww. systemach.
- Wzrost odpisów na nabyte kredyty hipoteczne, obejmujący zarówno zmianę odpisów z tytułu zidentyfikowanej i niezidentyfikowanej (IBNR) utraty wartości i wynika głównie z procesu uspołniania parametrów ryzyka, w tym parametrów PD poprzez przeskalowanie parametrów PD do okresu LIP używanego w Banku oraz krzywej LGD poprzez skrócenie odzysków z 6 lat do stosowanego w PKO Banku Polskim SA okresu 5-letniego. Ponadto wszystkie ekspozycje hipoteczne z utratą wartości poniżej wartości brutto 3 milionów PLN, których rezerwy były szacowane indywidualnie zostały objęte wyceną portfelową. Łączna wartość dodatkowych odpisów wyniosła 50,6 miliona PLN.
- Wzrost odpisów na portfel korporacyjny z utratą wartości wyceniany indywidualnie, w wyniku weryfikacji oczekiwanych przepływów pieniężnych wybranych ekspozycji kredytowych - na kwotę 40,4 miliona PLN.

Łączny wpływ powyższych korekt na pomniejszenie wartości bilansowej nabytych kredytów wynosi 129,0 miliony PLN.

Dodatkowo na dzień przejścia rozpoznano odpis IBNR w wysokości 4,7 miliona PLN utworzony na nabyte aktywa tzw. portfela szwedzkiego oraz 3 miliony PLN na portfelu kredytów hipotecznych z tytułu korekty efektywnej stopy procentowej.

- Wartości niematerialne

W ramach rozliczenia transakcji nabycia zidentyfikowano nabyte aktywa niematerialne:

- relacje z klientami w obszarze depozytów na poziomie 86,5 miliona PLN. Relacje z klientami w obszarze depozytów przeanalizowano oddzielnie dla każdego CGU w podziale na dwa główne produkty: rachunki bieżące oraz lokaty terminowe. Do wyceny relacji z klientami wykorzystana została metoda dodatkowego zysku (ang. Multiperiod Excess Earnings Method).

W metodzie tej wartość określana jest na podstawie zdyskontowanych przyszłych strumieni pieniężnych wynikających z dodatkowego przychodu generowanego przez spółkę posiadającą daną wartość niematerialną ponad przychody generowane przez spółkę, która takie wartości nie posiada. Metoda ta bierze również pod uwagę koszty i inwestycje związane z wartością niematerialną, takie jak opłaty patentowe, wydatki na badania i rozwój, wydatki marketingowe itp. Na potrzeby oszacowania wartości godziwej relacji z klientami dokonuje się identyfikacji relacji z kluczowymi klientami dla poszczególnych CGU, określa prognozowany okres ich dalszego trwania oraz prognozowane przychody z poszczególnych relacji i koszty bezpośrednie związane z tymi relacjami. Od tak określonych przepływów odejmuje się wartość kosztów ogólnych (w tym amortyzacji) dla CGU w każdym roku. Następnie odejmuje się wymagany zwrot na innych aktywach (ang. Contributory Asset Charge, „CAC”) przyczyniających się do generowania przychodów z relacji z klientami (wpływ środków trwałych, kapitału obrotowego, zorganizowanej siły roboczej, marki). Obciążenia wynikające z wykorzystania innych aktywów odpowiadają wymaganiem zwrotowi z poszczególnych aktywów materialnych i niematerialnych wykorzystywanych do wygenerowania przychodów z relacji z klientami. Wymagany zwrot obliczany jest odpowiednio dla aktywów trwałych, kapitału obrotowego netto i zorganizowanej siły roboczej a następnie agregowany i w takiej wielkości odnoszony do przychodów z relacji z klientami. Osobno określany jest wymagany zwrot z marek (jeśli

występują w danym CGU). Otrzymane przepływy dla poszczególnych lat zostają następnie zdyskontowane odpowiednią stopą dyskonta powiększoną o odpowiednią premię dla aktywów niematerialnych. Po zdyskontowaniu przepływów doliczona zostaje wartość bieżąca korzyści amortyzacji podatkowej (ang. Tax Amortisation Benefit, „TAB”). Otrzymana w ten sposób wartość zdyskontowanych przepływów stanowi oszacowanie wartości niematerialnej.

- Value in force - przyszłe zyski z zawartych umów ubezpieczenia na kwotę 141 milionów PLN. Wartość obecna przyszłych zysków z zawartych umów ubezpieczenia została oszacowana w oparciu o przepływy pieniężne dla trzech grup produktów: ubezpieczeń na życie z istotnym elementem inwestycyjnym ze składką regularną, ubezpieczeń na życie z istotnym elementem inwestycyjnym ze składką jednorazową oraz ubezpieczeń na życie ochronnych. Wartość obecna przyszłych zysków nie uwzględnia zmiany na odroczonej kosztach akwizycji, ponieważ zostały one w całości umorzone w momencie przejścia.

Zgodnie z Umową nabycia, przed zamknięciem Transakcji znak towarowy „Nordea” oraz wszelkie inne znaki towarowe będące w posiadaniu spółek Nordea Polska zostaną przeniesione odpowiednio na rzecz Nordea Bank AB (publ) i podlegać będą wyłączeniu z grupy aktywów nabywanych przez Bank. Bank jest uprawniony do korzystania ze znaku towarowego „Nordea” w okresie przejściowym, nie ponosząc z tego tytułu żadnych kosztów. Wykorzystywanie znaku towarowego „Nordea” w okresie przejściowym ma charakter wyłącznie techniczny, związany z aspektami integracji spółek Nordea Polska w struktury Nabywcy i nie służy celom biznesowym zmierzającym do akwizycji nowych klientów. Warunki te zostały uwzględnione w cenie płaconej przez Nabywcę. W przypadku, gdyby Bank chciałby korzystać dłużej ze znaku towarowego „Nordea”, zobowiązany byłby do ponoszenia opłat licencyjnych z tytułu korzystania ze znaku towarowego „Nordea” na warunkach określonych w Umowie. Mając na uwadze powyższe warunki brak jest możliwości rozpoznania znaku towarowego Nordea jako aktywo niematerialne.

- Rzeczowe aktywa trwałe

Wycena nieruchomości (budynki) przejętej spółki została wykonana metodą dochodową. Podejście to polega na określeniu wartości nieruchomości przy założeniu, że jej nabywca zapłaci za nią cenę, której wysokość uzależniona jest od przewidywanego dochodu, jaki może uzyskać z danej nieruchomości.

Wycenę gruntów przeprowadzono w podejściu porównawczym, przy zastosowaniu metody porównania parami lub metody korygowania ceny średniej. Przy metodzie porównywania parami porównuje się wartość nieruchomości będącą przedmiotem wyceny, której cechy są znane, kolejno z nieruchomościami podobnymi, które były przedmiotem obrotu rynkowego i dla których znane są ceny transakcyjne, warunki zawarcia transakcji oraz ceny tych nieruchomości. Przy metodzie korygowania ceny średniej wartość nieruchomości określa się w drodze korekty średniej ceny nieruchomości podobnych współczynnikami korygującymi, uwzględniającymi różnicę w poszczególnych cechach tych nieruchomości.

- Inne aktywa

Korekta innych aktywów dotyczy przede wszystkim spisania w spółce PKO Życie Towarzystwo Ubezpieczeń SA odroczonej kosztów akwizycji DAC, które na dzień rozliczenia nie posiadają wartości godziwej. Koszty te uwzględnione są w kalkulacji obecnej wartości portfela (Value in Force), ich spisanie jest pokryte tą wartością niematerialną.

- Pozostałe korekty

Pozostałe korekty do wartości godziwej oraz tzw. korekty aktywów netto wynikające ze zmian dostosowawczych do zasad rachunkowości dotyczyły m.in. korekty do wartości godziwej aktywów utrzymywanych do terminu wymagalności, gdzie na potrzeby rozliczenia nabycia, posiadane przez PKO Życie Towarzystwo Ubezpieczeń SA instrumenty wyceniane według zamortyzowanego kosztu, zostały wycenione do wartości godziwej na dzień przejścia, korekty do wartości godziwej zobowiązań z tytułu zidentyfikowanych w spółkach w tym Nordea Bank Polska SA oraz PKO Życie Towarzystwo Ubezpieczeń SA rezerw oraz pozostałych zobowiązań w tym na usługi informatyczne lub z tytułu niekorzystnych umów.

Ustalenie wartości godziwej przejmowanych aktywów i zobowiązań oraz identyfikacja i ujęcie wartości niematerialnych wynikających z nabycia, zostały przeprowadzone w oparciu o dostępne informacje oraz najlepsze szacunki na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego.

Grupa zakończyła proces kalkulacji wartości firmy powstałej na dzień 1 kwietnia 2014 roku z tytułu nabycia spółek Grupy Nordea Polska. W porównaniu ze wstępną kalkulacją zaprezentowaną w śródrocznym sprawozdaniu finansowym sporządzonym na dzień 30 czerwca 2014 roku wartość firmy wzrosła o kwotę 103 962 tysiące PLN i na dzień 1 kwietnia 2014 roku wyniosła 985 221 tysięcy PLN. Korekta kalkulacji dotyczy pozyskania nowych informacji w zakresie wartości godziwej na dzień 1 kwietnia 2014 roku aktywów i zobowiązań spółek „Nordea Polska Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie” SA oraz Nordea Finance Polska SA.

Wartość firmy powstała w wyniku Transakcji:

	Możliwe do zidentyfikowania nabyte aktywa i przejęte zobowiązania wycenione do wartości godziwej
Przekazana zapłata	4 554 839
wartość godziwa możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów, przejętych zobowiązań	3 569 619
Wartość firmy	985 221
z tego przypisana do następujących segmentów:	
segment detaliczny	746 708
segment korporacyjny i inwestycyjny	238 513

Efekt podatkowy korekt z tytułu identyfikacji i wyceny do wartości godziwej oraz zmian w modelach i zasadach sporządzania szacunków	Możliwe do zidentyfikowania nabyte aktywa i przejęte zobowiązania wycenione do wartości godziwej
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	143 311
Wartości niematerialne - Value in force (przyszłe zyski z zawartych polis)	(26 705)
Wartości niematerialne - relacje z klientami	(16 435)
Inne aktywa - spisanie kosztów akwizycji	29 241
Pozostałe	5 065
Aktywo i rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego, razem	134 477

Wartość firmy nie będzie podlegała odliczeniu podatkowemu.

Efekt synergii z tytułu przejęcia spółek Nordea Polska będzie umocnienie pozycji lidera w bankowości detalicznej, rozbudowanie sieci dystrybucji w dużych polskich miastach, powiększenie bazy zamożnych (affluent) klientów oraz wzmocnienie działalności w obszarze korporacyjnym zwłaszcza w zakresie emisji obligacji komunalnych i dla firm oraz obsługi przedsiębiorstw z kluczowych sektorów gospodarki, a także usług rozliczeniowych o zasięgu międzynarodowym. Przejęcie Spółki ubezpieczeniowej przyspieszy osiągnięcie celów strategicznych w obszarze bancassurance.

Transakcja jest zgodna z ogłoszoną strategią PKO Banku Polskiego SA na lata 2013-2015, zakładającą wykorzystanie nadwyżek kapitału do wzmocnienia pozycji PKO Banku Polskiego SA na polskim rynku poprzez akwizycje, tak aby zachować wysokie stopy wzrostu również w sytuacji spowolnienia gospodarki i niskich stóp procentowych.

Zgodnie z MSSF 3 w ramach rozliczenia transakcji połączenia, Bank jako przejmujący ma możliwość rozpoznania aktywów z tytułu prawa do rekompensaty (indemnification assets). Aktywa te mogą wynikać ze specyficznych ustaleń ze sprzedającym, który zobowiązuje się do zrekompensowania przejmującemu poniesionych przez niego strat w związku z nieznanym wynikiem zdarzenia warunkowego lub niepewnością związaną z całością lub częścią określonego składnika aktywów lub zobowiązania. Przejmujący ujmuje składnik aktywów z tytułu odszkodowania w tym samym czasie w którym ujmuje pozycję objętą odszkodowaniem (na dzień przejęcia) oraz wycenia ten składnik, tą samą metodą jak aktywa bazowe, najczęściej według wartości godziwej.

W ramach prac związanych z rozliczeniem transakcji Bank dokonał analizy wrażliwości Umowy Podziału Ryzyka. W analizie tej Grupa Kapitałowa określiła scenariusze kształtowania się wskaźników makroekonomicznych, a w konsekwencji wskaźników jakości kredytowej, obejmujące scenariusz bazowy oraz scenariusze stress-testowe, przy czym scenariusz bazowy stanowił scenariusz opracowany na potrzeby stress-testu przeprowadzanego aktualnie przez EBA. Następnie Grupa Kapitałowa określiła zdyskontowane wartości przepływów w poszczególnych scenariuszach i przypisała prawdopodobieństwa wystąpienia poszczególnych scenariuszy, przy czym największe prawdopodobieństwo przypisane zostało scenariuszowi bazowemu. W oparciu o przypisane scenariusze została określona wartość oczekiwana przepływów z tytułu Umowy Podziału Ryzyka, która wyniosła zero na dzień 1 kwietnia 2014 roku.

Z uwagi na fakt, że transakcja połączenia miała miejsce w trakcie okresu sprawozdawczego, poniżej zaprezentowany został rachunek zysków i strat jednostek przejmowanych łącznie od dnia przejęcia do dnia 31 grudnia 2014 roku oraz rachunek zysków i strat Grupy Kapitałowej za dwanaście miesięcy zakończony 31 grudnia 2014 roku, wykazany tak jak gdyby dzień przejęcia dla wszystkich połączeń jednostek przypadła na dzień 1 stycznia 2014 roku.

Poniższa tabela prezentuje kwoty przychodów oraz zysków lub strat Spółek Nordea Polska od dnia przejęcia, tj. od dnia 1 kwietnia 2014 roku (wynik Nordea Bank Polska i PKO Leasing Pro SA do momentu fuzji).

01.04 - 31.12.2014	Razem Spółki Nordea Polska
Działalność kontynuowana	
Przychody z tytułu odsetek	585 215
Koszty z tytułu odsetek	(180 542)
Wynik z tytułu odsetek	404 673
Przychody z tytułu prowizji i opłat	132 094
Koszty z tytułu prowizji i opłat	(34 071)
Wynik z tytułu prowizji i opłat	98 023
Przychody z tytułu dywidend	146
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej	7 639
Wynik z pozycji wymiany	41 673
Pozostałe przychody operacyjne	14 094
Pozostałe koszty operacyjne	(615)
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	13 479
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw	(45 223)
Ogólne koszty administracyjne	(356 846)
Wynik z działalności operacyjnej	163 564
Zysk brutto	163 564
Podatek dochodowy	(39 778)
Zysk netto (z uwzględnieniem udziałowców niesprawujących kontroli)	123 786
Zysk netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej	123 786

Poniższa tabela prezentuje kwoty przychodów oraz zysków lub strat Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA z uwzględnieniem Spółek Nordea Polska za bieżący okres sprawozdawczy, wyliczonych w taki sposób, jak gdyby datą przejścia połączeń przeprowadzonych w trakcie roku był początek rocznego okresu sprawozdawczego, tj. 1 stycznia 2014 roku.

01.01 - 31.12.2014	Razem Grupa Kapitałowa z uwzględnieniem Spółek Nordea Polska
Działalność kontynuowana	
Przychody z tytułu odsetek	10 972 318
Koszty z tytułu odsetek	(3 301 612)
Wynik z tytułu odsetek	7 670 706
Przychody z tytułu prowizji i opłat	4 038 984
Koszty z tytułu prowizji i opłat	(1 104 281)
Wynik z tytułu prowizji i opłat	2 934 703
Przychody z tytułu dywidend	6 511
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej	76 359
Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych	150 050
Wynik z pozycji wymiany	251 926
Pozostałe przychody operacyjne	584 129
Pozostałe koszty operacyjne	(349 664)
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	234 465
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw	(1 952 196)
Ogólne koszty administracyjne	(5 385 117)
Wynik z działalności operacyjnej	3 987 407
Udział w zyskach i stratach jednostek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach	31 810
Zysk brutto	4 019 217
Podatek dochodowy	(791 741)
Zysk netto (z uwzględnieniem udziałowców niesprawujących kontroli)	3 227 476
Zyski i straty udziałowców niesprawujących kontroli	(11 306)
Zysk netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej	3 238 782

Do dnia 31 grudnia 2014 roku amortyzacja rozpoznanych w wyniku nabycia wartości niematerialnych oraz korekt wyceny do wartości godziwej wyniosła 33 199 tysięcy PLN

4. Informacje dotyczące segmentów działalności oraz informacje o obszarach geograficznych

4.1. Informacje dotyczące segmentów działalności

Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA prowadzi działalność biznesową w ramach segmentów, oferujących określone produkty i usługi adresowane do konkretnych grup klientów. Sposób podziału segmentów biznesowych zapewnia spójność z modelem zarządzania sprzedażą i oferowania klientom kompleksowej oferty produktowej obejmującej zarówno tradycyjne produkty bankowe, jak również bardziej złożone produkty o charakterze inwestycyjnym oraz usługi świadczone przez spółki Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA. Przedstawiona poniżej nota segmentacyjna jest ujmowana w wewnętrznym systemie sprawozdawczym, tj. informacjach przekazywanych Zarządowi PKO Banku Polskiego SA, służących do oceny osiągniętych wyników oraz alokacji zasobów. Prezentowane poniżej zestawienie wyników segmentów odzwierciedla wewnętrzną strukturę organizacyjną Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA.

W 2014 roku dokonano zmian w zakresie funkcjonowania dotychczasowych segmentów: korporacyjnego i inwestycyjnego, łącząc je w jeden segment korporacyjny i inwestycyjny. Zmiany te miały na celu dalszą poprawę jakości obsługi klientów korporacyjnych oraz instytucji finansowych, w tym poszerzenie wachlarza oferowanych usług i produktów, a tym samym zapewnienie kompleksowej obsługi. Obecnie Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA obejmuje trzy podstawowe segmenty: detaliczny, korporacyjny i inwestycyjny oraz centrum transferowe:

1. Segment detaliczny oferuje pełen zakres obsługi osób prywatnych w ramach bankowości detalicznej i prywatnej oraz bankowości hipotecznej. Ponadto obejmuje transakcje dokonywane z osobami prawnymi, tj. małymi i średnimi przedsiębiorstwami. Do produktów i usług oferowanych klientom tego segmentu należą m.in.: rachunki bieżące, rachunki oszczędnościowe, lokaty terminowe, usługi private banking, produkty inwestycyjno-ubezpieczeniowe, karty kredytowe i debetowe, usługi bankowości elektronicznej, kredyty konsumpcyjne i hipoteczne, a także kredyty gospodarcze dla małych i średnich przedsiębiorstw, deweloperów, spółdzielni i zarządców nieruchomości.
2. Segment korporacyjny i inwestycyjny obejmuje transakcje dokonywane z dużymi klientami korporacyjnymi i instytucjami finansowymi. Segment ten obejmuje m.in. następujące produkty i usługi: prowadzenie rachunków bieżących i lokat terminowych, przechowywanie papierów wartościowych, produkty walutowe i pochodne, transakcje *sell buy back* i *buy sell back* z klientami, kredyty gospodarcze oraz leasing i factoring. W ramach tego segmentu PKO Bank Polski SA zawiera również samodzielnie lub w konsorcjum z innymi bankami umowy finansowania dużych projektów w formie kredytów oraz emisji nieskarbowych papierów wartościowych. Ponadto segment obejmuje działalność własną, tj. działalność inwestycyjną, działalność maklerską, transakcje międzybankowe, instrumentami pochodnymi i dłużnymi papierami wartościowymi. Wyniki segmentu korporacyjnego i inwestycyjnego obejmują wyniki z tytułu działalności spółek zależnych PKO Banku Polskiego SA.

3. Centrum transferowe obejmuje wynik z tytułu wewnętrznych rozliczeń cen transferowych funduszy, wynik długoterminowych źródeł finansowania oraz wynik pozycji zaklasyfikowanych do rachunkowości zabezpieczeń. Wewnętrzny transfer funduszy oparty jest o stawki transferowe bazujące na stopach rynkowych. Transakcje pomiędzy segmentami operacyjnymi odbywają się na normalnych, komercyjnych warunkach. Długoterminowe finansowanie zewnętrzne obejmuje emisje papierów wartościowych, zobowiązania podporządkowane oraz kredyty otrzymane od instytucji finansowych.

Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA zazwyczaj rozlicza transakcje między segmentami w taki sposób, jakby dotyczyły one podmiotów niepowiązanych – przy zastosowaniu wewnętrznych stawek rozliczeniowych. Transakcje pomiędzy segmentami odbywają się na normalnych, komercyjnych warunkach.

Zasady rachunkowości stosowane w raporcie segmentacyjnym są zgodne z zasadami rachunkowości opisanymi w nocy 2 niniejszego sprawozdania.

Prezentowane aktywa i zobowiązania segmentu są aktywami i zobowiązaniami operacyjnymi wykorzystywanymi przez segment w działalności operacyjnej. Wartości aktywów i zobowiązań oraz przychodów i kosztów dla poszczególnych segmentów oparte są o wewnętrzne informacje zarządcze. Poszczególnym segmentom przypisano aktywa i zobowiązania oraz związane z tymi aktywami i zobowiązaniami przychody i koszty.

Obciążenie z tytułu podatku dochodowego w zakresie prezentacji wyniku oraz aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego, należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego, zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego oraz rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego w zakresie prezentacji bilansu zostały ujęte na poziomie Grupy.

W poniższych tabelach przedstawione zostały dane dotyczące przychodów i wyników poszczególnych segmentów operacyjnych Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2014 roku oraz 31 grudnia 2013 roku, a także aktywów i zobowiązań na dzień 31 grudnia 2014 roku oraz na dzień 31 grudnia 2013 roku.

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2014 roku	Działalność kontynuowana			
	Segment detaliczny	Segment korporacyjny i inwestycyjny	Centrum transferowe	Działalność ogółem Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA
Wynik z tytułu odsetek	6 254 818	1 122 952	145 161	7 522 931
Wynik z tytułu prowizji i opłat	2 215 021	720 564	(2 079)	2 933 506
Wynik pozostały	230 527	502 850	(43 250)	690 127
Wynik na operacjach finansowych	8 438	233 733	(16 933)	225 238
Wynik z pozycji wymiany	161 740	100 374	(26 317)	235 797
Przychody z tytułu dywidend	-	6 511	-	6 511
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	34 285	188 296	-	222 581
Przychody/koszty na rzecz klientów wewnętrznych	26 064	(26 064)	-	-
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw	(1 185 795)	(712 875)	-	(1 898 670)
Ogólne koszty administracyjne, w tym:	(4 220 696)	(1 024 445)	-	(5 245 141)
amortyzacja	(612 221)	(134 943)	-	(747 164)
Udział w zyskach (stratach) jednostek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach	-	-	-	31 810
Wynik segmentu brutto	3 293 875	609 046	99 832	4 034 563
Podatek dochodowy (obciążenie podatkowe)	-	-	-	(791 747)
Zyski i straty udziałowców niesprawujących kontroli	-	-	-	(11 306)
Zysk netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej	3 293 875	609 046	99 832	3 254 122

Na dzień 31 grudnia 2014 roku	Działalność kontynuowana			
	Segment detaliczny	Segment korporacyjny i inwestycyjny	Centrum transferowe	Działalność ogółem Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA
Aktywa	134 683 185	101 519 006	11 515 913	247 718 104
Aktywa niealokowane	-	-	-	982 485
Suma aktywów	134 683 185	101 519 006	11 515 913	248 700 589
Zobowiązania	141 576 058	57 145 886	22 316 594	221 038 538
Zobowiązania niealokowane	-	-	-	46 500
Suma zobowiązań	141 576 058	57 145 886	22 316 594	221 085 038

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2013 roku	Działalność kontynuowana*			
	Segment detaliczny	Segment korporacyjny i inwestycyjny	Centrum transferowe	Działalność ogółem Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA
Wynik z tytułu odsetek	5 446 477	885 339	390 146	6 721 962
Wynik z tytułu prowizji i opłat	2 227 274	778 333	145	3 005 752
Wynik pozostały	180 762	817 761	(19 371)	979 152
Wynik na operacjach finansowych	8 359	94 569	18 865	121 793
Wynik z pozycji wymiany	141 195	138 889	(38 236)	241 848
Przychody z tytułu dywidend	-	5 766	-	5 766
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	5 170	604 575	-	609 745
Przychody/koszty na rzecz klientów wewnętrznych	26 038	(26 038)	-	-
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw	(1 180 140)	(857 741)	-	(2 037 881)
Ogólne koszty administracyjne*, w tym:	(3 694 647)	(927 896)	-	(4 622 543)
amortyzacja	(487 404)	(91 836)	-	(579 240)
Udział w zyskach (stratach) jednostek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach	-	-	-	(1 978)
Wynik segmentu brutto	2 979 726	695 796	370 920	4 044 464
Podatek dochodowy (obciążenie podatkowe)	-	-	-	(816 271)
Zyski i straty udziałowców niesprawujących kontroli	-	-	-	(1 600)
Zysk netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej	2 979 726	695 796	370 920	3 229 793

* Dane za 2013 rok zostały doprowadzone do porównywalności. Zmiany dotyczą struktury organizacyjnej polegającej na połączeniu wyników działalności segmentów korporacyjnego i inwestycyjnego.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku	Działalność kontynuowana*			
	Segment detaliczny	Segment korporacyjny i inwestycyjny	Centrum transferowe	Działalność ogółem Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA
Aktywa	111 712 993	80 339 618	6 409 677	198 462 288
Aktywa niealokowane	-	-	-	768 822
Suma aktywów	111 712 993	80 339 618	6 409 677	199 231 110
Zobowiązania	127 700 088	39 124 242	7 197 754	174 022 084
Zobowiązania niealokowane	-	-	-	54 701
Suma zobowiązań	127 700 088	39 124 242	7 197 754	174 076 785

* Dane za 2013 rok zostały doprowadzone do porównywalności. Zmiany dotyczą struktury organizacyjnej polegającej na połączeniu wyników działalności segmentów korporacyjnego i inwestycyjnego.

4.2. Informacja o obszarach geograficznych

Jako uzupełniający, Grupa PKO Banku Polskiego SA stosuje podział na obszary geograficzne. Działalność Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA prowadzona jest na terenie Rzeczypospolitej Polskiej oraz na terenie Ukrainy przez Grupę Kapitałową KREDOBANK SA, "Inter-Risk Ukraina" Spółkę z dodatkową odpowiedzialnością i Finansową Kompanię "Prywatne Inwestycje" Sp. z o.o., jak również na terenie Szwecji przez spółki zależne: PKO Finance AB oraz PKO Leasing Sverige AB. Dla celów prezentacyjnych wyniki spółek prowadzących działalność na terenie Szwecji ujęto w segmencie Polska.

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2014 roku	Polska	Ukraina	Razem
Wynik z tytułu odsetek	7 457 960	64 971	7 522 931
Wynik z tytułu prowizji i opłat	2 881 882	51 624	2 933 506
Wynik pozostały	765 991	(75 864)	690 127
Ogólne koszty administracyjne	(5 128 226)	(116 915)	(5 245 141)
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw	(1 824 026)	(74 644)	(1 898 670)
Udział w zyskach (stratach) jednostek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach	-	-	31 810
Wynik brutto	4 153 581	(150 828)	4 034 563
Podatek dochodowy (obciążenie podatkowe)	-	-	(791 747)
Zyski i straty udziałowców niesprawujących kontroli	-	-	(11 306)
Zysk/strata netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej	4 153 581	(150 828)	3 254 122

Na dzień 31 grudnia 2014 roku	Polska	Ukraina	Razem
Aktywa, w tym:	247 272 350	1 428 239	248 700 589
niefinansowe aktywa trwałe	5 948 657	84 399	6 033 056
aktywa z tytułu odroczonego podatku oraz należność z tytułu bieżącego podatku dochodowego	959 109	23 378	982 487
Zobowiązania	219 733 534	1 351 504	221 085 038

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2013 roku	Polska	Ukraina	Razem
Wynik z tytułu odsetek	6 666 210	55 752	6 721 962
Wynik z tytułu prowizji i opłat	2 941 936	63 816	3 005 752
Wynik pozostały	978 426	726	979 152
Ogólne koszty administracyjne	(4 494 360)	(128 183)	(4 622 543)
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw	(1 879 991)	(157 890)	(2 037 881)
Udział w zyskach (stratach) jednostek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach	-	-	(1 978)
Wynik brutto	4 212 221	(165 779)	4 044 464
Podatek dochodowy (obciążenie podatkowe)	-	-	(816 271)
Zyski i straty udziałowców niesprawujących kontroli	-	-	(1 600)
Zysk/strata netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej	4 212 221	(165 779)	3 229 793

Na dzień 31 grudnia 2013 roku	Polska	Ukraina	Razem
Aktywa, w tym:	197 625 058	1 606 052	199 231 110
niefinansowe aktywa trwałe	4 695 955	145 500	4 841 455
aktywa z tytułu odroczonego podatku oraz należność z tytułu bieżącego podatku dochodowego	751 802	17 020	768 822
Zobowiązania	172 517 523	1 559 262	174 076 785

NOTY DO SKONSOLIDOWANEGO RACHUNKU ZYSKÓW I STRAT

5. Przychody i koszty z tytułu odsetek

Przychody z tytułu odsetek

	2014	2013
Przychody odsetkowe obliczone z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej, w odniesieniu do aktywów finansowych, których nie wycenia się do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, w tym:	9 944 868	9 774 336
Przychody z tytułu kredytów i pożyczek udzielonych klientom, w tym:	9 146 594	9 062 589
od kredytów z rozpoznaną utratą wartości	467 098	499 865
Przychody z tytułu kredytów udzielonych bankom	7 229	2 941
Przychody z tytułu inwestycyjnych papierów wartościowych	641 242	539 640
Przychody z tytułu lokat w bankach	140 097	165 156
Inne	9 706	4 010
Pozostałe przychody, w tym:	792 563	989 158
Przychody z tytułu aktywów finansowych wyznaczonych przy początkowym ujęciu jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	388 234	470 979
Przychody z tytułu pochodnych instrumentów zabezpieczających (Nota 20)	343 316	454 278
Przychody z tytułu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu	61 013	63 901
Razem	10 737 431	10 763 494

Koszty z tytułu odsetek

	2014	2013
Koszty odsetkowe obliczone z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej, w odniesieniu do zobowiązań finansowych, których nie wycenia się do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, w tym:	(3 192 259)	(4 018 230)
Koszty z tytułu zobowiązań wobec klientów	(2 541 207)	(3 457 801)
Koszty z tytułu kredytów otrzymanych od banków	(86 052)	(31 984)
Koszty z tytułu własnej emisji papierów dłużnych i zobowiązań podporządkowanych	(512 676)	(472 588)
Koszty premii od dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	(40 927)	(38 737)
Koszty z tytułu depozytów banków	(11 397)	(17 120)
Pozostałe koszty	(22 241)	(23 302)
Koszty z tytułu aktywów finansowych wyznaczonych przy początkowym ujęciu jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	(10 234)	(14 375)
Koszty z tytułu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu	(12 007)	(8 927)
Razem	(3 214 500)	(4 041 532)

6. Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat

Przychody z tytułu prowizji i opłat

	2014	2013
Przychody od aktywów finansowych, które nie są wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, w tym:	603 852	585 484
z tytułu udzielonych kredytów i pożyczek	603 852	585 484
Pozostałe prowizje z tytułu:	3 393 917	3 336 775
kart płatniczych	1 271 459	1 314 322
obsługi rachunków bankowych	922 206	894 520
ubezpieczenia kredytów	238 297	266 199
obsługi funduszy inwestycyjnych oraz OFE (w tym opłaty za zarządzanie)	444 980	400 413
operacji kasowych	114 053	126 765
operacji papierami wartościowymi	95 549	79 334
masowych operacji zagranicznych	68 652	52 290
pełnienia funkcji agenta emisji obligacji skarbowych	23 037	29 022
sprzedaży i dystrybucji znaków opłaty sądowej	9 613	20 927
produktów inwestycyjno-ubezpieczeniowych	60 471	-
inne*	145 600	152 983
Z tytułu usług powierniczych	4 386	4 343
Razem	4 002 155	3 926 602

* Pozycja „inne” obejmuje m.in.: prowizje Domu Maklerskiego z tytułu obsługi emisji pierwotnej oraz prowizje z tytułu administrowania zadłużeniem kredytobiorców wobec budżetu państwa.

Przychody z tytułu działalności ubezpieczeniowej

	2014	2013
Przychody z tytułu pośrednictwa ubezpieczeniowego	2 313	-
Przychody z tytułu administracji polis	5 328	-
Przychody za zarządzanie funduszami	45 130	-
Pozostałe	7 700	-
Razem	60 471	-

Koszty prowizji i opłat z tytułu

	2014	2013
kart płatniczych	(669 758)	(575 584)
ubezpieczenia kredytów	(100 219)	(95 005)
usług akwizycyjnych	(112 432)	(101 673)
usług rozliczeniowych	(27 845)	(24 383)
kosztów poniesionych za zarządzanie aktywami	(18 827)	(12 634)
prowizji za usługi operacyjne banków	(15 927)	(11 488)
inne*	(123 641)	(100 083)
Razem	(1 068 649)	(920 850)

* Pozycja „inne” obejmuje m.in.: koszty opłat poniesionych przez Dom Maklerski na rzecz GPW i KDPW.

7. Przychody z tytułu dywidend

	2014	2013
Inwestycyjnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	5 677	4 849
Aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu	834	623
Jednostki zakwalifikowanej jako dostępna do sprzedaży	-	294
Razem	6 511	5 766

8. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej

	2014	2013
Zmiana wartości godziwej instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat ustalonej z wykorzystaniem technik wyceny	(7 924)	46 261
Instrumenty pochodne, w tym:	692	65 103
nieefektywna część zabezpieczenia zmienności przepływów pieniężnych	(6 078)	24 333
Bankowe papiery wartościowe strukturyzowane wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	(8 616)	(18 842)
Instrumenty dłużne	80 540	8 841
Instrumenty kapitałowe	1 162	(793)
Inne	1 410	-
Razem	75 188	54 309

2014	Zyski	Straty	Wynik
Instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu	12 502 056	(12 486 449)	15 607
Instrumenty finansowe wyznaczone przy początkowym ujęciu jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	134 376	(74 795)	59 581
Razem	12 636 432	(12 561 244)	75 188

2013	Zyski	Straty	Wynik
Instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu	12 844 531	(12 773 738)	70 793
Instrumenty finansowe wyznaczone przy początkowym ujęciu jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	74 478	(90 962)	(16 484)
Razem	12 919 009	(12 864 700)	54 309

9. Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych oraz aktualizacja wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży

	2014	2013
Zysk/strata z tytułu zmiany wartości aktywów dostępnych do sprzedaży ujęta bezpośrednio w innych całkowitych dochodach w trakcie okresu	(39 613)	(147 023)
Zysk/strata przeniesiona w okresie z innych całkowitych dochodów do rachunku zysków i strat w pozycji "Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych" z tytułu:	150 050	67 484
zysk z tytułu sprzedaży przeniesiony z innych całkowitych dochodów	169 143	111 256
strata z tytułu sprzedaży przeniesiona z innych całkowitych dochodów	(19 093)	(43 772)
Wpływ w okresie na inne dochody całkowite brutto, pozycja "Aktualizacja wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, brutto"	110 437	(79 539)

10. Pozostałe przychody i koszty operacyjne

	2014	2013
Przychody netto ze sprzedaży produktów i usług	249 015	339 285
Przychody ze sprzedaży większościowego pakietu udziałów jednostki zależnej	3 421	314 802
Wycena do wartości godziwej udziału pozostałego w wyniku transakcji sprzedaży zorganizowanej części jednostki zależnej	-	162 171
Sprzedaż, likwidacja środków trwałych, wartości niematerialnych oraz aktywów do zbycia	126 086	109 696
Otrzymane odszkodowania, kary i grzywny	35 541	59 810
Przychody uboczne	18 591	19 537
Odzyskane należności przedawnione, umorzone, nieściągalne	18 135	8 296
Przychody z działalności ubezpieczeniowej, netto	5 170	-
Inne	114 820	67 348
Razem	570 779	1 080 945

	2014	2013
Koszty sprzedanych produktów i usług	(146 945)	(273 560)
Koszty sprzedaży, likwidacji środków trwałych, wartości niematerialnych oraz aktywów do zbycia	(110 136)	(92 693)
Koszty przekazanych darowizn	(14 969)	(11 158)
Koszty uboczne	(4 332)	(5 209)
Inne	(71 816)	(88 580)
Razem	(348 198)	(471 200)

11. Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2014 roku	Nota	Wartość na początek okresu	Zwiększenia			Zmniejszenia				Wartość na koniec okresu	Utworzenie netto – wpływ na rachunek zysków i strat
			Zwiększenia odpisów w związku z nabyciem Spółek Nordea Bank Polska i tzw. Portfela Szwedzkiego	Utworzenie w okresie	Inne	Spisania aktywów i rozliczenia	Rozwiązanie w okresie	Różnice kursowe	Inne		
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	23	33 455	-	126 675	-	-	-	40	30 721	129 369	(126 675)
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży		3 296	-	123	-	-	-	-	3 419	-	(123)
Kapitałowe papiery wartościowe		30 159	-	126 552	-	-	-	40	27 302	129 369	(126 552)
Należności od banków	17	28 583	1	18	2 265	5 956	24 800	-	-	111	24 782
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	22	6 650 780	578 917	5 851 762	264 345	1 153 655	4 118 083	45 541	6 048	8 022 477	(1 733 679)
Sektor niefinansowy		6 501 046	546 877	5 755 884	255 601	1 144 624	4 050 682	45 503	5 875	7 812 724	(1 705 202)
kredyty gospodarcze		3 329 352	273 898	2 882 323	173 041	689 631	1 845 868	33 916	39	4 089 160	(1 036 455)
kredyty konsumpcyjne		1 413 349	4 036	1 272 347	13 914	337 492	1 033 206	7 033	3 008	1 322 907	(239 141)
kredyty mieszkaniowe		1 731 258	267 944	1 536 294	65 278	117 501	1 170 871	4 554	136	2 307 712	(365 423)
dłużne papiery wartościowe		27 087	999	64 920	3 368	-	737	-	2 692	92 945	(64 183)
Sektor finansowy		5 524	867	12 472	8 401	21	17 722	38	-	9 483	5 250
kredyty gospodarcze		5 524	867	12 472	8 401	21	17 722	38	-	9 483	5 250
Sektor budżetowy		11 527	3 036	2 776	343	54	1 993	-	173	15 462	(783)
kredyty gospodarcze		10 549	1 616	2 624	-	54	1 923	-	173	12 639	(701)
dłużne papiery wartościowe		978	1 420	152	343	-	70	-	-	2 823	(82)
Należności z tytułu leasingu finansowego		132 683	28 137	80 630	-	8 956	47 686	-	-	184 808	(32 944)
Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	26	365 340	-	23 179	92 566	31 604	22 719	144 071	189 261	93 430	(460)
Rzeczowe aktywa trwałe	29	12 084	-	3 193	-	20	-	5 177	-	10 080	(3 193)
Wartości niematerialne	28	153 011	-	41 067	-	-	3 851	-	50 501	139 726	(37 216)
Inwestycje w jednostki stowarzyszone i wspólne przedsięwzięcia	25	116 532	-	214	-	6 234	1 797	-	-	108 715	1 583
Zapasy	27	53 805	-	17 550	-	9 573	218	-	32 400	29 164	(17 332)
Inne należności		158 752	1 755	50 122	-	17 746	33 076	1 480	3 430	154 897	(17 046)
Rezerwa na sprawy sporne oraz udzielone zobowiązania i gwarancje	38	151 603	20 271	394 981	3 223	625	410 408	180	7 541	151 324	15 427
Rezerwa na przyszłe zobowiązania		6 945	3 329	7 029	-	614	2 168	-	3 329	11 192	(4 861)
Razem		7 730 890	604 273	6 515 790	362 399	1 226 027	4 617 120	196 489	323 231	8 850 485	(1 898 670)

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE
GRUPY KAPITAŁOWEJ PKO BANKU POLSKIEGO SA
ZA ROK ZAKOŃCZONY 31 GRUDNIA 2014 ROKU
(W TYSIĄCACH ZŁOTYCH)

Bank Polski

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2013 roku	Nota	Wartość na początek okresu	Zwiększenia		Zmniejszenia				Wartość na koniec okresu	Utworzenie netto - wpływ na rachunek zysków i strat
			Utworzenie w okresie	Inne	Spisania aktywów i rozliczenia	Rozwiązanie w okresie	Różnice kursowe	Inne		
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	23	23 243	16 183	-	5 536	-	3	432	33 455	(16 183)
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży		5 536	3 728	-	5 536	-	-	432	3 296	(3 728)
Kapitałowe papiery wartościowe		17 707	12 455	-	-	-	3	-	30 159	(12 455)
Należności od banków	17	29 382	-	-	-	5	-	794	28 583	5
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	22	6 776 265	6 434 839	2 074	1 775 811	4 406 501	15 770	364 316	6 650 780	(2 028 338)
Sektor niefinansowy		6 606 755	6 378 377	1 806	1 770 829	4 363 011	14 818	337 234	6 501 046	(2 015 366)
kredyty gospodarcze		3 458 562	3 491 446	1 806	1 149 355	2 183 195	11 621	278 291	3 329 352	(1 308 251)
kredyty konsumpcyjne		1 431 689	1 561 370	-	425 117	1 148 890	624	5 079	1 413 349	(412 480)
kredyty mieszkaniowe		1 714 698	1 300 280	-	196 357	1 030 926	2 573	53 864	1 731 258	(269 354)
dłużne papiery wartościowe		1 806	25 281	-	-	-	-	-	27 087	(25 281)
Sektor finansowy		25 376	9 051	80	-	949	952	27 082	5 524	(8 102)
kredyty gospodarcze		25 376	9 051	80	-	949	952	27 082	5 524	(8 102)
Sektor budżetowy		21 990	-	188	-	10 651	-	-	11 527	10 651
kredyty gospodarcze		19 640	-	188	-	9 279	-	-	10 549	9 279
dłużne papiery wartościowe		2 350	-	-	-	1 372	-	-	978	1 372
Należności z tytułu leasingu finansowego		122 144	47 411	-	4 982	31 890	-	-	132 683	(15 521)
Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	26	2 906	1 634	363 443	963	-	-	1 680	365 340	(1 634)
Rzeczowe aktywa trwałe	29	13 943	790	299	1 932	330	383	303	12 084	(460)
Wartości niematerialne	28	142 313	11 021	-	-	-	9	314	153 011	(11 021)
Inwestycje w jednostki stowarzyszone i wspólne przedsięwzięcia	25	113 226	7 617	-	-	4 311	-	-	116 532	(3 306)
Zapasy	27	31 504	23 460	-	1 136	23	-	-	53 805	(23 437)
Inne należności		145 043	80 742	1 838	23 883	39 069	127	5 792	158 752	(41 673)
Rezerwa na sprawy sporne oraz udzielone zobowiązania i gwarancje	38	233 682	265 311	1 957	318	349 010	19	-	151 603	83 699
Rezerwa na przyszłe zobowiązania		11 961	5 262	-	549	9 729	-	-	6 945	4 467
Razem		7 523 468	6 846 859	369 611	1 810 128	4 808 978	16 311	373 631	7 730 890	(2 037 881)

12. Ogólne koszty administracyjne

	2014	2013
Świadczenia pracownicze	(2 672 435)	(2 514 763)
Koszty rzeczowe	(1 485 414)	(1 289 796)
Amortyzacja, w tym:	(747 164)	(579 240)
rzeczowe aktywa trwałe	(317 886)	(312 627)
wartości niematerialne	(427 614)	(266 603)
nieruchomości inwestycyjne	(1 664)	(10)
Podatki i opłaty	(106 322)	(71 041)
Składka i wpłaty na Bankowy Fundusz Gwarancyjny	(233 806)	(167 703)
Razem	(5 245 141)	(4 622 543)

Świadczenia pracownicze

	2014	2013
Wynagrodzenia*, w tym:	(2 249 319)	(2 071 231)
koszty pracowniczego programu emerytalnego	(38 549)	(25 701)
Ubezpieczenia, w tym:	(352 581)	(375 011)
składki na świadczenia emerytalne i rentowe	(303 955)	(300 687)
Inne świadczenia na rzecz pracowników	(70 535)	(68 521)
Razem	(2 672 435)	(2 514 763)

* W pozycji „Wynagrodzenia” ujęto wpływ rozwiązania w 2013 roku rezerwy na świadczenia emerytalno – rentowe oraz nagrody jubileuszowe w wysokości 179 milionów PLN.

Umowy leasingu operacyjnego

Leasing operacyjny – leasingobiorca

Umowy leasingowe zgodnie, z którymi leasingodawca zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie pożytki z posiadania leasingu, zaliczane są do umów leasingu operacyjnego. Opłaty leasingowe z tytułu leasingu operacyjnego ujmowane są jako koszty w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres użytkowania przedmiotu leasingu.

Definicję leasingu operacyjnego spełniają również umowy najmu i dzierżawy zawierane przez Grupę Kapitałową w ramach normalnej działalności operacyjnej. Wszystkie umowy zawierane są na warunkach rynkowych.

Poniżej przedstawiono dane dotyczące umów leasingu operacyjnego zawartych przez Grupę Kapitałową.

Łączna kwota przyszłych opłat leasingowych z tytułu nieodwołalnego leasingu operacyjnego dla okresu:	31.12.2014	31.12.2013
do 1 roku	218 584	153 102
od 1 roku do 5 lat	394 358	261 039
powyżej 5 lat	81 402	49 476
Razem	694 344	463 617

Opłaty leasingowe i subleasingowe ujęte jako koszt danego okresu, w okresie od 1 stycznia 2014 roku do 31 grudnia 2014 roku wyniosły 237 708 tysięcy PLN (w okresie od 1 stycznia 2013 roku do 31 grudnia 2013 roku 162 845 tysięcy PLN).

13. Podatek dochodowy

	2014	2013
Bieżące obciążenie podatkowe	(962 625)	(699 136)
Odroczony podatek dochodowy związany z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	170 878	(117 135)
Obciążenie podatkowe wykazane w skonsolidowanym rachunku zysków i strat	(791 747)	(816 271)
Obciążenie podatkowe wykazane w innych dochodach całkowitych związane z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	(52 038)	58 079
Razem	(843 785)	(758 192)

	2014	2013
Wynik finansowy brutto przed opodatkowaniem	4 034 563	4 044 464
Podatek według ustawowej stawki podatkowej obowiązującej w Polsce, wynoszącej 19%	(766 567)	(768 448)
Efekt innych stawek podatkowych jednostek zagranicznych	(2 112)	(48)
Wpływ trwałych różnic pomiędzy wynikiem finansowym brutto a dochodem do opodatkowania podatkiem dochodowym, w tym:	(19 531)	1 852
Wpływ przeszacowania udziałów w spółce CEUP eService Sp. z o.o.	-	30 812
Wpływ utworzenia /rozwiązania rezerwy oraz aktualizacji wartości, niestanowiących kosztów/przychodów podatkowych	(34 136)	(35 196)
Wpływ pozostałych kosztów niestanowiących kosztów uzyskania przychodów	(2 325)	(14 264)
Wpływ pozostałych różnic trwałych	16 930	20 500
Wpływ innych różnic pomiędzy wynikiem finansowym brutto a dochodem do opodatkowania podatkiem dochodowym, w tym darowizny	(4 721)	(50 655)
Rozliczenie straty podatkowej	1 184	1 028
Podatek dochodowy wykazany w skonsolidowanym rachunku zysków i strat	(791 747)	(816 271)
Efektywna stopa podatkowa	19,62%	20,18%
Różnica przejściowa wynikająca z podatku odroczonego wykazana w rachunku zysków i strat	170 878	(117 135)
Razem bieżące obciążenie podatkowe wykazywane w rachunku zysków i strat, w tym:	(962 625)	(699 136)
Podatek według ustawowej stawki podatkowej obowiązującej w Polsce, wynoszącej 19%	(962 751)	(699 101)
Efekt innych stawek podatkowych jednostek zagranicznych	126	(35)

Zobowiązania/należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego

	31.12.2014	31.12.2013
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	118 810	206 401
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	17 453	22 595

Spółki Grupy Kapitałowej są podatnikami podatku dochodowego od osób prawnych. Wartość ustalonego bieżącego zobowiązania Spółek przekazywana jest na rzecz właściwych dla nich miejscowo urzędów administracji podatkowej. Ostateczne uregulowanie zobowiązania poszczególnych Spółek Grupy Kapitałowej z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych za 2014 rok nastąpi z zachowaniem terminów przewidzianych przepisami właściwego dla nich prawa podatkowego. W myśl zasad dotyczących przedawnienia zobowiązań podatkowych, kontrola prawidłowości rozliczeń z tytułu podatków może być przeprowadzona w okresie 5 lat licząc od końca roku, w którym upłynął termin złożenia odpowiedniej deklaracji podatkowej.

Aktywo/rezerwa z tytułu podatku odroczonego

REZERWA Z TYTUŁU PODATKU ODROCZONEGO	Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej		Skonsolidowany rachunek zysków i strat		Efekt objęcia kontrolą jednostek zależnych
	31.12.2014	31.12.2013	2014	2013	
Odsetki naliczone od należności (kredytów)	238 026	206 564	3 260	(13 256)	34 722
Odsetki skapitalizowane od kredytów mieszkaniowych w sytuacji normalnej	142 227	155 285	13 058	14 545	-
Odsetki od papierów wartościowych	37 627	22 438	(14 406)	(7 871)	783
Wycena pochodnych instrumentów finansowych, w tym:	3 062	-	-	-	1 397
odniesiona na wynik	1 841	-	(444)	6 276	1 397
odniesiona na inne dochody całkowite	1 221	-	-	-	-
Wycena papierów wartościowych	7 891	-	-	-	900
odniesiona na wynik	-	-	900	3 889	900
odniesiona na inne dochody całkowite	7 891	-	-	-	-
Różnica pomiędzy wartością bilansową i podatkową rzeczowego majątku trwałego i wartości niematerialnych	348 433	336 603	(10 200)	(3 049)	1 630
Dodatnie różnice przejściowe dotyczące spółek Grupy Kapitałowej, w tym:	29 047	34 639	-	-	6 056
odniesione na wynik	28 350	34 265	11 971	6 484	6 056
odniesione na inne dochody całkowite	697	374	-	-	-
Rezerwa brutto z tytułu podatku odroczonego, w tym:	806 313	755 529			45 488
odniesiona na wynik	751 016	755 155	4 139	7 018	45 488
odniesiona na inne dochody całkowite	9 809	374	-	-	-
Efekt objęcia kontrolą jednostek zależnych (bez wpływu na rachunek zysków i strat)	45 488	-	-	-	-

AKTYWO Z TYTUŁU PODATKU ODROZONEGO	Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej		Skonsolidowany rachunek zysków i strat		Efekt objęcia kontrolą jednostek zależnych
	31.12.2014	31.12.2013	2014	2013	
Odsetki naliczone od zobowiązań	214 153	159 134	49 755	(76 110)	5 264
Odsetki od papierów wartościowych	-	1 212	(1 212)	1 212	-
Wycena pochodnych instrumentów finansowych, w tym:	8 062	9 225	-	-	1 306
odniesiona na wynik	8 062	(20 235)	26 991	(30 896)	1 306
odniesione na inne dochody całkowite	-	29 460	-	-	-
Wycena papierów wartościowych, w tym:	16 673	13 909	-	-	-
odniesiona na wynik	16 673	1 477	15 196	1 477	-
odniesiona na inne dochody całkowite	-	12 432	-	-	-
Rezerwa na świadczenia pracownicze, w tym:	74 560	83 165	-	-	576
odniesiona na wynik	72 524	69 177	2 771	(50 406)	576
odniesiona na inne dochody całkowite	2 036	13 988	-	-	-
Odpisy z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowych	575 238	506 795	15 166	11 862	53 277
Wpływ wyceny według zamortyzowanego kosztu	449 916	246 967	28 298	(3 824)	174 651
Pozostała wartość ujemnych różnic przejściowych	97 881	87 676	3 077	42 697	7 128
Ujemne różnice przejściowe dotyczące spółek Grupy Kapitałowej, w tym	204 460	175 226	-	-	3 483
odniesione na wynik	204 460	174 280	26 697	(20 165)	3 483
odniesione na inne dochody całkowite	-	946	-	-	-
Aktywo brutto z tytułu podatku odrozonego, w tym:	1 640 943	1 283 309			245 685
odniesione na wynik	1 393 222	1 226 483	166 739	(124 153)	245 685
odniesione na inne dochody całkowite	2 036	56 826	-	-	-
Efekt objęcia kontrolą jednostek zależnych (bez wpływu na rachunek zysków i strat)	245 685		-	-	

	Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej		Skonsolidowany rachunek zysków i strat		Efekt objęcia kontrolą jednostek zależnych
	31.12.2014	31.12.2013	2014	2013	
Łączny efekt różnic przejściowych, w tym:	834 630	527 780	-	-	200 197
odniesiony na wynik	642 206	471 328	170 878	(117 135)	200 197
odniesiony na inne dochody całkowite	(7 773)	56 452			
rozpoznane na dzień połączenia z jednostką zależną (bez wpływu na rachunek zysków i strat)	200 197	-	-	-	-
Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego (prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej)	863 677	562 421	-	-	-
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego (prezentowana w sprawozdaniu z sytuacji finansowej)	29 047	32 106	-	-	-
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	29 047	34 641			
Zobowiązanie spółki Finansowa Kompania "Prywatne Inwestycje" z tytułu rezerwy na podatek odroczony	-	(2 535)			
Wpływ netto podatku odroczonego na rachunek zysków i strat	-	-	170 878	(117 135)	-

W 2014 roku KREDO BANK SA prowadził postępowanie związane z niżej opisanym sporem z organem podatkowym na terenie Ukrainy.

Przedmiotem sporu są wyniki kontroli podatkowej prowadzonej za okres podatkowy od 1 kwietnia 2011 roku do 30 września 2012 roku. Kwestie sporne dotyczą głównie zaliczenia do kosztów uzyskania przychodów kosztów transakcji sprzedaży wierzytelności kredytowych w okresie objętym kontrolą, prawidłowości tworzenia odpisów na wierzytelności kredytowe, prawidłowości rozliczenia podatku VAT z tytułu sprzedaży nieruchomości oraz podatku u źródła z tytułu wypłaty wynagrodzenia za usługi. Wartość roszczeń spornych wynosi 877 tysięcy UAH (197 tysięcy PLN), a kwota zmniejszenia straty podatkowej z lat ubiegłych - 626 282 tysiące UAH (140 663 tysiące PLN). KREDO BANK SA w lutym 2013 roku zapłacił część roszczeń spornych w łącznej wysokości 439 tysięcy UAH (99 tysięcy PLN) - wartość ta jest uwzględniana w kolejnych pozwach odwoławczych. KREDO BANK SA odwołał się od wyżej wymienionej decyzji podatkowej kolejno do Okręgowej Państwowej Służby Podatkowej oraz Ministerstwa Przychodów i Opłat Ukrainy i odwołania te zostały odrzucone. KREDO BANK SA w dniu 2 sierpnia 2013 roku złożył pozew sądowy zaskarżając wyniki kontroli i wnosząc o unieważnienie wyżej wymienionej decyzji podatkowej. W dniu 5 listopada 2013 roku sąd pierwszej instancji wydał wyrok korzystny dla KREDO BANK SA, który uwzględnił stanowisko Spółki z wyjątkiem prawidłowości naliczenia podatkowych kosztów amortyzacji od środków trwałych w łącznej wysokości 336 tysięcy UAH (75 tysięcy PLN). W dniu 26 listopada 2013 roku organ podatkowy złożył apelację do sądu drugiej instancji. W dniu 2 kwietnia 2014 roku sąd apelacyjny podtrzymał decyzję sądu pierwszej instancji korzystną dla KREDO BANK SA. W dniu 15 kwietnia 2014 roku organ podatkowy złożył wniosek w sprawie kasacji tego wyroku do Wyższego Sądu Administracyjnego. W dniu 10 lutego 2015 roku Wyższy Sąd Administracyjny wydał wyrok korzystny dla KREDO BANK SA, podtrzymując wyżej opisane decyzje sądu pierwszej i drugiej instancji. Zobowiązanie podatkowe wynikające z powyższego wyroku w wysokości 74 tysiące UAH (17 tysięcy PLN) zostanie przez Spółkę uwzględnione w zeznaniu podatkowym składanym za 2014 rok. Wyrok jest prawomocny. Istnieje możliwość odwołania się organu podatkowego do Sądu Najwyższego Ukrainy.

14. Zysk przypadający na jedną akcję

Podstawowy zysk przypadający na jedną akcję obliczany jest w oparciu o zysk przypadający na zwykłych akcjonariuszy Banku poprzez podzielenie zysku, który na nich przypada przez średnią ważoną liczbę akcji zwykłych występujących w ciągu danego okresu.

	2014	2013
Zysk przypadający na akcjonariuszy zwykłych (w tys. PLN)	3 254 122	3 229 793
Średnia ważona liczba akcji zwykłych w okresie (w tys.)	1 250 000	1 250 000
Zysk przypadający na jedną akcję (w PLN na akcję)	2,60	2,58

W latach zakończonych odpowiednio dnia 31 grudnia 2014 roku oraz dnia 31 grudnia 2013 roku nie wystąpiła działalność zaniechana.

Rozwodniony zysk przypadający na jedną akcję

Rozwodniony zysk przypadający na jedną akcję, obliczany jest na podstawie zysku przypadającego na zwykłych akcjonariuszy poprzez podzielenie zysku, który na nich przypada przez średnią ważoną liczbę akcji zwykłych występujących w ciągu danego okresu, skorygowaną o wpływ wszystkich rozważających potencjalnych akcji zwykłych.

Zarówno w 2014 roku jak i w 2013 roku nie występowały instrumenty rozważające zysk przypadający na jedną akcję.

Rozwodniony zysk z działalności zaniechanej przypadający na jedną akcję

W latach zakończonych dnia 31 grudnia 2014 roku oraz dnia 31 grudnia 2013 roku w Grupie Kapitałowej nie wystąpiła działalność zaniechana.

15. Wypłacone dywidendy z podziałem na akcje

Zgodnie z uchwałą nr 7/2014 z dnia 26 czerwca 2014 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie PKO Banku Polskiego SA, w wyniku podziału zysku PKO Banku Polskiego SA za rok obrotowy 2013 oraz pokrycia niepodzielonej straty z lat ubiegłych, zgodnie z rekomendacją Zarządu Banku, przeznaczyło na dywidendę dla akcjonariuszy 937.500 tys. PLN, co stanowiło 0,75 PLN brutto na jedną akcję.

Walne Zgromadzenie ustaliło dzień dywidendy (dzień nabycia praw do dywidendy) na 18 września 2014 roku oraz termin wypłaty dywidendy na 3 października 2014 roku.

Dywidendą objęte były wszystkie akcje PKO Banku Polskiego SA. Dywidenda z zysku PKO Banku Polskiego SA za rok obrotowy 2013 została wypłacona w dniu 3 października 2014 roku.

W dniu 2 października 2014 roku Zarząd PKO Banku Polskiego SA przyjął uchwałę w sprawie podziału zysku netto PKO Banku Polskiego SA osiągniętego za okres od 1 stycznia 2014 roku do 30 czerwca 2014 roku. Zgodnie z podjętą uchwałą Zarząd Banku postanowił, że w rekomendacji Zarządu dla Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia zatwierdzającego sprawozdanie finansowe Banku za 2014 rok dotyczącej podziału zysku netto osiągniętego przez Bank w 2014 roku, zysk netto osiągnięty za okres od 1 stycznia 2014 roku do 30 czerwca 2014 roku w wysokości 1 679 300 tysięcy PLN zostanie uwzględniony w sposób zakładający przeznaczenie z tego zysku na dywidendę dla akcjonariuszy kwoty 675 000 tysięcy PLN. Kwota ta stanowi 40,2% zysku netto Banku osiągniętego w I półroczu 2014 roku.

Podjęcie powyższej uchwały miało na celu zaliczenie do kapitału podstawowego Tier 1 Banku 59,8% zysku netto osiągniętego za okres od 1 stycznia 2014 roku do 30 czerwca 2014 roku, po pomniejszeniu o przewidywane obciążenia i dywidendy. Wyżej wskazane zaliczenie zysku miało na celu zachowanie miar adekwatności kapitałowej na bezpiecznym poziomie i zapewnienie dalszego rozwoju Banku. Zgodnie z art. 26 ust. 2 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013, zaliczenie zysku roku bieżącego do funduszy własnych jest możliwe wyłącznie po uzyskaniu uprzedniej zgody Komisji Nadzoru Finansowego (KNF) oraz po zweryfikowaniu zysków przez niezależne osoby odpowiedzialne za badanie sprawozdań finansowych.

Bank uzyskał powyższą zgodę KNF i wskazał w raporcie bieżącym nr 71/2014 z dnia 2 października 2014 roku, że zapewnienie bezpiecznego poziomu adekwatności kapitałowej dla rozwijającej się działalności wymaga akumulacji części zysku netto za 2014 rok. Zasadniczymi czynnikami mającymi wpływ na tę decyzję Banku było przeprowadzenie transakcji nabycia aktywów Grupy Nordea, zmieniające się otoczenie regulacyjne, jak również proces tworzenia banku hipotecznego (jako spółki zależnej od Banku).

Wskazany powyżej poziom dywidendy z zysku osiągniętego za okres od 1 stycznia 2014 roku do 30 czerwca 2014 roku był wyłącznie deklaracją rekomendowania wypłaty z zysku za wskazany okres. Część zysku osiągniętego w 2014 roku, jaka w ocenie Zarządu powinna zostać przeznaczona na dywidendę, zostanie zarekomendowana Zwyczajnemu Walnemu Zgromadzeniu zatwierdzającemu sprawozdanie finansowe Banku za 2014 rok przez Zarząd Banku we właściwym trybie, przed terminem zwołania tego Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia, a ostateczną wysokość dywidendy ustali Walne Zgromadzenie.

NOTY DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ

16. Kasa, środki w Banku Centralnym

	31.12.2014	31.12.2013
Rachunek bieżący w Banku Centralnym	7 772 859	4 018 340
Gotówka	3 965 456	3 227 330
Inne środki	56	450
Razem	11 738 371	7 246 120

Rezerwa obowiązkowa

Bank może wykorzystywać w ciągu dnia środki na rachunkach rezerwy obowiązkowej do bieżących rozliczeń pieniężnych na podstawie dyspozycji złożonej do Narodowego Banku Polskiego, musi jednak zapewnić utrzymanie średniego miesięcznego salda na tym rachunku w odpowiedniej wysokości wynikającej z deklaracji rezerwy obowiązkowej.

Środki na rachunku rezerwy obowiązkowej są oprocentowane w wysokości 0,9 stopy referencyjnej. Na dzień 31 grudnia 2014 roku oprocentowanie to wynosiło 1,8%. Na dzień 31 grudnia 2013 roku środki na rachunku rezerwy obowiązkowej były oprocentowane w wysokości 0,9 stopy redyskonta weksli a oprocentowanie to wynosiło 2,475%.

Środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania:

Środki pieniężne w kwocie 11 440 tysięcy PLN (na dzień 31 grudnia 2013 roku: 17 449 tysięcy PLN) stanowiące zabezpieczenia wykonywanych przez Dom Maklerski PKO BP SA operacji papierami wartościowymi są zdeponowane w KDPW_CCP w ramach Funduszu Gwarantowania Rozliczeń Transakcji Giełdowych. Każdy uczestnik bezpośredni, który posiada status uczestnika rozliczającego zobowiązany jest do dokonania wpłaty do funduszu rozliczeniowego gwarantującego rozliczanie transakcji giełdowych objętych tym funduszem. Wysokość wpłat uzależniona jest od wartości obrotu danego uczestnika i jest codziennie aktualizowana przez KDPW_CCP.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku Bank posiadał środki o ograniczonej możliwości dysponowania w ramach prowadzonych działań stabilizacji emisji dla akcjonariusza sprzedającego w kwocie 14 629 tysięcy PLN zablokowane na rachunku menedżera stabilizacji. Na dzień 31 grudnia 2014 roku nie wystąpiły tego typu środki.

W sprawozdaniu z przepływów pieniężnych środki te prezentowane są jako środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania. Na dzień 31 grudnia 2014 roku oraz na dzień 31 grudnia 2013 roku ich wartość wyniosła odpowiednio 11 440 tysięcy PLN oraz 32 078 tysięcy PLN.

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Środki na rachunku bieżącym w Banku Centralnym, gotówka i inne są w całości traktowane jako środki pieniężne i ich ekwiwalenty dla celów sprawozdania z przepływów pieniężnych

17. Należności od banków

	31.12.2014	31.12.2013
Lokaty w bankach	1 630 832	1 402 724
Rachunki bieżące	835 582	469 812
Udzielone kredyty i pożyczki	16 146	34 338
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	-	14 033
Środki pieniężne w drodze	4 237	1 117
Razem	2 486 797	1 922 024
Odpis z tytułu utraty wartości należności, w tym:	(111)	(28 583)
odpis z tytułu utraty wartości na należność od banku zagranicznego	-	(28 543)
Razem netto	2 486 686	1 893 441

Ryzyko związane z należnościami od banków zostało szerzej opisane w notce 53 „Zarządzanie ryzykiem kredytowym”.

Zobowiązania z tytułu ujemnej wyceny instrumentów pochodnych

Środki pieniężne na lokatach w bankach zawierają aktywa będące zabezpieczeniem zobowiązań własnych, w tym przypadku rozliczeń z tytułu ujemnej wyceny instrumentów pochodnych. Wartość tych aktywów na dzień 31 grudnia 2014 roku wynosiła 1 051 625 tysięcy PLN (na dzień 31 grudnia 2013 roku wynosiła 727 766 tysięcy PLN).

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Należności od banków w rachunku bieżącym oraz inne środki pieniężne o terminie wymagalności do 3 miesięcy licząc od daty nabycia w kwocie 2 805 814 tysięcy PLN są w całości traktowane jako środki pieniężne i ich ekwiwalenty dla celów sprawozdania z przepływów pieniężnych (na dzień 31 grudnia 2013 roku wynosiły 1 638 619 tysięcy PLN).

18. Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu

Według wartości bilansowej	31.12.2014	31.12.2013
Dłużne papiery wartościowe	1 915 120	467 931
emitowane przez Skarb Państwa, w tym:	1 825 454	395 202
obligacje skarbowe PLN	1 825 454	390 660
obligacje skarbowe EUR	-	4 542
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego, obligacje komunalne PLN	50 563	41 907
emitowane przez podmioty niefinansowe, w tym:	22 146	23 892
obligacje korporacyjne PLN	22 137	23 892
obligacje korporacyjne EUR	9	-
emitowane przez inne podmioty finansowe, w tym:	2 326	6 762
obligacje emitowane przez GPW PLN	2 248	6 628
obligacje korporacyjne PLN	78	134
emitowane przez banki	14 631	168
Udziały i akcje w innych jednostkach – notowane na giełdach	5 137	10 799
Certyfikaty inwestycyjne	3 891	1 151
Prawa do akcji	278	-
Razem	1 924 426	479 881

Dłużne papiery wartościowe według wartości nominalnej	31.12.2014	31.12.2013
obligacje skarbowe PLN	1 741 972	389 455
obligacje komunalne PLN	48 067	39 158
obligacje korporacyjne PLN	38 323	30 618
obligacje korporacyjne EUR	9	-
obligacje skarbowe EUR	-	4 174
Średnia rentowność dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa	2,00%	3,79%

Zmiana stanu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu	2014	2013
Stan na początek okresu	479 881	277 566
Różnice kursowe	58	(71)
Zwiększenia	204 794 395	378 331 420
Zmniejszenia	(203 348 345)	(378 129 976)
Zmiany wartości godziwej	(1 563)	942
Stan na koniec okresu	1 924 426	479 881

Na dzień 31 grudnia 2014 roku oraz na dzień 31 grudnia 2013 roku Grupa Kapitałowa nie posiadała przeniesionych aktywów finansowych, które są wyłączone ze sprawozdania finansowego w całości, dla których Grupa Kapitałowa utrzymywałaby zaangażowanie w tych aktywach.

Przeniesione aktywa finansowe przeznaczone do obrotu, które nie są wyłączone ze sprawozdania z sytuacji finansowej

Do aktywów finansowych których Grupa Kapitałowa nie wyłącza ze sprawozdania finansowego należy zaliczyć aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań z tytułu transakcji sell-buy-back (obligacje skarbowe). Wartości bilansowe przeniesionych aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu i powiązanych z nimi zobowiązań na dzień 31 grudnia 2014 oraz na dzień 31 grudnia 2013 kształtowały się następująco:

Wartość bilansowa	31.12.2014	31.12.2013
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	926 977	1 682 616
Zobowiązania z tytułu sell-buy-back	927 553	1 684 506

Wstępny Depozyt Rozliczeniowy KDPW

Dom Maklerski utrzymuje obligacje w Krajowym Depozycie Papierów Wartościowych stanowiące zabezpieczenie rozliczeń transakcji z Izłą Rozliczeniową.

Wartość bilansowa/wartość godziwa	31.12.2014	31.12.2013
Wartość depozytu	7 998	7 589
Wartość nominalna zabezpieczenia	8 000	8 000
Rodzaj zabezpieczenia	obligacje skarbowe	obligacje skarbowe
Wartość bilansowa zabezpieczenia	8 112	7 990

Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu według wartości bilansowej - terminy zapadalności

Na dzień 31 grudnia 2014 roku	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe						
emitowane przez Skarb Państwa	54 632	7 281	488 236	709 697	565 608	1 825 454
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	-	255	596	7 535	42 177	50 563
emitowane przez podmioty niefinansowe	-	-	183	20 226	1 737	22 146
emitowane przez inne podmioty finansowe	34	-	-	2 292	-	2 326
emitowane przez banki	102	-	-	11 949	2 580	14 631
Razem	54 768	7 536	489 015	751 699	612 102	1 915 120

Na dzień 31 grudnia 2013 roku	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe						
emitowane przez Skarb Państwa	50 070	1 082	141 700	175 947	26 403	395 202
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	-	20	47	7 901	33 939	41 907
emitowane przez podmioty niefinansowe	-	-	29	21 096	2 767	23 892
emitowane przez inne podmioty finansowe	-	72	-	6 658	32	6 762
emitowane przez banki	-	-	114	54	-	168
Razem	50 070	1 174	141 890	211 656	63 141	467 931

19. Pochodne instrumenty finansowe

Instrumenty pochodne stosowane przez Grupę Kapitałową

W ramach swojej działalności Bank i inne spółki Grupy Kapitałowej wykorzystują różnego typu pochodne instrumenty finansowe służące do celów zarządzania ryzykiem związanym z prowadzoną działalnością. Najczęściej wykorzystywanymi typami instrumentów pochodnych w działalności Grupy Kapitałowej są: IRS, CIRS, FX Swap, FRA, Opcje, Forward. Pozostałe spółki zależne Grupy Kapitałowej mogą zawierać transakcje instrumentami pochodnymi wyłącznie w celu zabezpieczania ryzyka wynikającego z działalności podstawowej danej spółki.

Na dzień 31 grudnia 2014 roku oraz na dzień 31 grudnia 2013 roku Grupa Kapitałowa posiadała następujące typy instrumentów pochodnych:

	31.12.2014		31.12.2013	
	Aktywa	Zobowiązania	Aktywa	Zobowiązania
Instrumenty zabezpieczające	599 841	494 961	361 639	414 804
Pozostałe instrumenty pochodne	4 894 981	5 050 180	2 639 221	2 913 407
Razem	5 494 822	5 545 141	3 000 860	3 328 211

Rodzaj kontraktu	31.12.2014		31.12.2013	
	Aktywa	Zobowiązania	Aktywa	Zobowiązania
IRS	4 591 519	4 439 830	2 590 721	2 490 821
CIRS	340 972	616 841	252 941	545 073
FX Swap	227 857	237 542	39 908	156 393
Opcje	185 366	133 912	75 443	61 930
FRA	59 078	63 505	13 652	11 454
Forward	89 113	52 838	24 552	60 143
Inne	917	673	3 643	2 397
Razem	5 494 822	5 545 141	3 000 860	3 328 211

Pochodne instrumenty finansowe - wartości nominalne instrumentów bazowych i wartość godziwa pochodnych instrumentów finansowych
31 grudnia 2014 roku

Wartości nominalne instrumentów bazowych						
	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Transakcje walutowe						
Swap walutowy (FX Swap)	33 083 683	5 081 541	6 685 243	1 956	-	44 852 423
Zakup walut	16 567 911	2 549 927	3 300 566	972	-	22 419 376
Sprzedaż walut	16 515 772	2 531 614	3 384 677	984	-	22 433 047
Forward walutowy (Forward)	1 923 619	3 856 935	5 868 067	2 492 142	-	14 140 763
Zakup walut	961 724	1 931 692	2 929 934	1 248 425	-	7 071 775
Sprzedaż walut	961 895	1 925 243	2 938 133	1 243 717	-	7 068 988
Opcje	1 674 263	1 685 847	5 169 592	9 643 722	-	18 173 424
Zakup	839 372	838 616	2 579 685	4 784 088	-	9 041 761
Sprzedaż	834 891	847 231	2 589 907	4 859 634	-	9 131 663
Cross Currency (CIRS)	2 667 659	-	9 081 656	19 181 620	19 870 929	50 801 864
Zakup	1 330 822	-	4 434 648	9 513 434	10 032 464	25 311 368
Sprzedaż	1 336 837	-	4 647 008	9 668 186	9 838 465	25 490 496
Transakcje stopy procentowej						
Swap na stopę procentową (IRS)	15 563 390	27 969 212	99 850 642	241 827 138	39 423 204	424 633 586
Zakup	7 781 695	13 984 922	49 925 893	120 913 987	19 711 602	212 318 099
Sprzedaż	7 781 695	13 984 290	49 924 749	120 913 151	19 711 602	212 315 487
Forward Rate Agreement (FRA)	21 823 000	22 975 000	47 575 000	10 850 000	-	103 223 000
Zakup	11 544 000	9 605 000	22 200 000	5 725 000	-	49 074 000
Sprzedaż	10 279 000	13 370 000	25 375 000	5 125 000	-	54 149 000
Pozostałe transakcje						
Inne (w tym na indeks giełdowy)	3 274 082	130 246	1 672 853	1 035 139	-	6 112 320
Zakup	1 296 588	67 802	662 743	552 384	-	2 579 517
Sprzedaż	1 977 494	62 444	1 010 110	482 755	-	3 532 803
Razem instrumenty pochodne	80 009 696	61 698 781	175 903 053	285 031 717	59 294 133	661 937 380

31 grudnia 2013 roku

Wartości nominalne instrumentów bazowych						
	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Transakcje walutowe						
Swap walutowy (FX Swap)	9 114 776	621 348	2 413 223	-	-	12 149 347
Zakup walut	4 539 899	299 874	1 170 424	-	-	6 010 197
Sprzedaż walut	4 574 877	321 474	1 242 799	-	-	6 139 150
Forward walutowy (Forward)	2 020 788	2 202 576	3 397 762	479 550	-	8 100 676
Zakup walut	1 008 082	1 099 414	1 682 174	233 773	-	4 023 443
Sprzedaż walut	1 012 706	1 103 162	1 715 588	245 777	-	4 077 233
Opcje	1 454 808	1 201 679	4 126 364	1 024 474	-	7 807 325
Zakup	730 276	589 870	2 023 539	508 731	-	3 852 416
Sprzedaż	724 532	611 809	2 102 825	515 743	-	3 954 909
Cross Currency (CIRS)	1 490 674	1 354 330	2 462 933	25 246 228	9 914 523	40 468 688
Zakup	745 837	678 010	1 236 520	12 567 095	4 924 105	20 151 567
Sprzedaż	744 837	676 320	1 226 413	12 679 133	4 990 418	20 317 121
Transakcje stopy procentowej						
Swap na stopę procentową (IRS)	19 499 684	28 960 018	74 498 472	213 739 652	23 776 104	360 473 930
Zakup	9 749 842	14 480 009	37 249 236	106 869 826	11 888 052	180 236 965
Sprzedaż	9 749 842	14 480 009	37 249 236	106 869 826	11 888 052	180 236 965
Forward Rate Agreement (FRA)	-	-	49 114 000	3 100 000	-	52 214 000
Zakup	-	-	26 063 000	1 100 000	-	27 163 000
Sprzedaż	-	-	23 051 000	2 000 000	-	25 051 000
Pozostałe transakcje						
Inne (w tym na indeks giełdowy)	5 456 692	111 580	489 039	1 424 298	-	7 481 609
Zakup	2 497 383	87 915	259 177	769 506	-	3 613 981
Sprzedaż	2 959 309	23 665	229 862	654 792	-	3 867 628
Razem instrumenty pochodne	39 037 422	34 451 531	136 501 793	245 014 202	33 690 627	488 695 575

20. Pochodne instrumenty zabezpieczające

Grupa Kapitałowa stosuje następujące rodzaje rachunkowości zabezpieczeń:

20.1. Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych kredytów hipotecznych w CHF oraz lokat negocjowanych w PLN, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych oraz ryzyka kursowego, z wykorzystaniem transakcji CIRS

Opis relacji zabezpieczającej - eliminacja ryzyka zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez kredyty w CHF o zmiennym oprocentowaniu oraz lokat negocjowanych w PLN, z tytułu zmian referencyjnych stóp procentowych w CHF i PLN, oraz zmian kursu walutowego CHF/PLN w ciągu okresu objętego zabezpieczeniem.

Zabezpieczane ryzyko - ryzyko walutowe i ryzyko stopy procentowej.

Instrument zabezpieczający - transakcje CIRS, w których Bank płaci kupon oparty o LIBOR 3M CHF, a otrzymuje kupon oparty o WIBOR 3M od kwoty nominalnej zdefiniowanej odpowiednio w CHF oraz PLN.

Pozycja zabezpieczana - portfel kredytów hipotecznych o zmiennym oprocentowaniu w CHF i portfel krótkoterminowych lokat negocjowanych, łącznie z ich odnawianiem w przyszłości (wysokie prawdopodobieństwo wystąpienia). Grupa desygnując pozycję zabezpieczaną zastosował rozwiązania MSR.39.WS.99C w wersji przyjętej przez Unię Europejską.

Okresy, w których oczekuje się wystąpienia przepływów pieniężnych oraz kiedy należy oczekiwać wywarcia przez nie wpływu na wyniki - styczeń 2015 roku - październik 2026 roku.

20.2. Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych kredytów w PLN o zmiennym oprocentowaniu, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych, z wykorzystaniem transakcji IRS

Opis relacji zabezpieczającej - eliminacja ryzyka zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel kredytów w PLN o zmiennym oprocentowaniu wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych w ciągu okresu objętego zabezpieczeniem.

Zabezpieczane ryzyko - ryzyko stopy procentowej.

Instrument zabezpieczający - transakcje IRS, w których Bank płaci kupon oparty o zmienną stopę WIBOR 3M, a otrzymuje kupon oparty o stałą stopę od kwoty nominalnej, na którą został zawarty.

Pozycja zabezpieczana - portfel kredytów w PLN indeksowanych do stopy zmiennej WIBOR 3M.

Okresy, w których oczekuje się wystąpienia przepływów pieniężnych oraz kiedy należy oczekiwać wywarcia przez nie wpływu na wyniki - styczeń 2015 roku - luty 2019 roku.

20.3. Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych kredytów w EUR o zmiennym oprocentowaniu, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych, z wykorzystaniem transakcji IRS

Opis relacji zabezpieczającej:

Eliminacja ryzyka zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel kredytów w EUR o zmiennym oprocentowaniu wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych w ciągu okresu objętego zabezpieczeniem.

Zabezpieczane ryzyko - ryzyko stopy procentowej.

Instrument zabezpieczający - transakcje IRS, w których Bank płaci kupon oparty o zmienną stopę EURIBOR 3M, a otrzymuje kupon oparty o stałą stopę od kwoty nominalnej, na którą został zawarty.

Pozycja zabezpieczana - portfel kredytów w EUR indeksowanych do stopy zmiennej EURIBOR.

Okresy, w których oczekuje się wystąpienia przepływów pieniężnych oraz kiedy należy oczekiwać wywarcia przez nie wpływu na wyniki - styczeń 2015 roku - czerwiec 2016 roku.

20.4. Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych kredytów w CHF o zmiennym oprocentowaniu, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych, z wykorzystaniem transakcji IRS

Opis relacji zabezpieczającej - eliminacja ryzyka zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel kredytów w CHF o zmiennym oprocentowaniu wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych w ciągu okresu objętego zabezpieczeniem.

Zabezpieczane ryzyko - ryzyko stopy procentowej.

Instrument zabezpieczający - transakcje IRS, w których Bank płaci kupon oparty o zmienną stopę LIBOR CHF 3M, a otrzymuje kupon oparty o stałą stopę od kwoty nominalnej, na którą został zawarty.

Pozycja zabezpieczana - portfel kredytów w CHF indeksowanych do stopy zmiennej LIBOR CHF 3M.

Okresy, w których oczekuje się wystąpienia przepływów pieniężnych oraz kiedy należy oczekiwać wywarcia przez nie wpływu na wyniki - styczeń 2015 roku - lipiec 2016 roku.

20.5. Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych kredytów w walutach wymienialnych o zmiennym oprocentowaniu, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych i ryzyka kursowego oraz zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych zobowiązania finansowego o stałym oprocentowaniu w walucie wymienialnej, wynikającej z ryzyka kursowego, z wykorzystaniem transakcji CIRS

Opis relacji zabezpieczającej - eliminacja ryzyka zmienności przepływów pieniężnych kredytów w walutach wymienialnych o zmiennym oprocentowaniu, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych i ryzyka kursowego oraz eliminacja ryzyka zmienności przepływów pieniężnych zobowiązania finansowego o stałym oprocentowaniu w walucie wymienialnej, wynikającej z ryzyka kursowego, z wykorzystaniem transakcji CIRS.

Zabezpieczane ryzyko - ryzyko walutowe i ryzyko stopy procentowej.

Instrument zabezpieczający - transakcje CIRS, w których Bank płaci kupon oparty o zmienną stopę LIBOR CHF 3M, a otrzymuje kupon oparty o stałą stopę USD od kwoty nominalnej, na którą został zawarty.

Pozycja zabezpieczana - portfel kredytów hipotecznych o zmiennym oprocentowaniu w CHF i zobowiązanie finansowe o stałym oprocentowaniu w USD.

Okresy, w których oczekuje się wystąpienia przepływów pieniężnych oraz kiedy należy oczekiwać wywarcia przez nie wpływu na wyniki - styczeń 2015 roku - wrzesień 2022 roku.

Na dzień 31 grudnia 2014 i 2013 roku Grupa Kapitałowa Banku nie stosowała zabezpieczenia wartości godziwej.

Wszystkie rodzaje relacji zabezpieczających stosowanych przez Grupę Kapitałową Banku to rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych (macro cash flow hedge).

Efektywność zabezpieczenia jest weryfikowana poprzez zastosowanie prospektywnych i retrospektywnych testów efektywności. Testy wykonywane są z częstotliwością miesięczną.

W 2014 roku Grupa Kapitałowa nie ustanawiała nowych strategii zabezpieczających.

W drugim kwartale 2014 roku, na skutek braku spełnienia testu efektywności retrospektywnej, Grupa Kapitałowa Banku zaprzestała stosowania rachunkowości zabezpieczeń dla jednego z powiązań zabezpieczających w ramach strategii „Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych kredytów w PLN o zmiennym oprocentowaniu, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych, z wykorzystaniem transakcji IRS”.

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych

Wartość godziwa instrumentów pochodnych stanowiących zabezpieczenie przepływów pieniężnych związanych ze stopą procentową i/lub kursem walutowym na dzień 31 grudnia 2014 roku oraz na dzień 31 grudnia 2013 roku:

Typ instrumentu:	Wartość bilansowa/wartość godziwa			
	31.12.2014		31.12.2013	
	Aktywa	Zobowiązania	Aktywa	Zobowiązania
IRS	421 101	-	229 630	630
CIRS	178 740	494 961	132 009	414 174
Razem	599 841	494 961	361 639	414 804

Wartość nominalna instrumentów zabezpieczających w podziale na terminy do realizacji.

Typ instrumentu:	Wartość nominalna na dzień 31 grudnia 2014 roku					Razem
	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	
IRS PLN fixed - float	-	2 540 000	3 264 000	6 114 000	-	11 918 000
IRS EUR fixed - float:						
w przeliczeniu na PLN	-	-	1 538 690	473 115	-	2 011 805
EUR (waluta oryginalna)	-	-	361 000	111 000	-	472 000
IRS CHF fixed - float:						
w przeliczeniu na PLN	-	-	-	886 175	-	886 175
CHF (waluta oryginalna)	-	-	-	250 000	-	250 000
CIRS float CHF/float PLN						
float PLN	525 690	-	3 598 193	4 079 294	2 664 515	10 867 692
float CHF	150 000	-	1 075 000	1 195 000	775 000	3 195 000
CIRS fixed USD/float CHF						
fixed USD	-	-	-	-	875 000	875 000
float CHF	-	-	-	-	814 481	814 481

Typ instrumentu:	Wartość nominalna na dzień 31 grudnia 2013 roku					Razem
	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	
IRS PLN fixed - float	1 600 000	570 000	1 400 000	6 114 000	-	9 684 000
IRS EUR fixed - float:						
w przeliczeniu na PLN	-	-	-	1 957 478	-	1 957 478
EUR (waluta oryginalna)	-	-	-	472 000	-	472 000
IRS CHF fixed - float:						
w przeliczeniu na PLN	-	-	-	845 400	-	845 400
CHF (waluta oryginalna)	-	-	-	250 000	-	250 000
CIRS float CHF/float PLN						
float PLN	170 080	678 010	855 508	6 708 684	1 831 815	10 244 097
float CHF	50 000	200 000	250 000	2 020 000	525 000	3 045 000
CIRS fixed USD/float CHF						
fixed USD	-	-	-	-	750 000	750 000
float CHF	-	-	-	-	695 419	695 419

Wartości nominalne przeliczone zostały średnim kursem NBP odpowiednio na dzień 31 grudnia 2014 roku i na dzień 31 grudnia 2013 roku.

Inne dochody całkowite z tytułu zabezpieczenia przepływów pieniężnych	31.12.2014	31.12.2013
Inne dochody całkowite na początek okresu brutto	(155 053)	64 073
Zyski/straty odniesione na inne dochody całkowite w okresie	330 221	122 138
Kwota przeniesiona w okresie z innych dochodów całkowitych do rachunku zysków i strat, w tym	(168 743)	(341 264)
- przychody odsetkowe	(343 316)	(454 278)
- wynik z pozycji wymiany	174 573	113 014
Skumulowane inne dochody całkowite na koniec okresu brutto	6 425	(155 053)
Efekt podatkowy	(1 221)	29 460
Skumulowane inne dochody całkowite na koniec okresu netto	5 204	(125 593)
Nieefektywna część zabezpieczenia przepływów pieniężnych rozpoznana w rachunku zysków i strat	(6 078)	24 333
Wpływ w okresie na inne dochody całkowite brutto	161 478	(219 126)
Podatek odroczony z tytułu zabezpieczenia przepływów pieniężnych	(30 681)	41 634
Wpływ w okresie na inne dochody całkowite netto	130 797	(177 492)

21. Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

Według wartości bilansowej	31.12.2014	31.12.2013
Dłużne papiery wartościowe	13 804 860	15 204 756
emitowane przez banki centralne, bony pieniężne NBP	10 998 812	13 997 228
emitowane przez Skarb Państwa, w tym:	2 478 708	956 893
obligacje skarbowe PLN	2 452 213	931 325
obligacje skarbowe UAH	26 495	25 568
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego, w tym:	253 817	250 635
obligacje komunalne EUR	139 882	136 700
obligacje komunalne PLN	113 935	113 935
emitowane przez podmioty niefinansowe - obligacje korporacyjne PLN	511	-
emitowane przez banki - obligacje strukturyzowane PLN	73 012	-
Jednostki uczestnictwa w UFK (ubezpieczeniowe fundusze kapitałowe)*	1 918 288	-
Razem	15 723 148	15 204 756

* Związane z produktami ubezpieczeniowymi należącymi do grupy produktów inwestycyjnych gdzie ryzyko ponosi ubezpieczający.

Dłużne papiery wartościowe według wartości nominalnej	31.12.2014	31.12.2013
bony pieniężne NBP PLN	11 000 000	14 000 000
obligacje skarbowe PLN	2 371 934	899 531
obligacje skarbowe UAH	15 497	25 571
obligacje komunalne EUR	106 558	103 680
obligacje komunalne PLN	100 000	100 000
obligacje korporacyjne PLN	500	-
obligacje strukturyzowane PLN	74 141	-
Średnia rentowność dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa	1,96%	3,09%

Zmiana stanu instrumentów finansowych przy początkowym ujęciu wyznaczonych jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	2014	2013
Stan na początek okresu	15 204 756	12 629 711
Objęcie kontrolą jednostek zależnych	5 599 561	-
Różnice kursowe	(5 792)	5 044
Zwiększenia	637 674 906	682 869 926
Zmniejszenia	(642 818 356)	(680 292 581)
Zmiany wartości godziwej	68 073	(7 344)
Stan na koniec okresu	15 723 148	15 204 756

Na dzień 31 grudnia 2014 roku oraz na dzień 31 grudnia 2013 roku Grupa Kapitałowa nie posiadała przeniesionych aktywów finansowych, które są wyłączone ze sprawozdania finansowego w całości ale Grupa utrzymuje zaangażowanie w tych aktywach.

Przeniesione Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

Do aktywów finansowych, których Grupa Kapitałowa nie wyłącza ze sprawozdania finansowego należy zaliczyć aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań z tytułu transakcji sell-buy-back (obligacje skarbowe). Wartości bilansowe przeniesionych aktywów finansowych przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat i powiązanych z nimi zobowiązań na dzień 31 grudnia 2014 roku oraz na dzień 31 grudnia 2013 roku kształtowały się następująco:

Wartość bilansowa	31.12.2014	31.12.2013
Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	-	2 068
Zobowiązania z tytułu sell-buy-back	-	2 071

Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat według wartości bilansowej - terminy zapadalności

Na dzień 31 grudnia 2014 roku	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe						
emitowane przez banki centralne	10 998 812	-	-	-	-	10 998 812
emitowane przez Skarb Państwa	411 437	-	150 515	1 441 084	475 672	2 478 708
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	-	-	-	253 817	-	253 817
emitowane przez banki	10 124	14 068	48 820	-	-	73 012
emitowane przez podmioty niefinansowe	-	-	-	511	-	511
Razem	11 420 373	14 068	199 335	1 695 412	475 672	13 804 860

Na dzień 31 grudnia 2013 roku	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe						
emitowane przez banki centralne	13 997 228	-	-	-	-	13 997 228
emitowane przez Skarb Państwa	1 084	-	188 349	767 460	-	956 893
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	-	-	-	113 935	136 700	250 635
Razem	13 998 312	-	188 349	881 395	136 700	15 204 756

Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat ujmowane są zgodnie z MSR 39.9 co szczegółowo zostało opisane w nocie 2.6.4.1. „Aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat”.

22. Kredyty i pożyczki udzielone klientom

	31.12.2014	31.12.2013
Kredyty i pożyczki udzielone klientom brutto, w tym:	187 519 861	156 274 042
sektor finansowy	1 630 191	2 986 731
gospodarcze, w tym:	1 319 339	948 308
środki Domu Maklerskiego w Funduszu Gwarancyjnym Giełdy oraz depozyt początkowy	11 440	19 339
transakcje z przyrzeczeniem odkupu	310 852	2 038 423
sektor niefinansowy	175 789 529	146 067 840
mieszkaniowe	98 105 676	76 631 478
gospodarcze	53 930 247	47 970 294
konsumpcyjne	21 644 625	20 627 222
dłużne papiery wartościowe (korporacyjne)	2 108 981	838 846
sektor budżetowy	10 100 141	7 219 471
gospodarcze	7 277 642	6 135 647
dłużne papiery wartościowe (komunalne)	2 822 499	978 159
transakcje z przyrzeczeniem odkupu*	-	105 665
Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek	(8 022 477)	(6 650 780)
Kredyty i pożyczki udzielone klientom netto	179 497 384	149 623 262

*Na dzień 31 grudnia 2013 roku w ramach prowadzonych działań stabilizacji emisji dla akcjonariusza sprzedającego, Dom Maklerski posiadał akcje spółki wyceniane w cenie nabycia prezentowane w pozycji „Transakcje z przyrzeczeniem odkupu” w kwocie 105 665 tysięcy PLN i środki pieniężne w kwocie 14 629 tysięcy PLN zablokowane na rachunku menedżera stabilizacji oraz zobowiązanie w takiej samej wysokości wobec akcjonariusza sprzedającego. Rozliczenie transakcji nastąpi zgodnie z umową o stabilizację w ramach wzajemnej kompensaty aktywów i zobowiązań w takiej samej kwocie po 30 dniach od momentu rozpoczęcia stabilizacji, bądź w momencie zrównania liczby akcji zakupionych na rynku w ramach podejmowanych działań stabilizacyjnych z liczbą akcji otrzymanych od akcjonariusza sprzedającego. Na dzień 31 grudnia 2014 roku Bank nie posiadał akcji w ramach prowadzonych działań stabilizacji emisji dla akcjonariusza sprzedającego.

Według segmentów klienta	31.12.2014	31.12.2013
Kredyty i pożyczki udzielone brutto, w tym:	187 519 861	156 274 042
bankowości hipotecznej	90 768 711	68 943 625
korporacyjne	50 661 094	40 393 713
bankowości detalicznej i prywatnej	21 644 625	20 627 222
małych i średnich przedsiębiorstw	24 123 139	24 146 055
transakcje z przyrzeczeniem odkupu	310 852	2 144 088
pozostałe należności	11 440	19 339
Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek	(8 022 477)	(6 650 780)
Kredyty i pożyczki udzielone netto	179 497 384	149 623 262

Od 2014 roku zmiana prezentacyjna polegająca na włączeniu do segmentu małych i średnich przedsiębiorstw klientów rynku mieszkaniowego (dane za 2013 rok zostały doprowadzone do porównywalności).

Struktura kredytów i pożyczek przedstawiona w nocie obejmuje następującą segmentację:

- kredyty gospodarcze podmiotów finansowych (tj. np. firmy leasingowe, ubezpieczeniowe, towarzystwa inwestycyjne) obejmują bankowość korporacyjną,
- kredyty mieszkaniowe obejmują kredyty bankowości hipotecznej i klientów rynku mieszkaniowego, segmentu klienta korporacyjnego oraz małych i średnich przedsiębiorstw w zakresie produktów przeznaczonych na cele mieszkaniowe,
- kredyty gospodarcze podmiotów niefinansowych, w zależności od rozmiaru podmiotu, obejmują kredyty dla małych i średnich przedsiębiorstw, rynku mieszkaniowego oraz kredyty korporacyjne udzielane podmiotom gospodarczym z przeznaczeniem innym niż na cele mieszkaniowe,
- kredyty konsumpcyjne obejmują bankowość detaliczną i prywatną,
- kredyty gospodarcze podmiotów budżetowych obejmują kredyty bankowości korporacyjnej,
- reklasifikowane papiery dłużne prezentowane są w segmencie klienta korporacyjnego.

Dłużne papiery wartościowe w portfelu kredytów i pożyczek udzielonych klientom

	31.12.2014	31.12.2013
Dłużne papiery wartościowe reklasifikowane do portfela kredytów i pożyczek udzielonych klientom, brutto	1 494 983	1 756 938
Dłużne papiery wartościowe bezpośrednio klasyfikowane do portfela kredytów i pożyczek udzielonych klientom, brutto	3 436 497	60 067
Odpisy	(94 704)	(28 065)
Razem dłużne papiery wartościowe, netto	4 836 776	1 788 940

Reklasyfikacja papierów wartościowych

W 2014 roku i w 2013 roku nie nastąpiło przekwalifikowanie papierów wartościowych do portfela kredytów i pożyczek udzielonych klientom.

W 2012 roku ze względu na zmianę intencji co do utrzymywania wybranego portfela nieskarbowych papierów wartościowych zakwalifikowanych przy początkowym ujęciu do kategorii dostępne do sprzedaży Grupa Kapitałowa dokonała ich przekwalifikowania do kategorii kredyty i pożyczki udzielone klientom.

W wyniku reklasyfikacji portfela zmianie uległy zasady wyceny portfela tj. z wyceny do wartości godziwej na wycenę według zamortyzowanego kosztu.

Dłużne papiery wartościowe reklasifikowane z kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży do kategorii kredyty i pożyczki udzielone klientom według stanu na dzień reklasyfikacji:

Portfel reklasifikowany w 3 kwartale 2012	wartość nominalna	wartość godziwa	wartość bilansowa
Obligacje komunalne	778 233	807 275	807 275
Obligacje korporacyjne	632 160	632 013	632 013
Razem	1 410 393	1 439 288	1 439 288

Portfel reklasifikowany w 4 kwartale 2012	wartość nominalna	wartość godziwa	wartość bilansowa
Obligacje komunalne	440 950	430 124	430 124
Obligacje korporacyjne	656 630	661 546	661 546
Razem	1 097 580	1 091 670	1 091 670

Dłużne papiery wartościowe (obligacje komunalne i obligacje korporacyjne) reklasyfikowane z kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży do kategorii kredyty i pożyczki udzielone klientom według stanu na dzień:

Na dzień 31.12.2014 roku	wartość nominalna	wartość godziwa	wartość bilansowa
Obligacje komunalne	850 183	847 435	853 129
Obligacje korporacyjne	631 640	640 689	568 483
Razem	1 481 823	1 488 124	1 421 612

Na dzień 31.12.2013 roku	wartość nominalna	wartość godziwa	wartość bilansowa
Obligacje komunalne	961 611	963 118	965 180
Obligacje korporacyjne	787 040	791 503	768 385
Razem	1 748 651	1 754 621	1 733 565

Zmiana wartości godziwej jaka zostałaby rozpoznana w rachunku zysków i strat i/lub w innych dochodach całkowitych gdyby nie dokonano przekwalifikowania wyniosłaby za okres od daty reklasyfikacji do dnia 31 grudnia 2014 roku (5 720) tysięcy PLN (31 grudnia 2013 roku (5 948) tysięcy PLN). Na dzień 31 grudnia 2014 roku średnia efektywna stopa procentowa dla portfela dłużnych papierów wartościowych wynosiła 3,632% (na dzień 31 grudnia 2013 roku wynosiła 4,139%).

Kredyty i pożyczki udzielone klientom według metod kalkulacji odpisów	31.12.2014	31.12.2013
Wyceniane według metody zindywidualizowanej	7 377 955	7 336 985
Ze stwierdzoną utratą wartości, w tym:	5 615 878	5 532 429
należności z tytułu leasingu finansowego	344 975	134 027
Bez stwierdzonej utraty wartości, w tym:	1 762 077	1 804 556
należności z tytułu leasingu finansowego	300 021	193 560
Wyceniane według metody portfelowej	7 361 432	7 328 923
Ze stwierdzoną utratą wartości, w tym:	7 361 432	7 328 923
należności z tytułu leasingu finansowego	106 401	115 883
Wyceniane według metody grupowej (IBNR), w tym:	172 780 474	141 608 134
należności z tytułu leasingu finansowego	4 477 927	3 793 700
Kredyty i pożyczki udzielone klientom brutto	187 519 861	156 274 042
Odpisy na ekspozycje wyceniane według metody zindywidualizowanej	(2 963 733)	(2 292 218)
Ze stwierdzoną utratą wartości, w tym:	(2 948 025)	(2 276 093)
odpisy z tytułu utraty wartości na należności leasingowe	(95 057)	(46 430)
Odpisy na ekspozycje wyceniane według metody portfelowej, w tym:	(4 426 869)	(3 772 723)
odpisy z tytułu utraty wartości na należności leasingowe	(75 273)	(75 355)
Odpisy na ekspozycje wyceniane według metody grupowej (IBNR), w tym:	(631 875)	(585 839)
odpisy z tytułu utraty wartości na należności leasingowe	(14 478)	(10 898)
Odpisy - razem	(8 022 477)	(6 650 780)
Kredyty i pożyczki udzielone klientom netto	179 497 384	149 623 262

Szczegółowy opis zmian odpisów zaprezentowano w nocie 11 „Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw”.

Na dzień 31 grudnia 2014 roku udział kredytów z rozpoznaną utratą wartości wyniósł 6,9% (na dzień 31 grudnia 2013 roku: 8,2%), natomiast wskaźnik pokrycia kredytów z rozpoznaną utratą wartości na dzień 31 grudnia 2014 roku (wyliczony jako udział odpisów aktualizujących wartość kredytów i pożyczek udzielonych klientom ogółem do wartości bilansowej brutto kredytów z rozpoznaną utratą wartości) wyniósł 61,8% (na dzień 31 grudnia 2013 roku: 51,7%).

Na dzień 31 grudnia 2014 roku udział kredytów opóźnionych w spłacie powyżej 90 dni w stosunku do wartości brutto kredytów i pożyczek wyniósł 5,2% (na dzień 31 grudnia 2013 roku: 5,9%).

Na dzień 31 grudnia 2014 roku oraz na dzień 31 grudnia 2013 roku Grupa Kapitałowa nie posiadała przeniesionych aktywów finansowych, które są wyłączone ze sprawozdania finansowego w całości, dla których Grupa Kapitałowa utrzymywałaby zaangażowanie w tych aktywach.

Umowy leasingu finansowego

Leasing finansowy – leasingodawca

Grupa Kapitałowa prowadzi działalność leasingową poprzez spółki z Grupy PKO Leasing SA.

Wartość kwot inwestycji leasingowej brutto oraz minimalnych opłat leasingowych należnych dla umów leasingu finansowego wynosiła:

na dzień 31 grudnia 2014 roku

Wartość kwot inwestycji leasingowych brutto oraz minimalnych opłat leasingowych należnych	Inwestycja leasingowa brutto	Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych	Niezrealizowane przychody
Należności leasingowe brutto:			
do 1 roku	2 117 836	1 899 603	218 233
od 1 roku do 5 lat	3 153 066	2 862 421	290 645
powyżej 5 lat	527 165	467 300	59 865
Razem brutto	5 798 067	5 229 324	568 743
Odpisy z tytułu utraty wartości	(184 808)	(184 808)	-
Razem netto	5 613 259	5 044 516	568 743

na dzień 31 grudnia 2013 roku

Wartość kwot inwestycji leasingowych brutto oraz minimalnych opłat leasingowych należnych	Inwestycja leasingowa brutto	Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych	Niezrealizowane przychody
Należności leasingowe brutto:			
do 1 roku	1 702 323	1 505 045	197 278
od 1 roku do 5 lat	2 526 276	2 241 693	284 583
powyżej 5 lat	572 804	490 432	82 372
Razem brutto	4 801 403	4 237 170	564 233
Odpisy z tytułu utraty wartości	(132 683)	(132 683)	-
Razem netto	4 668 720	4 104 487	564 233

Na dzień 31 grudnia 2014 roku oraz na dzień 31 grudnia 2013 roku brak jest niegwarantowanych wartości końcowych przypadających leasingodawcy.

23. Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży

	31.12.2014	31.12.2013
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży brutto	21 961 102	13 870 733
emitowane przez Skarb Państwa	12 781 051	8 818 500
obligacje skarbowe PLN	12 601 236	8 616 517
obligacje skarbowe USD	149 582	181 823
obligacje skarbowe UAH	30 233	20 160
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego, obligacje komunalne PLN	4 480 325	3 440 753
emitowane przez podmioty niefinansowe	3 475 594	1 000 549
obligacje korporacyjne PLN	2 960 217	1 000 549
obligacje korporacyjne EUR	315 965	-
obligacje korporacyjne USD	199 412	-
emitowane przez banki, obligacje korporacyjne	1 224 132	610 931
obligacje korporacyjne PLN	1 112 705	558 814
obligacje korporacyjne EUR	90 867	-
obligacje korporacyjne UAH	20 560	52 117
Odpisy z tytułu utraty wartości dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	-	(3 296)
obligacje korporacyjne PLN	-	(3 296)
Razem dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży netto	21 961 102	13 867 437
Kapitałowe papiery wartościowe dostępne do sprzedaży brutto	447 492	235 800
Kapitałowe papiery wartościowe niedopuszczone do publicznego obrotu	395 412	161 514
Kapitałowe papiery wartościowe dopuszczone do publicznego obrotu	52 080	74 286
Odpisy z tytułu utraty wartości kapitałowych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	(129 369)	(30 159)
Razem kapitałowe papiery wartościowe dostępne do sprzedaży netto	318 123	205 641
Razem inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży netto	22 279 225	14 073 078

Dłużne papiery wartościowe według wartości nominalnej	31.12.2014	31.12.2013
obligacje skarbowe PLN	12 348 504	8 499 608
obligacje komunalne PLN	4 388 019	3 361 853
obligacje korporacyjne PLN	4 058 660	1 579 343
obligacje skarbowe UAH	35 666	21 147
obligacje skarbowe USD	146 088	182 768
obligacje korporacyjne UAH	19 091	50 329
obligacje korporacyjne EUR	404 919	-
obligacje korporacyjne USD	200 998	-
Średnia rentowność dłużnych papierów wartościowych emitowanych:		
w Polsce	2,12%	3,35%
na Ukrainie:		
w USD	10,95%	-
w UAH	22,68%	9,00%

Zmiana stanu inwestycyjnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	2014	2013
Stan na początek okresu	14 073 078	12 205 130
Objęcie kontrolą jednostek zależnych	1 680 696	-
Różnice kursowe	23 111	(7 575)
Zwiększenia	50 734 768	45 177 267
Zmniejszenia	(44 342 865)	(43 222 205)
w tym zmiana stanu odpisu	126 675	10 212
Zmiany wartości godziwej, która odniesiona jest na inne dochody całkowite	110 437	(79 539)
Stan na koniec okresu	22 279 225	14 073 078

Ryzyko związane z inwestycyjnymi papierami wartościowymi dostępnymi do sprzedaży zostało szerzej opisane w notce 53 „Zarządzanie ryzykiem kredytowym”.

Inwestycyjne dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży według wartości bilansowej - terminy zapadalności

Na dzień 31 grudnia 2014 roku	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe						
emitowane przez Skarb Państwa	373 065	55 508	270 605	7 865 617	4 216 256	12 781 051
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	524	5 324	253 275	1 523 879	2 697 323	4 480 325
emitowane przez podmioty niefinansowe	290 339	84 458	498 351	1 429 631	1 172 815	3 475 594
emitowane przez banki	7 735	52 139	10 459	1 153 799		1 224 132
Razem	671 663	197 429	1 032 690	11 972 926	8 086 394	21 961 102

Na dzień 31 grudnia 2013 roku	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe						
emitowane przez Skarb Państwa	3 563	17 658	345 879	6 939 901	1 511 499	8 818 500
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	-	4 523	127 574	999 750	2 308 906	3 440 753
emitowane przez podmioty niefinansowe	68 085	16 566	62 536	685 456	164 610	997 253
emitowane przez banki	19 543	989	31 585	509 284	49 530	610 931
Razem	91 191	39 736	567 574	9 134 391	4 034 545	13 867 437

Na dzień 31 grudnia 2014 roku oraz na dzień 31 grudnia 2013 roku Grupa Kapitałowa nie posiadała przeniesionych aktywów finansowych, które są wyłączone ze sprawozdania finansowego w całości, dla których Grupa Kapitałowa utrzymywałaby zaangażowanie w tych aktywach.

Fundusz Ochrony Środków Gwarantowanych

Zgodnie z art. 25 ustawy z dnia 14 grudnia 1994 roku o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym (Dz. U. z 2009 roku Nr 84, poz.711 z późniejszymi zmianami) poniższe aktywa stanowią zabezpieczenie zobowiązań wobec Bankowego Funduszu Gwarancyjnego:

	31.12.2014	31.12.2013
Wartość funduszu	901 339	800 545
Wartość nominalna zabezpieczenia	930 000	830 000
Rodzaj zabezpieczenia	obligacje skarbowe	obligacje skarbowe
Termin wykupu zabezpieczenia	25.01.2025	25.01.2015
Wartość bilansowa zabezpieczenia	915 957	839 777

Wartość aktywów stanowią obligacje skarbowe z terminem wykupu zapewniającym zabezpieczenie wartości bilansowej przez okres określony ustawą. Fundusz jest powiększany lub pomniejszany w dniu 1 lipca każdego roku odpowiednio do wysokości sumy stanowiącej podstawę obliczenia kwoty rezerwy obowiązkowej. Środki te traktowane są jako aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań własnych.

24. Inwestycyjne papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności

	31.12.2014	31.12.2013
Dłużne papiery wartościowe		
emitowane przez Skarb Państwa:	233 358	26 886
emitowane przez Skarb Państwa PLN	37 709	-
emitowane przez Skarb Państwa EUR	2 629	-
emitowane przez Skarb Państwa USD	193 020	-
emitowane przez Skarb Państwa UAH	-	26 886
emitowane przez banki	-	11 119
Razem	233 358	38 005

Dłużne papiery wartościowe według wartości nominalnej	31.12.2014	31.12.2013
obligacje skarbowe PLN	36 717	-
obligacje skarbowe EUR (równowartość w PLN)	2 557	-
obligacje skarbowe USD (równowartość w PLN)	189 951	-
obligacje skarbowe UAH (równowartość w PLN)	-	26 364
emitowane przez banki	-	11 119
Średnia rentowność dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa:		
w Polsce	5,17%	-
na Ukrainie	9,68%	9,00%

Zmiana stanu inwestycyjnych papierów wartościowych utrzymywanych do terminu zapadalności	2014	2013
Stan na początek okresu	38 005	46 971
Objęcie kontrolą spółki zależnej	40 953	-
Zwiększenia	1 386 037	138 650
Zmniejszenia (wykup)	(1 263 970)	(146 519)
Różnice kursowe	32 333	(1 097)
Stan na koniec okresu	233 358	38 005

Dłużne papiery wartościowe w portfelu utrzymywanym do terminu zapadalności według wartości bilansowej - terminy zapadalności

Na dzień 31 grudnia 2014 roku	do 1 miesiąca	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe					
emitowane przez Skarb Państwa	17 943	123 214	74 410	17 791	233 358
Razem	17 943	123 214	74 410	17 791	233 358

Na dzień 31 grudnia 2013 roku	do 1 miesiąca	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe				
emitowane przez Skarb Państwa	-	7 195	19 691	26 886
emitowane przez banki	11 119	-	-	11 119
Razem	11 119	7 195	19 691	38 005

25. Inwestycje w jednostki stowarzyszone i wspólne przedsięwzięcia

- 1) wartość inwestycji Grupy we wspólnych przedsięwzięciach (tj. koszt nabycia skorygowany o udział w zmianie aktywów netto po dacie nabycia oraz odpis z tytułu utraty wartości)

Nazwa jednostki	31.12.2014	31.12.2013
Grupa „CENTRUM HAFNERA” Sp. z o.o.*	-	-
Cena nabycia	-	44 371
Zmiana w udziale w aktywach netto	-	(38 136)
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	-	(6 235)
„Centrum Obsługi Biznesu” Sp. z o.o.	3 460	5 380
Cena nabycia	17 498	17 498
Zmiana w udziale w aktywach netto	(14 038)	(12 118)
Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych eService Sp. z o.o.	201 380	197 592
Wartość godziwa pozostałej części udziału na dzień objęcia współkontrolą	197 320	197 592
Zmiana w udziale w aktywach netto	4 060	-
Razem	204 840	202 972

*Spółka od dnia 20 stycznia 2014 roku jest spółką zależną od PKO Banku Polskiego SA.

- 2) wartość inwestycji Grupy w jednostkach stowarzyszonych (tj. koszt nabycia skorygowany o udział w zmianie aktywów netto oraz odpis z tytułu utraty wartości)

Nazwa jednostki	31.12.2014	31.12.2013
Grupa Bank Pocztowy SA	117 646	106 720
Cena nabycia	146 500	146 500
Zmiana w udziale w aktywach netto	74 142	65 013
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	(102 996)	(104 793)
„Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych” Sp. z o.o.	-	-
Cena nabycia	1 500	1 500
Zmiana w udziale w aktywach netto	4 219	4 004
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	(5 719)	(5 504)
Razem	117 646	106 720

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za rok zakończony dnia 31 grudnia 2014 roku wszystkie wspólne przedsięwzięcia i jednostki stowarzyszone są wykazywane metodą praw własności.

	2014	2013
Wartość inwestycji we wspólnych przedsięwzięciach na początek okresu	202 972	12 048
Udział w zyskach i stratach	23 527	(10 979)
Wynik z tytułu odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości	-	4 311
Dywidenda	(21 387)	-
Wartość godziwa pozostałej części udziału Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych eService Sp. z o.o.	-	197 592
Pozostałe	(272)	-
Wartość inwestycji we wspólnych przedsięwzięciach na koniec okresu	204 840	202 972

	2014	2013
Wartość inwestycji w jednostkach stowarzyszonych na początek okresu	106 720	107 163
Wynik z tytułu odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości	1 583	(7 617)
Udział w zyskach i stratach	8 283	9 001
Udział w innych dochodach całkowitych jednostki stowarzyszonej	1 060	(1 384)
Sprzedaż akcji Agencji Inwestycyjnej CORP-SA SA	-	(443)
Wartość inwestycji w jednostkach stowarzyszonych na koniec okresu	117 646	106 720

W 2014 roku Grupa Kapitałowa zmniejszyła o 1 797 tysięcy PLN odpis aktualizujący wartość akcji Banku Powszechnego SA oraz zwiększyła o 214 tysięcy PLN odpis aktualizujący wartość udziałów „Poznańskiego Funduszu Poręczeń Kredytowych” Sp. z o.o.

Wartość akcji Banku Pocztowego SA, w tym odpis z tytułu utraty wartości, zostały ustalone na podstawie przeprowadzonego testu, w ramach którego oszacowano wartość odzyskiwalną akcji Spółki, tj. wartość użytkową wyliczoną w oparciu o model uwzględniający zdyskontowane przepływy finansowe oraz wartość godziwą oszacowaną w oparciu o wskaźniki rynkowe porównywalnej grupy banków.

Na dzień 31 grudnia 2014 roku oraz na dzień 31 grudnia 2013 roku jednostka dominująca nie posiadała udziału w zobowiązaniach warunkowych jednostek stowarzyszonych nabytych wspólnie z innym inwestorem.

Informacje o wspólnych przedsięwzięciach i udziałach w jednostkach stowarzyszonych Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego przedstawiają poniższe tabele:

a) wspólne przedsięwzięcia

Nazwa jednostki	Podstawowa działalność	Miejsce rejestracji i prowadzenia działalności	% wielkość udziałów oraz praw do głosów posiadanych przez Grupę Kapitałową Banku	
			31.12.2014	31.12.2013
Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych eService Sp. z o.o.	Działalność wspomagająca usługi finansowe, w tym obsługa transakcji dokonanych przy użyciu instrumentów płatniczych	Warszawa/Polska	34,00%	34,00%
„Centrum Obsługi Biznesu” Sp. o.o.	Prowadzenie hotelu	Poznań/Poznań	41,44%	41,44%

b) jednostki stowarzyszone

Nazwa jednostki	Podstawowa działalność	Miejsce rejestracji i prowadzenia działalności	% wielkość udziałów oraz praw do głosów posiadanych przez Grupę Kapitałową Banku	
			31.12.2014	31.12.2013
Bank Pocztowy SA	Działalność bankowa	Bydgoszcz/Polska	25,00%	25,00%
„Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych” Sp. z o.o.	Poręczenia kredytów bankowych zaciąganych przez przedsiębiorców	Poznań/Wielkopolska	33,33%	33,33%

Wszystkie wskazane powyżej spółki ujmowane są w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym metodą praw własności.

Poniżej przedstawiono podsumowanie danych finansowych odrębnie dla każdego wspólnego przedsięwzięcia oraz każdej jednostki stowarzyszonej Grupy kapitałowej PKO Banku Polskiego SA.

Zaprezentowane w tabeli dane finansowe Banku Pocztowego SA i Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych eService Sp. z o.o. pochodzą ze sprawozdań finansowych sporządzonych według MSSF, a dane pozostałych spółek pochodzą ze sprawozdań finansowych sporządzonych zgodnie z polskimi standardami rachunkowości. Zgodnie z szacunkami Banku różnice między wyżej wymienionymi sprawozdaniami, a sprawozdaniami finansowymi sporządzonymi według MSSF nie są istotne dla sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej. Dane za 2013 rok pochodzą ze sprawozdań zbadanych przez biegłego rewidenta.

Wykazane kwoty pochodzą ze sprawozdań finansowych poszczególnych jednostek sporządzonych zgodnie z MSSF lub PSR.

Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych eService Sp. z o.o.	31.12.2014	31.12.2013
Aktywa obrotowe	132 100	87 124
Aktywa trwałe	59 069	58 429
Zobowiązania krótkoterminowe	72 219	34 827
Zobowiązania długoterminowe	3 780	6 564
	2014	2013
Przychody	401 429	303 289
Zysk (strata) z działalności kontynuowanej	73 912	46 506
Zysk (strata) za rok obrotowy	73 912	46 506
Całkowite dochody razem	73 912	46 506
Otrzymane dywidendy od jednostki zakwalifikowanej jako wspólne przedsięwzięcie	21 387	-

„Centrum Obsługi Biznesu” Sp. o.o.	31.12.2014	31.12.2013
Aktywa obrotowe	13 002	16 941
Aktywa trwałe	90 889	92 126
Zobowiązania krótkoterminowe	10 236	9 716
Zobowiązania długoterminowe	84 103	86 169
	2014	2013
Przychody	19 942	21 753
Zysk (strata) za rok obrotowy	(3 631)	(4 044)

Bank Poczty SA	31.12.2014	31.12.2013
Aktywa ogółem	7 725 893	7 392 734
Zobowiązania ogółem	7 277 159	6 996 829
	2014	2013
Przychody	534 523	514 359
Zysk (strata) z działalności kontynuowanej	48 586	36 871
Zysk (strata) za rok obrotowy	48 586	36 871
Pozostałe dochody całkowite	4 243	(5 721)
Całkowite dochody razem	52 829	31 150

„Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych” Sp. z o.o.	31.12.2014	31.12.2013
Aktywa obrotowe	22 353	20 386
Aktywa trwałe	46	79
Zobowiązania krótkoterminowe	4 084	3 648
Zobowiązania długoterminowe	1 298	401
	2014	2013
Przychody	2 772	2 395
Zysk (strata) za rok obrotowy	6	1

W 2014 roku, w ramach III etapu restrukturyzacji finansowej spółki Polimex-Mostostal SA, PKO Bank Polski SA oraz Bankowe Towarzystwo Kapitałowe SA (spółka zależna od Banku) objęły akcje wyemitowane przez Spółkę o łącznej cenie emisyjnej w wysokości 211 366 tysięcy PLN, opłacone w drodze umownego potrącenia wierzytelności przysługujących tym podmiotom (podwyższenie kapitału zostało zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 22 października 2014 roku). W efekcie, według stanu na 31 grudnia 2014 roku, PKO Bank Polski SA łącznie ze spółkami zależnymi posiadał łącznie 1 061 971 808 akcji Polimex – Mostostal SA, stanowiących 24,5% udziału w kapitale zakładowym Spółki i uprawniających do 24,5% głosów na walnym zgromadzeniu Spółki. Jednocześnie PKO Bank Polski SA, w związku z zawartą w dniu 30 września 2014 roku umową sprzedaży 200 milionów sztuk akcji spółki Polimex – Mostostal SA, zobowiązał się do nie wykonywania prawa głosu z akcji objętych wyżej wymienioną umową. W związku z powyższym udział Grupy Kapitałowej Banku w głosach na walnym zgromadzeniu Spółki wynosi 19,9%. Wykonanie umowy sprzedaży nastąpi z dniem zarejestrowania sprzedawanych akcji przez KDPW oraz zapisaniu ich na rachunku inwestycyjnym sprzedającego.

Biorąc pod uwagę faktyczną ilość praw głosu Grupy Kapitałowej Banku na walnych zgromadzeniach Spółki, oraz brak innych istotnych przesłanek dotyczących wywierania znaczącego wpływu opisanych w MSR 28, akcje spółki Polimex-Mostostal SA w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy według stanu na 31 grudnia 2014 roku są wykazane jako aktywa finansowe.

26. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży

	31.12.2014	31.12.2013
Aktywa jednostek zależnych	373 174	75 094
Grunty i budynki	251 599	97 041
Inne	219	84
Razem	624 992	172 219

W grudniu 2014 roku Grupa przeklasyfikowała, zgodnie z MSSF 5, udziały spółki Qualia Development Sp. z o.o. oraz wybrane nieruchomości do pozycji „Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży” – Grupa zamierza odzyskać wartość wyżej wymienionych aktywów w drodze transakcji sprzedaży.

Jednocześnie w związku ze zmianą w 2014 roku strategii działania Grupy wobec spółek: Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje” Sp. z o.o. oraz „Inter-Risk Ukraina” Sp. z o.o. uwzględniającą trudną sytuację gospodarczo-polityczną na Ukrainie, udziały te na koniec 2014 roku przestały być wykazywane w „Aktwach trwałych przeznaczonych do sprzedaży”.

27. Zapasy

Wartość bilansowa zapasów według rodzaju	31.12.2014	31.12.2013
Inwestycje budowlane do sprzedaży	-	313 470
Towary, w tym:	242 503	212 970
- aktywa przejęte za wierzytelności	99 167	105 785
Produkcja w toku - inwestycje budowlane	-	168 152
Materiały	24 544	8 854
Odpisy aktualizujące wartość zapasów	(29 164)	(53 805)
Razem	237 883	649 641

28. Wartości niematerialne

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2014 roku	Oprogramowanie	Wartość firmy nabyta w wyniku połączenia jednostek gospodarczych (w tym wartość firmy jednostek zależnych)	Przyszłe zyski z zawartych umów ubezpieczeniowych	Relacje klientami	Inne, w tym nakłady	Ogółem
Wartość bilansowa brutto na początek okresu	3 355 468	347 312	-	-	372 625	4 075 405
Zwiększenia, w tym:	64 954	1 021 074	140 555	86 499	368 145	1 681 227
objęcie kontrolą jednostek zależnych	40 646	1 021 074	140 555	86 499	9 324	1 298 098
nabycie	11 927	-	-	-	357 722	369 649
inne	12 381	-	-	-	1 099	13 480
Zmniejszenia, w tym:	(26 239)	(56 426)	-	-	(5 623)	(88 288)
sprzedaż, likwidacja	(1 248)	-	-	-	(237)	(1 485)
klasyfikacja do aktywów przeznaczonych do sprzedaży	(1 126)	(56 426)	-	-	(710)	(58 262)
różnice kursowe	(16 348)	-	-	-	(249)	(16 597)
inne	(7 517)	-	-	-	(4 427)	(11 944)
Transfery z nakładów na oprogramowanie	305 779	-	-	-	(305 779)	-
Wartość bilansowa brutto na koniec okresu	3 394 183	1 311 960	140 555	86 499	735 147	5 668 344
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	(1 576 520)	-	-	-	(115 652)	(1 692 172)
Zwiększenia, w tym:	(406 624)	-	(18 253)	(19 247)	(24 314)	(468 438)
objęcie kontrolą jednostek zależnych	(32 782)	-	-	-	(7 582)	(40 364)
amortyzacja okresu	(373 395)	-	(18 253)	(19 247)	(16 719)	(427 614)
inne	(447)	-	-	-	(13)	(460)
Zmniejszenia, w tym:	10 457	-	-	-	1 036	11 493
likwidacja i sprzedaż	203	-	-	-	228	431
klasyfikacja do aktywów przeznaczonych do sprzedaży	843	-	-	-	507	1 350
różnice kursowe	6 958	-	-	-	23	6 981
inne	2 453	-	-	-	278	2 731
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	(1 972 687)	-	(18 253)	(19 247)	(138 930)	(2 149 117)
Odpisy aktualizujące na początek okresu	(15 373)	(128 462)	-	-	(9 176)	(153 011)
Zwiększenia, w tym:	-	(40 271)	-	-	(796)	(41 067)
utworzenie w okresie	-	(40 271)	-	-	(796)	(41 067)
Zmniejszenia, w tym:	-	50 501	-	-	3 851	54 352
rozwiązanie w okresie	-	-	-	-	3 851	3 851
klasyfikacja do aktywów przeznaczonych do sprzedaży	-	50 501	-	-	-	50 501
Odpisy aktualizujące na koniec okresu	(15 373)	(118 232)	-	-	(6 121)	(139 726)
Wartość bilansowa netto na początek okresu	1 763 575	218 850	-	-	247 797	2 230 222
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	1 711 902	1 193 728	122 302	67 252	284 317	3 379 501

Istotną wartością niematerialną z punktu widzenia Grupy Kapitałowej są nakłady poniesione na Zintegrowany System Informatyczny (ZSI). Łączna wartość nakładów poniesionych na ZSI w latach 2004–2014 wyniosła 1 248 875 tysięcy PLN (odpowiednio za lata 2003–2013 wyniosła 1 265 973 tysięcy PLN). Wartość bilansowa netto ZSI na dzień 31 grudnia 2014 roku wyniosła 735 623 tysięcy PLN (na dzień 31 grudnia 2013 roku wyniosła 731 882 tysięcy PLN). Przewidywany okres eksploatacji systemu został określony na 17 lat. Na dzień 31 grudnia 2014 roku pozostały okres użytkowania wynosi 9 lat.

W pozycji „Inne, w tym nakłady” na dzień 31 grudnia 2014 roku było ujęte m.in. prawo do zarządzania funduszem z tytułu nabycia OFE POLSAT w 2014 roku w kwocie 50 630 tysięcy PLN netto (w 2013 roku: w kwocie 61 505 tysięcy PLN netto).

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2013 roku	Oprogramowanie	Wartość firmy nabyta w wyniku połączenia jednostek gospodarczych (w tym wartość firmy jednostek zależnych)	Inne, w tym nakłady	Ogółem
Wartość bilansowa brutto na początek okresu	2 805 760	347 273	372 986	3 526 019
Zwiększenia, w tym:	33 013	2 337	552 385	587 735
nabycie	11 185	2 337	548 445	561 967
inne	21 828	-	3 940	25 768
Zmniejszenia, w tym:	(34 937)	-	(727)	(35 664)
likwidacja i sprzedaż	(645)	-	(98)	(743)
różnice kursowe	(1 508)	-	(8)	(1 516)
utrata kontroli nad jednostką zależną	(27 659)	-	-	(27 659)
inne	(5 125)	-	(621)	(5 746)
Transfery z nakładów na oprogramowanie	551 635	-	(551 635)	-
Klasyfikacja do aktywów przeznaczonych do sprzedaży	(3)	(2 298)	(384)	(2 685)
Wartość bilansowa brutto na koniec okresu	3 355 468	347 312	372 625	4 075 405
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	(1 344 031)	-	(105 675)	(1 449 706)
Zwiększenia, w tym:	(258 836)	-	(9 074)	(267 910)
amortyzacja	(257 897)	-	(8 706)	(266 603)
inne	(939)	-	(368)	(1 307)
Zmniejszenia, w tym:	26 347	-	(903)	25 444
likwidacja i sprzedaż	645	-	(846)	(201)
różnice kursowe	-	-	543	543
utrata kontroli nad jednostką zależną	19 862	-	-	19 862
inne	5 840	-	(600)	5 240
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	(1 576 520)	-	(115 652)	(1 692 172)
Odpisy aktualizujące na początek okresu	(15 373)	(124 835)	(2 105)	(142 313)
Zwiększenia, w tym:	-	(3 627)	(7 394)	(11 021)
utworzenie w okresie	-	(3 627)	(7 394)	(11 021)
Zmniejszenia, w tym:	-	-	323	323
różnice kursowe	-	-	9	9
inne	-	-	314	314
Odpisy aktualizujące na koniec okresu	(15 373)	(128 462)	(9 176)	(153 011)
Wartość bilansowa netto na początek okresu	1 446 356	222 438	265 206	1 934 000
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	1 763 575	218 850	247 797	2 230 222

W 2014 roku Grupa Kapitałowa wytworzyła patenty i licencje we własnym zakresie w kwocie 1 404 tysięcy PLN (w 2013 roku w kwocie 830 tysięcy PLN). W okresie od 1 stycznia 2014 roku do 31 grudnia 2014 roku Grupa Kapitałowa poniosła nakłady inwestycyjne związane z nabyciem środków trwałych i wartości niematerialnych w kwocie 716 620 tysięcy PLN (w okresie od 1 stycznia 2013 roku do 31 grudnia 2013 roku w kwocie 1 067 323 tysięcy PLN).

W latach zakończonych odpowiednio dnia 31 grudnia 2014 roku oraz dnia 31 grudnia 2013 roku nie występowały ograniczenia prawa dotyczące tytułu prawnego Grupy Kapitałowej do wartości niematerialnych tytułem zabezpieczenia zobowiązań.

Poniżej przedstawiono wartość firmy netto ujętą w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy Kapitałowej na dzień 31 grudnia 2014 roku oraz na dzień 31 grudnia 2013 roku.

Wartość firmy netto	31.12.2014	31.12.2013
Spółki Nordea Polska	985 221	-
PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA	149 564	149 564
PKO BP BANKOWY PTE SA	51 158	51 158
Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością - Nowy Wilanów Sp.k.*	-	10 343
Wartość firmy związana z aktywami przejętymi od spółki Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o.	7 785	7 785
Razem	1 193 728	218 850

* Na dzień 31 grudnia 2014 roku Spółka wykazywana jest jako aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży.

Na dzień 31 grudnia 2014 roku Grupa Kapitałowa przeprowadziła obowiązkowe testy na utratę wartości firmy zgodnie z modelami opracowanymi na podstawie wytycznych zawartych w MSR 36 z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych aktywów i działalności poszczególnych spółek. Testy nie wykazały konieczności tworzenia odpisów.

Grupa przeprowadziła obligatoryjny test na utratę wartości firmy powstałej z nabycia Nordea Bank Polska SA, zgodnie z modelem opracowanym na podstawie wytycznych zawartych w MSR 36. Test na utratę wartości przeprowadza się poprzez porównanie wartości bilansowej ośrodków wypracowujących środki pieniężne („CGU”) z ich wartością odzyskiwalną. Wyróżniono CGU, do których przypisano wartość firmy powstałą z nabycia Nordea Bank Polska SA – detaliczny i korporacyjny. Wartość odzyskiwalna szacowana jest na podstawie wartości użytkowej CGU. Wartość użytkowa to bieżąca, szacunkowa wartość przyszłych przepływów pieniężnych za okres 10 lat z uwzględnieniem wartości rezydualnej CGU. Okres projekcji został wydłużony w celu odzwierciedlenia docelowego poziomu skali działalności poszczególnych CGU.

Wartość rezydualna CGU została skalkulowana poprzez ekstrapolację projekcji przepływów pieniężnych poza okres prognozy, przy zastosowaniu stopy wzrostu przyjętej na poziomie 1,6%. Prognozy przepływów pieniężnych opierają się na założeniach zawartych w celach finansowych dla Banku na 2015 rok, które jedynie w ograniczonym zakresie bazują na danych historycznych i są nieporównywalne z dotychczasową działalnością biznesową ze względu na fakt, iż dopiero 2015 rok będzie pierwszym pełnym rokiem funkcjonowania połączonych organizacji. Cele finansowe na 2015 rok są akceptowane przez Zarząd Banku. Do dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych zastosowano stopę dyskonta w wysokości 7,7%, uwzględniającą stopę wolną od ryzyka oraz premię za ryzyko. Wartość użytkowa jest najbardziej wrażliwa na stopę dyskonta oraz stopę wzrostu przyjętą do kalkulacji wartości rezydualnej.

Pozostała wartość firmy powstała z tytułu nabycia spółek Nordea Polska dotyczy nabycia spółki „Nordea Polska Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie SA” (obecnie PKO Życie Towarzystwo Ubezpieczeń SA) oraz nabycia spółki Nordea Finance Polska SA. Wartość ta została przypisana do segmentu korporacyjnego i inwestycyjnego - ośrodkiem wypracowującym środki pieniężne są odpowiednio: cała spółka PKO Życie Towarzystwo Ubezpieczeń SA oraz cała spółka PKO Leasing SA – jako jednostka bezpośrednio nadrzędna, która w ramach połączenia przejęła aktywa spółki Nordea Finance Polska SA.

Test na utratę wartości spółki PKO Życie Towarzystwo Ubezpieczeń SA został przeprowadzony w oparciu o wartość bieżącą oczekiwanych przyszłych przepływów dla PKO Banku Polskiego SA z uwzględnieniem wartości rezydualnej. Przyszłe przepływy pieniężne oszacowano na podstawie przygotowanej przez Spółkę 10-cio letniej prognozy finansowej.

Test na utratę wartości spółki PKO Leasing SA został przeprowadzony w oparciu o wartość bieżącą szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych za okres 5 lat z uwzględnieniem wygaszania działalności po tym okresie, opracowanych na podstawie projekcji finansowych Spółki.

Test na utratę wartości firmy powstałej z nabycia spółki PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA został przeprowadzony w oparciu o wartość bieżącą oczekiwanych przyszłych przepływów dla akcjonariusza, przygotowanych przez kierownictwo Spółki na podstawie 3-letniej prognozy finansowej. Test uwzględnia 2 warianty przepływów finansowych: samą dywidendę oraz dywidendę i opłatę dystrybucyjną za sprzedaż jednostek uczestnictwa funduszy PKO Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych SA w sieci PKO Banku Polskiego SA, przy czym w obu przypadkach uwzględniona jest wartość rezydualna.

Test na utratę wartości firmy spółki PKO BP BANKOWY PTE SA został przeprowadzony z wykorzystaniem metody embedded value, według której ustalono wartość użytkową akcji Spółki. Kluczowymi parametrami determinującymi wartość firmy na dzień 31 grudnia 2014 roku były założenia związane z uchwaloną w 2013 roku, a wprowadzoną od 1 lutego 2014 roku reformą systemu emerytalnego, a w szczególności: transfer w dniu 3 lutego 2014 roku 51,5% aktywów OFE do ZUS, dobrowolność kontynuacji odprowadzania części składki emerytalnej do OFE, mechanizm suwaka emerytalnego oraz obniżana opłata od składki. Model posiada horyzont czasowy do 2065 roku.

Test na utratę wartości firmy związanej z aktywami przejętymi od spółki Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o. został przeprowadzony w oparciu o wycenę wartości godziwej przejętej nieruchomości jako ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego wartość firmy została przypisana.

29. Rzeczowe aktywa trwałe

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2014 roku	Grunty i budynki	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Środki trwałe w budowie	Nieruchomości inwestycyjne	Inne	Ogółem
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na początek okresu	2 521 878	2 056 907	102 115	145 435	114 605	530 807	5 471 747
Zwiększenia, w tym:	326 886	83 505	30 034	290 753	106 326	55 213	892 717
objęcie kontrolą jednostek zależnych	299 832	69 829	1 859	1 629	63 652	48 569	485 370
nabycie i inne zmiany	133	13 453	27 915	288 850	42 674	6 500	379 525
klasyfikacja z aktywów przeznaczonych do sprzedaży	16 405	145	128	-	-	-	16 678
inne	10 516	78	132	274	-	144	11 144
Zmniejszenia, w tym:	(332 879)	(235 662)	(5 388)	(8 290)	(88 142)	(61 456)	(751 806)
likwidacja i sprzedaż	(35 375)	(200 178)	(1 773)	-	(8 971)	(45 713)	(292 010)
różnice kursowe	(36 867)	(30 214)	(2 453)	(4 308)	-	(12 511)	(86 353)
klasyfikacja do aktywów przeznaczonych do sprzedaży	(260 507)	-	-	-	-	(72)	(260 579)
klasyfikacja do zapasów	-	-	(19 989)	-	(79 171)	-	(99 160)
inne	(130)	(5 270)	(1 162)	(3 982)	-	(3 160)	(13 704)
Transfery z nakładów na środki trwałe	58 407	137 668	-	(256 851)	-	60 776	-
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	2 574 292	2 042 418	106 772	171 047	132 789	585 340	5 612 658
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	(887 122)	(1 559 677)	(26 112)	-	(16)	(375 503)	(2 848 430)
Zwiększenia, w tym:	(177 168)	(204 553)	(15 289)	-	(3 080)	(87 685)	(487 775)
objęcie kontrolą jednostek zależnych	(86 467)	(42 703)	(660)	-	(1 416)	(32 998)	(164 244)
amortyzacja okresu	(90 482)	(161 595)	(14 581)	-	(1 664)	(51 228)	(319 550)
klasyfikacja z aktywów przeznaczonych do sprzedaży	-	(116)	(48)	-	-	-	(164)
inne	(219)	(139)	-	-	-	(3 459)	(3 817)
Zmniejszenia, w tym:	97 270	221 751	14 202	-	-	53 959	387 182
likwidacja i sprzedaż	19 449	198 667	1 400	-	-	43 402	262 918
klasyfikacja do aktywów przeznaczonych do sprzedaży	70 949	-	-	-	-	72	71 021
różnice kursowe	6 769	18 728	1 373	-	-	7 622	34 492
inne	103	4 356	11 429	-	-	2 863	18 751
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	(967 020)	(1 542 479)	(27 199)	-	(3 096)	(409 229)	(2 949 023)
Odpisy aktualizujące na początek okresu	(7 447)	(109)	-	(4 528)	-	-	(12 084)
Zwiększenia, w tym:	-	(4)	-	(3 189)	-	-	(3 193)
utworzenie w okresie	-	(4)	-	(3 189)	-	-	(3 193)
Zmniejszenia, w tym:	2 936	4	-	2 257	-	-	5 197
zmniejszenie z tytułu spisania aktywów	16	4	-	-	-	-	20
różnice kursowe	2 920	-	-	2 257	-	-	5 177
Odpisy aktualizujące na koniec okresu	(4 511)	(109)	-	(5 460)	-	-	(10 080)
Wartość bilansowa netto na początek okresu	1 627 309	497 121	76 003	140 907	114 589	155 304	2 611 233
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	1 602 761	499 830	79 573	165 587	129 693	176 111	2 653 555

Wartość pozabilansowa maszyn i urządzeń użytkowanych na dzień 31 grudnia 2014 roku na mocy umów leasingu operacyjnego oraz umów dzierżawy z opcją zakupu wyniosła 66 705 tysięcy PLN (na dzień 31 grudnia 2013 roku wyniosła 59 032 tysiące PLN). W latach zakończonych odpowiednio dnia 31 grudnia 2014 roku oraz dnia 31 grudnia 2013 roku nie występowały ograniczenia dotyczące tytułu prawnego Grupy Kapitałowej do rzeczowych aktywów trwałych tytułem zabezpieczenia zobowiązań.

Na dzień 31 grudnia 2014 roku wartość godziwa aktywów prezentowanych jako „Nieruchomości inwestycyjne” wynosiła 129 693 tysiące PLN i została oszacowana metodą porównawczą (na dzień 31 grudnia 2013 roku wynosiła 114 589 tysięcy PLN).

**SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE
GRUPY KAPITAŁOWEJ PKO BANKU POLSKIEGO SA
ZA ROK ZAKOŃCZONY 31 GRUDNIA 2014 ROKU
(W TYSIĄCACH ZŁOTYCH)**

Bank Polski

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2013 roku	Grunty i budynki	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Środki trwałe w budowie	Nieruchomości inwestycyjne	Inne	Ogółem
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na początek okresu	2 591 395	2 204 711	85 590	269 339	793	480 999	5 632 827
Zwiększenia, w tym:	7 911	26 872	41 855	342 158	114 402	3 678	536 876
nabycie i inne zmiany	7 911	26 733	41 706	341 856	114 402	3 616	536 224
inne	-	139	149	302	-	62	652
Zmniejszenia, w tym:	(222 916)	(405 370)	(25 330)	(19 583)	(590)	(24 167)	(697 956)
likwidacja i sprzedaż	(33 980)	(283 798)	(1 421)	-	(39)	(19 326)	(338 564)
różnice kursowe	(3 061)	(2 463)	(207)	(394)	-	(1 019)	(7 144)
klasyfikacja do aktywów przeznaczonych do sprzedaży	(101 022)	(208)	(215)	(1)	(2)	(81)	(101 529)
inne	(84 853)	(118 901)	(23 487)	(19 188)	(549)	(3 741)	(250 719)
Transfery z nakładów na środki trwałe	145 488	230 694	-	(446 479)	-	70 297	-
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	2 521 878	2 056 907	102 115	145 435	114 605	530 807	5 471 747
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	(878 618)	(1 710 128)	(24 485)	-	(555)	(354 501)	(2 968 287)
Zwiększenia, w tym:	(64 111)	(196 008)	(13 046)	-	(10)	(43 108)	(316 283)
amortyzacja okresu	(62 435)	(194 638)	(13 027)	-	(10)	(42 527)	(312 637)
inne	(1 676)	(1 370)	(19)	-	-	(581)	(3 646)
Zmniejszenia, w tym:	55 607	346 459	11 419	-	549	22 106	436 140
likwidacja i sprzedaż	18 727	277 261	1 271	-	-	18 559	315 818
klasyfikacja do aktywów przeznaczonych do sprzedaży	-	137	56	-	-	-	193
różnice kursowe	591	1 586	110	-	-	652	2 939
inne	36 289	67 475	9 982	-	549	2 895	117 190
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	(887 122)	(1 559 677)	(26 112)	-	(16)	(375 503)	(2 848 430)
Odpisy aktualizujące na początek okresu	(7 685)	(301)	(1 283)	(4 674)	-	-	(13 943)
Zwiększenia, w tym:	(331)	(687)	-	(71)	-	-	(1 089)
klasyfikacja z aktywów przeznaczonych do sprzedaży	(299)	-	-	-	-	-	(299)
utworzenie w okresie	(32)	(687)	-	(71)	-	-	(790)
Zmniejszenia, w tym:	569	879	1 283	217	-	-	2 948
rozwiązanie w okresie	299	25	6	-	-	-	330
zmniejszenie z tytułu spisania aktywów	32	623	1 277	-	-	-	1 932
różnice kursowe	238	-	-	145	-	-	383
inne	-	231	-	72	-	-	303
Odpisy aktualizujące na koniec okresu	(7 447)	(109)	-	(4 528)	-	-	(12 084)
Wartość bilansowa netto na początek okresu	1 705 092	494 282	59 822	264 665	238	126 498	2 650 597
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	1 627 309	497 121	76 003	140 907	114 589	155 304	2 611 233

W 2014 roku i 2013 roku Grupa Kapitałowa otrzymała odpowiednio odszkodowanie od stron trzecich z tytułu utraty wartości lub utraty rzeczowych aktywów trwałych w kwocie 14 986 tysięcy PLN i 12 896 tysięcy PLN ujęte w rachunku zysków i strat.

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2014 roku istotną pozycję stanowi wartość 50 988 tysięcy PLN dotycząca nabycia elementów infrastruktury IT (w 2013 roku nie wystąpiły istotne transakcje nabycia i sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych oraz istotne zobowiązania z tytułu dokonania zakupu rzeczowych aktywów trwałych).

Leasing operacyjny-leasingodawca

Na dzień sporządzenia sprawozdania przyszłe należności z tytułu minimalnych opłat leasingowych wynikających z umów leasingu operacyjnego przedstawiają się następująco:

Łączna kwota przyszłych opłat leasingowych z tytułu nieodwołalnego leasingu operacyjnego	31.12.2014	31.12.2013
Dla okresu:		
do 1 roku	30 021	5 624
od 1 roku do 5 lat	17 166	13 847
powyżej 5 lat	8 875	8 404
Razem	56 062	27 875

Dla umów leasingu operacyjnego, gdzie Grupa Kapitałowa jest leasingodawcą, przeciętny okres trwania umowy wynosi z reguły do 36 miesięcy. Leasingobiorca ponosi koszty serwisu oraz ubezpieczeń.

Na dzień sporządzenia sprawozdania aktywa oddane w leasing na podstawie leasingu operacyjnego przedstawiają się następująco:

za rok zakończony 31 grudnia 2014 roku	Środki transportu oddane w leasing operacyjny	Nieruchomości oddane w leasing operacyjny	Maszynty i urządzenia oddane w leasing operacyjny	Ogółem
Wartość brutto	39 112	4 970	867	44 949
Umorzenie	(6 026)	(363)	(235)	(6 624)
Odpis aktualizujący	-	(628)	-	(628)
Wartość netto	33 086	3 979	632	37 697

za rok zakończony 31 grudnia 2013 roku	Środki transportu oddane w leasing operacyjny	Nieruchomości oddane w leasing operacyjny	Maszynty i urządzenia oddane w leasing operacyjny	Ogółem
Wartość brutto	37 485	6 510	867	44 862
Umorzenie	(5 436)	(525)	(18)	(5 979)
Odpis aktualizujący	-	(1 036)	-	(1 036)
Wartość netto	32 049	4 949	849	37 847

30. Inne aktywa

	31.12.2014	31.12.2013
Rozrachunki z tytułu transakcji zrealizowanych przy użyciu kart	267 879	225 353
Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów	230 388	220 365
Należności od odbiorców	122 922	164 157
Rozliczenie instrumentów finansowych	191 950	149 379
Należności z tytułu innych operacji z podmiotami finansowymi i niefinansowymi	100 030	55 484
Aktywa do zbycia	67 786	7 594
Należności od budżetu z tytułu prowadzonej przez Bank dystrybucji opłaty sądowej	10 588	6 632
Należności i rozliczenia z tytułu obrotu papierami wartościowymi	9 995	2 950
Należności z tytułu nierozliczonych transakcji instrumentami pochodnymi	6 985	7 358
Inne*	113 742	90 606
Razem	1 122 265	929 878
w tym aktywa finansowe **	710 349	611 313

* W pozycji „Inne” znajdują się m.in.: „Należności z zakresu gospodarki własnej”, „Należności z tytułu prowizji i opłat”, „Należności z tytułu kaucji i wadium”.

**Do aktywów finansowych zaliczono wszystkie pozycje „Innych aktywów”, z wyjątkiem pozycji „Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów”, „Aktywa do zbycia” oraz „Inne”.

31. Zobowiązania wobec Banku Centralnego

	31.12.2014	31.12.2013
Do 1 miesiąca	4 427	4 065
Razem	4 427	4 065

32. Zobowiązania wobec banków

	31.12.2014	31.12.2013
Otrzymane kredyty i pożyczki, w tym:	17 643 643	2 606 482
Nordea Bank AB (publ)*	14 927 552	-
Depozyty banków	823 815	959 712
Rachunki bieżące	609 836	116 145
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	299 530	38 628
Inne depozyty z rynku pieniężnego	17 658	26 370
Razem	19 394 482	3 747 337

Informacje zostały opisane w nocie 3 „Nabycie na dzień 1 kwietnia 2014 roku przez PKO Bank Polski SA spółek Nordea Polska i portfela Szwedzkiego”

33. Zobowiązania wobec klientów

	31.12.2014	31.12.2013
Zobowiązania wobec ludności	128 675 561	116 464 089
Depozyty terminowe	69 228 283	63 467 675
Środki na rachunkach bieżących i depozyty O/N	59 219 213	52 776 151
Pozostałe zobowiązania	228 065	220 263
Zobowiązania wobec podmiotów gospodarczych	40 932 868	31 966 616
Depozyty terminowe	16 068 233	13 426 892
Środki na rachunkach bieżących i depozyty O/N	19 416 337	13 076 978
Otrzymane kredyty i pożyczki	3 421 704	2 863 651
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	856 124	1 647 950
Pozostałe zobowiązania	1 170 470	951 145
Zobowiązania wobec jednostek budżetowych	4 778 337	3 473 476
Środki na rachunkach bieżących i depozyty O/N	4 018 030	3 018 628
Depozyty terminowe	740 995	430 639
Pozostałe zobowiązania	19 312	24 209
Razem	174 386 766	151 904 181

Według segmentu klienta	31.12.2014	31.12.2013
Zobowiązania wobec klientów, w tym:		
bankowości detalicznej i prywatnej	122 331 368	111 290 272
korporacyjne	30 295 632	21 062 058
małych i średnich przedsiębiorstw*	17 475 288	15 040 250
otrzymane kredyty i pożyczki	3 421 704	2 863 651
transakcje z przyrzeczeniem odkupu	856 124	1 647 950
pozostałe zobowiązania	6 650	-
Razem	174 386 766	151 904 181

Od 2014 roku zmiana prezentacyjna polegająca na włączeniu do segmentu małych i średnich przedsiębiorstw klientów rynku mieszkaniowego (dane za 2013 rok zostały doprowadzone do porównywalności).

Struktura zobowiązań przedstawiona w nocie obejmuje następującą segmentację:

- zobowiązania wobec ludności obejmują bankowość detaliczną i prywatną,
- zobowiązania wobec podmiotów gospodarczych obejmują segment klienta korporacyjnego (z wyłączeniem klienta budżetowego), segment małych i średnich przedsiębiorstw, segment klienta rynku mieszkaniowego,
- zobowiązania wobec jednostek budżetowych obejmują segment klienta korporacyjnego – klient budżetowy.

34. Zobowiązania z tytułu działalności ubezpieczeniowej

	31.12.2014	31.12.2013
Rezerwy techniczno - ubezpieczeniowe	176 441	-
Zobowiązania z tytułu kontraktów inwestycyjnych ubezpieczyciela w podziale na:	2 503 281	-
Produkty strukturyzowane	252 184	-
Polisolokaty	3 732	-
Ubezpieczeniowe produkty finansowe Unit-Linked	2 247 365	-
Razem	2 679 722	-

Większość produktów ubezpieczeniowych należy do grupy produktów inwestycyjnych, gdzie ryzyko ponosi ubezpieczający. Szczegółowy opis dotyczący ryzyka na działalności ubezpieczeniowej znajduje się w nocie 68 „Zarządzanie ryzykiem ubezpieczeniowym”.

	31.12.2014	31.12.2013
Zobowiązania z tytułu działalności ubezpieczeniowej brutto, w tym:		
Rezerwy w ubezpieczeniach na życie	188 099	-
Rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia	67 316	-
Rezerwy techniczno - ubezpieczeniowe dla ubezpieczeń na życie gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający	2 284 839	-
Rezerwy składek i rezerwy na pokrycie ryzyka niewygasłego	138 909	-
Rezerwy na premie i rabaty dla ubezpieczonych	691	-
Pozostałe rezerwy techniczno - ubezpieczeniowe określone w statucie	1	-
Zobowiązania z tytułu działalności ubezpieczeniowej brutto, razem	2 679 855	-
Na udziale reasekuratora	(133)	-
Zobowiązania z tytułu działalności ubezpieczeniowej netto	2 679 722	-

35. Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych

	31.12.2014	31.12.2013
Zobowiązania z tytułu emisji		
Instrumenty finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	13 182 348	10 255 937
obligacje wyemitowane przez PKO Finance AB	12 032 368	9 129 100
obligacje wyemitowane przez PKO Bank Polski SA	747 825	692 614
obligacje wyemitowane przez PKO Leasing SA	402 155	434 223
Instrumenty finansowe desygnowane do wyceny do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat - bankowe papiery wartościowe wyemitowane przez PKO Bank Polski SA	118 262	290 509
Razem	13 300 610	10 546 446

	31.12.2014	31.12.2013
Zobowiązania z tytułu emisji o okresie spłaty:		
do 1 miesiąca	557 314	59 874
od 1 miesiąca do 3 miesięcy	635 363	492 291
od 3 miesięcy do 1 roku	5 313 454	831 798
od 1 roku do 5 lat	3 085 517	5 954 784
powyżej 5 lat	3 708 962	3 207 699
Razem	13 300 610	10 546 446

W 2014 roku Podmiot dominujący wyemitował bankowe papiery wartościowe i obligacje bankowe o wartości nominalnej 1 500 000 tysięcy PLN, klasyfikowane odpowiednio jako zobowiązania desygnowane do wyceny do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat zgodnie z MSR 39.11A ppkt. a oraz wyceniane według zamortyzowanego kosztu. W 2014 roku zostały umorzone bankowe papiery wartościowe i obligacje bankowe o wartości nominalnej 1 612 922 tysiące PLN.

Zmiana wartości godziwej z tytułu ryzyka kredytowego dotycząca wyemitowanych bankowych papierów wartościowych według stanu na dzień 31 grudnia 2014 roku wynosi 649 tysięcy PLN (na dzień 31 grudnia 2013 roku wynosiła 1 479 tysięcy PLN).

W 2014 roku PKO Leasing SA wyemitował obligacje o wartości nominalnej 2 220 000 tysięcy PLN oraz wykupił obligacje o wartości nominalnej 2 105 000 tysięcy PLN. Na dzień 31 grudnia 2014 roku zadłużenie Spółki z tytułu emisji obligacji wynosiło w wartości nominalnej 590 000 tysięcy PLN, z czego zadłużenie wobec Banku wynosiło w wartości nominalnej 185 950 tysięcy PLN.

Obligacje wyemitowane przez PKO Finance AB:

Data emisji	Wartość nominalna	Waluta	Termin zapadalności	wartość bilansowa na dzień 31.12.2014	wartość bilansowa na dzień 31.12.2013
21.10.2010*	800 000	EUR	21.10.2015	3 427 536	3 337 380
07.07.2011	250 000	CHF	07.07.2016	901 443	853 657
25.07.2012	50 000	EUR	25.07.2022	213 768	206 677
21.09.2012	500 000	CHF	21.12.2015	1 772 805	1 690 110
26.09.2012	1 000 000	USD	26.09.2022	3 540 943	3 041 276
23.01.2014	500 000	EUR	23.01.2019	2 175 873	-
Razem				12 032 368	9 129 100

*Uwzględniono eliminację obligacji będących w portfelu DM PKO Banku Polskiego SA.

36. Zobowiązania podporządkowane

na dzień 31 grudnia 2014 roku	Wartość nominalna w walucie	Wartość nominalna	Waluta	Stopa procentowa (%)	Termin zapadalności/ wykupu	Stan zobowiązania
Obligacje podporządkowane	1 600 700	1 600 700	PLN	4,13%	14.09.2022	1 619 833
Pożyczka podporządkowana	224 000	780 013	CHF	3,16%	24.04.2022	794 152
Razem	x	2 380 713	x	x	x	2 413 985

na dzień 31 grudnia 2013 roku	Wartość nominalna	Waluta	Stopa procentowa (%)	Termin zapadalności/ wykupu	Stan zobowiązania
Obligacje podporządkowane	1 600 700	PLN	4,37%	14.09.2022	1 620 857

Na dzień 31 grudnia 2014 roku Bank posiadał zobowiązania podporządkowane z tytułu:

- Emisji własnej przeprowadzonej 14 września 2012 roku obligacji podporządkowanych o dziesięcioletnim terminie wykupu, z prawem dla Banku do dokonania przedterminowego wykupu wszystkich papierów dłużnych z tego programu, w terminie 5 lat od daty emisji. Wartość nominalna obligacji wynosi 1 600 700 tysięcy PLN. Środki uzyskane z nowej emisji zostały za zgodą Komisji Nadzoru Finansowego przeznaczone na podwyższenie funduszy uzupełniających Banku.
- Pożyczki podporządkowanej przejętej przez PKO BP od Nordea Bank Polska SA o wartości nominalnej 224 000 tysięcy CHF otrzymanej od Nordea Bank AB (publ) na podstawie umowy podpisanej w kwietniu 2012 roku z 10 letnim okresem wymagalności. Pożyczka jest zaliczana do funduszy uzupełniających Banku, zgodnie z decyzją Komisji Nadzoru Finansowego wydaną w dniu 27 grudnia 2012 roku.

Zmiana stanu zobowiązań podporządkowanych	2014	2013
Stan na początek okresu	1 620 857	1 631 256
Zwiększenia (z tytułu):	1 109 642	83 305
objęcie kontrolą jednostki zależnej	1 000 115	-
odsetek naliczonych	81 391	83 131
różnic kursowych	28 013	-
inne	123	174
Zmniejszenia (z tytułu):	(316 514)	(93 704)
spląty pożyczki	(232 098)	-
spląty odsetek	(83 935)	(93 704)
inne	(481)	-
Stan zobowiązań podporządkowanych na koniec okresu	2 413 985	1 620 857

37. Pozostałe zobowiązania

	31.12.2014	31.12.2013
Koszty do zapłacen	542 514	481 836
Przychody pobierane z góry	400 345	358 464
Inne zobowiązania (z tytułu):	2 011 744	1 706 937
zobowiązania z tytułu środków przekazanych przez BFG na rzecz wypłat dla deponentów SKOK w Wołominie	356 461	-
rozliczenia międzybankowe	313 318	280 070
zobowiązania w zakresie działalności inwestycyjnej i gospodarki własnej	235 231	376 362
zobowiązania wobec dostawców	228 955	202 492
zobowiązania i rozliczenia z tytułu obrotu papierami wartościowymi	228 550	379 391
rozliczenia instrumentów finansowych	139 971	73 868
rozliczenia publiczno-prawne	114 077	93 053
zobowiązania z tytułu działalności dewizowej	88 609	106 138
rozliczenie zakupu maszyn i urządzeń oraz materiałów, robót i usług dotyczących budowy środków trwałych i działalności inwestycyjnej	75 990	10 236
zobowiązania z tytułu kart płatniczych	33 344	10 541
zobowiązania z tytułu operacji z podmiotami finansowymi i niefinansowymi	25 627	28 983
zobowiązania wobec instytucji ubezpieczeniowych	24 529	24 072
zobowiązania z tytułu oprocentowania odsetek przejściowo wykupionych z budżetu	18 603	18 987
zobowiązania z tytułu sprzedaży znaków wartościowych	10 059	11 483
pozostałe*	118 420	91 261
Razem	2 954 603	2 547 237
w tym zobowiązania finansowe **	2 321 761	2 004 459

* Pozycja „pozostałe” obejmuje m.in. zobowiązania z tytułu kaucji i wadium.

** Do zobowiązań finansowych zaliczono wszystkie pozycje „Pozostałych zobowiązań” z wyjątkiem pozycji „Przychody pobierane z góry”, „Rozliczenia publiczno-prawne” oraz „Pozostałe”.

Na dzień 31 grudnia 2014 roku oraz na dzień 31 grudnia 2013 roku Grupa Kapitałowa nie posiadała zobowiązań, w przypadku których nie wywiązywałaby się z płatności wynikających z zawartych umów.

38. Rezerwy

Rezerwa na świadczenia emerytalno – rentowe oraz nagrody jubileuszowe

W maju 2013 Podmiot dominujący wprowadził zmiany w Zakładowym Układzie Zbiorowym Pracy usuwając zapisy dotyczące uprawnień do nagród jubileuszowych i nie wynikających z Kodeksu Pracy odpraw emerytalnych. Uruchomiony został jednorazowy regulamin spłat nagród i odpraw ustalający zasady spłat określonych nagród jubileuszowych oraz odpraw emerytalnych do realizacji w lipcu 2013 roku. W ramach regulaminu spłat nagród i odpraw zostały wypłacone środki w kwocie 193 milionów PLN oraz została rozwiązana rezerwa w kwocie 179 milionów PLN.

Jednocześnie uruchomiony został Pracowniczy Program Emerytalny. Wpis do rejestru PPE prowadzonego przez KNF został zrealizowany w dniu 5 lipca 2013 roku. Zgodnie z postanowieniami Zakładowej Umowy Emerytalnej pracownicy uzyskali możliwość przystępowania do Programu od dnia 15 lipca 2013 roku. Zasady działania PPE w PKO Banku Polskim określone zostały w Zakładowej Umowie Emerytalnej podpisanej przez Pracodawcę z zakładowymi organizacjami związkowymi.

W ramach PPE (dla pracowników, którzy przystąpili do Programu) Bank nalicza składkę podstawową o wartości 3% składników wynagrodzenia od których naliczane są składki na ubezpieczenia społeczne. Pracownicy mają prawo do zadeklarowania składek dodatkowych, które są odprowadzane do Programu za pośrednictwem Pracodawcy i potrącane są z wynagrodzenia Pracownika. PPE zarządza PKO TFI SA.

Szczegółowy opis zaprezentowano w nocie 2.14 „Świadczenia pracownicze”.

Rezerwy na udzielone zobowiązania i gwarancje

Szerzej na temat rezerw na udzielone zobowiązania pozabilansowe opisano w nocie 53.8 „Rezerwy pozabilansowe” oraz w nocie 2.16 „Udzielone zobowiązania pozabilansowe”.

Inne rezerwy

Inne rezerwy obejmują głównie rezerwę restrukturyzacyjną, której opis tworzenia został szczegółowo przedstawiony w nocie 2.13 „Rezerwa restrukturyzacyjna” oraz rezerwy na potencjalne roszczenia z tytułu sprzedaży wierzytelności, o których więcej zaprezentowane zostało w nocie 71 „Informacje o pakietowej sprzedaży wierzytelności”.

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2014 roku	Rezerwa na sprawy sporne	Rezerwa na świadczenia emerytalno - rentowe oraz nagrody jubileuszowe	Rezerwa na udzielone zobowiązania i gwarancje	Inne rezerwy*	Razem
Stan na dzień 1 stycznia 2014 roku, w tym:	36 289	35 739	115 314	133 528	320 870
Rezerwa krótkoterminowa	36 289	2 458	88 464	133 528	260 739
Rezerwa długoterminowa	-	33 281	26 850	-	60 131
Objęcie kontrolą jednostek zależnych	11 798	12 570	8 473	3 329	36 170
Utworzenie/aktualizacja rezerw	11 472	4 693	383 509	10 380	410 054
Rozwiązanie rezerw	(3 782)	(7 520)	(406 626)	(7 530)	(425 458)
Wykorzystanie rezerw	(625)	(6 881)	-	(3 047)	(10 553)
Różnice kursowe	(131)	-	(49)	-	(180)
Inne zmiany i reklasyfikacje	(7 541)	1 246	3 223	(3 993)	(7 065)
Stan na dzień 31 grudnia 2014 roku, w tym:	47 480	39 847	103 844	132 667	323 838
Rezerwa krótkoterminowa	47 165	3 141	73 707	132 667	256 680
Rezerwa długoterminowa	315	36 706	30 137	-	67 158

* Pozycja „Inne rezerwy” obejmuje m.in. rezerwę restrukturyzacyjną w kwocie 93 557 tysięcy PLN oraz rezerwę na potencjalne roszczenia z tytułu sprzedaży wierzytelności w kwocie 1 785 tysięcy PLN.

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2013 roku	Rezerwa na sprawy sporne	Rezerwa na świadczenia emerytalno - rentowe oraz nagrody jubileuszowe	Rezerwa na udzielone zobowiązania i gwarancje	Inne rezerwy*	Razem
Stan na dzień 1 stycznia 2013 roku, w tym:	22 678	431 210	211 004	72 314	737 206
Rezerwa krótkoterminowa	22 678	36 233	145 066	72 314	276 291
Rezerwa długoterminowa	-	394 977	65 938	-	460 915
Utworzenie/aktualizacja rezerw	13 799	3 669	251 512	48 458	317 438
Rozwiązanie rezerw	(1 672)	(180 618)	(347 338)	(195)	(529 823)
Wykorzystanie rezerw	(318)	(193 142)	-	(12 432)	(205 892)
Różnice kursowe	(19)	-	-	-	(19)
Inne zmiany i reklasyfikacje	1 821	(25 380)	136	25 383	1 960
Stan na dzień 31 grudnia 2013 roku, w tym:	36 289	35 739	115 314	133 528	320 870
Rezerwa krótkoterminowa	36 289	2 458	88 464	133 528	260 739
Rezerwa długoterminowa	-	33 281	26 850	-	60 131

* Pozycja „Inne rezerwy” obejmuje m.in. rezerwę restrukturyzacyjną w kwocie 91 842 tysiące PLN oraz rezerwę na potencjalne roszczenia z tytułu sprzedaży wierzytelności w kwocie 2 087 tysięcy PLN.

Rezerwy na sprawy sporne utworzone zostały w wysokości oczekiwanych wpływów korzyści ekonomicznych.

39. Kapitały własne i akcjonariat Banku

	31.12.2014	31.12.2013
Kapitał zakładowy	1 250 000	1 250 000
Pozostałe kapitały, w tym:		
Kapitał zapasowy	18 802 387	16 760 686
Fundusz ogólnego ryzyka bankowego	1 070 000	1 070 000
Pozostałe kapitały rezerwowe	3 474 127	3 469 107
Razem kapitały rezerwowe	23 346 514	21 299 793
Udział w innych dochodach całkowitych jednostki stowarzyszonej	1 006	(54)
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	31 046	(57 797)
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	5 204	(125 593)
Zyski i straty aktuarialne	(8 976)	(7 676)
Inne dochody całkowite	28 280	(191 120)
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	(192 692)	(129 420)
Niepodzielony wynik finansowy	(60 658)	(306 230)
Wynik okresu bieżącego netto	3 254 122	3 229 793
Udziały niekontrolujące	(10 015)	1 509
Wynik okresu bieżącego brutto	4 034 563	4 044 464
Pozostałe kapitały razem	27 615 551	25 154 325

Szczegółowe zasady tworzenia kapitałów w PKO Banku Polskim SA zostały szerzej opisane w punkcie „Kapitały własne” w notce 2 „Opis ważniejszych zasad rachunkowości oraz szacunków i ocen”.

Akcjonariat Banku

Według informacji posiadanych na dzień 31 grudnia 2014 roku akcjonariat Banku jest następujący:

Nazwa podmiotu	Ilość akcji	Ilość głosów %	Wartość nominalna 1 akcji	Udział w kapitale podstawowym %
Na dzień 31 grudnia 2014 roku				
Skarb Państwa	392 406 277	31,39	1 zł	31,39
Aviva Otwarty Fundusz Emerytalny ¹	83 952 447	6,72	1 zł	6,72
ING Otwarty Fundusz Emerytalny	64 594 448	5,17	1 zł	5,17
Pozostali	709 046 828	56,72	1 zł	56,72
Razem	1 250 000 000	100,00	---	100,00
Na dzień 31 grudnia 2013 roku				
Skarb Państwa	392 406 277	31,39	1 zł	31,39
Aviva Otwarty Fundusz Emerytalny	83 952 447	6,72	1 zł	6,72
ING Otwarty Fundusz Emerytalny ²	64 594 448	5,17	1 zł	5,17
Pozostali	709 046 828	56,72	1 zł	56,72
Razem	1 250 000 000	100,00	---	100,00

1) Stan posiadania akcji na dzień 29 stycznia 2013 roku, raportowany przez Aviva OFE po przekroczeniu progu 5% udziału w akcjonariacie PKO Banku Polskiego SA po rozliczeniu transakcji sprzedaży 153,1 miliona akcji PKO Banku Polskiego SA przez BGK oraz Skarb Państwa.

2) Stan posiadania akcji na dzień 24 lipca 2012 roku, raportowany przez ING OFE po przekroczeniu progu 5% udziału w akcjonariacie PKO Banku Polskiego SA po rozliczeniu transakcji sprzedaży 95 milionów akcji PKO Banku Polskiego SA przez Skarb Państwa.

Ze wszystkich akcji PKO Banku Polskiego SA wynikają te same prawa i obowiązki. Akcje nie są uprzywilejowane, ani w zakresie prawa głosu czy dywidendy. Statut PKO Banku Polskiego SA ogranicza jednak prawa głosu przysługujące akcjonariuszom dysponującym powyżej 10% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu i zakazuje wykonywania więcej niż 10% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu przez takich akcjonariuszy. Powyższe nie dotyczy:

- akcjonariuszy, którzy w dniu podjęcia uchwały Walnego Zgromadzenia wprowadzającej ograniczenie prawa głosu byli uprawnieni z akcji reprezentujących więcej niż 10% ogólnej liczby głosów w Banku (tj. Skarb Państwa i BGK),
- akcjonariuszy, którzy są uprawnieni z akcji imiennych serii A (Skarb Państwa) oraz
- akcjonariuszy działających wspólnie z akcjonariuszami, o których mowa w tiret drugim na podstawie porozumienia dotyczącego wspólnego wykonywania prawa głosu z akcji. Ponadto, ograniczenie praw głosu wygasa, kiedy udział Skarbu Państwa w kapitale zakładowym Banku spadnie poniżej 5%.

Zgodnie z § 6 ust. 2 Statutu PKO Banku Polskiego SA zamiana akcji imiennych serii A na akcje na okaziciela oraz przeniesienie tych akcji wymaga zgody wyrażonej w uchwale Rady Ministrów. Zamiana na akcje na okaziciela lub przeniesienie akcji imiennych serii A po uzyskaniu powyższej zgody powoduje wygaśnięcie ograniczeń przewidzianych w zdaniu poprzednim w stosunku do akcji będących przedmiotem zamiany na akcje na okaziciela lub przeniesienia, w zakresie w jakim zgoda została udzielona.

Akcje Banku są notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie.

Struktura kapitału akcyjnego PKO Banku Polskiego SA:

Seria	Rodzaj akcji	Ilość akcji	Wartość nominalna 1 akcji	Wartość serii wg wartości nominalnej
Seria A	akcje zwykłe imienne	312 500 000	1 zł	312 500 000 zł
Seria A	akcje zwykłe na okaziciela	197 500 000	1 zł	197 500 000 zł
Seria B	akcje zwykłe na okaziciela	105 000 000	1 zł	105 000 000 zł
Seria C	akcje zwykłe na okaziciela	385 000 000	1 zł	385 000 000 zł
Seria D	akcje zwykłe na okaziciela	250 000 000	1 zł	250 000 000 zł
Razem	---	1 250 000 000	---	1 250 000 000 zł

W roku 2014 i 2013 nie wystąpiły zmiany w wysokości kapitału zakładowego PKO Banku Polskiego SA. Wyemitowane akcje PKO Banku Polskiego SA nie są uprzywilejowane i są w pełni opłacone.

POZOSTAŁE NOTY

40. Zobowiązania warunkowe oraz pozabilansowe zobowiązania otrzymane

40.1. Programy papierów wartościowych objęte subemisją (maksymalne zobowiązanie Grupy do objęcia papierów wartościowych):

Emitent papierów wartościowych z gwarancją przejęcia emisji	Rodzaj gwarantowanych papierów wartościowych	Zobowiązania pozabilansowe gwarancyjne	Okres obowiązywania umowy
Stan na dzień 31 grudnia 2014 roku			
Spółka A	obligacje korporacyjne	1 055 000	31.07.2020
Spółka B	obligacje korporacyjne	1 049 000	15.06.2022
Spółka C	obligacje korporacyjne	91 700	31.12.2022
Spółka D	obligacje korporacyjne	50 000	19.12.2022
Razem		2 245 700	
Stan na dzień 31 grudnia 2013 roku			
Spółka B	obligacje korporacyjne	1 633 000	15.06.2022
Spółka A	obligacje korporacyjne	800 000	31.07.2015
Spółka D	obligacje korporacyjne	50 000	19.12.2022
Spółka C	obligacje korporacyjne	34 000	31.12.2022
Spółka E	obligacje korporacyjne	24 238	29.06.2018
Spółka F	obligacje korporacyjne	13 410	31.10.2017
Razem		2 554 648	

Wszystkie umowy dotyczą Umów Organizacji, Prowadzenia i Obsługi Programu Emisji Obligacji.

Wszystkie papiery wartościowe objęte przez Grupę Kapitałową subemisją zaliczają się do papierów z nieograniczoną zbywalnością, nienotowanych na giełdach i nieznajdujących się w regulowanym obrocie pozagiełdowym.

40.2. Zobowiązania umowne

Na dzień 31 grudnia 2014 roku wartość zobowiązań umownych dotyczących wartości niematerialnych wynosiła 200 662 tysiące PLN (na dzień 31 grudnia 2013 roku wynosiła 347 636 tysięcy PLN).

Na dzień 31 grudnia 2014 roku wartość zobowiązań umownych dotyczących rzeczowych aktywów trwałych wynosiła 96 772 tysiące PLN (na dzień 31 grudnia 2013 roku wynosiła 48 629 tysięcy PLN).

40.3. Udzielone zobowiązania finansowe

według wartości nominalnej	31.12.2014	31.12.2013
Linie i limity kredytowe		
dla podmiotów finansowych	533 975	737 531
dla podmiotów niefinansowych	34 540 558	30 203 660
dla podmiotów budżetowych	3 258 574	3 269 584
Razem	38 333 107	34 210 775
w tym: udzielone zobowiązania nieodwołalne	7 943 931	7 708 424

40.4. Udzielone zobowiązania gwarancyjne

	31.12.2014	31.12.2013
Gwarancje w obrocie krajowym i zagranicznym	9 248 321	6 227 396
dla podmiotów finansowych	160 298	64 444
dla podmiotów niefinansowych*	9 066 109	6 151 081
dla podmiotów budżetowych	21 914	11 871
Udzielone gwarancje i poręczenia - obligacje korporacyjne krajowe	4 516 150	3 466 648
dla podmiotów niefinansowych	4 514 050	3 466 648
dla podmiotów finansowych	2 100	-
Udzielone akredytywy	702 768	491 768
dla podmiotów niefinansowych	702 768	491 669
dla podmiotów budżetowych	-	99
Udzielone gwarancje i poręczenie gwarancja zapłaty dla podmiotów finansowych	17 278	117 420
Udzielone gwarancje i poręczenie - obligacje komunalne krajowe dla podmiotów budżetowych	55 008	83 773
Razem	14 539 525	10 387 005
w tym: udzielone gwarancje dobrego wykonania umowy	1 942 582	1 652 473

* Zmiana w pozycji „Gwarancje w obrocie krajowym i zagranicznym dla podmiotów niefinansowych” wynika głównie z udzielonych zobowiązań gwarancyjnych dla podmiotów z branży górnictwo i energetyka.

W latach zakończonych odpowiednio dnia 31 grudnia 2014 roku oraz dnia 31 grudnia 2013 roku Bank i jednostki zależne nie udzieliły poręczeń kredytu lub pożyczki ani nie udzieliły gwarancji jednemu podmiotowi lub jednostce zależnej od tego podmiotu, których łączna wartość stanowiłaby równowartość 10% kapitałów własnych Grupy Kapitałowej.

Informacje na temat rezerw utworzonych na pozabilansowe zobowiązania gwarancyjne i finansowe znajdują się w notce 38 „Rezerwy”.

Zobowiązania udzielone według terminów wymagalności

31 grudnia 2014 roku

	Do 1 miesiąca włącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Razem
Zobowiązania udzielone finansowe	23 931 316	958 392	4 627 057	3 832 809	4 983 533	38 333 107
Zobowiązania udzielone gwarancyjne	225 396	1 336 294	2 552 934	8 595 674	1 829 227	14 539 525
Razem	24 156 712	2 294 686	7 179 991	12 428 483	6 812 760	52 872 632

31 grudnia 2013 roku

	Do 1 miesiąca włącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Razem
Zobowiązania udzielone finansowe	20 719 932	823 022	3 690 204	3 220 801	5 756 816	34 210 775
Zobowiązania udzielone gwarancyjne	194 722	348 890	2 354 950	6 450 394	1 038 049	10 387 005
Razem	20 914 654	1 171 912	6 045 154	9 671 195	6 794 865	44 597 780

40.5. Pozabilansowe zobowiązania otrzymane

Według wartości nominalnej	31.12.2014	31.12.2013
Finansowe	2 004 673	369 303
Gwarancyjne*	4 725 751	2 570 701
Razem	6 730 424	2 940 004

* Pozycja pozabilansowe zobowiązania otrzymane gwarancyjne zawiera głównie gwarancje w ramach programu wspierania mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw – gwarancja de minimis.

W wyniku postanowień Umowy zobowiązujących Grupę Kapitałową Nordea Bank AB (publ) do partycypacji w ryzyku utraty wartości Portfela Hipotecznego, PKO Bank Polski SA oraz Nordea Bank AB (publ) w dniu 1 kwietnia 2014 roku zawarły umowę dotyczącą podziału ryzyka kredytowego („Umowa Podziału Ryzyka”), zgodnie z którą Nordea Bank AB (publ) ponosić będzie w okresie 4 lat od dnia zamknięcia transakcji 50% nadwyżki kosztu ryzyka Portfela Hipotecznego ponad roczny poziom kosztów ryzyka ustalony na poziomie 40 punktów bazowych za każdy rok powyższego, czteroletniego okresu obowiązywania Umowy Podziału Ryzyka.

W ramach prac związanych z rozliczeniem transakcji Grupa Kapitałowa dokonała wyceny Umowy Podziału Ryzyka w oparciu o przeprowadzaną analizę prawdopodobieństwa przepływów środków pieniężnych wynikających z Umowy. Oszacowana wartość oczekiwana wynosi 0.

Uprawnienie do sprzedaży lub obciążenia zestawem zabezpieczenia ustanowionego na rzecz Grupy Kapitałowej

Na dzień 31 grudnia 2014 roku oraz na dzień 31 grudnia 2013 roku na rzecz Grupy Kapitałowej Banku nie ustanowiono zabezpieczeń, które Grupa Kapitałowa Banku była uprawniona sprzedać lub obciążyć innym zastawem, w przypadku realizacji wszelkich obowiązków przez właściciela zabezpieczenia.

41. Sprawy sporne

Według stanu na dzień 31 grudnia 2014 roku, łączna wartość postępowań sądowych, w których Spółki Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA (łącznie z Bankiem) są pozwany wynosiła 427 555 tysięcy PLN, w tym 6 549 tysięcy PLN dotyczyło postępowań sądowych na Ukrainie (na dzień 31 grudnia 2013 roku łączna wartość wyżej wymienionych postępowań sądowych wynosiła 342 658 tysięcy PLN), a kwota łącznej wartości postępowań sądowych z powództwa Spółek Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA (łącznie z Bankiem) na dzień 31 grudnia 2014 roku wynosiła 767 505 tysięcy PLN, w tym 110 825 tysięcy PLN dotyczyło postępowań sądowych na Ukrainie, głównie związanych z windykacją kredytów udzielonych przez KREDOBANK SA (na dzień 31 grudnia 2013 roku łączna wartość wyżej wymienionych postępowań sądowych wynosiła 525 949 tysięcy PLN, w tym postępowań sądowych na Ukrainie w wysokości 218 254 tysięcy PLN). Powyższa informacja nie uwzględnia spraw spornych KREDOBANK SA dotyczących podatków opisanych w nocie 13 „Podatek dochodowy”.

Poniżej przedstawiono opis najistotniejszych spraw spornych Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA:

a) Postępowanie w sprawie stosowania praktyk naruszających konkurencję

Bank jest stroną postępowania prowadzonego obecnie przed Sądem Ochrony Konkurencji i Konsumentów (SOKiK), wszczętego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK) postanowieniem z dnia 23 kwietnia 2001 roku na wniosek Polskiej Organizacji Handlu i Dystrybucji – Związek Pracodawców przeciwko operatorom systemu płatniczego Visa, Europay oraz bankom – emitentom kart Visa oraz Europay/Eurocard/Mastercard. Postępowanie dotyczy praktyk ograniczających konkurencję na rynku płatności za pomocą kart płatniczych w Polsce, mających polegać na wspólnym ustalaniu opłaty „interchange” za transakcje dokonane kartami systemu Visa oraz Europay/Eurocard/Mastercard, a także ograniczaniu dostępu do rynku podmiotom zewnętrznym. Dnia 29 grudnia 2006 roku UOKiK uznał praktyki polegające na wspólnym ustalaniu opłaty „interchange” za ograniczające konkurencję oraz nakazał ich zaniechania, jednocześnie nakładając m.in. na PKO Bank Polski SA karę pieniężną w kwocie 16 597 tysięcy PLN.

Bank odwołał się od decyzji Prezesa UOKiK do SOKiK. W dniu 20 grudnia 2011 roku odbyła się rozprawa, na której nie doszło do merytorycznego rozstrzygnięcia odwołań. Sąd zobowiązał MasterCard do złożenia wyjaśnień w sprawie i wyznaczył termin kolejnego posiedzenia na dzień 9 lutego 2012 roku, który to termin, na wniosek pełnomocnika powodów przesunięto na dzień 24 kwietnia 2012 roku, a następnie SOKiK odroczył ogłoszenie postanowienia w sprawie wniosku o zawieszenie do dnia 8 maja 2012 roku. W dniu 8 maja 2012 roku SOKiK zawiesił postępowanie do czasu prawomocnego zakończenia postępowania przed Sądem Unii Europejskiej w sprawie MasterCard przeciwko Komisji Europejskiej. W dniu 24 maja 2012 roku Sąd Unii Europejskiej utrzymał w mocy decyzję Komisji Europejskiej zakazując wielostronnie uzgadnianych opłat „interchange” stosowanych przez MasterCard. W dniu 28 maja 2012 roku uczestnik postępowania Visa Europe Ltd, a w dniu 29 maja 2012 roku pełnomocnik powodów, w tym PKO Banku Polskiego SA, złożyli zażalenie na postanowienie SOKiK z dnia 8 maja 2012 roku. W sierpniu 2012 roku wpłynęło do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej odwołanie MasterCard do wyroku Sądu UE z dnia 24 maja 2012 roku oddalającego skargę MasterCard. W dniu 25 października 2012 roku Sąd Apelacyjny w Warszawie zmienił postanowienie z dnia 8 maja 2012 roku i oddalił wniosek MasterCard o zawieszenie postępowania. Decyzję sądu w tej sprawie pełnomocnik Banku otrzymał w styczniu 2013 roku, a w lutym 2013 roku akta sądowe zostały przekazane do sądu pierwszej instancji. Obecnie sprawa jest przedmiotem ponownego postępowania przez SOKiK.

W dniu 29 października 2013 roku odbyła się rozprawa, zaś w dniu 21 listopada 2013 roku został ogłoszony wyrok, którym SOKiK zmniejszył karę wymierzoną Bankowi do kwoty 10 085 tysięcy PLN. Wyrok jest nieprawomocny. W dniu 7 lutego 2014 roku została złożona apelacja od tego wyroku w imieniu Banku oraz ośmiu powodów reprezentowanych przez pełnomocnika Banku. Wyrok został również zaskarżony przez innych uczestników postępowania, tj. przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK) oraz Polskiej Organizacji Handlu i Dystrybucji (POHiD) (apelacje zmierzające do nałożenia na uczestników porozumień surowszych kar pieniężnych), a także: Visa Europe Limited, Bank Poczty S.A., Bank Gospodarki Żywnościowej S.A., mBank S.A. (dawniej: BRE Bank S.A.), Deutsche Bank PBC S.A., HSBC Bank Polska S.A. (apelacje zmierzające przede wszystkim do zmiany rozstrzygnięcia w przedmiocie uznania porozumień za naruszające prawo konkurencji oraz nałożenia kar na ich uczestników). Odpisy tych apelacji zostały doręczone pełnomocnikowi Banku, który złożył odpowiedzi na nie. Akta sprawy zostały przekazane z SOKiK do Sądu Apelacyjnego w Warszawie. Na dzień 31 grudnia 2014 roku Bank posiada rezerwę na kwotę 10 359 tysięcy PLN (pozycja w sprawozdaniu z sytuacji finansowej „Rezerwy”).

Na dzień 31 grudnia 2014 roku dodatkowo Bank jest stroną m.in. następujących postępowań:

przed SOKiK w wyniku odwołania od decyzji Prezesa UOKiK

- 1) w związku z podejrzeniem stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w zakresie prezentowania w kampaniach reklamowych kredytu konsumenckiego pod marketingową nazwą „Max pożyczka Mini Ratka” informacją, która mogła być nieczytelna dla przeciwnego konsumenta i wprowadzać go w błąd co do dostępności kredytów na promowanych warunkach.

W dniu 28 grudnia 2012 roku na Bank została nałożona przez Prezesa UOKiK kara pieniężna w wysokości 2 845 tysięcy PLN. Bank odwołał się od decyzji Prezesa UOKiK w dniu 16 stycznia 2013 roku. Postępowanie w toku. Na dzień 31 grudnia 2014 roku Bank posiada rezerwę w tej samej kwocie (pozycja w sprawozdaniu z sytuacji finansowej „Rezerwy”).

- 2) w związku z podejrzeniem stosowania niedozwolonych postanowień umownych we wzorcach umów o kredyt konsumencki, z wyłączeniem umów o karty kredytowe.

Decyzją z dnia 31 grudnia 2013 roku uznano działania Banku za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nałożono na Bank karę pieniężną w wysokości 17 236 tysięcy PLN oraz 11 828 tysięcy PLN (łącznie 29 064 tysięcy PLN). Bank odwołał się od tej decyzji. Postępowanie jest w toku. Na dzień 31 grudnia 2014 roku Bank posiada rezerwę w kwocie 10 000 tysięcy PLN (pozycja w sprawozdaniu z sytuacji finansowej „Rezerwy”).

przed SOKiK z powództwa osoby fizycznej

o uznanie za niedozwolone zapisów Taryfy opłat i prowizji w punktach przewidujących opłaty za czynności monitorująco-upominawcze w związku z opóźnianiem się klientów ze spłatą bieżących zadłużeń. Bank udzielił odpowiedzi na pozew i repliki na kolejne pismo procesowe. W sprawie tej nie ma ryzyka ukarania Banku karą finansową. Istnieje ryzyko wpisania postanowień dotyczących opłat monitorująco-upominawczych do rejestru klauzul niedozwolonych prowadzonego przez Prezesa UOKiK.

przed SOKiK z powództwa Prezesa UOKiK

o uznanie za niedozwolone niektórych postanowień wzorców umów o kredyt konsumencki. Sprawa w Sądzie w toku, nastąpiła jedynie wymiana korespondencji między stronami. Nie ma ryzyka ukarania Banku karą finansową.

przed Sądem Apelacyjnym

z powództwa Banku - wyniku zakończenia postępowania odwoławczego wszczętego przez Bank przed SOKiK od decyzji Prezesa UOKiK w związku z możliwością stosowania niedozwolonych postanowień umownych we wzorcach umów indywidualnych kont emerytalnych („IKE”).

W dniu 19 grudnia 2012 roku Prezes UOKiK nałożył na Bank łączną karę pieniężną w wysokości 14 697 tysięcy PLN, w tym:

- 1) w wysokości 7 111 tysięcy PLN za niewskazywanie w umowach IKE zakresu odpowiedzialności Banku za terminowe i prawidłowe przeprowadzania rozliczeń pieniężnych oraz odszkodowania za przekroczenie terminu realizacji dyspozycji posiadacza,
- 2) w wysokości 4 741 tysięcy PLN za stosowanie we wzorcach umów IKE otwartego katalogu przesłanek wypowiedzenia,
- 3) w wysokości 2 845 tysięcy PLN za stosowanie klauzuli wpisanej do rejestru określającej dla sporów z konsumentami sądu właściwego dla siedziby oddziału PKO BP SA prowadzącego rachunek lokacyjny IKE.

Postępowanie odwoławcze prowadzi w imieniu Banku renomowana kancelaria prawna. Bank odwołał się od decyzji Prezesa UOKiK w dniu 2 stycznia 2013 roku.

Wyrokiem z dnia 25 listopada 2014 roku SOKiK obniżył nałożoną na Bank karę łącznie do kwoty 4 000 tysięcy PLN, w tym odnośnie:

- 1) praktyki opisanej powyżej w pkt 1 obniżył karę do kwoty 2,5 miliona PLN,
- 2) praktyki opisanej powyżej w pkt 2 obniżył karę do kwoty 1,5 miliona PLN,
- 3) praktyki opisanej powyżej w pkt 3 kara została uchylona, gdyż Sąd uznał, że praktyka Banku nie naruszała zbiorowych interesów konsumentów.

Postępowanie w toku. Na dzień 31 grudnia 2014 roku Bank posiadał na powyższe kwoty rezerwę w kwocie 4 000 tysięcy PLN (pozycja w sprawozdaniu z sytuacji finansowej „Rezerwy”).

przed Prezesem UOKiK:

- 1) postępowanie wyjaśniające wszczęte 7 stycznia 2012 roku w celu ustalenia, czy sposób oferowania przez Bank kredytów hipotecznych w ramach „Jesiennej promocji kredytów hipotecznych” może stanowić praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów,
- 2) postępowanie wyjaśniające wszczęte 23 grudnia 2013 roku dotyczące pobierania przez Bank opłat za udzielanie informacji stanowiącej tajemnicę bankową,
- 3) postępowanie wszczęte 28 lutego 2014 roku w sprawie ustalenia, czy dokumenty przesłane przez Bank do UOKiK w wybranych sprawach zawierały tajemnicę przedsiębiorstwa,
- 4) postępowanie wyjaśniające wszczęte 23 stycznia 2014 roku w sprawie postanowień wzorców umownych rachunków bankowych regulujące kwestie pełnomocnictw – istnieje ryzyko nałożenia kary finansowej; sprawa w toku wadliwej, zdaniem Urzędu, praktyki Banku nieprzyjmowania pełnomocnictw do rachunków bankowych, w których brak jest wskazania numeru rachunku. Bank przyjął na siebie zobowiązanie do zmiany praktyki i wdrożył takie rozwiązania,
- 5) postępowanie wszczęte 5 marca 2014 roku w sprawie ustalenia, czy Bank wykonał decyzję UOKiK z dnia 12 grudnia 2008 roku w sprawie przekazu reklamowego „Max Lokaty – bez gwiazdek”. Bank udzielił odpowiedzi, w której wskazał że wykonał zobowiązanie poprzez dwukrotne umieszczenie komunikatu w gazecie GPW Parkiet,
- 6) postępowanie wyjaśniające wszczęte 29 sierpnia 2014 roku w sprawie ustalenia, czy Bank w umowie kredytu Aurum wprowadzał w błąd klientów poprzez prezentację kosztów ubezpieczenia w tej umowie i formularzu informacyjnym,
- 7) postępowanie wyjaśniające, wszczęte 9 października 2014 roku w sprawie możliwości skorzystania przez klientów z reklamacji „chargeback”. Bank udzielił odpowiedzi na wezwanie UOKiK. W relacjach Banku z klientami nie funkcjonuje tego typu procedura reklamacyjna (jest ona właściwa dla relacji Bank - organizacja kartowa),
- 8) postępowanie wszczęte 15 października 2014 roku w sprawie ustalenia, czy Bank w ulotce reklamowej „Mini Ratka w mgnieniu oka na wyciąg z konta” wprowadzał w błąd klientów poprzez prezentację kwoty pożyczki. W dniu 13 listopada 2014 roku UOKiK wszczął właściwe postępowanie administracyjne w tej sprawie. Bank nie zgadza się z zarzutem UOKiK i w odpowiedzi rozważa przyjęcie na siebie zobowiązania do prezentowania, zgodnego z założeniami UOKiK (chodzi o doprecyzowanie komunikacji).

Na dzień 31 grudnia 2014 roku PKO Życie Towarzystwo Ubezpieczeń SA – spółka zależna od Banku – jest stroną:

- 1) siedmiu postępowań przed SOKiK z powództwa osób fizycznych o uznanie za niedozwolone niektórych postanowień wzorców umownych dotyczących umów ubezpieczenia na życie; we wszystkich przypadkach Spółka złożyła odpowiedź na pozew wnosząc o jego oddalenie w związku z wniesieniem powództwa po upływie 6 miesięcy od dnia zaniechania ich stosowania, w sprawie tej nie ma ryzyka ukarania Spółki karą finansową,
- 2) postępowania prowadzonego przed Prezesem UOKiK w sprawie stosowanych opłat likwidacyjnych i wartości wykupu polisy w związku z rozwiązaniem umowy ubezpieczenia w niektórych wzorcach umownych do umów ubezpieczenia na życie, a także zastosowaniu w tych wzorcach nieprecyzyjnej informacji o wartości wykupu całkowitego w związku z rozwiązaniem umowy ubezpieczenia; postępowanie jest w toku, wartość utworzonej rezerwy na 31 grudnia 2014 roku wynosi 8 172 tysiące PLN,
- 3) postępowania przed Sądem Najwyższym – na skutek wniesienia przez Spółkę skargi kasacyjnej od wyroku Sądu Apelacyjnego w związku z karą pieniężną nałożoną na Spółkę w 2010 roku przez Prezesa UOKiK z tytułu naruszenia przez Spółkę zbiorowych interesów konsumentów (kara pieniężna została w 2013 roku zapłacona); postępowanie jest w fazie przed decyzją Sądu Najwyższego o przyjęciu lub odrzuceniu skargi kasacyjnej do rozpoznania,

- 4) postępowania wyjaśniającego prowadzonego przed Prezesem UOKiK w związku z prowadzeniem w 2014 roku reklamy stosowanej przez ubezpieczycieli przy sprzedaży umów ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym; przedmiotowe postępowanie jest na wstępnym etapie.

b) Roszczenia reprivatyzacyjne w stosunku do nieruchomości posiadanych przez Grupę Kapitałową

Na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego toczy się sześć postępowań administracyjnych i administracyjno-sądowych, w tym jedno zawieszone, o stwierdzenie nieważności decyzji administracyjnych wydanych przez organy administracji publicznej, a dotyczących nieruchomości posiadanych przez Spółki Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA (łącznie z Bankiem), które to postępowania, w przypadku ich negatywnego dla Banku rozstrzygnięcia, skutkować mogą zgłoszeniem roszczeń reprivatyzacyjnych oraz jedno postępowanie administracyjne o ustanowienie prawa użytkowania wieczystego do nieruchomości posiadanej przez Bank, w której termin rozprawy kasacyjnej przed NSA został wyznaczony na dzień 03 lutego 2015 roku. Zważywszy na aktualny stan przedmiotowych postępowań dotyczących stwierdzenia nieważności decyzji i orzeczeń organów administracji publicznej, nie jest obecnie możliwe określenie ich ewentualnych negatywnych skutków finansowych dla Grupy. Ponadto w odniesieniu do dwóch nieruchomości Banku zostały zgłoszone roszczenia przez byłych właścicieli dotyczące wydania lub zwrotu nieruchomości oraz regulacji stanu prawnego nieruchomości (toczą się postępowania sądowe o wydanie nieruchomości, zapłaty wynagrodzenia za bezumowne korzystanie przez Bank z nieruchomości, o stwierdzenie zasiedzenia nieruchomości przez Skarb Państwa). Toczy się również postępowania o stwierdzenie zasiedzenia części dwóch nieruchomości posiadanych przez podmioty zależne do Banku.

Przed Wojewódzkim Sądem Administracyjnym w Warszawie toczy się postępowanie w sprawie skargi Centrum Finansowego Puławska Sp. z o.o. (CFP) - dotyczące użytkowania nieruchomości położonej przy ul. Puławskiej i ul. Chocimskiej w Warszawie, na której znajduje się obecnie siedziba Banku - o stwierdzenie nieważności decyzji Samorządowego Kolegium Odwoławczego, z dnia 10 kwietnia 2001 roku stwierdzającej, że orzeczenia Prezydium Rady Narodowej m. st. Warszawy z dnia 1 marca 1954 roku, wydano z rażącym naruszeniem prawa. Z uwagi na likwidację CFP i wykreślenie z rejestru przedsiębiorców a następnie podział majątku CFP, wydane zostało przeniesienie na Bank prawa użytkowania wieczystego przedmiotowej działki, w dniu 23 maja 2012 roku złożony został w imieniu Banku wniosek o dopuszczenie do udziału w postępowaniu. Podczas rozprawy w dniu 18 grudnia 2012 roku Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie dopuścił Bank do udziału w postępowaniu z racji przejścia na Bank praw do przedmiotowej nieruchomości. Po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 7 maja 2013 roku Sąd oddalił skargę. Od wyroku przysługuje skarga do Naczelnego Sądu Administracyjnego. Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem został doręczony Bankowi w dniu 20 czerwca 2013 roku. W dniu 17 lipca 2013 roku złożona została skarga kasacyjna. Nie wyznaczono terminu rozprawy.

Zarząd PKO Banku Polskiego SA uważa, że prawdopodobieństwo zaistnienia poważnych roszczeń wobec Banku i spółek bezpośrednio i pośrednio zależnych od Banku z tytułu powyższych postępowań jest niewielkie.

42. Informacje uzupełniające do skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Na środki pieniężne oraz ekwiwalenty środków pieniężnych składają się gotówka w kasie oraz środki pieniężne na rachunku nostro w Narodowym Banku Polskim, a także należności od banków w rachunku bieżącym oraz inne środki pieniężne o terminie wymagalności do 3 miesięcy licząc od daty nabycia.

	31.12.2014	31.12.2013
Kasa, środki w Banku Centralnym	11 738 371	7 246 120
Bieżące należności od banków	2 516 484	1 638 619
Razem	14 254 855	8 884 739

Na dzień 1 kwietnia 2014 roku wartość nabytych środków pieniężnych i ich ekwiwalentów związanych z nabyciem Spółek Nordea Polska wyniosła 993 052 tysiące PLN.

Przepływy pieniężne z tytułu odsetek i dywidend otrzymanych i wypłaconych

Przychody z tytułu odsetek - otrzymane	2014	2013
Odsetki otrzymane z tytułu udzielonych kredytów i udzielonych pożyczek	6 593 718	7 197 617
Odsetki otrzymane od inwestycyjnych papierów wartościowych	577 828	479 126
Odsetki otrzymane od papierów wartościowych przy początkowym ujęciu wyznaczonych jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	341 615	479 110
Odsetki otrzymane z tytułu lokat	167 377	199 317
Odsetki otrzymane od papierów z portfela przeznaczonego do obrotu	60 282	64 590
Odsetki od instrumentów zabezpieczających	276 638	506 859
Pozostałe odsetki otrzymane (głównie odsetki od rachunków bieżących, skupionych wierzytelności, zrealizowanych gwarancji)	1 186 604	1 285 790
Razem	9 204 062	10 212 409

Koszty z tytułu odsetek - zapłacone	2014	2013
Odsetki zapłacone z tytułu depozytów	(1 654 030)	(3 201 847)
Odsetki zapłacone z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	(444 150)	(469 287)
Odsetki zapłacone z tytułu otrzymanych kredytów i pożyczek	(124 620)	(69 672)
Pozostałe odsetki zapłacone (głównie odsetki od rachunków bieżących, premie od dłużnych papierów wartościowych, odsetki od zobowiązań z tytułu zabezpieczeń pieniężnych)	(599 011)	(721 591)
Razem	(2 821 811)	(4 462 397)

Przychody z tytułu dywidend - otrzymane	2014	2013
Otrzymane dywidendy od wspólnych przedsięwzięć i jednostek stowarzyszonych*	21 387	294
Otrzymane dywidendy od pozostałych podmiotów	6 366	5 766
Razem	27 753	6 060

Pozycja dotyczy dywidendy otrzymanej od jednostek wycenianych metodą praw własności

Koszty z tytułu dywidend- wypłacone	2014	2013
Dywidendy wypłacone akcjonariuszom jednostki dominującej	(937 500)	(2 250 000)
Razem	(937 500)	(2 250 000)

Przepływy z działalności operacyjnej – inne korekty

Inne korekty	2014	2013
Zmiany wynikające z objęcia kontrolą jednostek zależnych	105 713	-
Wycena wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych	88 843	(64 895)
Naliczone odsetki, dyskonto, premia od dłużnych papierów wartościowych	(943 465)	(870 674)
Wartość godziwa pozostałego udziału sprzedanej zorganizowanej części jednostki zależnej	-	(197 592)
Rachunkowość zabezpieczeń	130 797	(177 492)
Zyski i straty aktuarialne	(1 537)	(9 477)
Wycena oraz odpisy aktualizujące dotyczące udziałów w jednostkach stowarzyszonych, wspólnych przedsięwzięciach i inne zmiany	(12 794)	4 166
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	(63 490)	(8 829)
Likwidacja oraz odpisy na utratę wartości rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	(50 045)	200 751
Razem	(745 978)	(1 124 042)

Objaśnienie przyczyn różnic pomiędzy zmianami stanu pozycji skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej oraz zmianami stanu tych pozycji wykazywanymi w działalności operacyjnej skonsolidowanego rachunku przepływów pieniężnych

(Zysk) strata z działalności inwestycyjnej związanej ze sprzedażą, likwidacją rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	2014	2013
Zysk ze sprzedaży zorganizowanej części jednostki zależnej	-	(383 561)
Przychody ze sprzedaży i likwidacji rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	55 822	(39 982)
Zysk ze sprzedaży aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	(73 451)	(25 450)
Koszty sprzedaży i likwidacji rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	-	16 188
Razem	(17 629)	(432 805)

Odsetki i dywidendy	2014	2013
Odsetki otrzymane od inwestycyjnych papierów wartościowych, wykazywane w działalności inwestycyjnej	(632 863)	(558 685)
Otrzymane dywidendy wykazywane w działalności inwestycyjnej	(27 899)	(1 888)
Odsetki zapłacone od otrzymanych pożyczek, wykazywane w działalności finansowej	590 690	33 923
Razem	(70 072)	(526 650)

Zmiana stanu należności od banków	2014	2013
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	(593 245)	1 499 045
Wyłączenie aktywów netto spółek objętych kontrolą	420 406	-
Wyłączenie nabytych środków pieniężnych spółek objętych kontrolą	(217 107)	-
Zmiana stanu odpisów na należności od banków	28 472	799
Wyłączenie zmiany stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	877 865	(567 562)
Razem	516 391	932 282

Zmiana stanu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu oraz instrumentów finansowych przy początkowym ujęciu wyznaczonych jako wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	2014	2013
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	(1 962 937)	(2 777 360)
Wyłączenie aktywów netto spółek objętych kontrolą	5 599 561	-
Razem	3 636 624	(2 777 360)

Zmiana stanu pochodnych instrumentów finansowych (aktywo)	2014	2013
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	(2 493 962)	859 701
Wyłączenie aktywów netto spółek objętych kontrolą	28 384	-
Razem	(2 465 578)	859 701

Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych klientom	2014	2013
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	(29 874 122)	(6 140 196)
Wyłączenie aktywów netto spółek objętych kontrolą	24 877 227	-
Zmiana stanu odpisów na należności od klientów	(1 371 697)	125 485
Razem	(6 368 592)	(6 014 711)

Zmiana stanu innych aktywów, zapasów oraz aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	2014	2013
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	(233 402)	(123 665)
Wyłączenie aktywów netto spółek objętych kontrolą	78 801	-
Klasyfikacja do aktywów przeznaczonych do sprzedaży	173 044	-
Zmiana stanu odpisów na pozostałe należności	3 855	-
Razem	22 298	(123 665)

Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	2014	2013
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	22 482 585	5 710 611
Wyłączenie aktywów netto spółek objętych kontrolą	(13 490 345)	-
Ujęcie zaciągnięcia/spłaty pożyczek długoterminowych od innych niż banki instytucji finansowych w działalności finansowej	84 898	(1 006 223)
Razem	9 077 138	4 704 388

Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji papierów wartościowych	2014	2013
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	2 754 164	275 663
Ujęcie zaciągnięcia/spłaty długoterminowych zobowiązań z tytułu emisji do działalności finansowej	(1 956 702)	266 869
Razem	797 462	542 532

Zmiana stanu rezerw i odpisów	2014	2013
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	2 968	(416 336)
Wyłączenie aktywów netto spółek objętych kontrolą	(43 985)	-
Zmiana stanu rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego dotyczącej wyceny portfela dostępnego do sprzedaży ujętej w odroczonym podatku	-	(56 278)
Zmiana odpisów z tytułu utraty wartości należności od banków	(28 472)	(799)
Zmiana odpisów z tytułu utraty wartości należności od klientów	1 371 697	(125 485)
Zmiana odpisów z tytułu utraty wartości pozostałych należności	(3 855)	-
Razem	1 298 353	(598 898)

Zmiana stanu pozostałych zobowiązań, zobowiązań z działalności ubezpieczeniowej oraz zobowiązań podporządkowanych	2014	2013
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	3 880 216	553 439
Wyłączenie aktywów netto spółek objętych kontrolą	(3 806 803)	-
Ujęcie wypłaty odsetek od emisji własnej do działalności finansowej	-	123 748
Ujęcie spłaty odsetek od pożyczek otrzymanych od innych niż banki instytucji finansowych do działalności finansowej	-	42 764
Ujęcie wpływów/spłaty zobowiązań podporządkowanych w działalności finansowej	242 464	-
Razem	315 877	719 951

43. Transakcje ze Skarbem Państwa i jednostkami powiązanymi

Skarb Państwa jest jednostką sprawującą kontrolę nad jednostką dominującą Grupy Kapitałowej jako podmiot posiadający 31,39% udziału w kapitale podstawowym Banku. Szczegółowo akcjonariat Banku został opisany w nocie 39 „Kapitały własne i akcjonariat Banku” niniejszego sprawozdania.

W sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy Kapitałowej wykazano należności i papiery wartościowe oraz zobowiązania z tytułu transakcji ze Skarbem Państwa, jednostkami budżetowymi oraz podmiotami, w których udziałowcem jest Skarb Państwa. Na mocy ustawy z dnia 30 listopada 1995 roku o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych, refundacji bankom wypłaconych premii gwarancyjnych oraz zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 2013 roku, poz. 763 z późniejszymi zmianami), PKO Bank Polski SA otrzymuje środki z budżetu państwa tytułem wykupu odsetek od kredytów mieszkaniowych.

	2014	2013
Przychody memoriałowe z tytułu przejściowego wykupu przez budżet państwa odsetek od kredytów mieszkaniowych „starego” portfela	82 007	109 478
Przychody otrzymane kasowo z tytułu przejściowego wykupu przez budżet państwa odsetek od kredytów mieszkaniowych „starego” portfela	44 714	64 701
Różnica pomiędzy przychodami memoriałowymi a kasowymi – pozycja „Kredyty i pożyczki udzielone klientom”	37 293	44 777

W dniu 29 listopada 2000 roku przyjęto ustawę o objęciu poręczeniami Skarbu Państwa spłaty niektórych kredytów mieszkaniowych (Dz. U. z 2000 roku, Nr 122, poz. 1310 z późniejszymi zmianami), która weszła w życie 1 stycznia 2001 roku. W wykonaniu postanowień tej ustawy PKO Bank Polski SA zawarł w dniu 3 sierpnia 2001 roku umowę z Ministrem Finansów, działającym w imieniu Skarbu Państwa, na mocy której udzielone zostało Bankowi poręczenie spłaty zadłużenia z tytułu kredytów mieszkaniowych, tzw. „starego” portfela. W dniu 29 grudnia 2011 roku okres obowiązywania niniejszej umowy (pierwotnie do 31 grudnia 2011 roku) został przedłużony do dnia 31 grudnia 2017 roku. Objęcie poręczeniami Skarbu Państwa należności wynikających z kredytów mieszkaniowych „starego” portfela powoduje neutralizację ryzyka niespłacalności tych kredytów. Wykonanie przez Skarb Państwa umów poręczenia następuje w przypadku niedokonania przez kredytobiorcę spłaty kredytów w terminach wynikających z umowy kredytowej. Odpowiedzialność Skarbu Państwa ma charakter posiłkowy i skutkuje wówczas, gdy egzekwowanie niespłaconej części kredytów i odsetek, które Bank ma obowiązek podjąć, zanim wystąpi z roszczeniem do Skarbu Państwa, okaże się nieskuteczne. Powyższa ustawa obejmuje poręczeniem 90% pozostałych do spłaty kwot kredytów zaciągniętych, a jeszcze niespłaconych przez spółdzielnie mieszkaniowe. W wyniku wykonania obowiązków poręczyciela Skarb Państwa, zgodnie z instytucją poręczenia, wstępuje w prawa zaspokojonego wierzyciela (Banku) i staje się tym samym wierzycielem w stosunku do kredytobiorcy. PKO Bank Polski SA prowadzi rozliczenia związane z wykupem odsetek od kredytów mieszkaniowych przez Budżet Państwa i z tego tytułu otrzymuje prowizje.

	2014	2013
Przychody z tytułu prowizji	3 226	4 103

Od 1 stycznia 1996 roku Bank został generalnym dystrybutorem znaków wartościowych, z czego otrzymuje prowizje od Budżetu Państwa.

	2014	2013
Przychody z tytułu prowizji	9 613	20 927

Dom Maklerski PKO Banku Polskiego SA pełni funkcję agenta emisji skarbowych obligacji detalicznych na podstawie umowy zawartej 11 lutego 2003 roku z Ministrem Finansów. Dom Maklerski PKO Banku Polskiego SA na podstawie tej umowy otrzymuje wynagrodzenie z tytułu pełnienia funkcji agenta emisji.

	2014	2013
Przychody z tytułu prowizji	23 037	29 022

Istotne transakcje Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA z jednostkami powiązanymi ze Skarbem Państwa

Transakcje zostały zawarte na warunkach nieodbiegających od rynkowych. Marże na transakcjach kredytowych zawierają się w przedziale 0,25%-4,2%.

Podmiot	31.12.2014			2014		
	Należności ogółem	Zobowiązania ogółem	Zobowiązania pozabilansowe udzielone o charakterze gwarancyjnym i finansowym	Przychody z tytułu odsetek	Przychody z tytułu prowizji	Koszty z tytułu odsetek
Podmiot 1	-	-	2 080 000	-	-	-
Podmiot 2	184 925	1 001 114	647 423	3 095	903	(7 633)
Podmiot 3	-	1 099	1 368 860	-	35	(264)
Podmiot 4	-	9 190	1 201 440	48	1 060	(396)
Podmiot 5	-	1 177 873	-	-	2	(13 860)
Podmiot 6	285 955	283 174	422 752	4 335	522	(4 302)
Podmiot 7	-	160 250	701 786	4	302	(4 790)
Podmiot 8	-	98 728	500 000	-	1	(23 708)
Podmiot 9	-	582 771	-	26	1 519	(2 555)
Podmiot 10	386 306	16 294	151 587	13 274	204	(46)
Podmiot 11	113 481	18 235	396 474	7 045	5	(509)
Podmiot 12	-	109 604	400 000	-	12	(245)
Podmiot 13	113 422	80 540	61 819	5 120	1 107	(1 216)
Podmiot 14	67 704	14 487	157 659	3 880	217	(110)
Podmiot 15	62 901	1 984	150 000	2 872	44	(90)
Pozostałe podmioty	259 499	637 143	165 524	16 228	3 771	(12 300)
Razem	1 474 193	4 192 486	8 405 324	55 927	9 704	(72 024)

Podmiot	31.12.2013			2013		
	Należności ogółem	Zobowiązania ogółem	Zobowiązania pozabilansowe udzielone o charakterze gwarancyjnym i finansowym	Przychody z tytułu odsetek	Przychody z tytułu prowizji	Koszty z tytułu odsetek
Podmiot 1	-	-	2 080 000	-	-	-
Podmiot 8	-	1 749	1 198 324	-	33	(623)
Podmiot 2	211 048	242 088	333 258	3 139	507	(1 242)
Podmiot 7	223 340	126 268	176 660	10 543	429	(527)
Podmiot 21*	446 352	65	71 214	12 387	1 161	(573)
Podmiot 3	-	-	600 000	-	-	-
Podmiot 12	-	19 299	500 000	-	3	(10 651)
Podmiot 6	-	14 093	500 000	1	2	(247)
Podmiot 16	-	574	500 000	5 327	270	(5 681)
Podmiot 5	16 683	2 178	474 003	45	3	(171)
Podmiot 9	10 130	84 104	359 382	2 390	15	(1 581)
Podmiot 20	241 279	17 556	175 722	9 187	131	(1 055)
Podmiot 14	-	36 096	401 786	-	329	(408)
Podmiot 13	145 798	46 904	117 590	4 891	235	(126)
Podmiot 22*	109 174	50 249	143 331	7 570	1 510	(1 445)
Pozostałe podmioty	346 488	536 068	511 244	17 099	4 549	(14 907)
Razem	1 750 292	1 177 291	8 142 514	72 579	9 177	(39 237)

Podmioty nie występują w 2014 roku.

Odpowiednio na dzień 31 grudnia 2014 roku oraz na dzień 31 grudnia 2013 na powyższe należności nie zostały utworzone istotne odpisy z tytułu utraty wartości.

44. Transakcje z jednostkami powiązanymi kapitałowo

Transakcje jednostki dominującej z jednostkami stowarzyszonymi i wspólnymi przedsięwzięciami wycenionymi metodą praw własności

Wszystkie opisane poniżej transakcje ze wspólnymi przedsięwzięciami i jednostkami stowarzyszonymi zostały zawarte na warunkach nieodlegających od warunków rynkowych. Terminy spłat transakcji mieszczą się w przedziale od jednego miesiąca do piętnastu lat.

31 grudnia 2014 roku

Podmiot	Należności	w tym kredyty	Zobowiązania	Udzielone zobowiązania pozabilansowe
Wspólne przedsięwzięcia bezpośrednio				
Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych eService Sp. z o.o.	23 390	-	57 008	5 000
„Centrum Obsługi Biznesu” Sp. z o.o.	28 852	28 852	12 022	-
Jednostki stowarzyszone bezpośrednio				
Bank Pocztowy SA	-	-	299	941
„Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych” Sp. z o.o.	-	-	966	-
Jednostki stowarzyszone pośrednio				
Centrum Operacyjne Sp. z o.o.	-	-	2	-
Razem	52 242	28 852	70 297	5 941

Podmiot	Przychody ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Koszty ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji
Wspólne przedsięwzięcia bezpośrednio				
Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych eService Sp. z o.o.	68 725	67 548	111 183	110 971
„Centrum Obsługi Biznesu” Sp. z o.o.	872	872	213	213
Jednostki stowarzyszone bezpośrednio				
Bank Pocztowy SA	575	51	746	-
„Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych” Sp. z o.o.	2	2	163	163
Jednostki stowarzyszone pośrednio				
Centrum Operacyjne Sp. z o.o.	3	3	-	-
Razem	70 177	68 476	112 305	111 347

31 grudnia 2013 roku

Podmiot	Należności	w tym kredyty	Zobowiązania	Udzielone zobowiązania pozabilansowe
Wspólne przedsięwzięcia bezpośrednio				
Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych eService Sp. z o.o.	1 100	-	50 551	5 000
„CENTRUM HAFNERA” Sp. z o.o.	-	-	1 234	-
„Centrum Obsługi Biznesu” Sp. z o.o.	29 463	29 463	16 066	-
Wspólne przedsięwzięcia pośrednio				
„Centrum Majkowskiego” Sp. z o.o. w likwidacji	-	-	38	-
„Promenada Sopocka” Sp. z o.o.	44 377	44 377	4 811	-
„Sopot Zdrój” Sp. z o.o.	219 698	219 698	-	-
Jednostki stowarzyszone bezpośrednio				
Bank Pocztowy SA	6	-	1 003	2 374
„Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych” Sp. z o.o.	-	-	12 555	-
Jednostki stowarzyszone pośrednio				
Centrum Operacyjne Sp. z o.o.	-	-	11	-
Razem	294 644	293 538	86 269	7 374

Podmiot	Przychody ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Koszty ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji
Wspólne przedsięwzięcia bezpośrednio				
Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych eService Sp. z o.o.	33 535	32 798	112 864	105 379
„CENTRUM HAFNERA” Sp. z o.o.	7	7	-	-
„Centrum Obsługi Biznesu” Sp. z o.o.	905	905	352	352
Wspólne przedsięwzięcia pośrednio				
„Centrum Majkowskiego” Sp. z o.o. w likwidacji	6	6	-	-
„Promenada Sopotka” Sp. z o.o.	1 000	1 000	32	32
„Sopot Zdrój” Sp. z o.o.	4 847	4 847	84	84
„Kamienica Morska” Sp. z o.o. w likwidacji	6	6	-	-
Jednostki stowarzyszone bezpośrednio				
Bank Pocztowy SA	63	56	1 835	-
„Poznański Fundusz Porąceń Kredytowych” Sp. z o.o.	2	2	724	724
Jednostki stowarzyszone pośrednio				
Centrum Operacyjne Sp. z o.o.	3	3	-	-
Razem	40 374	39 630	115 891	106 571

W tabeli nie wykazano Spółki Dystrybucyjnej Banku Poczowego Sp. z o.o. ze względu na brak transakcji wzajemnych z Bankiem.

45. Transakcje z jednostkami powiązanymi osobowo

Na dzień 31 grudnia 2014 roku jednostkami powiązanymi z Bankiem poprzez kluczowy personel kierowniczy PKO Banku Polskiego SA bądź bliskich członków rodziny kluczowego personelu kierowniczego pozostawał jeden podmiot (na dzień 31 grudnia 2013 roku - dwa podmioty).

W roku 2014 i 2013 w Grupie Kapitałowej nie wystąpiły transakcje wzajemne z tymi podmiotami.

46. Świadczenia dla kluczowego personelu kierowniczego PKO Banku Polskiego SA

a) krótkoterminowe świadczenia pracownicze

Wynagrodzenia otrzymane od PKO Banku Polskiego SA

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	2014	2013
Rada Nadzorcza Banku	1 157	1 222
Zarząd Banku	12 636	11 579
Razem	13 793	12 801

Wynagrodzenia otrzymane od jednostek powiązanych (innych niż Skarb Państwa i jednostki powiązane ze Skarbem Państwa)

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	2014	2013
Zarząd Banku*	39	40
Razem	39	40

* Kwota uwzględnia wynagrodzenie otrzymane od jednostek stowarzyszonych.

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze to świadczenia pracownicze, które podlegają w całości rozliczeniu przed upływem 12 miesięcy od końca rocznego okresu sprawozdawczego, w którym pracownicy wykonywali związaną z nimi pracę. Jak opisano w notce 43 „Zasady ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Grupie Kapitałowej Banku” począwszy od roku 2012 zmienny składnik wynagrodzeń w przypadku osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku, w tym Zarząd przyznawany jest w:

- formie nieodroczonej (w pierwszym roku po roku kalendarzowym stanowiącym okres oceny),
- odroczonej (na kolejne trzy lata po pierwszym roku po okresie oceny).

W związku z powyższym jako świadczenie krótkoterminowe dla Zarządu Banku ujęta została nieodroczone część składnika zmiennego składnika wynagrodzeń, która została wypłacona odpowiednio za 2013 rok w lipcu 2014 roku i za 2012 rok w lipcu 2013 roku.

Ponadto w 2014 roku przyznana wartość nieodroczonego składnika wynagrodzeń przyznanego w formie gotówkowej za 2013 rok wyniosła 1 916 tysięcy PLN bez narzutów (z narzutami 1 978 tysięcy PLN). W 2013 roku przyznana wartość nieodroczonego składnika wynagrodzeń przyznanego w formie gotówkowej za 2012 rok wyniosła 1 553 tysiące PLN bez narzutów (z narzutami 1 595 tysięcy PLN).

b) pozostałe świadczenia długoterminowe (w zakresie zmiennych składników wynagrodzeń)

Jako pozostałe świadczenie długoterminowe ujęta została odroczonego część zmiennego składnika wynagrodzeń przyznawana w formie gotówkowej oraz świadczenia z tytułu pracowniczego programu emerytalnego.

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2014 roku (lipiec 2014) wypłacono część odroczonego składnika wynagrodzeń przyznanego w formie gotówki za rok 2012 rok w wysokości 357 tysięcy PLN bez narzutów.

Na dzień 31 grudnia 2014 roku wartość zobowiązania z tytułu pozostałych świadczeń długoterminowych wyniosła odpowiednio 2 082,7 tysiąca PLN, tj. 2 022 tysiące PLN wypłaty gotówką (odroczone za 2012 rok i 2013 rok) i 60,7 tysięcy PLN składki na PPE.

W 2014 roku przyznana wartość odroczonego składnika wynagrodzeń w formie gotówkowej za 2013 rok wyniosła 1 321 tysięcy PLN (1 578 tysięcy PLN z oszacowanymi pełnymi narzutami) – wypłata nastąpi w ciągu 3 lat. W 2013 roku przyznana wartość odroczonego składnika wynagrodzeń przyznanego w formie gotówkowej za 2012 rok wyniosła 1 052 tysiące PLN bez narzutów (1 257 tysięcy PLN z oszacowanymi pełnymi narzutami) – wypłata nastąpi w ciągu 3 lat.

Wynagrodzenie otrzymane i potencjalnie należne (w formie gotówkowej) od PKO Banku Polskiego SA dla Zarządu Banku	2014	2013
otrzymane*	368	-
potencjalnie należne	2 022	1 053
Razem	2 390	1 053

*z narzutami

c) płatności na bazie akcji rozliczanych w środkach pieniężnych (w zakresie zmiennych składników wynagrodzeń)

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2014 roku wypłacono Zarządowi Banku 1 599 tysięcy PLN z tytułu zmiennych składników wynagrodzeń bez narzutów (z narzutami 1 760 tysięcy PLN) (akcje fantomowe nieodroczone za 2012 rok) przyznawanych w formie instrumentu finansowego, tj. akcji fantomowych (których przeliczenie na gotówkę jest dokonywane po dodatkowym okresie retencyjnym).

W okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2013 roku nie wypłacono składnika zmiennego nieodroczonego w formie instrumentu finansowego za 2013 rok.

W 2014 roku i 2013 roku wartość zobowiązania z tego tytułu wyniosła 4 289 tysięcy PLN.

W 2014 roku przyznana wartość składnika wynagrodzeń (odroczonego i nieodroczonego) przyznanego w formie akcji fantomowych za 2013 rok wyniosła 3 237 tysięcy PLN. W 2013 roku przyznana wartość składnika wynagrodzeń (odroczonego i nieodroczonego) przyznanego w formie akcji fantomowych za 2012 rok wyniosła 2 605 tysięcy PLN bez narzutów (3 112 tysięcy PLN z doszacowanymi pełnymi narzutami) – wypłata nastąpi w ciągu 3 lat.

Świadczenia w formie płatności na bazie akcji rozliczanych w środkach pieniężnych dla Zarządu Banku	2014	2013
należne i otrzymane	3 947	1 639
potencjalnie należne	2 022	1 053
Razem	5 969	2 692

Powyższe wynagrodzenia obejmują odroczonego składnik wynagrodzeń przyznawany w formie instrumentu finansowego, tj. akcji fantomowych (których przeliczenie na gotówkę jest dokonywane po dodatkowym okresie retencyjnym) zgodnie z zasadami opisanymi w notcie 47. Wypłata z tytułu akcji fantomowych (część należna) została zrealizowana w styczniu 2015 roku.

d) świadczenia po okresie zatrudnienia

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2014 roku oraz dnia 31 grudnia 2013 roku nie wypłacono świadczeń po okresie zatrudnienia.

e) świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2014 roku oraz odpowiednio dnia 31 grudnia 2013 roku nie wypłacono świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy.

f) kredyty, pożyczki, gwarancje i inne pożytki świadczone przez Bank na rzecz kierownictwa

	31.12.2014	31.12.2013
Rada Nadzorcza	3 102	2 241
Zarząd	857	74
Razem	3 959	2 315

Warunki oprocentowania i terminy spłaty należności nie odbiegają od warunków rynkowych i terminów spłaty dla podobnych produktów bankowych.

Wynagrodzenie członków zarządów i rad nadzorczych spółek zależnych Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	2014	2013
Rada Nadzorcza	389	177
Zarząd	21 465	15 347
Razem	21 854	15 524

47. Zasady ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Grupie Kapitałowej Banku

W celu wypełnienia wymogów uchwały Komisji Nadzoru Finansowego nr 258/2011 z dnia 4 października 2011 roku w sprawie szczegółowych zasad funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz szczegółowych warunków szacowania przez banki kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz zasad ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku, Bank wdrożył poprzez uchwałę:

- Rady Nadzorczej Banku: „Zasady zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku” (stanowiące podstawę wydania kolejnych regulacji) oraz „Regulamin zmiennych składników wynagrodzeń dla członków Zarządu”,
- Zarządu Banku: „Regulamin zmiennych składników wynagrodzeń dla osób zajmujących stanowiska kierownicze”,
- Rad Nadzorczych wybranych spółek zależnych Grupy PKO Banku Polskiego SA (PKO Leasing SA, PKO TFI SA, PKO BANKOWY PTE SA, PKO Życie Towarzystwo Ubezpieczeń SA): „Regulaminy zmiennych składników wynagrodzeń dla członków Zarządu”.

Przywołane Zasady i wydane na ich podstawie Regulaminy opisują tryb przyznawania wyżej wymienionym osobom zmiennych składników wynagrodzeń powiązanych z wynikami i efektami pracy. Zgodnie z wymogami przywołanej uchwały KNF i w proporcjach w niej określonych zmienne składniki wynagrodzeń przyznawane są w formie:

- nieodroczonej (w pierwszym roku po roku kalendarzowym stanowiącym okres oceny),
- odroczonej (na kolejne trzy lata po pierwszym roku po okresie oceny),

przy czym zarówno wynagrodzenie nieodroczone, jak i odroczone, jest przyznawane w równych częściach w formie gotówkowej oraz w formie instrumentu finansowego, tj. akcji fantomowych (których przeliczenie na gotówkę jest dokonywane po dodatkowym okresie retencyjnym).

Składnik wynagrodzenia w formie instrumentu finansowego jest przeliczany na akcje fantomowe po przyznaniu danego składnika – z uwzględnieniem mediany średniodziennych cen akcji (Volume Weighted Average Price) Banku na Giełdzie Papierów Wartościowych S.A. w Warszawie, publikowanych w systemie informacyjnym Thomson Reuters albo Bloomberg – z IV kwartału okresu oceny. Następnie, po okresie retencyjnym i okresie odroczenia, akcje są przeliczane na gotówkę – z uwzględnieniem mediany średniodziennych cen akcji (Volume Weighted Average Price) Banku na Giełdzie Papierów Wartościowych S.A. w Warszawie z III kwartału roku kalendarzowego poprzedzającego wypłatę (zarząd) oraz III kwartału roku kalendarzowego, w którym dokonywana jest wypłata (pozostałe osoby na stanowiskach kierowniczych), publikowanych w systemie informacyjnym Thomson Reuters albo Bloomberg.

Wynagrodzenie odroczone może podlegać redukcji w przypadku pogorszenia wyników finansowych Banku lub odpowiednio Spółki Grupy, straty Banku /Spółki lub pogorszenia innych zmiennych związanych z efektami pracy w okresie oceny osób zajmujących stanowiska kierownicze oraz wynikami nadzorowanych lub kierowanych przez te osoby jednostek/komórek organizacyjnych, które ujawniły się po okresie oceny.

Na dzień 31 grudnia 2014 roku rezerwa na składniki zmienne za lata 2014- 2012 wynosiła 37,4 miliona PLN, z czego dla osób zajmujących stanowiska kierownicze bez Zarządu Banku w kwocie 23 miliony PLN i dla Zarządu Banku w kwocie 11 milionów PLN a dla spółek Grupy Kapitałowej 3,4 miliona PLN. Na dzień 31 grudnia 2013 roku rezerwa na składniki zmienne za lata 2013 - 2012 wynosiła 28,5 miliona PLN, z czego dla osób zajmujących stanowiska kierownicze bez Zarządu Banku w kwocie 16 milionów, dla Zarządu Banku wynosiła 9 milionów PLN a dla spółek Grupy Kapitałowej 3,5 miliona PLN.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami w 2014 roku wypłacony został składnik nieodroczonej – gotówka dla osób zajmujących stanowiska kierownicze bez Zarządu Banku składnik nieodroczonej z tytułu premii za rok 2013 oraz składnik odroczonej z tytułu premii za rok 2012 – gotówka w kwocie 4,6 miliona PLN oraz dla Zarządu Banku – w kwocie 2,3 miliona PLN bez narzutów a dla spółek Grupy Kapitałowej 2,0 miliony PLN.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami w 2013 roku z tytułu premii za rok 2012 wypłacony został składnik nieodroczonej – gotówka dla osób zajmujących stanowiska kierownicze bez Zarządu Banku w kwocie 3 miliony PLN, dla Zarządu Banku w kwocie 1,6 miliona PLN a dla spółek Grupy Kapitałowej 1 milion PLN.

Wypłata z tytułu akcji fantomowych za 2012 rok i 2013 rok wyliczona zgodnie z przepisami, w oparciu o kurs akcji w 3 kwartale 2014 roku w wysokości 38,52 PLN, została zrealizowana w listopadzie 2014 roku dla osób zajmujących stanowiska kierownicze bez Zarządu Banku w wysokości 4,6 miliona PLN bez narzutów, a dla spółek Grupy Kapitałowej 0,8 miliona PLN. W styczniu 2014 roku dla Zarządu Banku wypłacono – 1,8 miliona PLN (z narzutami).

48. Zmiany w Spółkach wchodzących w skład Grupy Kapitałowej

W 2014 roku, poza zdarzeniami związanymi z nabyciem spółek Grupy Nordea opisanych w nocie 3, miały miejsce następujące zdarzenia wpływające na strukturę Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA:

1. dotyczące spółki Polski Standard Płatności Sp. z o.o.

W dniu 13 stycznia 2014 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym została zarejestrowana nowa spółka Polski Standard Płatności Sp. z o.o. Kapitał zakładowy Spółki wynosił 2 271 tysięcy PLN i dzielił się na 45 420 udziałów o wartości nominalnej 50 PLN każdy. Wszystkie udziały Spółki zostały objęte przez PKO Bank Polski SA za cenę równą wartości nominalnej obejmowanych udziałów.

W dniu 19 września 2014 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym zostało zarejestrowane podwyższenie kapitału zakładowego spółki Polski Standard Płatności Sp. z o.o. o 11 355 tysięcy PLN, tj. z 2 271 tysięcy PLN do 13 626 tysięcy PLN. Udziały w podwyższonym kapitale zostały objęte przez: Alior Bank SA, Bank Millennium SA, Bank Zachodni WBK SA, ING Bank Śląski SA oraz mBank SA. W wyniku wyżej wymienionego podwyższenia udział PKO Banku Polskiego SA w kapitale zakładowym Spółki oraz w głosach na zgromadzeniu wspólników uległ zmniejszeniu ze 100% do 16,67%.

Spółka w okresie od 13 stycznia 2014 roku do 18 września 2014 roku była podmiotem zależnym od PKO Banku Polskiego SA, a od 19 września 2014 roku udziały Spółki są ujmowane w aktywach finansowych.

Spółka została utworzona w ramach projektu, realizowanego wspólnie z bankami partnerskimi, dotyczącego budowy nowego standardu płatności mobilnych w Polsce opartego o wdrożone w 2013 roku przez PKO Bank Polski SA innowacyjne rozwiązanie płatności mobilnych „IKO”.

Nowy system płatności mobilnych został uruchomiony w dniu 9 lutego 2015 roku pod nazwą BLIK.

2. dotyczące spółek Grupy Kapitałowej „CENTRUM HAFFNERA” Sp. z o.o.

W dniu 20 stycznia 2014 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym zostało zarejestrowane obniżenie kapitału zakładowego spółki „CENTRUM HAFFNERA” Sp. z o.o. poprzez umorzenie udziałów Wspólnika – Gminy Miasta Sopot. Kapitał zakładowy Spółki wynosi 60 801 tysięcy PLN i dzieli się na 121 602 udziały o wartości nominalnej 500 PLN każdy.

W wyniku powyższej operacji Bank posiada udziały wyżej wymienionej Spółki stanowiące 72,98% udziału w kapitale zakładowym Spółki i uprawniające do 72,98% głosów na zgromadzeniu wspólników. Ze względu na rozpoczęcie sprawowania kontroli nad Spółką, Spółka stała się jednostką zależną od PKO Banku Polskiego SA, a jej spółki zależne – jednostkami zależnymi pośrednio od Banku.

W dniu 24 stycznia 2014 roku spółka „Kamienica Morska” Sp. z o.o. w likwidacji – spółka zależna od „CENTRUM HAFFNERA” Sp. z o.o. – została wykreślona z Krajowego Rejestru Sądowego.

3. dotyczące spółek Grupy Kapitałowej KREDOBANK SA

W dniu 5 lutego 2014 roku PKO Bank Polski SA dokonał dokapitalizowania KREDOBANK SA poprzez przekazanie darowizny finansowej w wysokości 6 020 tysięcy USD (tj. 18 656 tysięcy PLN według średniego kursu NBP z dnia przekazania środków). Wyżej wymieniona darowizna w bilansie PKO Banku Polskiego SA zwiększa cenę nabycia akcji Spółki.

W dniu 17 marca 2014 roku w Państwowym Ukraińskim Rejestrze Przedsiębiorstw zostało zarejestrowane podwyższenie kapitału zakładowego spółki Finansowa Kompania „Idea Kapitał” Sp. z o.o. w wysokości 1 400 tysięcy UAH przeprowadzone w drodze podwyższenia wartości nominalnej udziału Spółki i objęte przez KREDOBANK SA – jedynego udziałowca tej Spółki. Według stanu na koniec 2014 roku kapitał zakładowy Spółki wynosi 5 500 tysięcy UAH i obejmuje 1 udział o wyżej wymienionej wartości.

4. dotyczące spółek Grupy Kapitałowej PKO Leasing SA

W dniu 23 kwietnia 2014 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym zostało zarejestrowane podwyższenie kapitału zakładowego spółki PKO Bankowy Leasing Sp. z o.o. o kwotę 17 585 tysięcy PLN. Wszystkie udziały w podwyższonym kapitale Spółki zostały objęte przez PKO Leasing SA – spółkę zależną od Banku, za cenę równą wartości nominalnej obejmowanych udziałów. PKO Leasing SA pozostaje jedynym udziałowcem Spółki.

W dniu 30 września 2014 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym właściwym dla siedziby spółki przejmującej zostało zarejestrowane:

- połączenie spółki PKO Leasing Pro SA ze spółką PKO Leasing SA w wyniku, którego cały majątek spółki PKO Leasing Pro SA (wszystkie aktywa i pasywa z wyłączeniem pozycji bilansowych związanych z działalnością faktoringową przejętą przez spółkę PKO BP Faktoring SA) został przeniesiony do spółki PKO Leasing SA,
- podwyższenie kapitału zakładowego spółki PKO Leasing SA o 4 057 tysięcy PLN w drodze emisji akcji, które zostały przyznane PKO Bankowi Polskiemu SA jako jednemu akcjonariuszowi spółki PKO Leasing Pro SA (spółki przejmowanej) w ramach połączenia wyżej wymienionych spółek.

Według stanu na 31 grudnia 2014 roku kapitał zakładowy spółki PKO Leasing SA wynosi 94 057 tysięcy PLN i dzieli się na 9 405 690 akcji o wartości nominalnej 10 PLN każda. PKO Bank Polski SA posiada akcje spółki PKO Leasing SA stanowiące 100% kapitału zakładowego Spółki i uprawniające do 100% głosów na Walnym Zgromadzeniu Spółki.

5. dotyczące spółek Grupy Qualia Development Sp. z o.o.

W dniu 4 września 2014 roku uchwałą wspólników spółki Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – Jurata Sp. k. został podwyższony wkład komandytariusza (spółki Qualia Development Sp. z o.o.) oraz suma komandytowa Spółki o 1 796 tysięcy PLN, tj. z 2 551 tysięcy PLN do 4 347 tysięcy PLN. Wyżej wymienione zmiany zostały zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 2 października 2014 roku.

W dniu 3 listopada 2014 roku uchwałą wspólników spółki Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – Sopot Sp. k. został podwyższony wkład komandytariusza (spółki Qualia Development Sp. z o.o.) o 600 tysięcy PLN, tj. z 4 700 tysięcy PLN do 5 300 tysięcy PLN. Wyżej wymienione zmiany zostały zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 31 grudnia 2014 roku.

6. dotyczące spółki Bankowe Towarzystwo Kapitałowe SA

W dniu 20 października 2014 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym zostało zarejestrowane podwyższenie kapitału zakładowego spółki Bankowe Towarzystwo Kapitałowe SA o kwotę 8 500 tysięcy PLN. W wyniku wyżej wymienionego podwyższenia kapitału zakładowego Spółki wynosi 33 244 tysiące PLN i dzieli się 332 439 akcji o wartości nominalnej 100 PLN każda. Wszystkie akcje w podwyższonym kapitale Spółki zostały objęte przez PKO Bank Polski SA – jedynego akcjonariusza Spółki, za cenę równą wartości nominalnej obejmowanych akcji.

7. dotyczące spółki PKO Bank Hipoteczny SA

W dniu 26 sierpnia 2014 roku Komisja Nadzoru Finansowego wydała zgodę na utworzenie przez PKO Bank Polski SA banku pod nazwą PKO Bank Hipoteczny SA.

W dniu 6 października 2014 roku PKO Bank Polski SA zawiązał spółkę PKO Bank Hipoteczny SA, w dniu 24 października 2014 roku Spółka została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym. Kapitał zakładowy Spółki wynosił 300 000 tysięcy PLN i dzielił się na 300 milionów akcji o wartości nominalnej 1 PLN każda.

W grudniu 2014 roku Spółka złożyła wniosek w Komisji Nadzoru Finansowego o wydanie zezwolenia na rozpoczęcie działalności operacyjnej.

Spółka będzie oferować długoterminowe kredyty hipoteczne dla klientów detalicznych oraz emitować długoterminowe listy zastawne.

8. dotyczące spółki Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje” Sp. z o.o.

W dniu 17 listopada 2014 roku w Państwowym Ukraińskim Rejestrze Przedsiębiorstw zostało zarejestrowane podwyższenie kapitału zakładowego spółki Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje” Sp. z o.o. w wysokości 420 000 tysięcy UAH przeprowadzone w drodze podwyższenia wartości nominalnej udziału Spółki i objęte przez PKO Bank Polski SA. W wyniku wyżej wymienionego podwyższenia kapitał zakładowy Spółki wynosi 950 101 tysięcy UAH i obejmuje 1 udział o wyżej wymienionej wartości.

Według stanu na 31 grudnia 2014 roku udziałowcami Spółki są: PKO Bank Polski SA z 95,47% udziałem w kapitale zakładowym Spółki oraz „Inter-Risk Ukraina” Sp. z d.o. z 4,53% udziałem w kapitale zakładowym Spółki.

9. dotyczące spółki „Inter-Risk Ukraina” Sp. z d.o.

W dniu 3 grudnia 2014 roku w Państwowym Ukraińskim Rejestrze Przedsiębiorstw zostało zarejestrowane podwyższenie kapitału zakładowego spółki „Inter-Risk Ukraina” Sp. z d.o. w wysokości 35 000 tysięcy UAH przeprowadzone w drodze podwyższenia wartości nominalnej udziału Spółki i objęte przez PKO Bank Polski SA. W wyniku wyżej wymienionego podwyższenia kapitał zakładowy Spółki wynosi 78 275 tysięcy UAH i obejmuje 1 udział o wyżej wymienionej wartości.

Według stanu na 31 grudnia 2014 roku jedynym udziałowcem Spółki jest PKO Bank Polski SA.

10. dotyczące połączenia spółki Inteligo Financial Services SA i PKO BP Finat Sp. z o.o.

W dniu 27 maja 2014 roku Zarząd PKO Banku Polskiego SA podjął uchwałę dotyczącą połączenia Inteligo Financial Services SA (jako spółki przejmowanej) z PKO BP Finat Sp. z o.o. (jako spółki przejmującej).

W ramach wyżej wymienionego procesu, przed połączeniem Spółek, Bank przejął część zasobów Inteligo Financial Services SA związanych głównie z usługami informatycznymi świadczonymi na rzecz PKO Banku Polskiego SA oraz pracowników z obszaru IT związanych z działalnością przenieszoną do Banku.

W dniu 28 listopada 2014 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym właściwym dla siedziby spółki przejmującej zostało zarejestrowane:

- połączenie spółki Inteligo Financial Services SA ze spółką PKO BP Finat Sp. z o.o. w wyniku, którego cały pozostały majątek spółki Inteligo Financial Services SA został przeniesiony do spółki PKO BP Finat Sp. z o.o.,
- podwyższenie kapitału zakładowego spółki PKO BP Finat Sp. z o.o. o 97 841 tysięcy PLN w drodze utworzenia nowych udziałów, które zostały przyznane PKO Bankowi Polskiemu SA jako jednemu akcjonariuszowi spółki Inteligo Financial Services SA (spółki przejmowanej) w ramach połączenia wyżej wymienionych Spółek.

Według stanu na 31 grudnia 2014 roku kapitał zakładowy spółki PKO BP Finat Sp. z o.o. wynosi 107 302 tysiące PLN i dzieli się na 1 073 025 udziałów o wartości nominalnej 100 PLN każdy. Jedynym udziałowcem Spółki jest PKO Bank Polski SA.

11. dotyczące inwestycji kapitałowych Merkury – fiz an

W 2014 roku Merkury – fiz an objął łącznie:

- 16 000 akcji o wartości nominalnej 500 PLN każda w podwyższonym kapitale spółki Molina spółka z ograniczoną odpowiedzialnością 1 S.K.A.,
- 11 000 akcji o wartości nominalnej 500 PLN każda w podwyższonym kapitale spółki Molina spółka z ograniczoną odpowiedzialnością 2 S.K.A.,
- 10 000 akcji o wartości nominalnej 500 PLN każda w podwyższonym kapitale spółki Molina spółka z ograniczoną odpowiedzialnością 3 S.K.A.,
- 9 000 akcji o wartości nominalnej 500 PLN każda w podwyższonym kapitale spółki Molina spółka z ograniczoną odpowiedzialnością 4 S.K.A.,
- 20 000 akcji o wartości nominalnej 500 PLN każda w podwyższonym kapitale spółki Molina spółka z ograniczoną odpowiedzialnością 5 S.K.A.,
- 11 000 akcji o wartości nominalnej 500 PLN każda w podwyższonym kapitale spółki Molina spółka z ograniczoną odpowiedzialnością 6 S.K.A.

Wyżej wymienione podwyższenia kapitału zostały zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym w 2014 roku.

Merkury – fiz an posiada akcje wyżej wymienionych Spółek stanowiące 100% udziału w kapitale zakładowym oraz uprawniające do 100% głosów na walnym zgromadzeniu tych Spółek.

12. dotyczące spółek zależnych wykazywanych na aktywach trwałych przeznaczonych do sprzedaży

W grudniu 2014 roku PKO Bank Polski SA przeklasyfikował, zgodnie z MSSF 5, udziały spółki Qualia Development Sp. z o.o. do pozycji „Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży” – Bank zamierza odzyskać wartość wyżej wymienionych udziałów w drodze transakcji sprzedaży. Podpisany list intencyjny i planowana transakcja dotyczą sprzedaży udziałów wyżej wymienionej Spółki wraz z dwoma nieruchomościami Banku zlokalizowanymi w Warszawie.

Jednocześnie w związku ze zmianą w 2014 roku strategii działania Banku wobec spółek: Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje” Sp. z o.o. oraz „Inter-Risk Ukraina” Sp. z d.o. uwzględniając trudną sytuację gospodarczo-polityczną na Ukrainie, udziały te na koniec 2014 roku przestały być wykazywane w „Aktywach trwałych przeznaczonych do sprzedaży”.

13. dotyczące zdarzeń, które spowodują zmiany w Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA w 2015 roku

W dniu 3 listopada 2014 roku w Grupie Kapitałowej Qualia Development Sp. z o.o. została utworzona nowa spółka Qualia 2 Sp. z o.o. Kapitał zakładowy Spółki wynosi 5 tysięcy PLN i dzieli się na 100 udziałów o wartości 50 PLN każdy. Na dzień utworzenia Spółki Qualia Development Sp. z o.o. objęła 99 udziałów, a 1 udział objęła Qualia Sp. z o.o.

Spółka w styczniu 2015 roku została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym i przejęła obowiązki komplementariusza w spółce Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – Nowy Wilanów Sp. k.

Jednocześnie, w związku z wyżej opisanymi zmianami w dniu 2 lutego 2015 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym została zarejestrowana zmiana nazwy spółki Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – Nowy Wilanów Sp. k. – obecna nazwa brzmi: Qualia 2 spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – Nowy Wilanów Sp. k.

49. Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych

49.1. Kategorie wyceny do wartości godziwej aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej do wartości godziwej

Grupa Kapitałowa klasyfikuje poszczególne składniki aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej do następujących kategorii:

- Poziom 1: Ceny kwotowane na aktywnych rynkach
- Poziom 2: Techniki wyceny oparte na obserwowalnych danych rynkowych
- Poziom 3: Pozostałe techniki wyceny

W tabeli poniżej przedstawiono podział aktywów i zobowiązań finansowych prezentowanych w sprawozdaniu finansowym w wartości godziwej w podziale na 3 kategorie na dzień 31 grudnia 2014 roku:

Aktywa i zobowiązania wyceniane w wartości godziwej na dzień 31.12.2014	Nota	Wartość bilansowa	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
			Ceny kwotowane na aktywnych rynkach	Techniki wyceny oparte na obserwowalnych danych rynkowych	Pozostałe techniki wyceny
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	18	1 924 426	1 924 426	-	-
Dłużne papiery wartościowe		1 915 120	1 915 120	-	-
Udziały i akcje w innych jednostkach		5 137	5 137	-	-
Certyfikaty inwestycyjne		3 891	3 891	-	-
Prawa poboru		278	278	-	-
Pochodne instrumenty finansowe	19	5 494 822	1 397	5 493 425	-
Instrumenty zabezpieczające		599 841	-	599 841	-
Instrumenty o charakterze handlowym		4 894 981	1 397	4 893 584	-
Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	21	15 723 148	4 371 012	11 352 136	-
Dłużne papiery wartościowe		13 804 860	2 452 724	11 352 136	-
Jednostki uczestnictwa		1 918 288	1 918 288	-	-
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	23	22 267 433	12 709 259	9 354 898	203 276
Dłużne papiery wartościowe		21 961 102	12 601 236	9 354 898	4 968
Kapitałowe papiery wartościowe		306 331	108 023	-	198 308
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej razem		45 409 829	19 006 094	26 200 459	203 276
Pochodne instrumenty finansowe	19	5 545 141	523	5 544 618	-
Instrumenty zabezpieczające		494 961	-	494 961	-
Instrumenty o charakterze handlowym		5 050 180	523	5 049 657	-
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	35	118 262	-	118 262	-
Instrumenty finansowe desygnowane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		118 262	-	118 262	-
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej razem		5 663 403	523	5 662 880	-

Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu na dzień 31.12.2014 (Nota 18)	Wartość bilansowa	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
Dłużne papiery wartościowe	1 915 120	1 915 120	-	-
obligacje skarbowe PLN	1 825 454	1 825 454	-	-
obligacje komunalne PLN	50 563	50 563	-	-
obligacje korporacyjne PLN	22 215	22 215	-	-
obligacje korporacyjne EUR	9	9	-	-
obligacje emitowane przez GPW	2 248	2 248	-	-
obligacje emitowane przez banki, w tym obligacje BGK	14 631	14 631	-	-
Udziały i akcje w innych jednostkach	5 137	5 137	-	-
Certyfikaty inwestycyjne	3 891	3 891	-	-
Prawa poboru	278	278	-	-
RAZEM	1 924 426	1 924 426	-	-

Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat na dzień 31.12.2014 (Nota 21)	Wartość bilansowa	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
Dłużne papiery wartościowe	13 804 860	2 452 724	11 352 136	-
bony pieniężne NBP	10 998 812	-	10 998 812	-
obligacje skarbowe PLN	2 452 213	2 452 213	-	-
obligacje skarbowe UAH	26 495	-	26 495	-
obligacje komunalne EUR	139 882	-	139 882	-
obligacje komunalne PLN	113 935	-	113 935	-
obligacje strukturyzowane PLN	73 012	-	73 012	-
obligacje korporacyjne PLN	511	511	-	-
Jednostki uczestnictwa	1 918 288	1 918 288	-	-
RAZEM	15 723 148	4 371 012	11 352 136	-

Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży na dzień 31.12.2014 (Nota 23)	Wartość bilansowa	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	21 961 102	12 601 236	9 354 898	4 968
obligacje skarbowe PLN	12 601 236	12 601 236	-	-
obligacje skarbowe USD	149 582	-	149 582	-
obligacje skarbowe UAH	30 233	-	30 233	-
obligacje komunalne PLN	4 480 325	-	4 480 325	-
obligacje korporacyjne PLN	4 072 922	-	4 072 922	-
obligacje korporacyjne EUR	406 832	-	406 832	-
obligacje korporacyjne USD	199 412	-	199 412	-
obligacje korporacyjne UAH	20 560	-	15 592	4 968
Kapitałowe papiery wartościowe	306 331	108 023	-	198 308
RAZEM	22 267 433	12 709 259	9 354 898	203 276

W tabeli poniżej przedstawiono podział aktywów i zobowiązań finansowych prezentowanych w sprawozdaniu finansowym w wartości godziwej w podziale na 3 kategorie na dzień 31 grudnia 2013 roku:

Aktywa i zobowiązania wyceniane w wartości godziwej na dzień 31.12.2013	Nota	Wartość bilansowa	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
			Ceny kwotowane na aktywnych rynkach	Techniki wyceny oparte na obserwowalnych danych rynkowych	Pozostałe techniki wyceny
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	18	479 881	475 339	4 542	-
Dłużne papiery wartościowe		467 931	463 389	4 542	-
Udziały i akcje w innych jednostkach		10 799	10 799	-	-
Certyfikaty inwestycyjne		1 151	1 151	-	-
Pochodne instrumenty finansowe	19	3 000 860	1 015	2 999 845	-
Instrumenty zabezpieczające		361 639	-	361 639	-
Instrumenty o charakterze handlowym		2 639 221	1 015	2 638 206	-
Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	21	15 204 756	931 325	14 273 431	-
Dłużne papiery wartościowe		15 204 756	931 325	14 273 431	-
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	23	14 067 356	8 679 109	5 250 921	137 326
Dłużne papiery wartościowe		13 867 437	8 616 516	5 250 921	-
Kapitałowe papiery wartościowe		199 919	62 593	-	137 326
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej razem		32 752 853	10 086 788	22 528 739	137 326
Pochodne instrumenty finansowe	19	3 328 211	912	3 327 299	-
Instrumenty zabezpieczające		414 804	-	414 804	-
Instrumenty o charakterze handlowym		2 913 407	912	2 912 495	-
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	35	290 509	-	290 509	-
Instrumenty finansowe desygnowane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		290 509	-	290 509	-
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej razem		3 618 720	912	3 617 808	-

Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu na dzień 31.12.2013 (Nota 18)	Wartość bilansowa	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
Dłużne papiery wartościowe	467 931	463 389	4 542	-
obligacje skarbowe w PLN	390 660	390 660	-	-
obligacje skarbowe w EUR	4 542	-	4 542	-
obligacje komunalne	41 907	41 907	-	-
obligacje korporacyjne	24 026	24 026	-	-
obligacje emitowane przez GPW	6 628	6 628	-	-
obligacje emitowane przez banki	168	168	-	-
Udziały i akcje w innych jednostkach	10 799	10 799	-	-
Certyfikaty inwestycyjne	1 151	1 151	-	-
RAZEM	479 881	475 339	4 542	-

Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat na dzień 31.12.2013 (Nota 21)	Wartość bilansowa	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
Dłużne papiery wartościowe	15 204 756	931 325	14 273 431	-
bony pieniężne NBP	13 997 228	-	13 997 228	-
obligacje skarbowe PLN	931 325	931 325	-	-
obligacje komunalne EUR	136 700	-	136 700	-
obligacje komunalne PLN	113 935	-	113 935	-
obligacje skarbowe UAH	25 568	-	25 568	-
RAZEM	15 204 756	931 325	14 273 431	-

Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży na dzień 31.12.2013 (Nota 23)	Wartość bilansowa	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	13 867 437	8 616 517	5 250 920	-
obligacje skarbowe PLN	8 616 517	8 616 517	-	-
obligacje skarbowe w USD	181 823	-	181 823	-
obligacje skarbowe w UAH	20 160	-	20 160	-
obligacje komunalne	3 440 753	-	3 440 753	-
obligacje korporacyjne w PLN	1 556 067	-	1 556 067	-
obligacje korporacyjne w UAH	52 117	-	52 117	-
Kapitałowe papiery wartościowe	199 919	62 593	-	137 326
RAZEM	14 067 356	8 679 110	5 250 920	137 326

W zależności od kategorii klasyfikacji aktywów i zobowiązań finansowych do hierarchii, stosuje się przy tym różnorodne metody ustalania ich wartości godziwej:

Poziom 1: Ceny kwotowane na aktywnych rynkach

Aktywa i zobowiązania finansowe, których wartość godziwa wyceniana jest bezpośrednio o ceny notowane (nieskorygowane) z aktywnych rynków dla identycznych aktywów lub zobowiązań. Do tej kategorii Grupa Kapitałowa klasyfikuje instrumenty finansowe i kapitałowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz dostępne do sprzedaży, dla których istnieje aktywny rynek i dla których wartość godziwa ustalana jest w oparciu o wartość rynkową, będącą ceną kupna:

- dłużne papiery wartościowe wyceniane do fixingu z platformy Bondspot,
- dłużne i kapitałowe papiery wartościowe będące przedmiotem obrotu na rynku regulowanym, w tym w portfelu Domu Maklerskiego,
- instrumenty pochodne będące przedmiotem obrotu na rynku regulowanym.

Poziom 2: techniki wyceny oparte na obserwowalnych danych rynkowych

Aktywa i zobowiązania finansowe, których wartość godziwa wyceniana jest za pomocą modeli wyceny, w przypadkach, których wszystkie znaczące dane wejściowe są obserwowalne na rynku w sposób bezpośredni (jako ceny) lub pośrednio (bazujące na cenach). Do tej kategorii Grupa Kapitałowa klasyfikuje instrumenty finansowe dla których brak jest aktywnego rynku:

Aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej	Metoda (technika) wyceny	Obserwowalne dane wejściowe
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu – obligacje skarbowe w EUR	Cena rynkowa polskich papierów skarbowych w walucie obcej pozyskiwana jest z serwisów informacyjnych, w których znajdują się kwotowania takich papierów (Bloomberg lub strony brokerskie w systemie Reuters). Nie jest to rynek regulowany.	Cena rynkowa papierów wartościowych pozyskiwana z serwisów informacyjnych.
Pochodne instrumenty finansowe – instrumenty zabezpieczające	Wycena instrumentów pochodnych CIRS, IRS odbywa się według modelu zdyskontowanych przyszłych przepływów pieniężnych. Dyskontowanie odbywa się w oparciu o krzywe rentowności.	Krzywe rentowności zbudowane są w oparciu o stawki rynkowe, dane rynkowe rynku pieniężnego, rynku transakcji FRA, IRS, basis swap.
Pochodne instrumenty finansowe – instrumenty o charakterze handlowym	Wycena instrumentów pochodnych CIRS, IRS, FRA odbywa się według modelu zdyskontowanych przyszłych przepływów pieniężnych. Dyskontowanie odbywa się w oparciu o krzywe rentowności. Wycena opcji walutowych odbywa się według określonych modeli wyceny dla danego typu opcji walutowej. Ceny egzotycznych opcji wbudowanych w produkty strukturyzowane pozyskiwane są z rynku (są cenami rynkowymi).	Krzywe rentowności zbudowane są w oparciu o stawki rynkowe, dane rynkowe rynku pieniężnego, rynku transakcji FRA, IRS, basis swap. Danymi wejściowymi do modeli wyceny opcji walutowych są krzywe rentowności budowane w oparciu o stawki rynku pieniężnego, rynkowe stawki punktów swapowych, płaszczyzny zmienności dla określonych par walutowych, walutowe kursy fixingowe NBP. W celu wyceny egzotycznych opcji wbudowanych w produkty strukturyzowane pozyskiwane są ceny rynkowe tych opcji.

Aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej	Metoda (technika) wyceny	Obserwowalne dane wejściowe
Aktywa finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		
- bony pieniężne NBP	Wycena metodą krzywej rentowności	Krzywe rentowności dla bonów pieniężnych zbudowane są w oparciu o ceny rynkowe, dane rynku pieniężnego oraz rynku transakcji OIS.
- obligacje komunalne EUR	Wycena według przyjętego modelu wyceny	Danymi wejściowymi do modelu wyceny są stawki rynkowe, dane rynkowe: rynek pieniężnych, rynek transakcji IRS, rynek transakcji CDS, zmienność rynku opcji stopy procentowej.
- obligacje komunalne PLN	Wycena według modelu krzywej rentowności oraz marży ryzyka	Krzywe rentowności zbudowane są w oparciu o stawki rynkowe, dane rynkowe rynku pieniężnego, rynku transakcji IRS.
- obligacje skarbowe UAH	Podejście rynkowe	Ceny notowane na mniej aktywnym rynku.
- obligacje strukturyzowane PLN	Wycena pozyskiwana od podmiotu zewnętrznego na podstawie zawartej umowy	Krzywe rentowności zbudowane w oparciu o stawki rynkowe oraz rynkową zmienność cen instrumentów bazowych w oparciu, o które konstruowana jest opcja.
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży		
- obligacje komunalne	Wycena według modelu krzywej rentowności oraz marży ryzyka	Krzywe rentowności zbudowane są w oparciu o stawki rynkowe, dane rynkowe rynku pieniężnego, rynku transakcji IRS.
- obligacje korporacyjne	Wycena według modelu krzywej rentowności oraz marży ryzyka	Krzywe rentowności zbudowane są w oparciu o stawki rynkowe, dane rynkowe rynku pieniężnego, rynku transakcji IRS.
- ukraińskie obligacje skarbowe UAH, USD	Podejście rynkowe	Ceny notowane na mniej aktywnym rynku.
- obligacje korporacyjne UAH	Podejście rynkowe	Ceny notowane na mniej aktywnym rynku.
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych – instrumenty finansowe desygnowane do wyceny do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	Wycena według metody krzywej rentowności oraz ceny egzotycznych opcji wbudowanych w te papiery	Krzywe rentowności zbudowane są w oparciu o stawki rynkowe, dane rynkowe rynku pieniężnego, rynku transakcji IRS. W celu wyceny egzotycznych opcji wbudowanych w produkty strukturyzowane pozyskiwane są ceny rynkowe tych opcji.

Poziom 3: Pozostałe techniki wyceny

Aktywa i zobowiązania finansowe, których wartość godziwa wyceniana jest za pomocą modeli wyceny, w przypadku których dane wejściowe nie są oparte na możliwych do zaobserwowania danych rynkowych (dane wejściowe nieobserwowalne).

Do tej kategorii Grupa Kapitałowa zaklasyfikowała akcje nienotowane na GPW, które są wyceniane według wewnętrznych modeli wyceny:

- Fundusz - wartość godziwa tych papierów ustalana jest w oparciu o wartość netto aktywów funduszu tj. wartość godziwą projektów inwestycyjnych (spółek) wchodzących w skład funduszu, które podlegają co pół roku przeglądom lub badaniom przez biegłego rewidenta. Gdyby Grupa Kapitałowa stosowała wartości parametrów nieobserwowalnych będące ekstremalnymi wartościami z zakresu możliwych wartości, wartość godziwa kapitałowych instrumentów finansowych mogłaby na dzień 31 grudnia 2014 roku być większa o 9 306 tysięcy PLN lub mniejsza o 9 306 tysięcy PLN.
- Akcje spółki notowanej na giełdzie - wartość godziwa tych papierów ustalana jest w oparciu o cenę zawartą w warunkowej umowie sprzedaży. Gdyby Grupa Kapitałowa stosowała wartości parametrów nieobserwowalnych będące ekstremalnymi wartościami z zakresu możliwych wartości, wartość godziwa kapitałowych instrumentów finansowych mogłaby na dzień 31 grudnia 2014 roku być większa o 2 000 tysięcy PLN lub mniejsza o 2 000 tysięcy PLN.

- c) Obligacje korporacyjne UAH - wartość godziwa tych papierów ustalana jest w oparciu o wartość bieżącą przyszłych zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Gdyby Grupa Kapitałowa stosowała wartości parametrów nieobserwowalnych będące ekstremalnymi wartościami z zakresu możliwych wartości, wartość godziwa kapitałowych instrumentów finansowych mogłaby na dzień 31 grudnia 2014 roku być większa o 693 tysiące PLN lub mniejsza o 2 229 tysięcy PLN.

Wpływ parametrów estymowanych na wycenę do wartości godziwej instrumentów finansowych dla których Grupa Kapitałowa stosuje wycenę do wartości godziwej na Poziomie 3 na dzień 31 grudnia 2014 roku jest następujący:

Instrument finansowy	Technika wyceny	Czynnik nieobserwowalny	Wartość godziwa według	
			scenariusza pozytywnego	scenariusza negatywnego
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży				
Kapitałowe papiery wartościowe - Fundusz	metoda wartości netto aktywów funduszu (NAV - Net Asset Value)	cena za akcję funduszu	195 432	176 820
Kapitałowe papiery wartościowe - Spółka notowana na giełdzie	cena zawarta w warunkowej umowie sprzedaży	cena zawarta w warunkowej umowie sprzedaży	14 000	10 000
Dłużne papiery wartościowe - obligacje korporacyjne UAH	technika wartości bieżącej	prawdopodobieństwo niewypłacalności (PD)	5 661	2 739

W IV kwartale 2014 roku dokonano pojedynczej wyceny udziałów spółki Qualia Development Sp. z o.o. do wartości godziwej w wysokości 165 000 tysięcy PLN, oszacowanej na podstawie ofert wiążących otrzymanych od potencjalnych nabywców oraz dokonano przeklasyfikowania udziału w wyżej wymienionej spółce na aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży.

Przeniesienia instrumentów pomiędzy Poziomem 1 a Poziomem 2 występują na podstawie dostępności kwotowania z aktywnego rynku według stanu na koniec okresu sprawozdawczego. Przeniesienie z Poziomu 2 do Poziomu 3 następuje w sytuacji zamiany w wycenie czynnika obserwowalnego na nieobserwowalny lub zastosowania do wyceny nowego nieobserwowalnego czynnika ryzyka, która jednocześnie skutkuje istotnym wpływem na wycenę instrumentu. Przeniesienie z Poziomu 3 do Poziomu 2 następuje w sytuacji zamiany w wycenie czynnika nieobserwowalnego na obserwowalny lub gdy wpływ czynnika nieobserwowalnego na wycenę instrumentu przestaje być istotny. Przeniesienia pomiędzy poziomami wyceny następują w dacie i według stanu na koniec okresu sprawozdawczego.

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2014 roku nastąpiło przeniesienie z Poziomu 2 do Poziomu 3 obligacji korporacyjnych w UAH. Powodem reklasyfikacji był fakt, że papiery te na dzień 31 grudnia 2014 roku nie były kwotowane na giełdzie w ciągu ostatnich 3 miesięcy.

Poniższa tabela prezentuje uzgodnienie w trakcie okresów pomiarów: od 1 stycznia 2014 roku – 31 grudnia 2014 roku oraz od 1 stycznia 2013 roku – 31 grudnia 2013 roku, wartości godziwej na poziomie 3 hierarchii wartości godziwej:

Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	2014	2013
Bilans otwarcia na początek okresu	137 326	88 243
Suma zysków lub strat	29 965	4 455
w innych dochodach całkowitych	29 965	4 455
Objęcie nowej emisji udziałów w Funduszu i różnice kursowe podmiotów walutowych	19 017	44 628
Zawarcie warunkowej umowy sprzedaży Spółki notowanej na giełdzie	12 000	-
Przeniesienia na lub z poziomu 3	4 968	-
Stan na koniec okresu	203 276	137 326

49.2. Aktywa i zobowiązania finansowe, które w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej nie są prezentowane w wartości godziwej

Grupa Kapitałowa jest w posiadaniu instrumentów finansowych, które w sprawozdaniu z sytuacji finansowej nie są prezentowane w wartości godziwej.

Dla wielu aktywów i zobowiązań finansowych wartości rynkowe są niedostępne, stąd wartości godziwe są oszacowane przy zastosowaniu szeregu technik wyceny. Do wyceny wartości godziwej instrumentów finansowych zastosowano model oparty na szacowaniach wartości bieżącej przyszłych przepływów pieniężnych poprzez zdyskontowanie przepływów pieniężnych przy zastosowaniu odpowiednich stóp procentowych. Wszystkie wyliczenia modelowe zawierają pewne założenia upraszczające i są wrażliwe na przyjmowane założenia. Poniżej przedstawiono podsumowanie głównych metod i założeń wykorzystywanych podczas szacowania wartości godziwych instrumentów finansowych nie wycenianych do wartości godziwej.

W przypadku pewnych grup instrumentów finansowych, ze względu na brak oczekiwanych istotnych różnic pomiędzy wartością bilansową a godziwą, wynikający z charakterystyki tych grup (np. krótkoterminowy charakter, wysoka korelacja z parametrami rynkowymi, unikalność instrumentu) przyjęto, że wartość bilansowa jest w przybliżeniu zgodna z wartością godziwą. Dotyczy to następujących grup instrumentów finansowych:

- kredyty i pożyczki udzielone przez Grupę Kapitałową klientom: części portfela kredytów mieszkaniowych („stary” portfel kredytów mieszkaniowych), kredyty z brakiem określonego harmonogramu spłaty, kredyty wymagalne na moment wyceny,
- zobowiązania Grupy Kapitałowej wobec klientów: zobowiązania bez określonego harmonogramu spłaty, inne specyficzne produkty, dla których nie można mówić o istnieniu rynku,
- depozyty i lokaty międzybankowe o terminie zapadalności do 7 dni lub o zmiennym oprocentowaniu,

- kredyty lub pożyczki udzielone i zaciągnięte na rynku międzybankowym o zmiennym oprocentowaniu (zmiana oprocentowania maksymalnie co 3 miesiące),
- kasa i środki w Banku Centralnym oraz zobowiązania wobec Banku Centralnego,
- inne aktywa i zobowiązania finansowe.

W odniesieniu do kredytów i pożyczek udzielonych klientom zastosowano model oparty o szacowania wartości bieżącej przyszłych przepływów pieniężnych poprzez zdyskontowanie przepływów pieniężnych przy zastosowaniu bieżących stóp procentowych uwzględniający wysokość marży na ryzyko kredytowe oraz urealnione terminy spłaty wynikające z umów kredytowych. Bieżący poziom marż został wyznaczony dla transakcji zawartych w ostatnim kwartale zakończonym dniem kończącym okres sprawozdawczy na instrumentach o podobnym ryzyku kredytowym.

Wartość godziwą depozytów oraz innych zobowiązań wobec klientów innych niż banki o ustalonym terminie wymagalności oszacowano na podstawie oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych bieżącymi stopami procentowymi właściwymi dla poszczególnych produktów depozytowych.

Wartość godziwą długu podporządkowanego Banku oszacowano na podstawie oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych w oparciu o krzywą rentowności.

Wartość godziwą zobowiązania z tytułu emisji papierów dłużnych wyemitowanych przez PKO Bank Polski SA oszacowano na podstawie oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych bieżącymi stopami rynku międzybankowego.

Wartość godziwą zobowiązania z tytułu emisji papierów dłużnych wyemitowanych przez PKO Finance AB oszacowano na podstawie kwotowań Bloomberg.

Lokaty i depozyty międzybankowe oszacowano na podstawie oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych bieżącymi stopami rynku międzybankowego.

Należności z tytułu leasingu finansowego oszacowano na podstawie oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy zastosowaniu wewnętrznej stopy zwrotu dla transakcji leasingowych tego samego rodzaju zawieranych przez Grupę Kapitałową w okresie bezpośrednio poprzedzającym dzień kończący okres sprawozdawczy.

W tabeli poniżej przedstawiono podsumowanie wartości bilansowych i godziwych dla poszczególnych grup instrumentów finansowych, które nie zostały wykazane w wartości godziwej w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy Kapitałowej na dzień 31 grudnia 2014 roku:

	poziom hierarchii wartości godziwej	metoda wyceny	31.12.2014	
			wartość bilansowa	wartość godziwa
Kasa, środki w Banku Centralnym	nd	wartość wymaganej zapłaty	11 738 371	11 738 371
Należności od banków	2	zdyskontowane przepływy pieniężne	2 486 686	2 486 692
Kredyty i pożyczki udzielone klientom			179 497 384	170 510 276
kredyty mieszkaniowe	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	95 797 964	86 756 438
kredyty gospodarcze	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	58 231 138	58 274 526
kredyty konsumpcyjne	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	20 321 718	20 440 558
transakcje z przyrzeczeniem odkupu	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	310 852	310 852
dłużne papiery wartościowe	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	4 835 712	4 727 902
Inwestycyjne papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	233 358	241 902
Inne aktywa finansowe	3	wartość wymaganej zapłaty z uwzględnieniem utraty wartości	710 349	710 349
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	2	wartość wymaganej zapłaty	4 427	4 427
Zobowiązania wobec innych banków	2	zdyskontowane przepływy pieniężne	19 394 482	19 394 544
Zobowiązania wobec klientów			174 386 766	174 352 166
wobec podmiotów gospodarczych	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	40 932 868	40 932 943
wobec jednostek budżetowych	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	4 778 337	4 778 337
wobec ludności	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	128 675 561	128 640 886
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	1, 2	kwotowania rynkowe/ zdyskontowane przepływy pieniężne	13 182 348	13 620 129
Dług podporządkowany	2	zdyskontowane przepływy pieniężne	2 413 985	2 398 946
Inne zobowiązania finansowe	3	wartość wymaganej zapłaty	2 321 761	2 321 761

W tabeli poniżej przedstawiono podsumowanie wartości bilansowych i godziwych dla poszczególnych grup instrumentów finansowych, które nie zostały wykazane w wartości godziwej w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy Kapitałowej na dzień 31 grudnia 2013 roku:

	poziom hierarchii wartości godziwej	metoda wyceny	31.12.2013	
			wartość bilansowa	wartość godziwa
Kasa, środki w Banku Centralnym	nd	wartość wymaganej zapłaty	7 246 120	7 246 120
Należności od banków	2	zdyskontowane przepływy pieniężne	1 893 441	1 889 160
Kredyty i pożyczki udzielone klientom			149 623 262	152 274 472
kredyty mieszkaniowe	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	74 900 220	75 060 086
kredyty gospodarcze	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	51 576 141	53 836 616
kredyty konsumpcyjne	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	19 213 873	19 444 847
transakcje z przyrzeczeniem odkupu	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	2 144 088	2 144 088
dłużne papiery wartościowe	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	1 788 940	1 788 835
Inwestycyjne papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	38 005	37 699
Inne aktywa finansowe	3	wartość wymaganej zapłaty z uwzględnieniem utraty wartości	611 313	611 313
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	2	wartość wymaganej zapłaty	4 065	4 065
Zobowiązania wobec innych banków	2	zdyskontowane przepływy pieniężne	3 747 337	3 747 311
Zobowiązania wobec klientów			151 904 181	151 901 068
wobec podmiotów gospodarczych	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	31 966 616	31 966 755
wobec jednostek budżetowych	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	3 473 476	3 473 476
wobec ludności	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	116 464 089	116 460 837
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	1, 2	kwotowania rynkowe/ zdyskontowane przepływy pieniężne	10 255 937	10 485 677
Dług podporządkowany	2	zdyskontowane przepływy pieniężne	1 620 857	1 605 265
Inne zobowiązania finansowe	3	wartość wymaganej zapłaty	2 004 459	2 004 459

50. Kompensowanie aktywów i zobowiązań finansowych

Kompensowanie składnika aktywów i zobowiązań finansowych jest dokonywane tylko w przypadku, gdy Grupa posiada ważny tytuł prawny do przeprowadzenia kompensaty ujętych kwot i zamierza się rozliczyć w kwocie netto albo jednocześnie zrealizować składnik aktywów i wykonać zobowiązanie. Z zapisów paragrafu 42 MSR 32 wynika między innymi, że aby kompensata była możliwa, tytuł prawny nie może być uwarunkowany wystąpieniem określonego zdarzenia w przyszłości.

Grupa Kapitałowa zawiera porozumienia dotyczące kompensowania, czyli umowy ISDA (International Swaps and Derivatives Association Master Agreements) oraz GMRA (Global Master Repurchase Agreement), które umożliwiają kompensowanie aktywów i zobowiązań finansowych (końcowe potrącenie i rozliczenie transakcji tzw. close out netting) w przypadku zaistnienia przypadku naruszenia w stosunku do którejś ze stron umowy. Umowy te mają szczególne znaczenie dla ograniczania ryzyka związanego z instrumentami pochodnymi, gdyż umożliwiają zarówno wymagalnych (redukcja ryzyka rozliczeniowego), jak i niewymagalnych zobowiązań stron (redukcja ryzyka przedrozliczeniowego). Umowy te nie spełniają jednak wymogów określonych w MSR 32, gdyż tytuł kompensaty uwarunkowany jest wystąpieniem określonego zdarzenia w przyszłości (przypadki naruszenia).

Dodatkowo kompensowanie składnika aktywów i zobowiązań finansowych dotyczy instrumentów finansowych nabytych w ramach prowadzonych przez Dom Maklerski PKO Banku Polskiego SA działań stabilizacji emisji dla akcjonariusza sprzedającego, co zostało szerzej opisane w notce 22 „Kredyty i pożyczki udzielone klientom”.

Dodatkowym zabezpieczeniem ekspozycji wynikającej z instrumentów pochodnych są depozyty zabezpieczające składane przez kontrahentów w ramach realizacji umów CSA (Credit Support Annex).

31.12.2014	Razem Aktywa finansowe	Instrumenty pochodne	Transakcje z przyrzeczeniem odkupu
Kwoty brutto ujętych aktywów finansowych	5 814 597	5 503 745	310 852
Kwoty brutto zobowiązań finansowych, które są kompensowane zgodnie z kryteriami określonymi w § 42 MSR 32	(8 923)	(8 923)	-
Wartość netto aktywów finansowych wykazywanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	5 805 674	5 494 822	310 852
Wartość instrumentów finansowych niepodlegających kompensowaniu w sprawozdaniu finansowym	4 875 714	4 875 714	-
Wartość zobowiązań finansowych objęta egzekwowalnym porozumieniem ramowym lub podobnym porozumieniem dotyczącym kompensowania (bez zabezpieczeń finansowych)	4 094 094	4 094 094	-
Zabezpieczenie w formie pieniężnej i papierów wartościowych otrzymane	781 620	781 620	-
Kwota netto	929 960	619 108	310 852

31.12.2014	Razem Zobowiązania finansowe	Instrumenty pochodne	Transakcje z przyszczeniem odkupu
Kwoty brutto ujętych zobowiązań finansowych	6 709 718	5 554 064	1 155 654
Kwoty brutto aktywów finansowych, które są kompensowane zgodnie z kryteriami określonymi w § 42 MSR 32	(8 923)	(8 923)	-
Wartość netto zobowiązań finansowych wykazywanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	6 700 795	5 545 141	1 155 654
Wartość instrumentów finansowych niepodlegających kompensowaniu w sprawozdaniu finansowym	5 262 583	5 257 067	5 516
Wartość aktywów finansowych objęta egzekwowalnym porozumieniem ramowym lub podobnym porozumieniem dotyczącym kompensowania (bez zabezpieczeń finansowych)	4 094 094	4 094 094	-
Zabezpieczenie w formie pieniężnej i papierów wartościowych udzielone	1 168 489	1 162 973	5 516
Kwota netto	1 438 212	288 074	1 150 138

31.12.2013	Razem Aktywa finansowe	Instrumenty pochodne	Transakcje z przyszczeniem odkupu
Kwoty brutto ujętych aktywów finansowych	5 176 092	3 017 971	2 158 121
Kwoty brutto zobowiązań finansowych, które są kompensowane zgodnie z kryteriami określonymi w § 42 MSR 32	(17 111)	(17 111)	-
Wartość netto aktywów finansowych wykazywanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	5 158 981	3 000 860	2 158 121
Wartość instrumentów finansowych niepodlegających kompensowaniu w sprawozdaniu finansowym	2 659 206	2 639 577	19 629
Wartość zobowiązań finansowych objęta egzekwowalnym porozumieniem ramowym lub podobnym porozumieniem dotyczącym kompensowania (bez zabezpieczeń finansowych)	2 251 264	2 251 264	-
Zabezpieczenie w formie pieniężnej otrzymane	407 942	388 313	19 629
Kwota netto	2 499 775	361 283	2 138 492

31.12.2013	Razem Zobowiązania finansowe	Instrumenty pochodne	Transakcje z przyszczeniem odkupu
Kwoty brutto ujętych zobowiązań finansowych	5 031 900	3 345 322	1 686 578
Kwoty brutto aktywów finansowych, które są kompensowane zgodnie z kryteriami określonymi w § 42 MSR 32	(17 111)	(17 111)	-
Wartość netto zobowiązań finansowych wykazywanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	5 014 789	3 328 211	1 686 578
Wartość instrumentów finansowych niepodlegających kompensowaniu w sprawozdaniu finansowym	2 982 841	2 982 841	-
Wartość aktywów finansowych objęta egzekwowalnym porozumieniem ramowym lub podobnym porozumieniem dotyczącym kompensowania (bez zabezpieczeń finansowych)	2 251 264	2 251 264	-
Zabezpieczenie w formie pieniężnej udzielone	731 577	731 577	-
Kwota netto	2 763 525	345 370	1 686 578

51. Działalność powiernicza

Podmiot dominujący jest bezpośrednim uczestnikiem Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych oraz Rejestru Papierów Wartościowych (NBP). Bank prowadzi rachunki papierów wartościowych oraz obsługuje transakcje na rynku krajowym i rynkach zagranicznych, świadczy usługi powiernictwa i pełni funkcję depozytariusza dla funduszy emerytalnych i inwestycyjnych. Aktywa przechowywane przez Bank w ramach świadczenia usług powierniczych, ze względu na niespełnienie definicji składnika aktywów Banku, nie zostały wykazane w niniejszym sprawozdaniu finansowym.

Ponadto jako członek Rady Banków Depozytariuszy i Rady ds. Nieskarbowych Papierów Dłużnych przy Związku Banków Polskich, PKO Bank Polski SA bierze udział w pracach przy tworzeniu regulacji i standardów rynkowych.

CELE I ZASADY ZARZĄDZANIA RYZYKIEM

52. Zarządzanie ryzykiem w Grupie Kapitałowej

Zarządzanie ryzykiem jest jednym z najważniejszych procesów wewnętrznych zarówno w PKO Banku Polskim SA, jak i w pozostałych spółkach Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA. Zarządzanie ryzykiem ma na celu zapewnienie rentowności działalności biznesowej, przy zapewnieniu kontroli poziomu ryzyka i jego utrzymaniu w ramach przyjętej przez Bank i Grupę Kapitałową tolerancji na ryzyko i systemu limitów, w zmieniającym się otoczeniu makroekonomicznym i prawnym. Poziom ryzyka stanowi ważny składnik procesu planistycznego.

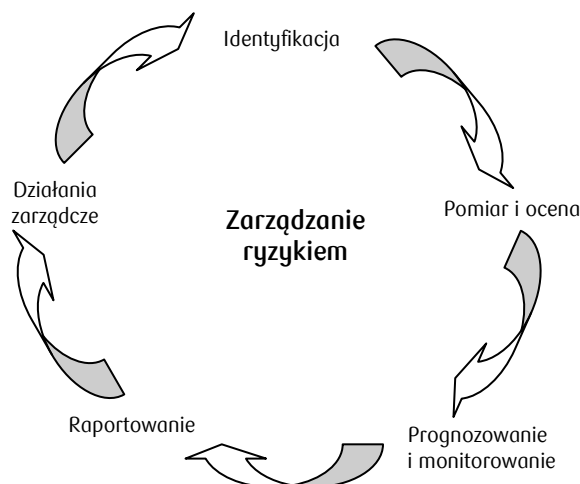
W Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA zidentyfikowane zostały następujące rodzaje ryzyka bankowego, które podlegają zarządzaniu: kredytowe, stopy procentowej, walutowe, płynności, cen towarów, cen kapitałowych papierów wartościowych, instrumentów pochodnych, operacyjne, braku zgodności, zmian makroekonomicznych, modeli, biznesowe (w tym ryzyko strategiczne), utraty reputacji, kapitałowe oraz ubezpieczeniowe.

52.1. Elementy procesu zarządzania ryzykiem bankowym

Na proces zarządzania ryzykiem bankowym w Grupie Kapitałowej składają się następujące elementy:

- **identyfikacja ryzyka:**
polegająca na rozpoznaniu aktualnych i potencjalnych źródeł ryzyka oraz oszacowaniu istotności potencjalnego wpływu tego rodzaju ryzyka na sytuację finansową Grupy Kapitałowej. W ramach identyfikacji ryzyka określone są te rodzaje ryzyka, które uznawane są za istotne w działalności Banku, danej spółki Grupy Kapitałowej lub całej Grupy Kapitałowej,
- **pomiar i ocena ryzyka:**
pomiar ryzyka obejmujący definiowanie miar ryzyka adekwatnych do rodzaju, istotności ryzyka i dostępności danych oraz ilościowej kwantyfikacji ryzyka za pomocą ustalonych miar, a także ocena ryzyka polegająca na określeniu rozmiarów lub zakresu ryzyka z punktu widzenia realizacji celów zarządzania ryzykiem. W ramach pomiaru ryzyka przeprowadza się testy warunków skrajnych na podstawie założeń zapewniających rzetelną ocenę ryzyka,
- **prognozowanie i monitorowanie ryzyka:**
polegające na sporządzaniu prognoz poziomu ryzyka oraz monitorowaniu odchyleń realizacji od prognoz lub założonych punktów odniesienia (np. limitów, wartości progowych, planów, pomiarów z poprzedniego okresu, wydanych rekomendacji i zaleceń). Monitorowanie ryzyka odbywa się z częstotliwością adekwatną do istotności danego rodzaju ryzyka oraz jego zmienności,
- **raportowanie ryzyka:**
polegające na cyklicznym informowaniu organów Banku o wynikach pomiaru ryzyka, podjętych działaniach i rekomendacjach działań. Zakres, częstotliwość oraz forma raportowania są dostosowane do szczebla zarządczego odbiorców,
- **działania zarządcze:**
polegające w szczególności na wydawaniu przepisów wewnętrznych, określaniu poziomu tolerancji na ryzyko, ustalaniu wysokości limitów i wartości progowych, wydawaniu zaleceń, podejmowaniu decyzji o wykorzystywaniu narzędzi wspierających zarządzanie ryzykiem. Celem podejmowania działań zarządczych jest kształtowanie procesu zarządzania ryzykiem oraz poziomu ryzyka.

Proces zarządzania ryzykiem obrazuje poniższy schemat:

52.2. Główne zasady zarządzania ryzykiem

Zarządzanie ryzykiem w Grupie Kapitałowej opiera się w szczególności na następujących zasadach:

- Grupa Kapitałowa zarządza wszystkimi zidentyfikowanymi rodzajami ryzyka bankowego,
- proces zarządzania ryzykiem jest odpowiedni do skali działalności oraz do istotności, skali i złożoności danego ryzyka i na bieżąco dostosowywany do nowych czynników i źródeł ryzyka,
- metody zarządzania ryzykiem (w szczególności modele i ich założenia) oraz systemy pomiaru ryzyka są dostosowane do skali i złożoności ryzyka oraz okresowo weryfikowane i walidowane,

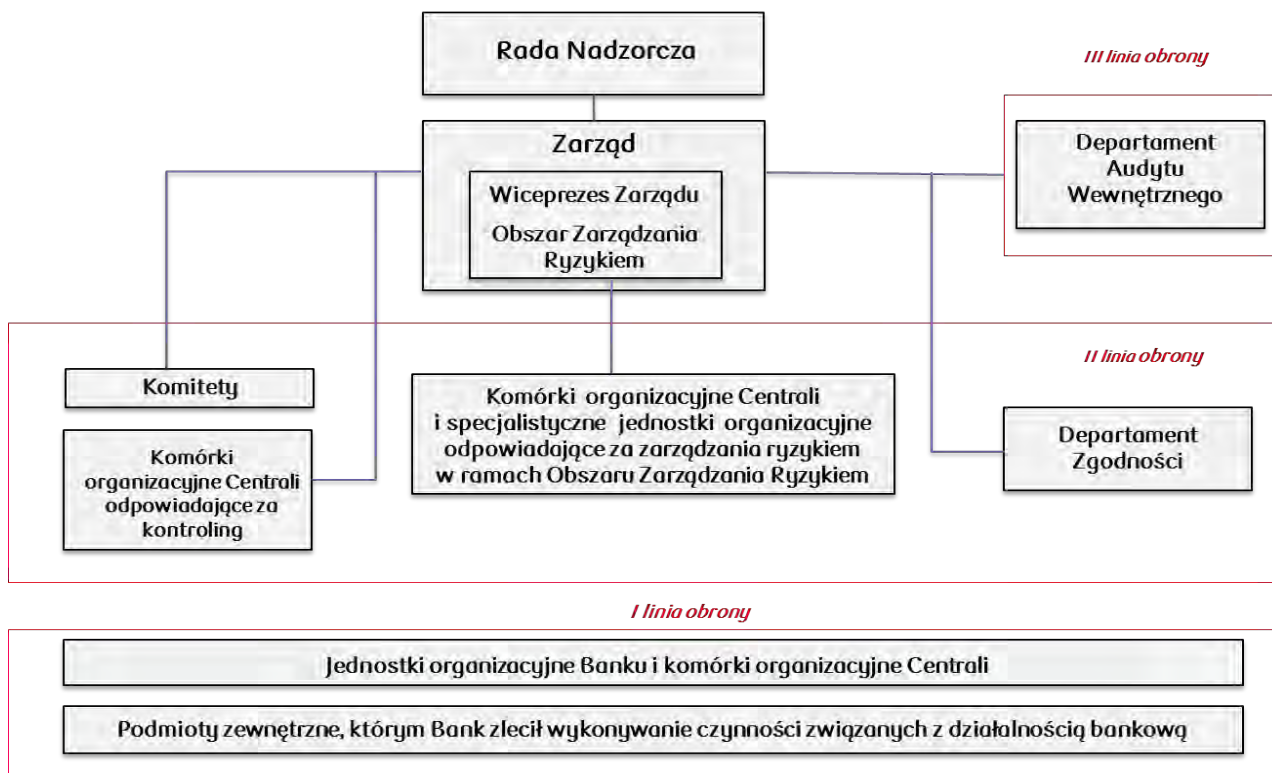
- zachowana jest niezależność organizacyjna obszaru ryzyka i windykacji od działalności biznesowej,
- zarządzanie ryzykiem jest zintegrowane z systemami planistycznymi i kontrolingowymi,
- poziom ryzyka jest na bieżąco kontrolowany,
- proces zarządzania ryzykiem wspiera realizację strategii Grupy Kapitałowej przy zachowaniu zgodności ze strategią zarządzania ryzykiem, w szczególności w zakresie poziomu tolerancji na ryzyko.

52.3. Organizacja zarządzania ryzykiem w Banku

Zarządzanie ryzykiem w Banku odbywa się we wszystkich jednostkach organizacyjnych Banku.

Organizacja zarządzania ryzykiem przedstawiona jest na poniższym schemacie:

Schemat organizacji zarządzania ryzykiem

Proces zarządzania ryzykiem jest nadzorowany przez Radę Nadzorczą Banku, która regularnie otrzymuje informacje o profilu ryzyka w Banku i Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA oraz najważniejszych działaniach podejmowanych w zakresie zarządzania ryzykiem.

Zarząd Banku odpowiada za zarządzanie ryzykiem, w tym za nadzorowanie i monitorowanie działań podejmowanych przez Bank w zakresie zarządzania ryzykiem. Zarząd Banku podejmuje najważniejsze decyzje mające wpływ na poziom ryzyka Banku oraz uchwała przepisy wewnętrzne dotyczące zarządzania ryzykiem.

Proces zarządzania ryzykiem jest realizowany w trzech, wzajemnie niezależnych liniach obrony:

- 1) pierwsza linia obrony, którą stanowi kontrola wewnętrzna funkcjonalna zapewniająca stosowanie mechanizmów kontroli ryzyka i zgodność działania z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa,
- 2) druga linia obrony, którą stanowi system zarządzania ryzykiem, w tym metody, narzędzia, proces i organizacja zarządzania ryzykiem,
- 3) trzecia linia obrony, którą stanowi audyt wewnętrzny.

Niezależność linii obrony polega na zachowaniu organizacyjnej niezależności w następujących płaszczyznach:

- funkcja drugiej linii obrony w zakresie tworzenia rozwiązań systemowych jest niezależna od funkcji pierwszej linii obrony,
- funkcja trzeciej linii obrony jest niezależna od funkcji pierwszej i drugiej linii obrony,
- funkcja zarządzania ryzykiem braku zgodności podlega Prezesowi Zarządu.

Pierwsza linia obrony realizowana jest w szczególności w jednostkach organizacyjnych Banku, komórkach organizacyjnych Centrali i podmiotach Grupy Kapitałowej i obejmuje te aspekty działalności tych jednostek, komórek i podmiotów, które mogą generować ryzyko. Jednostki, komórki oraz podmioty Grupy Kapitałowej odpowiadają za identyfikację ryzyk, zaprojektowanie i wdrożenie odpowiednich mechanizmów kontroli, o ile nie wdrożono mechanizmów kontrolnych w ramach działań podejmowanych w drugiej linii obrony. Jednocześnie podmioty Grupy Kapitałowej obowiązują zasadą spójności i porównywalności oceny i kontroli ryzyka w Banku oraz w spółkach Grupy Kapitałowej, z uwzględnieniem specyfiki działalności spółki oraz rynku, na którym prowadzi ona działalność.

Druga linia obrony realizowana jest w szczególności w Obszarze Zarządzania Ryzykiem, komórce organizacyjnej Centrali zarządzającej ryzykiem braku zgodności (*compliance*), ryzykiem reputacji, odpowiednich komitetach, a także w komórkach organizacyjnych Centrali odpowiadających za kontroling.

Trzecia linia obrony realizowana jest w ramach audytu wewnętrznego, w tym dotyczącego skuteczności systemu zarządzania ryzykiem.

Komórki organizacyjne Centrali Banku tworzące Pion Ryzyka Bankowego, Departament Integracji Ryzyka, Departament Restrukturyzacji i Windykacji Klienta Korporacyjnego oraz Centrum Analiz i Oceny Ryzyka Kredytowego a także Centrum Restrukturyzacji i Windykacji zarządzają ryzykiem w zakresie przyznanych kompetencji.

Pion Ryzyka Bankowego odpowiada w szczególności za:

- identyfikację czynników i źródeł ryzyka,
- pomiar, ocenę oraz cykliczne monitorowanie i raportowanie poziomu ryzyka (ryzyka istotne),
- pomiar i ocenę adekwatności kapitałowej,
- przygotowywanie dla Zarządu lub komitetów rekomendacji dotyczących akceptowalnego poziomu ryzyka,
- tworzenie przepisów wewnętrznych dotyczących zarządzania ryzykiem i adekwatnością kapitałową,
- rozwój systemów informatycznych przeznaczonych do wspierania zarządzania ryzykiem i adekwatnością kapitałową.

Departament Integracji Ryzyka odpowiada w szczególności za:

- walidację modeli ryzyka,
- wdrożenie efektywnego systemu zarządzania ryzykiem modeli w Grupie Kapitałowej,
- koordynację wdrożenia zintegrowanego systemu zarządzania ryzykiem w Grupie Kapitałowej,
- nadzór nad zarządzaniem ryzykiem w Grupie Kapitałowej.

Departament Restrukturyzacji i Windykacji Klienta Korporacyjnego odpowiada w szczególności za:

- efektywne odzyskiwanie wierzytelności trudnych klientów instytucjonalnych, o wartości nie mniejszej niż kwota określona w odrębnych przepisach wewnętrznych Banku, poprzez ich restrukturyzację i windykację,
- ochronę interesów Banku jako wierzyciela w trakcie przymusowego dochodzenia roszczeń,
- optymalną sprzedaż wierzytelności oraz przejmowanie majątku w wyniku dochodzenia roszczeń,
- przegląd i klasyfikację wierzytelności będących w zarządzaniu Departamentu oraz udzielonych zobowiązań pozabilansowych i ustalanie poziomu odpisów z tytułu utraty ich wartości związanej z ryzykiem działalności Banku.

Centrum Restrukturyzacji i Windykacji odpowiada w szczególności za:

- sprawne odzyskiwanie wierzytelności trudnych klientów poprzez ich restrukturyzację i windykację oraz zwiększanie efektywności tych działań,
- efektywne monitorowanie opóźnień w spłacie wierzytelności klientów rynku detalicznego,
- efektywny outsourcing realizowanych zadań oraz efektywne zarządzanie majątkiem przejętym w wyniku dochodzenia należności Banku,
- efektywną sprzedaż wierzytelności trudnych.

Celem Centrum Analiz i Oceny Ryzyka Kredytowego jest ograniczanie ryzyka kredytowego pojedynczych zaangażowań kredytowych Banku klientów rynku detalicznego, rynku korporacyjnego oraz instytucji finansowych, które są istotne w szczególności ze względu na skalę ekspozycji, segment klienta lub poziom ryzyka oraz zapewnianie efektywnych analiz kredytowych dotyczących kredytów hipotecznych udzielanych klientom indywidualnym przez sieć detaliczną Banku i kredytów udzielanych klientom małych i średnich przedsiębiorstw ocenianych metodą ratingową, a także podejmowanie decyzji kredytowych w tym zakresie.

Zarządzanie ryzykiem wspierają komitety:

Komitet Ryzyka („KR”):

- monitoruje integralność, adekwatność i efektywność systemu zarządzania ryzykiem bankowym, adekwatność kapitałową i wdrażanie obowiązujących w Banku zasad zarządzania ryzykiem zgodnie ze Strategią Banku,
- analizuje i ocenia stosowanie strategicznych limitów ryzyka określonych w Strategii zarządzania ryzykiem bankowym w PKO Banku Polskim SA,
- wspiera Radę Nadzorczą w procesie zarządzania ryzykiem bankowym przez formułowanie zaleceń i podejmowanie decyzji w sprawie adekwatności kapitałowej i efektywności systemu kontroli ryzyka bankowego.

Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami („KZAP”):

- podejmuje decyzje w zakresie limitów i wartości progowych na poszczególne rodzaje ryzyka, kwestii związanych z ustalaniem cen transferowych oraz modeli i parametrów portfelowych wykorzystywanych do ustalania odpisów i rezerw, a także innych istotnych modeli ryzyka finansowego i biznesowego oraz ich parametrów,
- wydaje rekomendacje dla Zarządu m. in. w zakresie kształtowania struktury aktywów i pasywów Banku zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, kapitałem oraz polityki cenowej.

Komitet Kredytowy Banku („KKB”):

- podejmuje decyzje kredytowe w odniesieniu do pojedynczych znaczących wartościowo zaangażowań kredytowych oraz modeli ryzyka kredytowego,
- wydaje rekomendacje w wyżej wymienionym zakresie dla Zarządu,
- podejmuje decyzje dotyczące zatwierdzenia modeli ryzyka kredytowego oraz wyników walidacji tych modeli w składzie uwzględniającym przedstawicieli Obszaru Finansów i Rachunkowości.

Komitet Kredytowy Centrali („KKC”) i komitety kredytowe działające w makroregionach korporacyjnych:

- wspiera swoimi rekomendacjami podejmowanie decyzji przez właściwych dyrektorów Pionów i członków Zarządu, a komitety kredytowe działające w regionach wspierają dyrektorów makroregionów korporacyjnych w odniesieniu do spraw o wyższym poziomie ryzyka.

Komitet Ryzyka Operacyjnego („KRO”)

- podejmuje decyzje, wydaje rekomendacje, zalecenia i opinie w zakresie m.in. strategicznych limitów tolerancji i limitów strat na ryzyko operacyjne, metryk kluczowych wskaźników ryzyka (KRI), założeń testów warunków skrajnych, wyników walidacji modeli pomiaru ryzyka operacyjnego, zmian w podejściu AMA oraz podejmowania działań mających na celu obniżenie poziomu ryzyka operacyjnego we wszystkich obszarach działalności Grupy Kapitałowej,
- formułuje rekomendacje w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym w spółkach Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA, które są przekazywane spółkom Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA w ramach sprawowanego przez Bank nadzoru właścicielskiego nad tymi podmiotami.

KZAP, KR, KRO, KKB, Zarząd i Rada Nadzorcza są odbiorcami cyklicznych raportów dotyczących poszczególnych rodzajów ryzyka.

52.4. Działania w zakresie zarządzania ryzykiem w Grupie Kapitałowej

Bank sprawuje nadzór nad funkcjonowaniem poszczególnych spółek zależnych Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA. W ramach tego nadzoru Bank określa i akceptuje strategię rozwoju spółek, również w zakresie poziomu ryzyka, nadzoruje systemy zarządzania ryzykiem w spółkach oraz wspiera ich rozwój, jak również uwzględnia poziom ryzyka działalności poszczególnych spółek w ramach systemu monitorowania i raportowania ryzyka na poziomie Grupy Kapitałowej.

Przepisy wewnętrzne dotyczące zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w spółkach Grupy Kapitałowej Banku określają przepisy wewnętrzne, wprowadzane przez te spółki po zasięgnięciu opinii Banku i z uwzględnieniem rekomendacji formułowanych przez Bank. Przepisy wewnętrzne spółek dotyczące zarządzania ryzykiem są wprowadzane w oparciu o zasadę spójności i porównywalności oceny poszczególnych rodzajów ryzyka w Banku i spółkach Grupy Kapitałowej Banku przy uwzględnieniu zakresu i rodzaju powiązań podmiotów wchodzących w skład Grupy Kapitałowej, specyfiki i skali działalności spółki oraz rynku, na którym ona prowadzi działalność.

Zarządzanie ryzykiem w spółkach Grupy Kapitałowej jest realizowane w szczególności poprzez:

- zaangażowanie jednostek z Obszaru Zarządzania Ryzykiem w Banku lub właściwych komitetów Banku w opiniowanie dużych transakcji spółek Grupy Kapitałowej,
- opiniowanie i przeglądy przepisów wewnętrznych dotyczących zarządzania ryzykiem w poszczególnych spółkach Grupy Kapitałowej realizowane przez jednostki z Obszaru Zarządzania Ryzykiem w Banku,
- raportowanie na temat ryzyka spółek Grupy Kapitałowej do właściwych komitetów Banku lub Zarządu,
- monitorowanie strategicznych limitów tolerancji na ryzyko dla Grupy Kapitałowej.

Priorytetem Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA jest utrzymanie silnej pozycji kapitałowej oraz przyrost stabilnych źródeł finansowania, które stanowią podstawę stabilnego rozwoju działalności biznesowej, przy równoczesnym utrzymaniu priorytetów w zakresie efektywności działania i skutecznej kontroli kosztów oraz odpowiedniej oceny ryzyka.

W tym celu Bank w 2014 roku podjął następujące działania:

- pozyskał w styczniu 2014 roku finansowanie z tytułu emisji obligacji w ramach programu EMTN w kwocie 500 milionów EUR,
- pozyskał w lutym 2014 roku finansowanie z tytułu transakcji Cross Currency Repo w kwocie 50 milionów CHF,
- pozyskał w kwietniu 2014 roku długoterminowe finansowanie od Nordea AB w kwocie 14 miliardów PLN (opisane w nocie 25 „Inwestycje w jednostki stowarzyszone i wspólne przedsięwzięcia”),
- zrolował w maju i listopadzie 2014 roku obligacje krótkoterminowe o obecnym terminie wymagalności trzech miesięcy w kwocie 700 milionów PLN oraz wyemitował dodatkowe 50 milionów PLN tych papierów,
- zaliczył do funduszy własnych część zysku Banku za rok 2013 oraz część zysku netto Banku za 2014 rok po pomniejszeniu o przewidywane obciążenie i dywidendy, na podstawie decyzji Komisji Nadzoru Finansowego.

Nabycie spółek Nordea Polska na dzień 1 kwietnia 2014 roku oraz fuzja prawna na dzień 31 października 2014 roku nie wpłynęła na zmianę rodzaju ryzyk identyfikowanych w działalności Grupy Kapitałowej.

W październiku 2014 roku PKO Bank Polski SA uzyskał zgodę Komisji Nadzoru Finansowego na wprowadzenie znacznego rozszerzenia podejścia AMA, stosowanego do wyliczenia wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka operacyjnego, przez ujęcie w tym podejściu dodatkowej części działalności powstałej w wyniku fuzji prawnej.

W 2014 roku w zakresie ryzyka operacyjnego, Bank prowadził prace związane z zapewnieniem, że po fuzji prawnej Bank jest dostosowany do wymagań znawczonych przez Komisję Nadzoru Finansowego w styczniu 2013 roku Rekomendacji M dotyczącej zarządzania ryzykiem operacyjnym w bankach.

52.5. Identyfikacja istotnych rodzajów ryzyka

Istotność poszczególnych rodzajów ryzyka ustalana jest na poziomie Banku oraz poszczególnych spółek Grupy Kapitałowej. Przy określaniu kryteriów uznawania danego rodzaju ryzyka za istotne uwzględniany jest wpływ danego rodzaju ryzyka zarówno na działalność Banku, danej spółki Grupy Kapitałowej, jak również całej Grupy Kapitałowej, przy czym rozróżniane są trzy typy rodzajów ryzyka:

- z góry uznawane za istotne – podlegające aktywnemu zarządzaniu,
- potencjalnie istotne – dla nich przeprowadza się monitoring istotności,
- inne niezdefiniowane lub niewystępujące w Banku lub Grupie Kapitałowej rodzaje ryzyka (nieistotne i niemonitorowane).

W oparciu o informacje ilościowe i jakościowe, cyklicznie dokonywana jest w Banku ocena istotności potencjalnie istotnych rodzajów ryzyka. Wynikiem oceny jest przypisanie danemu rodzajowi ryzyka poziomu istotne/nieistotne. Podobnej oceny dokonuje się cyklicznie w odniesieniu do spółek Grupy Kapitałowej. Monitoring dokonywany jest w szczególności w przypadku istotnej zmiany zakresu lub profilu działalności Banku albo spółki Grupy Kapitałowej.

53. Zarządzanie ryzykiem kredytowym

Ryzyko kredytowe jest rozumiane jako ryzyko poniesienia straty w wyniku niewywiązania się klienta z zobowiązań wobec Banku lub jako ryzyko spadku wartości ekonomicznej wierzytelności Banku w wyniku pogorszenia się zdolności klienta do obsługi zobowiązań.

Celem zarządzania ryzykiem kredytowym jest ograniczenie strat na portfelu kredytowym oraz minimalizacja ryzyka wystąpienia ekspozycji kredytowych zagrożonych utratą wartości, przy zachowaniu oczekiwanego poziomu dochodowości i wartości portfela kredytowego.

Bank oraz jednostki zależne Grupy Kapitałowej kierują się przede wszystkim następującymi zasadami zarządzania ryzykiem kredytowym:

- transakcja kredytowa wymaga wszechstronnej oceny ryzyka kredytowego, której wyrazem jest rating wewnętrzny lub ocena scoringowa,
- pomiar ryzyka kredytowego transakcji kredytowych dokonywany jest na etapie rozpatrywania wniosku o udzielenie kredytu i cyklicznie w ramach monitorowania z uwzględnieniem zmieniających się warunków zewnętrznych oraz zmian sytuacji finansowej kredytobiorców,
- ocena ryzyka kredytowego ekspozycji istotnych ze względu na poziom ryzyka lub jej wartość jest poddawana dodatkowej weryfikacji przez służby oceny ryzyka kredytowego, niezależne od służb biznesowych,
- oferowane klientowi warunki transakcji kredytowej zależą od oceny poziomu ryzyka kredytowego generowanego przez tę transakcję,
- decyzje kredytowe mogą być podejmowane jedynie przez osoby do tego uprawnione,
- ryzyko kredytowe jest zdwersyfikowane w szczególności pod względem obszarów geograficznych, sektorów gospodarki, produktów oraz klientów,
- oczekiwany poziom ryzyka kredytowego jest zabezpieczany poprzez przyjmowane przez Bank zabezpieczenia, marże na ryzyko pobierane od klientów oraz odpisy (rezerwy) z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowych.

Realizację wyżej wymienionych zasad zapewnia stosowanie przez Bank zaawansowanych metod zarządzania ryzykiem kredytowym, zarówno na poziomie pojedynczych ekspozycji kredytowych, jak i na poziomie całego portfela kredytowego Banku. Metody te są weryfikowane i rozwijane w kierunku zgodności z wymaganiami metod ratingów wewnętrznych (IRB), tzn. zaawansowanej metody pomiaru ryzyka kredytowego, która może być wykorzystywana do wyliczania wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka kredytowego po uzyskaniu przez Bank zgody Komisji Nadzoru Finansowego.

Spółki Grupy Kapitałowej, w których występuje istotny poziom ryzyka kredytowego (Grupa Kapitałowa KREDO BANK SA, Grupa Kapitałowa PKO Leasing SA, Grupa Kapitałowa BTK SA i spółka zależna: Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje” Sp. z o.o.) zarządzają ryzykiem kredytowym indywidualnie, przy czym stosowane metody oceny i pomiaru ryzyka kredytowego dostosowane są do metod stosowanych w PKO Banku Polskim SA, przy uwzględnieniu specyfiki działalności.

Zmiana rozwiązań stosowanych przez spółki zależne Grupy Kapitałowej jest każdorazowo uzgadniana z jednostkami odpowiedzialnymi za zarządzanie ryzykiem w Banku.

Grupa Kapitałowa PKO Leasing SA, Grupa Kapitałowa BTK SA, Grupa Kapitałowa KREDO BANK SA oraz spółka zależna: Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje” Sp. z o.o. cyklicznie dokonują pomiaru ryzyka kredytowego, a wyniki tego pomiaru przekazują do Banku.

W strukturach organizacyjnych Grupy Kapitałowej KREDO BANK SA, Grupy Kapitałowej PKO Leasing SA i Grupy Kapitałowej BTK SA funkcjonują komórki organizacyjne w obszarze ryzyka, które odpowiadają w szczególności za:

- opracowywanie metod oceny ryzyka kredytowego, tworzenia rezerw i odpisów,
- kontrolę i monitorowanie ryzyka kredytowego w procesie kredytowym,
- jakość oraz efektywność restrukturyzacji i procesu windykacji wierzytelności klientów.

Limity podejmowania decyzji kredytowych uzależnione są w tych spółkach w szczególności od: kwoty zaangażowania kredytowego wobec klienta, kwoty jednostkowej transakcji kredytowej oraz okresu transakcji kredytowej.

Proces podejmowania decyzji kredytowych w Grupie Kapitałowej KREDO BANK SA, Grupie Kapitałowej PKO Leasing SA i Grupie Kapitałowej BTK SA wspierają komitety kredytowe, które są aktywowane w przypadku transakcji kredytowych generujących podwyższony poziom ryzyka kredytowego.

Właściwe komórki organizacyjne Obszaru Zarządzania Ryzykiem uczestniczą w zarządzaniu ryzykiem kredytowym w spółkach Grupy Kapitałowej przez opiniowanie projektów i okresowy przegląd przepisów wewnętrznych tych spółek odnoszących się do oceny ryzyka kredytowego oraz przygotowanie rekomendacji dotyczących zmian w projektach przepisów. Bank wspiera wdrożenie w spółkach Grupy Kapitałowej rekomendowanych zmian w zasadach oceny ryzyka kredytowego.

53.1. Pomiar i ocena ryzyka kredytowego

Metody pomiaru i oceny ryzyka kredytowego

W celu określenia poziomu ryzyka kredytowego oraz opłacalności portfeli kredytowych Bank wykorzystuje różne metody pomiaru i wyceny ryzyka kredytowego, w tym:

- prawdopodobieństwo niewypłacalności (PD),
- oczekiwaną stratę kredytową (EL),
- wartość zagrożoną ryzykiem kredytowym (CVaR),
- miary efektywności metodologii scoringowych (Accuracy Ratio),
- udział i strukturę kredytów z rozpoznaną utratą wartości (według MSR),
- wskaźnik pokrycia kredytów z rozpoznaną utratą wartości (według MSR) odpisami (coverage ratio),
- koszt ryzyka.

Bank systematycznie rozwija zakres wykorzystywanych mierników ryzyka kredytowego z uwzględnieniem wymagań metody wewnętrznych ratingów (IRB), jak również rozszerza zakres stosowania miar ryzyka w celu pełnego pokrycia portfela kredytowego Banku tymi metodami.

Metody pomiaru portfelowego ryzyka kredytowego pozwalają m.in. na uwzględnienie ryzyka kredytowego w cenie produktów, ustalanie optymalnych warunków dostępności finansowania oraz wyznaczanie stawek odpisów z tytułu utraty wartości.

Bank przeprowadza analizy oraz testy warunków skrajnych dotyczące wpływu potencjalnych zmian w otoczeniu makroekonomicznym na jakość portfela kredytowego Banku a wyniki prezentuje w raportach dla organów Banku. Powyższe informacje umożliwiają identyfikowanie i podejmowanie działań ograniczających negatywne skutki wpływu niekorzystnych sytuacji rynkowych na wynik Banku.

Ocena ryzyka pojedynczych transakcji kredytowych jest dokonywana w Banku z wykorzystaniem metod scoringowych i ratingowych, które są tworzone, rozwijane i nadzorowane przez Pion Ryzyka Bankowego. Funkcjonowanie tych metod wspierają specjalistyczne aplikacje informatyczne. Sposób dokonywania oceny określony został w przepisach wewnętrznych Banku, których głównym celem jest zapewnienie jednolitej i obiektywnej oceny ryzyka kredytowego w procesie kredytowania.

Modele ratingowe dla klientów instytucjonalnych

Ocena ryzyka kredytowego związanego z finansowaniem klientów instytucjonalnych dokonywana jest w dwóch wymiarach: klienta oraz transakcji. Miarami tej oceny jest ocena wiarygodności klienta czyli rating; oraz ocena transakcji tj. zdolności do spłaty zobowiązania w określonej wysokości i terminach.

Modele ratingowe dla klientów instytucjonalnych opracowane są z wykorzystaniem wewnętrznych danych Banku co zapewnia, że są dostosowane do profilu ryzyka klientów Banku. Modele opierają się na statystycznej analizie zależności między niewykonaniem zobowiązania a punktową oceną ryzyka klienta. Ocena punktowa obejmuje ocenę wskaźników finansowych, czynników jakościowych oraz ocenę czynników behawioralnych. Ocena ryzyka klienta jest uzależniona od wielkości przedsiębiorstwa, dla którego dokonywana jest analiza. Dodatkowo Bank ma wdrożony model oceny przedsiębiorców kredytowanych w formule finansowania specjalistycznego pozwalający na adekwatną ocenę ryzyka kredytowego dużych przedsięwzięć polegających na finansowaniu nieruchomości (np. lokale biurowe, powierzchnie sklepowe, powierzchnie przemysłowe) oraz projektów infrastrukturalnych (np. infrastruktura telekomunikacyjna, przemysłowa, użyteczności publicznej).

Modele ratingów są zaimplementowane w narzędziu informatycznym wspierającym ocenę ryzyka kredytowego Banku związanego z finansowaniem klientów instytucjonalnych.

W celu zbadania poprawności funkcjonowania metod stosowanych w Banku, metodyki oceny ryzyka kredytowego, związanego z jednostkowymi ekspozycjami kredytowymi podlegają okresowym przeglądom.

Ocena ryzyka kredytowego klientów indywidualnych

Bank ocenia ryzyko kredytowe klientów indywidualnych w dwóch wymiarach: zdolności kredytowej oraz wiarygodności kredytowej klienta. Ocena zdolności kredytowej polega na zbadaniu sytuacji finansowej klienta, zaś ocena wiarygodności kredytowej klienta obejmuje ocenę scoringową oraz ocenę informacji o historii kredytowej klienta pozyskanych z wewnętrznych kartotek Banku oraz zewnętrznych baz danych.

W 2014 roku w zakresie ryzyka kredytowego, Bank kontynuował prace związane z dostosowaniem do wymagań znolizowanej przez Komisję Nadzoru Finansowego w czerwcu 2013 roku Rekomendacji S dotyczącej dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie. Wszystkie rekomendacje zostały wdrożone w Banku zgodnie z oczekiwanym terminem dwuetapowo tj. do 31 grudnia 2013 roku oraz 30 czerwca 2014 roku.

Ocena ryzyka kredytowego związanego z finansowaniem klientów instytucjonalnych

W przypadku klientów instytucjonalnych z segmentu małych i średnich przedsiębiorstw, spełniających określone kryteria, Bank ocenia ryzyko kredytowe z wykorzystaniem metody scoringowej. Ocena ta dotyczy niskokwotowych, nieskomplikowanych transakcji kredytowych i odbywa się w dwóch wymiarach: zdolności kredytowej oraz wiarygodności kredytowej klienta. Ocena zdolności kredytowej polega na zbadaniu sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta, zaś ocena wiarygodności kredytowej klienta obejmuje ocenę scoringową oraz ocenę informacji o historii kredytowej klienta pozyskanych z wewnętrznych kartotek Banku oraz zewnętrznych baz danych. W pozostałych przypadkach szeroko jest stosowana metoda ratingowa.

Informacja o ocenach ratingowych i scoringowych jest szeroko wykorzystywana w Banku w zarządzaniu ryzykiem kredytowym, w systemie kompetencji do podejmowania decyzji kredytowych, przy ustalaniu warunków aktywacji służb oceny ryzyka kredytowego oraz w systemie pomiaru i raportowania ryzyka kredytowego.

W przypadku klientów instytucjonalnych z segmentu klienta korporacyjnego Bank wprowadził usprawnienia w zakresie funkcjonującego procesu kredytowego. Wskazane zmiany dotyczą zmian w segmentacji portfela, zmian organizacyjnych, które zdecydowanie lepiej odpowiadają zapotrzebowaniu klientów a z drugiej strony pozwalają na kompleksową ocenę ryzyka kredytowego niezależnie od oferowanego produktu z zakresu bankowości korporacyjnej i transakcyjnej.

Prognozowanie i monitorowanie ryzyka kredytowego

Ekspozycja Grupy Kapitałowej na ryzyko kredytowe w podziale na z rozpoznaną utratą wartości i bez oraz w podziale na nieprzeterminowane i przeterminowane

Należności od banków	Zaangażowanie	
	31.12.2014	31.12.2013
Należności z rozpoznaną utratą wartości, w tym:	362	28 891
oceniane metodą zindywidualizowaną	-	28 543
Należności bez rozpoznanej utraty wartości, w tym:	2 486 435	1 893 133
nieprzeterminowane	2 486 435	1 893 133
Razem brutto	2 486 797	1 922 024
Odpisy z tytułu utraty wartości	(111)	(28 583)
Razem według wartości bilansowej netto	2 486 686	1 893 441

Kredyty i pożyczki udzielone klientom	Zaangażowanie	
	31.12.2014	31.12.2013
Należności z rozpoznaną utratą wartości, w tym:	12 977 310	12 861 352
oceniane metodą zindywidualizowaną	5 615 878	5 532 429
Należności bez rozpoznannej utraty wartości, w tym:	174 542 551	143 412 690
nieprzeterminowane	169 950 801	139 700 612
przeterminowane	4 591 750	3 712 078
do 4 dni przeterminowania	1 645 065	1 081 196
powyżej 4 dni przeterminowania	2 946 685	2 630 882
Razem brutto	187 519 861	156 274 042
Odpisy z tytułu utraty wartości	(8 022 477)	(6 650 780)
Razem według wartości bilansowej netto	179 497 384	149 623 262

Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży - dłużne papiery wartościowe	Zaangażowanie	
	31.12.2014	31.12.2013
Dłużne papiery wartościowe z rozpoznaną utratą wartości, w tym:	-	6 160
oceniane metodą zindywidualizowaną	-	6 160
Dłużne papiery wartościowe bez rozpoznannej utraty wartości, w tym:	21 961 102	13 864 573
nieprzeterminowane	21 961 102	13 864 573
z ratingiem zewnętrznym	14 054 512	9 429 681
z ratingiem wewnętrznym	7 906 590	4 434 892
Razem brutto	21 961 102	13 870 733
Odpisy z tytułu utraty wartości	-	(3 296)
Razem według wartości bilansowej netto	21 961 102	13 867 437

Inwestycyjne papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności - dłużne papiery wartościowe	Zaangażowanie	
	31.12.2014	31.12.2013
Dłużne papiery wartościowe bez rozpoznannej utraty wartości, w tym:	233 358	38 005
nieprzeterminowane	233 358	38 005
z ratingiem zewnętrznym	233 358	38 005
Razem brutto	233 358	38 005
Odpisy z tytułu utraty wartości	-	-
Razem według wartości bilansowej netto	233 358	38 005

Inne aktywa - inne aktywa finansowe	Zaangażowanie	
	31.12.2014	31.12.2013
Inne aktywa z rozpoznaną utratą wartości	62 081	65 209
Inne aktywa bez rozpoznannej utraty wartości, w tym:	707 741	609 904
nieprzeterminowane	698 688	601 289
przeterminowane	9 053	8 615
Razem brutto	769 822	675 113
Odpisy z tytułu utraty wartości	(59 473)	(63 800)
Razem według wartości bilansowej (netto)	710 349	611 313

Maksymalne narażenie na ryzyko kredytowe

Pozycje sprawozdania z sytuacji finansowej	31.12.2014	31.12.2013
Rachunek bieżący w Banku Centralnym	7 772 859	4 018 340
Należności od banków	2 486 686	1 893 441
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu - dłużne papiery wartościowe	1 915 120	467 931
emitowane przez Skarb Państwa	1 825 454	395 202
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	50 563	41 907
emitowane przez podmioty niefinansowe	22 146	23 892
emitowane przez podmioty finansowe	2 326	6 762
emitowane przez banki	14 631	168
Pochodne instrumenty finansowe	5 494 822	3 000 860
Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat - dłużne papiery wartościowe	13 804 860	15 204 756
emitowane przez banki centralne	10 998 812	13 997 228
emitowane przez Skarb Państwa	2 478 708	956 893
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	253 817	250 635
emitowane przez banki	73 012	-
emitowane przez podmioty niefinansowe	511	-
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	179 497 384	149 623 262
sektor finansowy (z wyłączeniem banków)	1 620 708	2 981 207
kredyty gospodarcze	1 309 856	942 784
transakcje z przyrzeczeniem odkupu	310 852	2 038 423
sektor niefinansowy	167 791 997	139 434 111
kredyty mieszkaniowe	95 797 964	74 900 220
kredyty gospodarcze	49 656 279	44 508 259
kredyty konsumpcyjne	20 321 718	19 213 873
dłużne papiery wartościowe	2 016 036	811 759
sektor budżetowy	10 084 679	7 207 944
kredyty gospodarcze	7 265 003	6 125 098
dłużne papiery wartościowe	2 819 676	977 181
transakcje z przyrzeczeniem odkupu	-	105 665
Inwestycyjne papiery wartościowe - dłużne papiery wartościowe	21 961 102	13 867 437
emitowane przez Skarb Państwa	12 781 051	8 818 500
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	4 480 325	3 440 753
emitowane przez podmioty niefinansowe	3 475 594	997 253
emitowane przez banki	1 224 132	610 931
Inwestycyjne papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności	233 358	38 005
emitowane przez Skarb Państwa	233 358	26 886
emitowane przez banki	-	11 119
Inne aktywa - inne aktywa finansowe	710 349	611 313
Razem	233 876 540	188 725 345

Pozycje pozabilansowe	31.12.2014	31.12.2013
Udzielone zobowiązania nieodwołalne	7 943 931	7 708 424
Udzielone gwarancje	9 265 599	6 344 816
Gwarancje emisji	4 571 158	3 550 421
Udzielone akredytywy	702 768	491 768
Razem	22 483 456	18 095 429

Jakość kredytowa aktywów finansowych - nieprzeterminowane, bez utraty wartości

Wewnętrzne klasy ratingowe

Biorąc pod uwagę charakter działalności Grupy Kapitałowej oraz wolumen należności kredytowych i leasingowych, najistotniejsze portfele są w zarządzaniu Banku oraz PKO Leasing SA. Poniżej przedstawiono informację na temat jakości kredytowej należności i pożyczek udzielonych przez Bank oraz Grupę Kapitałową PKO Leasing SA.

Aktywa finansowe nieprzeterminowane bez utraty wartości	31.12.2014	31.12.2013
Należności od banków	2 486 435	1 893 133
w tym:		
z ratingiem zewnętrznym	2 204 355	1 518 290
bez ratingu	282 080	374 843
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	169 950 801	139 700 612
z ratingiem	147 203 666	125 199 355
bez ratingu	22 747 135	14 501 257
PKO Bank Polski SA	165 049 744	135 300 966
z wewnętrznym ratingiem - klienci sektora finansowego, niefinansowego i budżetowego (kredyty gospodarcze)	41 359 649	38 313 981
A (pierwszorzędna)	1 059 550	1 414 115
B (bardzo dobra)	1 455 548	1 247 527
C (dobra)	2 721 287	4 164 801
D (zadowolająca)	5 663 335	5 803 780
E (przeciętna)	12 096 148	9 869 180
F (akceptowalna)	14 628 386	7 012 781
G (słaba)	3 735 395	8 801 797
z wewnętrznym ratingiem - klienci sektora niefinansowego (kredyty konsumpcyjne i mieszkaniowe)	103 891 292	84 848 494
A (pierwszorzędna)	74 155 239	59 604 586
B (bardzo dobra)	10 614 538	13 546 734
C (dobra)	11 313 955	5 261 693
D (przeciętna)	5 802 187	4 648 762
E (akceptowalna)	2 005 373	1 786 719
bez wewnętrznego ratingu - klienci sektora finansowego, niefinansowego i budżetowego (kredyty konsumpcyjne, mieszkaniowe i pozostałe)	19 798 803	12 138 491
Grupa Kapitałowa PKO Leasing SA	4 383 999	3 534 099
z wewnętrznym ratingiem	1 952 725	2 036 880
A2 (pierwszorzędna)	11 842	9 317
A3 (bardzo dobra)	99 765	111 924
A4 (dobra)	254 096	262 562
A5 (zadowolająca)	465 501	552 834
A6 (przeciętna)	727 634	868 695
B1 (akceptowalna)	336 196	187 170
B2 (słaba)	41 360	38 060
C (zła)	16 331	6 318
bez wewnętrznego ratingu	2 431 274	1 497 219
bez ratingu - klienci sektora niefinansowego i finansowego pozostałych spółek Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA	517 058	865 547
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu - z wewnętrznym ratingiem	-	10
C (dobra)	-	10
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży - z wewnętrznym ratingiem	7 906 590	4 434 892
A (pierwszorzędna)	-	53 776
B (bardzo dobra)	37 815	336 547
C (dobra)	1 381 794	1 026 669
D (zadowolająca)	2 000 235	912 529
E (przeciętna)	1 769 303	1 277 585
F (akceptowalna)	2 239 109	755 984
G (słaba)	478 334	71 802
Inne aktywa - inne aktywa finansowe	698 688	601 289
Razem	173 135 924	142 195 034

Ekspozycje wobec klientów instytucjonalnych niespełniające przesłanek indywidualnej utraty wartości klasyfikowane są ze względu na rating klienta, w ramach wewnętrznych klas ratingowych od A do G (w zakresie podmiotów finansowych A-F).

Systemem ratingowym objęte są następujące portfele:

- klienci korporacyjni,
- klienci instytucjonalni rynku mieszkaniowego,

małe i średnie przedsiębiorstwa (z wyłączeniem pewnych grup produktów ocenianych w sposób uproszczony).

Kredyty i pożyczki niespełniające przesłanek indywidualnej utraty wartości niepodlegające ocenie ratingowej charakteryzują się satysfakcjonującym poziomem ryzyka kredytowego. Dotyczy to w szczególności kredytów detalicznych (w tym kredytów mieszkaniowych), wśród których brak jest indywidualnie istotnych zaangażowań, których istnienie skutkowałoby powstaniem istotnego ryzyka kredytowego.

Zewnętrzne klasy ratingowe

Poniżej przedstawiono strukturę dłużnych papierów wartościowych oraz należności od banków, nieprzeterminowanych, bez utraty wartości, w podziale na zewnętrzne klasy ratingowe:

31 grudnia 2014

Portfel/Rating	AA- do AA+	A- do A+	BBB- do BBB+	BB- do BB+	B- do B+	CCC- do CCC+	CC	Caa2*	Caa3*	bez ratingu	31.12.2014
Należności od banków	512 042	1 467 044	175 958	10 438	175	36 927	1 771			282 080	2 486 435
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	-	1 826 259	12 007	14 590	-	-	-	-	-	62 264	1 915 120
w tym:											
emitowane przez Skarb Państwa	-	1 825 454	-	-	-	-	-	-	-	-	1 825 454
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	-	805	-	-	-	-	-	-	-	49 758	50 563
emitowane przez banki	-	-	-	14 590	-	-	-	-	-	41	14 631
emitowane przez inne podmioty finansowe	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2 326	2 326
emitowane przez podmioty niefinansowe	-	-	12 007	-	-	-	-	-	-	10 139	22 146
Dłużne papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	73 012	13 564 960	140 393	-	-	-	-	-	26 495	-	13 804 860
w tym:											
emitowane przez Bank Centralny	-	10 998 812	-	-	-	-	-	-	-	-	10 998 812
emitowane przez Skarb Państwa	-	2 452 213	-	-	-	-	-	-	26 495	-	2 478 708
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	-	113 935	139 882	-	-	-	-	-	-	-	253 817
emitowane przez banki	73 012	-	-	-	-	-	-	-	-	-	73 012
emitowane przez podmioty niefinansowe	-	-	511	-	-	-	-	-	-	-	511
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	-	13 795 752	-	49 773	-	-	-	8 921	179 815	20 251	14 054 512
w tym:											
emitowane przez Skarb Państwa	-	12 601 236	-	-	-	-	-	-	179 815	-	12 781 051
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	-	40 717	-	-	-	-	-	-	-	-	40 717
emitowane przez banki	-	1 153 799	-	49 773	-	-	-	8 921	-	11 639	1 224 132
emitowane przez podmioty niefinansowe	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8 612	8 612
Dłużne papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności	-	40 337	-	-	-	-	-	-	193 021	-	233 358
w tym:											
emitowane przez Skarb Państwa	-	40 337	-	-	-	-	-	-	193 021	-	233 358
Razem	585 054	30 694 352	328 358	74 801	175	36 927	1 771	8 921	399 331	364 595	32 494 285

*Dotyczy papierów wartościowych Grupy Kapitałowej KREDO BANKU SA – według ratingu Moody's

31 grudnia 2013

Portfel/Rating	AA- do AA+	A- do A+	BBB -do BBB+	BB- do BB+	B- do B+	CCC-do CCC+	B3*	Caa2*	bez ratingu	31.12.2013
Należności od banków	140 193	1 210 067	118 302	1 230	42 963	5 535	-	-	374 843	1 893 133
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	-	395 587	21 031	-	-	-	-	-	51 303	467 921
w tym:										
emitowane przez Skarb Państwa	-	395 202	-	-	-	-	-	-	-	395 202
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	-	227	-	-	-	-	-	-	41 680	41 907
emitowane przez banki	-	158	-	-	-	-	-	-	-	158
emitowane przez inne podmioty finansowe	-	-	-	-	-	-	-	-	6 762	6 762
emitowane przez podmioty niefinansowe	-	-	21 031	-	-	-	-	-	2 861	23 892
Dłużne papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	-	15 042 488	136 700	-	-	-	25 568	-	-	15 204 756
w tym:										
emitowane przez Bank Centralny	-	13 997 228	-	-	-	-	-	-	-	13 997 228
emitowane przez Skarb Państwa	-	931 325	-	-	-	-	25 568	-	-	956 893
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	-	113 935	136 700	-	-	-	-	-	-	250 635
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	-	9 125 800	49 530	-	-	-	216 575	11 131	26 645	9 429 681
w tym:										
emitowane przez Skarb Państwa	-	8 616 516	-	-	-	-	201 984	-	-	8 818 500
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	-	-	-	-	-	-	-	-	250	250
emitowane przez banki	-	509 284	49 530	-	-	-	14 591	11 131	26 395	610 931
Dłużne papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności	-	-	-	-	-	-	38 005	-	-	38 005
w tym:										
emitowane przez Skarb Państwa	-	-	-	-	-	-	26 886	-	-	26 886
emitowane przez banki	-	-	-	-	-	-	11 119	-	-	11 119
Razem	140 193	25 773 942	325 563	1 230	42 963	5 535	280 148	11 131	452 791	27 033 496

*Dotyczy papierów wartościowych Grupy Kapitałowej KREDO BANKU SA – według ratingu Moody's

53.2. Koncentracja ryzyka kredytowego w Grupie Kapitałowej

Grupa Kapitałowa definiuje ryzyko koncentracji kredytowej jako ryzyko wynikające z istotnego zaangażowania wobec pojedynczych podmiotów lub grup podmiotów, których zdolność spłaty zadłużenia zależna jest od wspólnego czynnika ryzyka. Grupa Kapitałowa analizuje ryzyko koncentracji wobec:

- największych podmiotów,
- największych grup kapitałowych,
- branż,
- regionów geograficznych,
- walut,
- ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie.

Koncentracja wobec największych podmiotów

Ustawa Prawo bankowe określa limity maksymalnego zaangażowania Banku, mające przełożenie na Grupę Kapitałową. Zgodnie z art. 71 ust. 1 tej ustawy suma wierzytelności Banku, udzielonych przez Bank zobowiązań pozabilansowych oraz posiadanych przez Bank bezpośrednio lub pośrednio akcji lub udziałów w innym podmiocie, wniesionych dopłat w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością lub też wkładów albo sum komandytowych – w zależności od tego, która z tych kwot jest większa – w spółce komandytowej lub komandytowo akcyjnej, obciążonych ryzykiem jednego podmiotu lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie nie może przekroczyć limitu koncentracji zaangażowań, który wynosi 25% uznanego kapitału skonsolidowanego.

Na dzień 31 grudnia 2014 roku oraz na dzień 31 grudnia 2013 roku limity koncentracji nie były przekroczone. Na dzień 31 grudnia 2014 roku poziom ryzyka koncentracji Grupy Kapitałowej wobec pojedynczych zaangażowań był niewielki – największe zaangażowanie wobec pojedynczego podmiotu wyniosło 12,9% uznanego kapitału skonsolidowanego. Wśród 20 największych kredytobiorców Grupy Kapitałowej występują wyłącznie klienci PKO Banku Polskiego SA.

Zaangażowanie Grupy Kapitałowej wobec 20 największych klientów niebankowych:

31.12.2014			31.12.2013		
Lp.	Zaangażowanie kredytowe obejmuje kredyty, pożyczki, skupione wierzytelności, dyskonto weksli, zrealizowane gwarancje oraz należne odsetki oraz zaangażowanie pozabilansowe i kapitałowe*	Udział w portfelu kredytowym, który obejmuje zaangażowania pozabilansowe oraz kapitałowe	Lp.	Zaangażowanie kredytowe obejmuje kredyty, pożyczki, skupione wierzytelności, dyskonto weksli, zrealizowane gwarancje oraz należne odsetki oraz zaangażowanie pozabilansowe i kapitałowe*	Udział w portfelu kredytowym, który obejmuje zaangażowania pozabilansowe oraz kapitałowe
1.	3 193 998	1,27%	1.	2 080 000	1,01%
2.	2 474 087	0,99%	2.	2 074 380	1,01%
3.	2 266 960	0,90%	3.	2 035 172	0,99%
4.	2 172 936	0,87%	4.	1 435 697	0,70%
5.	2 080 000	0,83%	5.	1 084 585	0,53%
6.	1 643 091	0,66%	6.	1 078 879	0,53%
7.	1 266 301	0,51%	7.	794 068	0,39%
8.	1 177 916	0,47%	8.	777 215	0,38%
9.	1 130 843	0,45%	9.	690 184	0,34%
10.	1 007 768	0,40%	10.	673 507	0,33%
11.	957 362	0,38%	11.	631 454	0,31%
12.	911 026	0,36%	12.	600 000	0,29%
13.	904 016	0,36%	13.	658 194	0,32%
14.	890 858	0,36%	14.	542 805	0,26%
15.	834 655	0,33%	15.	539 467	0,26%
16.	794 693	0,32%	16.	524 686	0,26%
17.	793 137	0,32%	17.	513 197	0,25%
18.	746 933	0,30%	18.	505 820	0,25%
19.	714 037	0,29%	19.	500 232	0,24%
20.	712 771	0,28%	20.	500 000	0,24%
Razem	26 673 388	10,65%	Razem	18 239 542	8,89%

*zaangażowanie pozabilansowe uwzględnia zobowiązanie wynikające z transakcji pochodnych w kwocie równej ich ekwiwalentowi bilansowemu (zgodnie z postanowieniami paragrafu 2.1 pkt 2 Uchwały nr 208/2011 KNF z dnia 22 sierpnia 2011r)

Koncentracja wobec największych grup kapitałowych

Największa koncentracja zaangażowania Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego w grupę kapitałową kredytobiorców wynosi 1,39% portfela kredytowego Grupy Kapitałowej. Wśród 5 największych grup kapitałowych występują wyłącznie klienci PKO Banku Polskiego SA.

Na dzień 31 grudnia 2014 roku oraz 31 grudnia 2013 roku poziom ryzyka koncentracji w grupę podmiotów był niewielki – największa koncentracja zaangażowania Grupy Kapitałowej wyniosła 14,1% i 12,9% uznanego kapitału Grupy Kapitałowej.

Zaangażowanie Grupy Kapitałowej wobec 5 największych grup kapitałowych:

31.12.2014			31.12.2013		
Lp.	Zaangażowanie kredytowe obejmuje kredyty, pożyczki, skupione wierzytelności, dyskonto weksli, zrealizowane gwarancje oraz należne odsetki oraz zaangażowanie pozabilansowe i kapitałowe*	Udział w portfelu kredytowym, który obejmuje zaangażowania pozabilansowe oraz kapitałowe	Lp.	Zaangażowanie kredytowe obejmuje kredyty, pożyczki, skupione wierzytelności, dyskonto weksli, zrealizowane gwarancje oraz należne odsetki oraz zaangażowanie pozabilansowe i kapitałowe*	Udział w portfelu kredytowym, który obejmuje zaangażowania pozabilansowe oraz kapitałowe
1	3 498 120	1,39%	1	3 536 942	1,72%
2	3 194 479	1,27%	2	2 790 997	1,36%
3	2 972 486	1,19%	3	2 056 058	1,00%
4	2 315 214	0,92%	4	1 960 687	0,95%
5	2 189 608	0,87%	5	1 446 402	0,70%
Razem	14 169 907	5,64%	Razem	11 791 086	5,73%

*zaangażowanie pozabilansowe uwzględnia zobowiązanie wynikające z transakcji pochodnych w kwocie równej ich ekwiwalentowi bilansowemu (zgodnie z postanowieniami paragrafu 2.1 pkt 2 Uchwały nr 208/2011 KNF z dnia 22 sierpnia 2011r)

Koncentracja wobec sekcji branżowych

W stosunku do 31 grudnia 2013 roku wzrosło zaangażowanie Grupy Kapitałowej w sekcje branżowe o około 7,9 miliarda PLN. Łączne zaangażowanie w cztery największe grupy branż „Przetwórstwo przemysłowe”, „Działalność związana z obsługą nieruchomości”, „Handel hurtowy i detaliczny (...)” oraz „Administracja publiczna i obrona narodowa” wyniosło ok. 57% wartości portfela kredytów objętych analizą branżową.

Strukturę zaangażowania według sekcji branżowych według stanu na dzień 31 grudnia 2014 roku oraz na dzień 31 grudnia 2013 roku prezentuje poniższa tabela:

Sekcja	Nazwa sekcji	31.12.2014		31.12.2013	
		Zaangażowanie	Liczba podmiotów	Zaangażowanie	Liczba podmiotów
C	Przetwórstwo przemysłowe	16,63%	10,37%	18,45%	10,68%
L	Działalność związana z obsługą nieruchomości	16,57%	15,95%	15,89%	15,69%
G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów	14,88%	21,50%	15,43%	22,52%
F	Budownictwo	8,91%	10,10%	10,53%	10,92%
O	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	9,09%	0,46%	9,08%	0,38%
D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1,78%	0,18%	2,06%	0,17%
Pozostałe zaangażowanie		32,14%	41,44%	28,56%	39,64%
Razem		100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Powyższa struktura branżowa nie uwzględnia zaangażowania wynikającego z tytułu dłużnych papierów wartościowych przekwalifikowanych z kategorii „dostępne do sprzedaży” do kategorii „pożyczki i należności”.

Koncentracja wobec regionów geograficznych

Portfel kredytowy Grupy Kapitałowej jest zdywersyfikowany pod względem koncentracji geograficznej.

Struktura portfela kredytowego według regionów geograficznych różni się w Grupie Kapitałowej ze względu na obszar klienta Banku – odrębna jest dla Obszaru Rynku Detalicznego (ORD), odrębna dla Obszaru Bankowości Korporacyjnej i Inwestycyjnej (OKI).

W ramach ORD wyróżnia się 11 regionów geograficznych. Na dzień 31 grudnia 2014 roku największa koncentracja portfela kredytowego ORD występuje w regionie warszawskim i poznańskim (około 22% portfela ORD).

W ramach OKI Bank wyróżnia 7 makroregionów i centralę. Na dzień 31 grudnia 2014 roku największa koncentracja portfela kredytowego OKI występuje w centrali Banku i w makroregionie centralnym (odpowiednio 26% i 16% portfela OKI).

Koncentracja walutowa ryzyka kredytowego

Na dzień 31 grudnia 2014 roku udział ekspozycji w walutach wymienialnych, innych niż PLN, w całym portfelu Grupy Kapitałowej wyniósł 26,2%. Wzrost w stosunku do 31 grudnia 2013 roku jest konsekwencją Fuzji Prawnej PKO BP i Nordea Bank Polska SA, w wyniku której do portfela kredytowego Banku włączony został portfel Nordea Bank Polska SA.

Największą część zaangażowania walutowego Grupy Kapitałowej stanowią ekspozycje w CHF i dotyczą one portfela kredytowego Banku. W wyniku wspomnianej fuzji udział kredytów w CHF wzrósł w stosunku do 2013 roku o 4,0 p.p. W przypadku spółek Grupy Kapitałowej sytuacja kształtuje się inaczej, tj. w portfelu walutowym Grupy Kapitałowej PKO Leasing SA oraz BTK SA dominują ekspozycje w EUR (odpowiednio 94% i 93% portfela walutowego tych Grup Kapitałowych). Natomiast w Grupie Kapitałowej KREDOBANK SA i w spółce Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje” (tj. podmiotach działających na Ukrainie) dominują kredyty udzielane w USD (odpowiednio 63% i 81% portfela walutowego tych podmiotów).

Koncentracja walutowa ryzyka kredytowego	31.12.2014	31.12.2013
PLN	73,79%	79,59%
Waluty obce, w tym:	26,21%	20,41%
CHF	16,60%	12,64%
EUR	7,89%	5,65%
USD	1,36%	1,46%
UAH	0,35%	0,65%
GBP	0,01%	0,01%
Razem	100,00%	100,00%

Inne rodzaje koncentracji

Zgodnie z rekomendacją S i T Komisji Nadzoru Finansowego Bank stosuje wewnętrzne limity związane z ekspozycjami kredytowymi klientów Banku określające apetyt na ryzyko kredytowe.

Na dzień 31 grudnia 2014 roku limity te nie zostały przekroczone.

53.3. Praktyki *forbearance*

Bank jako *forbearance* przyjmuje działania mające na celu dokonanie uzgodnionych z dłużnikiem lub emitentem zmian warunków umowy, wymuszonych jego trudną sytuacją finansową (działania restrukturyzacyjne). Celem działań *forbearance* jest przywrócenie dłużnikowi lub emitentowi zdolności do prawidłowej realizacji umowy oraz maksymalizacja efektywności zarządzania wierzytelnościami trudnymi, tj. uzyskanie najwyższych odzysków, jednocześnie ograniczając do minimum ponoszone koszty, związane z uzyskaniem odzysków, które są bardzo wysokie w przypadku prowadzenia postępowania egzekucyjnego.

Działalność *forbearance* polega na zmianie warunków spłaty wierzytelności, które są indywidualnie ustalane wobec każdego kontraktu. Zmiany mogą dotyczyć:

- rozłożenie zadłużenia wymagalnego na raty,
- zmiana harmonogramu,
- rozłożenie zaległości na raty (wprowadzenie harmonogramu spłaty),

- zawieszenie spłaty,
- zmiana formuły spłaty (raty annuitetowe, raty malejące),
- zmiana oprocentowania,
- redukcja wierzytelności,
- zmiana okresu karencji.

W wyniku zawarcia i terminowej obsługi umowy *forbearance*, wierzytelność staje się wierzytelnością niewymagalną. Elementem procesu *forbearance* jest ocena możliwości wywiązania się przez dłużnika z warunków umowy ugody (spłaty zadłużenia w ustalonych terminach). Zawarte umowy *forbearance* są na bieżąco monitorowane. Zawarcie umowy *forbearance*, zamieniającej warunki umowne z uwagi na trudności finansowe dłużnika lub emitenta, stanowi jedną z przesłanek indywidualnej utraty wartości i skutkuje koniecznością przeprowadzenia analizy sytuacji pod kątem utworzenia odpisów lub rezerw aktualizujących wartość ekspozycji wynikających z tego faktu.

Kredyty i pożyczki przestają podlegać *forbearance* w przypadku, gdy spełnione są łącznie warunki:

- uregulowane zostały 3 kolejne płatności wynikające z harmonogramu umowy *forbearance*,
- upłynęło przynajmniej 60 dni od dnia pierwszej raty określonej zgodnie z harmonogramem w umowie *forbearance*,
- na bieżąco i w sposób niebudzący zastrzeżeń realizowane są inne warunki umowne,
- wierzytelność nie jest objęta outsourcingiem czynności windykacyjnych.

	Wartość bilansowa	
	31.12.2014	31.12.2013
Kredyty i pożyczki udzielone klientom według wartości brutto	187 519 861	156 274 042
w tym <i>forbearance</i> :	4 202 198	4 318 155
sektor finansowy	9	183
kredyty gospodarcze	9	183
sektor niefinansowy	4 201 826	4 317 682
kredyty gospodarcze	3 423 519	2 439 686
kredyty mieszkaniowe	463 241	1 437 655
kredyty konsumpcyjne	315 066	440 341
sektor budżetowy	363	290
kredyty gospodarcze	363	290
Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom <i>forbearance</i>	(820 134)	(991 371)
Kredyty i pożyczki udzielone klientom netto <i>forbearance</i>	3 382 064	3 326 784

Kredyty i pożyczki udzielone klientom podlegające <i>forbearance</i> według regionu geograficznego (brutto)	31.12.2014	31.12.2013
Polska	4 087 258	4 318 155
mazowiecki	2 290 823	1 772 532
wielkopolski	227 406	434 487
śląsko-opolski	242 818	401 978
małopolsko-świętokrzyski	291 598	337 180
pomorski	102 259	242 532
podlaski	88 688	233 365
łódzki	190 859	206 303
dolnośląski	166 150	205 842
kujawsko-pomorski	133 577	160 294
zachodnio-pomorski	170 065	157 392
lubelsko-podkarpacki	126 644	101 949
warmińsko-mazurski	56 371	64 301
Ukraina	114 940	-
Razem	4 202 198	4 318 155

Kredyty i pożyczki udzielone klientom podlegające <i>forbearance</i>	Zaangażowanie według wartości bilansowej brutto		Wartość zabezpieczenia	
	31.12.2014	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2013
Kredyty i pożyczki z rozpoznaną utratą wartości	2 393 496	3 107 480	236 232	173 583
Kredyty i pożyczki bez rozpoznanej utraty wartości, w tym:	1 808 702	1 210 675	182 183	83 947
nieprzetworzone	1 220 190	880 476	65 245	18 220
przetworzone	588 512	330 199	116 938	65 727
Razem brutto	4 202 198	4 318 155	418 415	257 530

Zmiana wartości bilansowych kredytów i pożyczek udzielonych klientom podlegających forbearance na początek i na koniec okresu

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2014 roku	Ogółem
Wartość bilansowa netto na początek okresu	3 326 784
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	227 116
Wartość brutto kredytów i pożyczek wyłączonych w okresie	(2 325 524)
Wartość brutto kredytów i pożyczek nowo ujętych w okresie	2 336 404
Inne zmiany/splaty	(143 337)
Różnice kursowe	(39 379)
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	3 382 064

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2013 roku	Ogółem
Wartość bilansowa netto na początek okresu	3 068 604
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	(72 215)
Wartość brutto kredytów i pożyczek wyłączonych w okresie	(2 124 716)
Wartość brutto kredytów i pożyczek nowo ujętych w okresie	2 630 100
Inne zmiany/splaty	(174 989)
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	3 326 784

Kredyty i pożyczki udzielone klientom według wartości brutto według stosowanych zmian warunków spłaty dla forbearance	Wartość bilansowa brutto	
	31.12.2014	31.12.2013
Rozłożenie zadłużenia wymagalnego na raty	2 261 777	2 482 200
Zmiana harmonogramu	1 392 606	1 540 718
Rozłożenie zaległości na raty (wprowadzenie harmonogramu spłaty)	812 775	808 174
Zawieszenie spłaty	530 642	-
Zmiana formuły spłaty (raty annuitetowe, raty malejące)	521 071	702 804
Zmiana oprocentowania	428 549	586 314
Redukcja wierzytelności	196 579	307 501
Zmiana okresu karencji	10 469	-

Dla danej ekspozycji kredytowej podlegającej forbearance może być zastosowana więcej niż jedna zmiana warunków spłaty.

Kwota ujętych przychodów z tytułu odsetek związanych z kredytami i pożyczkami udzielonymi klientom, które podlegały forbearance na dzień 31 grudnia 2014 roku wynosiła 404 782 tysiące PLN (na dzień 31 grudnia 2013 wynosiła odpowiednio 391 983 tysięcy PLN).

53.4. Przeterminowanie aktywów finansowych

Aktywa finansowe, które są zaległe, lecz w przypadku których nie nastąpiła utrata wartości obejmują następujące aktywa finansowe:

Aktywa finansowe	31.12.2014			
	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy	Razem
Kredyty, pożyczki udzielone klientom	3 504 077	837 553	250 120	4 591 750
sektora finansowego	-	-	2	2
sektora niefinansowego	3 403 093	822 429	217 787	4 443 309
sektora budżetowego	100 984	15 124	32 331	148 439
Inne aktywa - inne aktywa finansowe	4 369	726	3 958	9 053
Razem	3 508 446	838 279	254 078	4 600 803

Aktywa finansowe	31.12.2013			
	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy	Razem
Kredyty, pożyczki udzielone klientom	2 529 235	885 979	296 864	3 712 078
sektora finansowego	14	273	-	287
sektora niefinansowego	2 466 927	875 420	296 864	3 639 211
sektora budżetowego	62 294	10 286	-	72 580
Inne aktywa - inne aktywa finansowe	934	361	7 320	8 615
Razem	2 530 169	886 340	304 184	3 720 693

Zabezpieczeniami powyższych należności są: hipoteka, zastaw rejestrowy, przeniesienie prawa własności, blokada rachunku lokaty, ubezpieczenie ekspozycji kredytowej oraz gwarancje i poręczenia.

W ramach przeprowadzonej oceny stwierdzono, że dla powyższych aktywów finansowych przewidywane przepływy pieniężne w pełni pokrywają wartość bilansową tych ekspozycji.

53.5. Aktywa finansowe wyceniane metodą zindywidualizowaną, wobec których wykazano indywidualną utratę wartości według wartości bilansowej brutto

	31.12.2014	31.12.2013
Należności od banków	-	28 543
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	5 615 878	5 532 429
Sektor finansowy	5 609	3 927
kredyty gospodarcze	5 609	3 927
Sektor niefinansowy	5 593 388	5 522 293
kredyty gospodarcze	4 134 858	3 944 961
kredyty mieszkaniowe	1 248 389	1 371 261
kredyty konsumpcyjne	99 297	101 334
dłużne papiery wartościowe	110 844	104 737
Sektor budżetowy	16 881	6 209
kredyty gospodarcze	16 881	6 209
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	60	6 260
emitowane przez podmioty finansowe	5	8
emitowane przez podmioty niefinansowe	55	6 252
Razem	5 615 938	5 567 232

W odniesieniu do aktywów, wobec których stwierdzono utratę wartości metodą zindywidualizowaną, ustanowione były na rzecz Grupy Kapitałowej następujące zabezpieczenia:

- dla kredytów i pożyczek udzielonych klientom: hipoteka kaucyjna oraz zwykła, zastaw rejestrowy, weksel własny dłużnika, przelew wierzytelności oraz prawo majątkowe na środki pieniężne. Wpływ finansowy zabezpieczeń na kwotę, która najlepiej odzwierciedla maksymalną ekspozycję na ryzyko kredytowe na dzień 31 grudnia 2014 roku wynosi 3 593 245 tysięcy PLN (na dzień 31 grudnia 2013 roku wynosił odpowiednio 4 022 319 tysięcy PLN),
- dla inwestycyjnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży: weksle in blanco, poręczenie, zastaw rejestrowy na rachunku bankowym oraz na udziałach dłużnika.

Grupa Kapitałowa, ustalając odpisy z tytułu utraty wartości na powyższe aktywa wzięła pod uwagę następujące czynniki:

- opóźnienie w spłacie należności,
- postawienie wierzytelności w stan wymagalności,
- postępowanie egzekucyjne wobec dłużnika,
- ogłoszenie upadłości dłużnika lub złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości,
- kwestionowanie należności przez dłużnika,
- wszczęcie postępowania naprawczego wobec dłużnika,
- ustanowienie zarządu komisarycznego nad działalnością dłużnika lub zawieszenie jego działalności,
- pogorszenie się oceny ratingowej dłużnika do poziomu wskazującego na istotne zagrożenie dla spłaty zadłużenia,
- podjęte działania restrukturyzacyjne i zastosowane ulgi w spłacie,
- dodatkowe przesłanki, rozpoznawane w odniesieniu do ekspozycji wobec spółdzielni mieszkaniowych z tytułu kredytów mieszkaniowych „starego portfela” objętych poręczeniami Skarbu Państwa,
- przewidywane przepływy pieniężne z ekspozycji oraz przyjętych zabezpieczeń,
- kształtowanie się przyszłej sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta,
- stopień realizacji przez klienta prognoz.

53.6. Utrata wartości ekspozycji kredytowych

Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA dokonuje miesięcznego przeglądu ekspozycji kredytowych w celu zidentyfikowania ekspozycji kredytowych zagrożonych utratą wartości, pomiaru utraty wartości ekspozycji kredytowych oraz utworzenia odpisów lub rezerw.

Na proces ustalania odpisów i rezerw składają się następujące etapy:

- rozpoznanie przesłanek utraty wartości i zdarzeń istotnych z punktu widzenia rozpoznania tych przesłanek,
- rejestrowanie w systemach informatycznych Grupy Kapitałowej zdarzeń istotnych z punktu widzenia rozpoznania przesłanek utraty wartości ekspozycji kredytowych,
- ustalenie metody pomiaru utraty wartości,
- dokonanie pomiaru utraty wartości i ustalenie odpisu lub rezerwy,
- weryfikacja i agregacja wyników pomiaru utraty wartości,
- ewidencja wyników pomiaru utraty wartości.

Metoda ustalania wysokości odpisów uzależniona jest od rodzaju rozpoznanych przesłanek utraty wartości oraz indywidualnego znaczenia ekspozycji kredytowej. Zdarzeniami uznawanymi za przesłanki indywidualnej utraty wartości są w szczególności:

- opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek dłuższe niż 90 dni,
- znaczące pogorszenie ratingu wewnętrznego klienta,
- zawarcie umowy restrukturyzacyjnej lub zastosowanie ulgi w spłacie wierzytelności (przesłanka rozpoznawana jest, gdy udzielone klientowi udogodnienia wymuszone są względami ekonomicznymi lub prawnymi wynikającymi z jego trudności finansowych).

Przy określaniu okresu przeterminowania kredytu uwzględniane są kwoty niespłaconych w terminie odsetek lub rat kapitałowych przekraczające ustalone wartości progowe.

53.7. Metody oszacowania utraty wartości

W Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA stosowane są trzy metody oszacowania utraty wartości:

- metoda zindywidualizowana, stosowana dla kredytów indywidualnie znaczących, spełniających przesłankę indywidualnej utraty wartości lub wymagających indywidualnej oceny ze względu na specyfikę transakcji, z której wynikają oraz zdarzeń warunkujących spłatę ekspozycji,
- metoda portfelowa, stosowana dla kredytów nieznaczących indywidualnie, dla których stwierdzono przesłankę indywidualnej utraty wartości,
- metoda grupowa (IBNR), stosowana dla kredytów, w odniesieniu do których nie zidentyfikowano przesłanek indywidualnej utraty wartości, ale stwierdzono możliwość wystąpienia poniesionych ale nie rozpoznanych strat.

Odpis z tytułu utraty wartości bilansowej ekspozycji kredytowej jest różnicą pomiędzy wartością bilansową ekspozycji, a wartością bieżącą oczekiwaną, przyszłych przepływów pieniężnych z tej ekspozycji:

- przy ustalaniu odpisu metodą zindywidualizowaną oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne szacuje się dla każdej ekspozycji kredytowej indywidualnie, z uwzględnieniem możliwych scenariuszy dotyczących realizacji umowy, ważonych prawdopodobieństwem ich realizacji,
- odpis z tytułu utraty wartości dla ekspozycji kredytowych objętych metodą portfelową lub metodą grupową równy jest różnicy pomiędzy wartością bilansową tych ekspozycji, a wartością bieżącą oczekiwaną, przyszłych przepływów pieniężnych, oszacowaną z wykorzystaniem metod statystycznych, na podstawie historycznych obserwacji ekspozycji z homogenicznych portfeli.

53.8. Rezerwy pozabilansowe

W odniesieniu do pozabilansowych ekspozycji kredytowych, rezerwę ustala się jako różnicę pomiędzy oczekiwaną wartością ekspozycji bilansowej, która powstanie z udzielonego zobowiązania pozabilansowego (od daty, na którą dokonywana jest ocena, do daty wystąpienia zadłużenia przeterminowanego uznawanego za przesłankę indywidualnej utraty wartości), a wartością bieżącą oczekiwaną przyszłych przepływów pieniężnych uzyskanych z ekspozycji bilansowej powstałej z udzielonego zobowiązania pozabilansowego.

Przy ustalaniu rezerwy metodą zindywidualizowaną oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne szacuje się dla każdej ekspozycji kredytowej indywidualnie.

Przy ustalaniu rezerwy metodą portfelową lub metodą grupową wykorzystuje się parametry portfelowe oszacowane z wykorzystaniem metod statystycznych, na bazie historycznych obserwacji ekspozycji o takiej samej charakterystyce.

Strukturę portfela kredytowego oraz utworzonych odpisów z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowych Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA prezentuje tabela w nocy 22 „Kredyty i pożyczki udzielone klientom”.

53.9. Ryzyko kredytowe instytucji finansowych

Na dzień 31 grudnia 2014 roku największe zaangażowania Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA kształtowały się w następujący sposób:

Zaangażowanie na rynku międzybankowym*				
Kontrahent	Rodzaj instrumentu			Razem
	Lokata	Instrumenty pochodne	Papiery wartościowe	
Kontrahent 1	-	9 031	585 246	594 277
Kontrahent 2	384 162	-	-	384 162
Kontrahent 3	-	169 566	-	169 566
Kontrahent 4	51 175	75 202	-	126 377
Kontrahent 5	-	93 074	-	93 074
Kontrahent 6	-	31 165	50 000	81 165
Kontrahent 7	-	73 060	-	73 060
Kontrahent 8	-	62 516	-	62 516
Kontrahent 9	-	59 435	-	59 435
Kontrahent 10	-	37 743	-	37 743
Kontrahent 11	-	29 418	-	29 418
Kontrahent 12	-	24 333	-	24 333
Kontrahent 13	-	23 420	-	23 420
Kontrahent 14	-	22 583	-	22 583
Kontrahent 15	-	16 465	-	16 465
Kontrahent 16	-	15 887	-	15 887
Kontrahent 17	-	12 912	-	12 912
Kontrahent 18	10 000	3 789	-	13 789
Kontrahent 19	10 000	(7 178)	-	10 000
Kontrahent 20	-	9 195	-	9 195

* Bez uwzględniania zaangażowania wobec Skarbu Państwa i Narodowego Banku Polskiego.

Dla porównania największe zaangażowania Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA na rynku międzybankowym na dzień 31 grudnia 2013 roku prezentuje poniższa tabela:

Zaangażowanie na rynku międzybankowym*			
Kontrahent	Rodzaj instrumentu		Razem
	Lokata	Instrumenty pochodne	
Kontrahent 18	325 000	(48 464)	325 000
Kontrahent 24	200 000	4 706	204 706
Kontrahent 17	-	74 384	74 384
Kontrahent 25	-	58 479	58 479
Kontrahent 26	-	56 339	56 339
Kontrahent 27	50 000	(4 830)	50 000
Kontrahent 7	-	46 844	46 844
Kontrahent 3	-	39 817	39 817
Kontrahent 4	22 349	15 318	37 667
Kontrahent 28	-	33 641	33 641
Kontrahent 1	5 000	18 131	23 131
Kontrahent 29	20 000	1 601	21 601
Kontrahent 13	-	18 806	18 806
Kontrahent 31	12 600	-	12 600
Kontrahent 32	12 528	-	12 528
Kontrahent 30	12 204	-	12 204
Kontrahent 33	11 118	-	11 118
Kontrahent 34	10 377	-	10 377
Kontrahent 19	-	9 617	9 617
Kontrahent 12	-	9 583	9 583

* Bez uwzględnienia zaangażowania wobec Skarbu Państwa i Narodowego Banku Polskiego.

Przy określaniu zaangażowania: lokaty oraz papiery wartościowe emitowane przez kontrahentów zostały podane w wartości nominalnej, natomiast instrumenty pochodne w wartości rynkowej bez uwzględnienia wniesionego przez kontrahenta zabezpieczenia. Zaangażowanie całkowite (kolumna „Razem”) w przypadku każdego kontrahenta stanowi sumę zaangażowania z tytułu lokat i papierów wartościowych powiększonego o zaangażowanie z tytułu instrumentów pochodnych, jeżeli jest ono dodatnie (w przeciwnym wypadku zaangażowanie z tytułu instrumentów pochodnych nie jest uwzględniane przy zaangażowaniu całkowitym). Ekspozycja z tytułu wszystkich instrumentów liczona jest od daty zawarcia transakcji.

Na dzień 31 grudnia 2014 roku Bank posiadał podpisane umowy ramowe na standardzie ISDA/ZBP z 24 bankami krajowymi oraz 57 bankami zagranicznymi i instytucjami kredytowymi, umowy zabezpieczające CSA/ZBP z 21 bankami krajowymi oraz 45 bankami zagranicznymi i instytucjami kredytowymi. Dodatkowo Bank był stroną 12 umów na transakcje repo (na standardzie ISMA/GMRA).

Geograficzna lokalizacja kontrahentów

Kontrahenci generujący 20 największych zaangażowań według stanów na dzień 31 grudnia 2014 roku pochodzą z krajów wyszczególnionych w poniższej tabeli (przyjmuje się kraj, na obszarze którego ulokowana jest centrala danego kontrahenta):

Lp.	Kraj	Kontrahent
1	Belgia	Kontrahent 13
2	Francja	Kontrahent 7, Kontrahent 20
3	Niemcy	Kontrahent 3, Kontrahent 10
4	Norwegia	Kontrahent 2
5	Polska	Kontrahent 1, Kontrahent 4, Kontrahent 6, Kontrahent 8, Kontrahent 14, Kontrahent 15, Kontrahent 16, Kontrahent 18, Kontrahent 19
6	Szwajcaria	Kontrahent 12
7	USA	Kontrahent 9
8	Wielka Brytania	Kontrahent 5, Kontrahent 11, Kontrahent 17

Struktura ratingowa kontrahentów

Struktura zaangażowania z punktu widzenia przyznanych kontrahentom ratingów została zaprezentowana w poniższej tabeli. Przy wyznaczaniu ratingu oparto się na ratingach zewnętrznych przyznanych przez agencje Moody's, Standard&Poor's i Fitch (przy czym w przypadku, gdy rating nadały dwie agencje przyjęto rating niższy, a w przypadku trzech ratingów, rating środkowy). Rating dla kontrahentów od 1 do 20 przyjęto według stanu na dzień 31 grudnia 2014 roku.

Rating	Kontrahent
A	Kontrahent 1, Kontrahent 2, Kontrahent 3, Kontrahent 5, Kontrahent 7, Kontrahent 9, Kontrahent 10, Kontrahent 11, Kontrahent 12, Kontrahent 13, Kontrahent 17, Kontrahent 20
BBB	Kontrahent 4, Kontrahent 8, Kontrahent 14, Kontrahent 18, Kontrahent 19
BB	Kontrahent 6, Kontrahent 15
brak ratingu	Kontrahent 16

53.10. Ryzyko kredytowe instytucji finansowych na rynku pozahurtowym

Poza zaangażowaniem na rynku międzybankowym, o którym mowa powyżej, Grupa Kapitałowa na dzień 31 grudnia 2014 roku posiadała ekspozycje wobec instytucji finansowych na rynku pozahurtowym (zaangażowanie wygenerowane przez Jednostki inne niż Departament Skarbu, w tym np. udzielone kredyty, obligacje zakupione poza rynkiem międzybankowym).

Struktura ekspozycji powyżej 10 milionów PLN została zaprezentowana w poniższej tabeli (w tysiącach PLN):

2014	Nominalna kwota zaangażowania		Kraj siedziby kontrahenta
	Bilansowego	Pozabilansowego	
Kontrahent 1	500 000	-	Polska
Kontrahent 21	53 978	6 021	Polska
Kontrahent 22	101 808	-	Polska
Kontrahent 23	50 000	-	Polska

2013	Nominalna kwota zaangażowania		Kraj siedziby kontrahenta
	Bilansowego	Pozabilansowego	
Kontrahent 1	500 000	-	Polska
Kontrahent 23	50 000	-	Polska

53.11. Zarządzanie majątkiem przejętym za wierzytelności

Przejęty w toku działań restrukturyzacyjnych lub windykacyjnych majątek przeznaczony jest na potrzeby sprzedaży lub do wykorzystania Grupy Kapitałowej. Informacja o przejętych składnikach majątkowych analizowana jest pod kątem możliwości sprzedaży lub wykorzystania majątku na wewnętrzne potrzeby Grupy Kapitałowej. W latach zakończonych odpowiednio dnia 31 grudnia 2014 roku oraz dnia 31 grudnia 2013 roku majątek przejęty w toku działań restrukturyzacyjnych i windykacyjnych w całości przeznaczony został do sprzedaży.

Podejmowane przez Grupę Kapitałową działania mają na celu sprzedaż aktywów w możliwie najkrótszym czasie. W jednostkowych i uzasadnionych przypadkach dochodzi do wstrzymania sprzedaży. Następuje to tylko i wyłącznie w sytuacji, kiedy warunki niezależne wskazują, iż sprzedaż majątku w okresie późniejszym będzie korzystniejsza finansowo. Podstawowym trybem postępowania w sprawie sprzedaży majątku jest przetarg nieograniczony. Wybór innego trybu jest możliwy w przypadku, gdy ze względu na specyfikę sprzedawanego majątku daje on możliwości znalezienia nabywcy i uzyskania korzystniejszej dla Grupy Kapitałowej oferty.

Grupa Kapitałowa dąży do jak najszerszego rozpowszechnienia informacji o sprzedawanych aktywach poprzez publikację informacji o sprzedaży na stronie internetowej Grupy Kapitałowej, ogłoszenia w prasie ogólnopolskiej, wykorzystywanie portali internetowych m.in. w zakresie aukcji internetowych, wysyłanie zapytań ofertowych. Dodatkowo Grupa Kapitałowa współpracuje z firmami zewnętrznymi o zasięgu ogólnopolskim w zakresie odbierania, transportu, przechowywania oraz pośrednictwa w sprzedaży majątku przejętego w toku prowadzonych przez Grupę Kapitałową działań restrukturyzacyjnych i windykacyjnych. Grupa Kapitałowa zawarła również umowy o współpracę z firmami zewnętrznymi, które wyceniają majątek ruchomy oraz nieruchomości przejęte, lub których przejęciem zainteresowana jest Grupa Kapitałowa w toku realizacji zabezpieczeń.

Wartość bilansowa aktywów niefinansowych posiadanych przez Grupę Kapitałową, uzyskanych w wyniku realizacji zabezpieczenia na dzień 31 grudnia 2014 roku wyniosła 170 194 tysiące PLN oraz na dzień 31 grudnia 2013 roku wynosiła 125 725 tysięcy PLN. Powyższe kwoty uwzględnione są w nocie 30 „Inne aktywa” w pozycji „Inne” (odpowiednio 3 241 tysiące PLN oraz 12 346 tysięcy PLN) oraz w pozycji „Aktywa do zbycia” (odpowiednio 67 786 tysiące PLN oraz 7 594 tysiące PLN), a także w nocie 27 „Zapasy” w pozycji „Towary” (odpowiednio 99 167 tysięcy PLN oraz 105 785 tysięcy PLN).

53.12. Raportowanie ryzyka kredytowego

W Banku sporządzane są miesięczne i kwartalne raporty na temat ryzyka kredytowego. Raportowanie ryzyka kredytowego obejmuje cykliczne informowanie o skali narażenia na ryzyko portfela kredytowego. Poza informacją dla Banku, raporty zawierają również informację o poziomie ryzyka kredytowego spółek zależnych Grupy Kapitałowej, w których zidentyfikowano istotny poziom ryzyka kredytowego (m.in. KREDOBANK SA i Grupa Kapitałowa PKO Leasing SA).

53.13. Działania zarządcze dotyczące ryzyka kredytowego

Do podstawowych narzędzi zarządzania ryzykiem kredytowym stosowanych w Banku należą:

- minimalne warunki transakcji (parametry ryzyka) określone dla danego typu transakcji (np. minimalna wartość LTV, maksymalna kwota kredytu, wymagane zabezpieczenie),
- reguły określania dostępności do kredytowania, w tym punkty odcięcia – minimalna liczba punktów przyznawanych w wyniku oceny wiarygodności z wykorzystaniem systemu scoringowego (dla klienta indywidualnego), bądź klasa ratingu klienta oraz klasa ratingu łącznego (dla klienta instytucjonalnego), od których można dokonać z klientem transakcji kredytowej,
- limity koncentracji – limity określone w art. 71 ust. 1 ustawy Prawo bankowe,
- limity branżowe – limity ograniczające poziom ryzyka związanego z finansowaniem klientów instytucjonalnych prowadzących działalność w branżach charakteryzujących się wysokim poziomem ryzyka kredytowego,
- limity związane z ekspozycjami kredytowymi klientów Banku – limity określające apetyt na ryzyko kredytowe wynikające między innymi z rekomendacji S i T,
- limity kredytowe określające maksymalne zaangażowanie Banku wobec określonego kontrahenta bądź kraju z tytułu operacji rynku hurtowego oraz limity rozliczeniowe i limity na okres zaangażowania,
- limity kompetencyjne – określają maksymalny poziom uprawnień do podejmowania decyzji kredytowych wobec klientów Banku, limity zależą przede wszystkim od kwoty zaangażowania kredytowego Banku w stosunku do klienta (lub grupy klientów powiązanych) i okresu transakcji kredytowej; wysokość limitów kompetencyjnych zależy od poziomu podejmowania decyzji kredytowej (w strukturze organizacyjnej Banku),
- minimalne marże kredytowe – marże na ryzyko kredytowe związane z dokonaniem przez Bank określonej transakcji kredytowej z danym klientem instytucjonalnym, przy czym oferowane klientowi oprocentowanie nie może być niższe od stawki referencyjnej powiększonej o marżę na ryzyko kredytowe.

Szczególną rolę w ustanawianiu minimalnych warunków transakcji stanowi polityka zabezpieczeń w zakresie ryzyka kredytowego. Prowadzona przez Bank i spółki Grupy Kapitałowej polityka zabezpieczeń ma na celu należyte zabezpieczenie ryzyka kredytowego, na jakie narażona jest Grupa Kapitałowa, w tym przede wszystkim ustanowienie zabezpieczeń dających możliwie najwyższy poziom odzysku w przypadku konieczności prowadzenia działań windykacyjnych wierzytelności.

Przy przyjmowaniu prawnych zabezpieczeń ekspozycji kredytowych Bank stosuje następujące zasady:

- w przypadku znacznych kwotowo kredytów ustanawianych jest kilka rodzajów zabezpieczeń, z uwzględnieniem, jeśli jest to możliwe, łączenia zabezpieczeń osobistych z rzeczowymi,
- preferowane jest przyjmowanie zabezpieczeń płynnych, tj. zabezpieczeń rzeczowych, których zbycie jest możliwe bez istotnego obniżenia ich ceny w czasie, który nie naraża Banku na zmianę wartości zabezpieczenia ze względu na właściwą danemu zabezpieczeniu fluktuację cen,
- w przypadku przyjęcia zabezpieczenia rzeczowego, jako dodatkowe zabezpieczenie przyjmowany jest przelew wierzytelności pieniężnej z umowy ubezpieczenia przedmiotu tego zabezpieczenia lub umowa ubezpieczenia zawarta na rzecz Banku,
- zabezpieczenie oceniane jest pod kątem faktycznej możliwości jego wykorzystania jako ewentualne źródło dochodzenia roszczeń Banku. Podstawą oceny wartości przedmiotów zabezpieczeń rzeczowych jest wartość rynkowa,
- skuteczne ustanowienie zabezpieczeń zgodnie z treścią umowy jest warunkiem uruchomienia środków pieniężnych.

Polityka w zakresie prawnych zabezpieczeń określona została w przepisach wewnętrznych spółek zależnych Grupy Kapitałowej.

Ustanawianie określonych typów zabezpieczeń uzależnione jest od produktu oraz rodzaju klienta. Przy udzielaniu kredytów przeznaczonych na finansowanie rynku mieszkaniowego zabezpieczenie obligatoryjnie ustanawiane jest w postaci hipoteki na nieruchomości. Do czasu skutecznego ustanowienia zabezpieczenia hipotecznego (w zależności od rodzaju kredytu oraz jego kwoty) stosuje się podwyższoną marżę kredytową lub/i przyjmuje się zabezpieczenie w formie przelewu wierzytelności z umowy na wybudowanie lokalu, przelew wierzytelności z umowy deweloperskiej oraz rachunku powierniczego otwartego/ zamkniętego/ gwarancji, weksla czy poręczenia.

Przy udzielaniu kredytów detalicznych dla klientów indywidualnych przyjmuje się najczęściej zabezpieczenie osobiste (poręczenie cywilne, poręczenie wekslowe) albo ustanawia się zabezpieczenia na rachunku bankowym klienta, na samochodzie lub papierach wartościowych.

Zabezpieczenie kredytów przeznaczonych na finansowanie małych i średnich przedsiębiorstw oraz klientów korporacyjnych ustanawia się m.in.: na wierzytelnościach gospodarczych, rachunkach bankowych, rzeczach ruchomych, nieruchomościach czy papierach wartościowych.

Przy zawieraniu umów leasingowych Grupa Kapitałowa PKO Leasing SA, jako właściciel oddawanych w leasing przedmiotów, traktuje je jako zabezpieczenie transakcji.

54. Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej

Ryzyko stopy procentowej to ryzyko poniesienia straty na pozycjach bilansowych i pozabilansowych Banku wrażliwych na zmiany stóp procentowych, w wyniku zmian stóp procentowych na rynku.

Celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest ograniczanie ewentualnych strat z tytułu zmian rynkowych stóp procentowych do akceptowalnego poziomu poprzez odpowiednie kształtowanie struktury pozycji bilansowych i pozabilansowych.

54.1. Pomiar ryzyka stopy procentowej

W procesie zarządzania ryzykiem stopy procentowej Grupa Kapitałowa w szczególności wykorzystuje miarę wartości zagrożonej (VaR), miarę wrażliwości dochodu odsetkowego, testy warunków skrajnych oraz luki przeszacowań.

Wartość zagrożona (VaR) definiowana jest jako potencjalna wartość straty wynikająca z utrzymywanej struktury pozycji bilansowych i pozabilansowych oraz zmienności stóp procentowych, przy założonym poziomie prawdopodobieństwa i z uwzględnieniem korelacji między czynnikami ryzyka.

Wrażliwość dochodu odsetkowego jest miarą określającą zmianę dochodu odsetkowego wynikającą ze skokowej zmiany stóp procentowych. Miara ta uwzględnia różnicowanie terminów przeszacowań poszczególnych pozycji odsetkowych w każdym z wybranych horyzontów czasowych.

Testy warunków skrajnych (*stress-testy*) służą do oszacowania potencjalnych strat wynikających z utrzymywanej struktury bilansu i pozycji pozabilansowych w przypadku wystąpienia sytuacji na rynku, która nie jest standardowo opisana za pomocą miar statystycznych.

W Banku stosowane są dwa rodzaje scenariuszy:

- 1) scenariusze hipotetyczne – w których arbitralnie przyjmowane są zmiany stóp procentowych: równoległe przesunięcie krzywych stóp procentowych w poszczególnych walutach o ± 50 p.b., ± 100 p.b., ± 200 p.b. oraz scenariusze wygięcia (nierównoległego przesunięcia typu „peak” oraz „twist”) krzywych dochodowości,
- 2) scenariusze historyczne – w których zmiany stóp procentowych są przyjmowane na podstawie zachowań stóp procentowych w przeszłości, obejmujące: największą historyczną zmianę, wygięcie krzywej dochodowości z uwzględnieniem pozycji na portfelach, największe historyczne nierównoległe przesunięcie krzywych stóp procentowych dla papierów wartościowych oraz instrumentów pochodnych je zabezpieczających.

Luka przeszacowań prezentuje różnicę między wartością bieżącą pozycji aktywnych oraz pasywnych narażonych na ryzyko stopy procentowej, podlegających przeszacowaniu w danym przedziale czasowym, przy czym pozycje te ujmowane są w dacie transakcji.

Luka przeszacowań	0-1 miesiąc	1-3 miesiące	3-6 miesiące	6-12 miesiące	1-2 lata	2-5 lat	>5 lat	Razem
PLN (tys. PLN)								31.12.2014
Grupa Kapitałowa - Luka okresowa	50 185 503	36 717 323	(11 111 259)	(24 529 132)	(16 252 478)	(17 300 614)	619	17 709 962
Grupa Kapitałowa - Luka skumulowana	50 185 503	86 902 826	75 791 567	51 262 435	35 009 957	17 709 343	17 709 962	-
PLN (tys. PLN)								31.12.2013
Grupa Kapitałowa - Luka okresowa	33 399 912	65 145 339	(21 487 204)	(58 287 987)	(3 477 566)	4 653 403	385 740	20 331 637
Grupa Kapitałowa - Luka skumulowana	33 399 912	98 545 251	77 058 047	18 770 060	15 292 494	19 945 897	20 331 637	-
USD (tys. USD)								31.12.2014
Grupa Kapitałowa - Luka okresowa	(90 058)	49 219	(223 141)	97 697	199 222	17 406	(111 872)	(61 527)
Grupa Kapitałowa - Luka skumulowana	(90 058)	(40 839)	(263 980)	(166 283)	32 939	50 345	(61 527)	-
USD (tys. USD)								31.12.2013
Grupa Kapitałowa - Luka okresowa	(65 294)	422 848	(2 714)	(439 140)	42 353	33 150	(187 419)	(196 216)
Grupa Kapitałowa - Luka skumulowana	(65 294)	357 554	354 840	(84 300)	(41 947)	(8 797)	(196 216)	-

EUR (tys. EUR)								31.12.2014
Grupa Kapitałowa - Łuka okresowa	(613 307)	1 224 543	164 471	(290 902)	57 181	(610 838)	57 900	(10 952)
Grupa Kapitałowa - Łuka skumulowana	(613 307)	611 236	775 707	484 805	541 986	(68 852)	(10 952)	-
EUR (tys. EUR)								31.12.2013
Grupa Kapitałowa - Łuka okresowa	93 870	758 029	(95 955)	(680 969)	(468 390)	130 175	(8 733)	(271 973)
Grupa Kapitałowa - Łuka skumulowana	93 870	851 899	755 944	74 975	(393 415)	(263 240)	(271 973)	-
CHF (tys. CHF)								31.12.2014
Grupa Kapitałowa - Łuka okresowa	(2 265 607)	2 942 060	264 700	(504 100)	(11 100)	(4 300)	(7 000)	414 653
Grupa Kapitałowa - Łuka skumulowana	(2 265 607)	676 453	941 153	437 053	425 953	421 653	414 653	-
CHF (tys. CHF)								31.12.2013
Grupa Kapitałowa - Łuka okresowa	(745 852)	1 194 522	(1 700)	(40 300)	(500 000)	(7 700)	17 700	(83 330)
Grupa Kapitałowa - Łuka skumulowana	(745 852)	448 670	446 970	406 670	(93 330)	(101 030)	(83 330)	-

Na koniec 2014 roku i 2013 roku Grupa Kapitałowa posiadała złotową skumulowaną lukę dodatnią w PLN we wszystkich horyzontach czasowych.

54.2. Prognozowanie i monitorowanie ryzyka stopy procentowej

Ekspozycja Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA na ryzyko stopy procentowej na 31 grudnia 2014 roku oraz 31 grudnia 2013 roku składała się głównie z ekspozycji Banku. Ryzyko stopy procentowej dla walut PLN, EUR oraz CHF, generowane przez spółki Grupy Kapitałowej nie wpływało w istotny sposób na ryzyko stopy procentowej całej Grupy Kapitałowej i tym samym nie zmieniało istotnie jej profilu ryzyka. Ryzyko stopy procentowej dla USD było w istotny sposób zmieniane przez ekspozycję spółek Grupy Kapitałowej, w której największą rolę odgrywała ekspozycja KREDOBANK SA.

VaR Banku oraz analizę *stress-testową* narażenia Grupy Kapitałowej na ryzyko stopy procentowej przedstawia poniższa tabela:

Nazwa miary wrażliwości	31.12.2014	31.12.2013
VaR 10 - dniowy przy poziomie ufności 99% (tys. PLN)*	282 268	54 930
Równoległe przesunięcie krzywych stóp procentowych o 200 pb. (tys. PLN) (test warunków skrajnych)**	2 380 354	495 858

* Biorąc pod uwagę charakter prowadzonej działalności pozostałych Spółek Grupy Kapitałowej generujących istotne ryzyko stopy procentowej oraz specyfikę rynku, na którym działają, Grupa Kapitałowa nie wyznacza skonsolidowanej miary wrażliwości VaR. Spółki te wykorzystują własne miary ryzyka do zarządzania ryzykiem stopy procentowej. Miare VaR 10-dniowy dla stopy procentowej dla głównych walut stosuje KREDOBANK SA, jej wartość na dzień 31 grudnia 2014 roku wyniosła ok. 9 480 tysięcy PLN, a na dzień 31 grudnia 2013 roku 10 686 tysięcy PLN.

** W tabeli zaprezentowano wartość najbardziej niekorzystnego testu warunków skrajnych spośród scenariuszy: przesunięcie krzywych stóp w poszczególnych walutach o 200 p.b. w górę oraz o 200 p.b. w dół.

Na Na dzień 31 grudnia 2014 roku wartość zagrożona na stopie procentowej Banku w horyzoncie 10-dniowym (VaR 10-dniowy) wyniosła 282 268 tysięcy PLN, co stanowiło ok. 1,15% funduszy własnych Banku. Na dzień 31 grudnia 2013 roku miara VaR dla Banku wyniosła 54 930 tysięcy PLN, co stanowiło ok. 0,27% funduszy własnych Banku. Wielkość funduszy wyliczana zgodnie z przepisami dotyczącymi wyliczania współczynnika wypłacalności

54.3. Raportowanie ryzyka stopy procentowej

W Banku opracowywane są raporty dotyczące ryzyka stopy procentowej w trybie dziennym, tygodniowym, miesięcznym oraz kwartalnym, przy czym raporty kwartalne dotyczą także Grupy Kapitałowej. Raporty zawierają informacje o ekspozycji na ryzyko stopy procentowej oraz informacje na temat wykorzystania limitów na to ryzyko.

54.4. Działania zarządcze dotyczące ryzyka stopy procentowej

Do głównych narzędzi zarządzania ryzykiem stopy procentowej w Grupie Kapitałowej należą:

- procedury dotyczące zarządzania ryzykiem stopy procentowej,
- limity i wartości progowe na ryzyko stopy procentowej,
- określenie dopuszczalnych typów transakcji opartych na stopie procentowej.

W Grupie Kapitałowej zostały ustanowione limity i wartości progowe na ryzyko stopy procentowej, m.in. na: wrażliwość cenową, wrażliwość dochodu odsetkowego, limity oraz wartości progowe strat, a także limity instrumentów wrażliwych na zmiany stóp procentowych.

Metody zarządzania ryzykiem stopy procentowej w spółkach zależnych Grupy Kapitałowej określają przepisy wewnętrzne, wprowadzane przez spółki, dla których miary ryzyka stopy procentowej osiągną znaczącą wartość. Przepisy te opracowywane są po zasięgnięciu opinii Banku i z uwzględnieniem rekomendacji kierowanych do spółek przez Bank.

55. Zarządzanie ryzykiem walutowym

Ryzyko walutowe to ryzyko poniesienia straty z tytułu zmian kursów walutowych, generowane przez utrzymywanie otwartych pozycji walutowych w poszczególnych walutach.

Celem zarządzania ryzykiem walutowym jest ograniczanie ewentualnych strat z tytułu zmian kursów walut do akceptowalnego poziomu poprzez odpowiednie kształtowanie struktury walutowej pozycji bilansowych oraz pozabilansowych.

55.1. Pomiar ryzyka walutowego

Do pomiaru ryzyka walutowego stosowany jest w Banku model wartości zagrożonej (VaR) oraz testy warunków skrajnych.

Wartość zagrożona (VaR) definiowana jest jako potencjalna wartość straty wynikająca z utrzymywanych pozycji walutowych oraz zmienności kursów walut, przy założonym poziomie prawdopodobieństwa i z uwzględnieniem korelacji między czynnikami ryzyka.

Testy warunków skrajnych (*stress-testing* i *crash-testing*) służą do oszacowania potencjalnej straty z zajętych pozycji walutowych w przypadku wystąpienia nadzwyczajnej sytuacji na rynku walutowym, która nie jest standardowo opisana za pomocą miar statystycznych. W Banku stosowane są dwa rodzaje scenariuszy:

- 1) scenariusze hipotetyczne – w których przyjmuje się hipotetyczną aprecjację lub deprecjację kursów walutowych (20-procentową oraz 50-procentową),
- 2) scenariusze historyczne – scenariusze zachowań kursów walutowych zaobserwowane w przeszłości.

55.2. Prognozowanie i monitorowanie ryzyka walutowego

VaR Banku oraz analizę *stress-testową* narażenia Grupy Kapitałowej na ryzyko walutowe, łącznie dla wszystkich walut przedstawia poniższa tabela:

Nazwa miary wrażliwości	31.12.2014	31.12.2013
VaR 10 - dniowy przy poziomie ufności 99% (tys. PLN)*	6 230	2 443
Zmiana kursów WAL/PLN o 20% (tys. PLN) (test warunków skrajnych)**	28 609	21 428

* Biorąc pod uwagę charakter prowadzonej działalności pozostałych Spółek Grupy Kapitałowej generujących istotne ryzyko walutowe oraz specyfikę rynku, na którym działają, Bank nie wyznacza skonsolidowanej miary wrażliwości VaR. Spółki te wykorzystują własne miary ryzyka do zarządzania ryzykiem walutowym. Miare VaR 10-dniowy stosuje KREDOBANK SA, jej wartość na dzień 31 grudnia 2014 roku wyniosła ok. 3 663 tysięcy PLN, a na dzień 31 grudnia 2013 roku ok. 906 tysięcy PLN.

** W tabeli zaprezentowano wartość najbardziej niekorzystnego testu warunków skrajnych spośród scenariuszy: aprecjacja PLN o 20% oraz deprecjacja PLN o 20%.

Wielkość pozycji walutowych w Grupie Kapitałowej prezentuje poniższa tabela:

Pozycja walutowa	31.12.2014	31.12.2013
EUR	(216 994)	13 010
USD	(113 960)	79 507
CHF	(36 566)	6 526
GBP	5 009	3 673
Pozostałe (Globalna Netto)	214 752	6 020

Wielkość pozycji walutowych jest kluczowym (poza zmiennościami kursów walutowych) czynnikiem determinującym poziom ryzyka walutowego, na jakie narażona jest Grupa Kapitałowa. Na poziom pozycji walutowych wpływają wszystkie transakcje walutowe, jakie zostają zawarte, bilansowe i pozabilansowe. Narażenie Banku na ryzyko walutowe jest niskie (w odniesieniu do funduszy własnych VaR 10-dniowy dla pozycji walutowej Banku na dzień 31 grudnia 2014 roku wynosił ok. 0,03%).

55.3. Struktura walutowa

Poniższe tabele przedstawiają zaangażowanie walutowe w podziale na poszczególne rodzaje aktywów, zobowiązań i zobowiązań pozabilansowych:

	Waluta w przeliczeniu na PLN – 31.12.2014				
	PLN	EUR	CHF	Inne	Razem
Kasa, środki w Banku Centralnym	10 724 759	492 047	70 260	451 305	11 738 371
Należności od banków	294 737	1 255 349	62 229	874 482	2 486 797
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	140 063 419	13 660 027	30 954 027	2 842 388	187 519 861
Papiery wartościowe	38 635 005	933 402	-	721 119	40 289 526
Aktywa trwałe	11 712 203	-	-	-	11 712 203
Inne aktywa i pochodne instrumenty finansowe	7 727 158	397 235	64 329	551 218	8 739 940
Suma aktywów (brutto)	209 157 281	16 738 060	31 150 845	5 440 512	262 486 698
Umorzenie/Odpisy z tytułu utraty wartości	(12 228 945)	(223 357)	(836 056)	(497 751)	(13 786 109)
Suma aktywów (netto)	196 928 336	16 514 703	30 314 789	4 942 761	248 700 589
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	4 427	-	-	-	4 427
Zobowiązania wobec banków	2 241 032	2 774 653	14 348 416	30 381	19 394 482
Zobowiązania wobec klientów	158 613 283	8 318 970	2 258 841	5 195 672	174 386 766
Zobowiązania z tytułu działalności ubezpieczeniowej	2 675 833	3 785	-	104	2 679 722
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	1 268 242	5 818 661	2 671 536	3 542 171	13 300 610
Zobowiązania podporządkowane	1 619 833	-	794 152	-	2 413 985
Rezerwy	308 453	9 371	818	5 196	323 838
Inne zobowiązania i pochodne instrumenty oraz rezerwa na podatek odroczoney	7 404 604	486 278	532 569	157 757	8 581 208
Kapitały własne	27 615 551	-	-	-	27 615 551
Suma zobowiązań i kapitałów własnych	201 751 258	17 411 718	20 606 332	8 931 281	248 700 589
Udzielone zobowiązania pozabilansowe	44 498 418	4 434 096	119 891	3 820 227	52 872 632

	Waluta w przeliczeniu na PLN – 31.12.2013				
	PLN	EUR	CHF	Inne	Razem
Kasa, środki w Banku Centralnym	6 359 564	581 510	39 657	265 389	7 246 120
Należności od banków	805 314	574 672	13 862	528 176	1 922 024
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	125 394 275	8 444 323	19 931 944	2 503 500	156 274 042
Papiery wartościowe	29 365 544	145 846	-	317 785	29 829 175
Aktywa trwałe	9 973 096	-	-	-	9 973 096
Inne aktywa i pochodne instrumenty finansowe	5 333 488	255 297	27 576	482 956	6 099 317
Suma aktywów (brutto)	177 231 281	10 001 648	20 013 039	4 097 806	211 343 774
Umorzenie/Odpisy z tytułu utraty wartości	(10 570 899)	(173 928)	(614 275)	(753 562)	(12 112 664)
Suma aktywów (netto)	166 660 382	9 827 720	19 398 764	3 344 244	199 231 110
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	4 065	-	-	-	4 065
Zobowiązania wobec banków	1 256 472	811 344	1 389 847	289 674	3 747 337
Zobowiązania wobec klientów	139 590 140	6 495 989	1 430 741	4 387 311	151 904 181
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	1 422 185	3 538 895	2 545 438	3 039 928	10 546 446
Zobowiązania podporządkowane	1 620 857	-	-	-	1 620 857
Rezerwy	306 107	9 107	467	5 189	320 870
Inne zobowiązania i pochodne instrumenty oraz rezerwa na podatek odroczoney	5 558 145	259 237	1 471	114 176	5 933 029
Kapitały własne	25 154 325	-	-	-	25 154 325
Suma zobowiązań i kapitałów własnych	174 912 296	11 114 572	5 367 964	7 836 278	199 231 110
Udzielone zobowiązania pozabilansowe	39 453 333	3 101 545	88 784	1 954 118	44 597 780

55.4. Raportowanie ryzyka walutowego

W Banku opracowywane są raporty dotyczące ryzyka walutowego w trybie dziennym, tygodniowym, miesięcznym oraz kwartalnym, przy czym raporty kwartalne dotyczą także Grupy Kapitałowej. Raporty zawierają informacje o ekspozycji na ryzyko walutowe oraz informacje na temat wykorzystania limitów na to ryzyko.

55.5. Działania zarządcze dotyczące ryzyka walutowego

Głównymi narzędziami zarządzania ryzykiem walutowym w Grupie Kapitałowej są:

- procedury dotyczące zarządzania ryzykiem walutowym,
- limity i wartości progowe na ryzyko walutowe,
- określenie dopuszczalnych typów transakcji walutowych oraz stosowanych w tych transakcjach kursów walutowych.

W Grupie Kapitałowej zostały ustanowione limity i wartości progowe na ryzyko walutowe m.in. na: pozycje walutowe, wartość zagrożoną obliczaną w horyzoncie 10-dniowym oraz stratę dzienną na rynku walutowym.

Metody zarządzania ryzykiem walutowym w spółkach zależnych Grupy Kapitałowej określają przepisy wewnętrzne, wprowadzane przez spółki, dla których miary ryzyka walutowego osiągają znaczącą wartość. Przepisy te opracowywane są po zasięgnięciu opinii Banku i z uwzględnieniem rekomendacji kierowanych do spółek przez Bank.

56. Zarządzanie ryzykiem płynności

Ryzyko płynności to ryzyko braku możliwości terminowego wywiązania się ze zobowiązań w wyniku braku płynnych środków. Sytuacja braku płynności może wynikać z niewłaściwej struktury bilansu, niedopasowania przepływów pieniężnych, nieotrzymania płatności od kontrahentów, nagłego wycofania środków przez klientów lub innych wydarzeń na rynku.

Celem zarządzania ryzykiem płynności jest zapewnienie niezbędnej wysokości środków finansowych koniecznych do wywiązywania się z bieżących i przyszłych (również potencjalnych) zobowiązań z uwzględnieniem charakteru prowadzonej działalności oraz potrzeb mogących się pojawić w wyniku zmian otoczenia rynkowego poprzez odpowiednie kształtowanie struktury bilansu oraz zobowiązań pozabilansowych.

Podstawą polityki Grupy Kapitałowej w zakresie płynności jest utrzymywanie portfela płynnych papierów wartościowych oraz wzrost stabilnych źródeł finansowania (w szczególności stabilnej bazy depozytowej). W ramach zarządzania ryzykiem płynności wykorzystuje się również instrumenty rynku pieniężnego, w tym operacje otwartego rynku NBP.

56.1. Pomiar ryzyka płynności

W Grupie Kapitałowej wykorzystywane są następujące miary ryzyka płynności:

- kontraktowa i urealniona luka płynności,
- rezerwa płynności,
- miary stabilności portfela depozytów i kredytów,
- testy warunków skrajnych (stress-testy płynności).

56.2. Prognozowanie i monitorowanie ryzyka płynności

Poniżej prezentowane luki płynności stanowią sumę urealnionej luki płynności Banku (urealnienia w zakresie między innymi pozycji bilansowych Banku dotyczą osadu depozytów podmiotów niefinansowych i ich wymagalności, osadu kredytów w rachunku bieżącym podmiotów niefinansowych i ich zapadalności oraz płynnych papierów wartościowych i ich terminu zapadalności) oraz kontraktowej luki płynności pozostałych spółek Grupy Kapitałowej.

	a'vista	0 - 1 miesiąc	1 - 3 miesiące	3 - 6 miesiące	6 - 12 miesiące	12 - 24 miesiące	24 - 60 miesiące	pow. 60 miesięcy
31.12.2014								
Grupa Kapitałowa - urealniona luka okresowa	12 733 729	13 357 476	536 836	1 309 410	1 088 394	11 977 076	13 281 695	(54 284 616)
Grupa Kapitałowa - urealniona skumulowana luka okresowa	12 733 729	26 091 205	26 628 041	27 937 451	29 025 845	41 002 921	54 284 616	-
31.12.2013								
Grupa Kapitałowa - urealniona luka okresowa	6 980 540	13 323 611	(10 261 085)	(843 470)	1 710 668	5 611 828	18 606 239	(35 128 331)
Grupa Kapitałowa - urealniona skumulowana luka okresowa	6 980 540	20 304 151	10 043 066	9 199 596	10 910 264	16 522 092	35 128 331	-

We wszystkich przedziałach urealniona skumulowana luka płynności Grupy Kapitałowej, która wyznaczona została jako suma urealnionej luki płynności Banku i kontraktowych luk płynności pozostałych spółek Grupy Kapitałowej wykazywała wartości dodatnie na dzień 31 grudnia 2014 roku oraz na dzień 31 grudnia 2013 roku. Oznacza to nadwyżkę zapadających aktywów nad wymagalnymi zobowiązaniami.

Poniższa tabela przedstawia rezerwę płynności Banku na dzień 31 grudnia 2014 roku oraz na dzień 31 grudnia 2013 roku:

Nazwa miar wrażliwości	31.12.2014	31.12.2013
Rezerwa płynności do 1 miesiąca* (mln PLN)	21 075	17 816

*Rezerwa płynności jest to różnica między najbardziej płynnymi aktywami a oczekiwany i potencjalnymi zobowiązaniami, które stają się wymagalne w danym horyzoncie czasowym.

Na dzień 31 grudnia 2014 roku poziom osadu depozytów stanowił ok. 94,7% wszystkich depozytów zdeponowanych w Banku (z wyłączeniem rynku międzybankowego), co oznacza spadek o ok. 1,62p. p. w porównaniu do końca 2013 roku.

Poniższa tabela przedstawia strukturę źródeł finansowania Banku na 31 grudnia 2014 roku oraz na 31 grudnia 2013 roku.

	31.12.2014	31.12.2013
Depozyty ogółem (z wył. rynku międzybankowego)	75,04%	79,56%
Depozyty rynku międzybankowego	0,20%	0,25%
Kapitały własne	10,57%	12,82%
Finansowanie z rynku	14,19%	7,37%
Razem	100%	100%

56.3. Przepływy kontraktowe zobowiązań Grupy Kapitałowej z wyłączeniem pochodnych instrumentów finansowych na dzień 31 grudnia 2014 roku i na dzień 31 grudnia 2013 roku odpowiednio według terminów wymagalności

Poniższe tabele przedstawiają analizę wymagalności kontraktowej, prezentując pozostałe umowne terminy wymagalności w podziale na poszczególne kategorie zobowiązań bilansowych i pozabilansowych, z wyłączeniem pochodnych instrumentów finansowych odpowiednio na dzień 31 grudnia 2014 roku i na dzień 31 grudnia 2013 roku.

Kwoty denominowane w walutach obcych zostały przeliczone według średniego kursu NBP z dnia 31 grudnia 2014 roku i 31 grudnia 2013 roku. Kwoty ujawnione obejmują niezdyktowane przyszłe przepływy zarówno z tytułu nominalu, jak i odsetek (jeśli dotyczy), zgodnie z umową za cały okres do momentu wymagalności zobowiązania. W przypadku gdy strona, wobec której Grupa Kapitałowa ma zobowiązanie może dokonać wyboru terminu zapłaty, przyjęto założenie, że pod uwagę brany jest najwcześniejszy termin, wedle którego Grupa Kapitałowa zobowiązana jest do zapłaty zobowiązania. Dla przypadków, gdy Grupa Kapitałowa zobowiązana jest do płatności zobowiązań w ratach, każda rata przypisywana jest do najwcześniejszego okresu, w którym Grupa Kapitałowa może zostać zobowiązana do zapłaty. W przypadku zobowiązań, gdzie rata płatności nie jest stała, przyjęto warunki obowiązujące na dzień sprawozdawczy.

Przepływy kontraktowe zobowiązań Grupy Kapitałowej na dzień 31 grudnia 2014 roku według terminów zapadalności

	Do 1 miesiąca włącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Wartość kontraktowa	Wartość bilansowa
Zobowiązania:							
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	4 427	-	-	-	-	4 427	4 427
Zobowiązania wobec banków	2 044 255	178 596	1 847 485	1 208 177	15 113 128	20 391 641	19 394 482
Zobowiązania wobec klientów	109 773 316	12 560 306	35 033 627	16 953 648	2 099 152	176 420 049	174 386 766
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	50 613	832 749	5 523 147	3 993 876	4 233 507	14 633 892	13 300 610
Zobowiązania podporządkowane	-	39 123	48 666	327 788	2 648 527	3 064 104	2 413 985
Pozostałe zobowiązania	2 228 619	86 910	475 902	98 546	64 626	2 954 603	2 954 603
Zobowiązania pozabilansowe - udzielone finansowe	23 514 918	968 602	4 820 338	3 946 353	5 129 776	38 379 987	-
Zobowiązania pozabilansowe - udzielone gwarancyjne	225 396	1 336 294	2 557 886	9 124 116	2 074 309	15 318 001	-

Przepływy kontraktowe zobowiązań Grupy Kapitałowej na dzień 31 grudnia 2013 roku według terminów zapadalności

	Do 1 miesiąca włącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Wartość kontraktowa	Wartość bilansowa
Zobowiązania:							
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	4 065	-	-	-	-	4 065	4 065
Zobowiązania wobec banków	1 236 481	81 002	361 143	2 232 178	-	3 910 804	3 747 337
Zobowiązania wobec klientów	94 883 152	16 098 647	26 106 968	14 389 798	2 550 664	154 029 229	151 904 181
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	-	140 689	1 063 632	6 786 712	3 810 765	11 801 798	10 546 446
Zobowiązania podporządkowane	-	34 688	35 292	348 471	2 013 270	2 431 721	1 620 857
Pozostałe zobowiązania	1 993 874	76 367	514 047	37 010	35 514	2 656 812	2 547 237
Zobowiązania pozabilansowe - udzielone finansowe	2 941 472	600 751	1 704 497	3 246 161	26 644 294	35 137 175	-
Zobowiązania pozabilansowe - udzielone gwarancyjne	55 886	22 331	356 419	179 882	276 513	891 031	-

56.4. Przepływy kontraktowe z tytułu pochodnych instrumentów finansowych na dzień 31 grudnia 2014 roku i na dzień 31 grudnia 2013 roku odpowiednio według terminów wymagalności

Pochodne instrumenty finansowe rozliczane w kwotach netto

Do pochodnych instrumentów finansowych rozliczanych przez Grupę na bazie netto należą:

- transakcje swap na stopę procentową (IRS),
- transakcje Forward Rate Agreement (FRA),
- transakcje Non Deliverable Forward (NDF),
- opcje.

Poniższe tabele przedstawiają analizę wymagalności kontraktowej, prezentując pozostałe umowne terminy wymagalności w podziale na poszczególne kategorie pochodnych instrumentów finansowych, dla których wycena na dzień sprawozdawczy była ujemna (zobowiązanie), odpowiednio na dzień 31 grudnia 2014 roku i na dzień 31 grudnia 2013 roku.

Kwoty denominowane w walutach obcych zostały przeliczone według średniego kursu NBP z dnia 31 grudnia 2014 roku i z dnia 31 grudnia 2013 roku. W przypadku transakcji IRS zaprezentowano niezdyktowane przyszłe przepływy netto z tytułu odsetek, dla pozostałych zaś

instrumentów pochodnych rozliczanych na bazie netto jako wartość przepływu przyjęta została wartość wyceny odpowiednio na dzień 31 grudnia 2014 roku i na dzień 31 grudnia 2013 roku.

Dodatkowo, w tabeli wyodrębniono przepływy w tytułu transakcji IRS stanowiących zabezpieczenie przepływów pieniężnych z tytułu kredytów o zmiennym oprocentowaniu.

31 grudnia 2014 roku	Do 1 miesiąca włącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Wartość kontraktowa
Pochodne instrumenty finansowe - zobowiązania:						
- transakcje swap na stopę procentową (IRS), w tym z tytułu:	(4 881)	5 559	732 845	(2 446 745)	(547 072)	(2 260 294)
- zabezpieczających instrumentów pochodnych	-	-	-	-	-	-
- pozostałe instrumenty pochodne: opcje, FRA, NDF	(179 655)	(464 273)	(425 585)	(291 679)	-	(1 361 192)

31 grudnia 2013 roku	Do 1 miesiąca włącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Wartość kontraktowa
Pochodne instrumenty finansowe - zobowiązania:						
- transakcje swap na stopę procentową (IRS), w tym z tytułu:	90 370	(57 992)	111 747	111 310	(10 916)	244 519
- zabezpieczających instrumentów pochodnych	49 757	14 229	48 532	150 395	-	262 913
- pozostałe instrumenty pochodne: opcje, FRA, NDF	(41 165)	(8 319)	(48 048)	(41 165)	-	(138 697)

Pochodne instrumenty finansowe rozliczane w kwotach brutto

Do pochodnych instrumentów finansowych rozliczanych przez Grupę Kapitałową na bazie brutto należą:

- transakcje swap walutowy,
- transakcje forward walutowy,
- transakcje Cross Currency IRS (CIRS).

Poniższe tabele przedstawiają analizę wymagalności kontraktowej, prezentując pozostałe umowne terminy wymagalności w podziale na poszczególne kategorie pochodnych instrumentów finansowych (wpływy i wypływy), dla których wycena na dzień sprawozdawczy była ujemna (zobowiązanie) odpowiednio na dzień 31 grudnia 2014 i na dzień 31 grudnia 2013 roku. Kwoty denominowane w walutach obcych zostały przeliczone według średniego kursu NBP z dnia 31 grudnia 2014 roku i 31 grudnia 2013 roku. Kwoty ujawnione obejmują niezdyktowane przyszłe przepływy zarówno z tytułu nominalu, jak i odsetek (jeśli dotyczy).

W tabeli wyodrębniono przepływy w tytułu transakcji CIRS stanowiących zabezpieczenie przepływów pieniężnych z tytułu kredytów hipotecznych denominowanych w CHF, lokat negocjowanych w PLN oraz zobowiązania o stałym oprocentowaniu w USD.

31 grudnia 2014 roku	Do 1 miesiąca włącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Wartość kontraktowa
Pochodne instrumenty finansowe:						
- wypływy, w tym z tytułu:	(5 566 617)	(4 810 958)	(6 306 363)	(3 288 097)	(793 347)	(20 765 382)
- zabezpieczających instrumentów pochodnych	(350 815)	(274 035)	(3 427 633)	(1 260 840)	(777 279)	(6 090 602)
- wpływy, w tym z tytułu:	5 811 258	1 627 944	7 801 094	7 415 672	2 796 292	25 452 260
- zabezpieczających instrumentów pochodnych	552 181	18 010	4 792 330	4 623 608	2 738 845	12 724 974

31 grudnia 2013 roku	Do 1 miesiąca włącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Wartość kontraktowa
Pochodne instrumenty finansowe:						
- wypływy, w tym z tytułu:	(1 849 706)	(450 043)	(1 495 046)	(3 028 734)	(1 071 151)	(7 894 680)
- zabezpieczających instrumentów pochodnych	(9 510)	(104 562)	(76 941)	(762 546)	(799 481)	(1 753 040)
- wpływy, w tym z tytułu:	2 667 156	660 715	1 277 266	4 458 373	1 601 828	10 665 338
- zabezpieczających instrumentów pochodnych	16 525	376 723	249 269	2 611 406	1 320 615	4 574 538

56.5. Aktywa i zobowiązania obrotowe i trwałe

31 grudnia 2014 roku

	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Odpisy z tytułu utraty wartości	Razem wartość bilansowa
Kasa, środki w Banku Centralnym	11 738 371	-	-	11 738 371
Należności od banków	2 280 467	206 330	(111)	2 486 686
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	1 924 426	-	-	1 924 426
Pochodne instrumenty finansowe	1 139 752	4 355 070	-	5 494 822
Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	13 540 447	2 182 701	-	15 723 148
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	40 440 580	147 079 281	(8 022 477)	179 497 384
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	2 124 032	20 284 562	(129 369)	22 279 225
Papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności	141 157	92 201	-	233 358
Zapasy	267 047	-	(29 164)	237 883
Pozostałe aktywa	3 469 729	6 122 405	(506 848)	9 085 286
Suma aktywów	77 066 008	180 322 550	(8 687 969)	248 700 589
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	4 427	-	-	4 427
Zobowiązania wobec banków	4 831 387	14 563 095	-	19 394 482
Pochodne instrumenty finansowe	1 307 642	4 237 499	-	5 545 141
Zobowiązania wobec klientów	161 167 443	13 219 323	-	174 386 766
Zobowiązania z tytułu działalności ubezpieczeniowej	175 936	2 503 786	-	2 679 722
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	6 506 131	6 794 479	-	13 300 610
Zobowiązania podporządkowane	-	2 413 985	-	2 413 985
Pozostałe zobowiązania	3 162 267	197 638	-	3 359 905
Suma zobowiązań	177 155 233	43 929 805	-	221 085 038
Kapitał własny	-	27 615 551	-	27 615 551
Suma zobowiązań i kapitału własnego	177 155 233	71 545 356	-	248 700 589

31 grudnia 2013 roku

	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Odpisy z tytułu utraty wartości	Razem wartość bilansowa
Kasa, środki w Banku Centralnym	7 246 120	-	-	7 246 120
Należności od banków	1 827 492	94 532	(28 583)	1 893 441
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	479 881	-	-	479 881
Pochodne instrumenty finansowe	822 349	2 178 511	-	3 000 860
Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	14 186 661	1 018 095	-	15 204 756
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	41 294 317	114 979 725	(6 650 780)	149 623 262
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	698 501	13 408 032	(33 455)	14 073 078
Papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności	18 314	19 691	-	38 005
Zapasy	425 298	278 148	(53 805)	649 641
Pozostałe aktywa	2 199 584	5 628 201	(805 719)	7 022 066
Suma aktywów	69 198 517	137 604 935	(7 572 342)	199 231 110
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	4 065	-	-	4 065
Zobowiązania wobec banków	2 279 311	1 468 026	-	3 747 337
Pochodne instrumenty finansowe	1 065 920	2 262 291	-	3 328 211
Zobowiązania wobec klientów	135 360 982	16 543 199	-	151 904 181
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	1 383 963	9 162 483	-	10 546 446
Zobowiązania podporządkowane	-	1 620 857	-	1 620 857
Pozostałe zobowiązania	2 749 043	176 645	-	2 925 688
Suma zobowiązań	142 843 284	31 233 501	-	174 076 785
Kapitał własny	-	25 154 325	-	25 154 325
Suma zobowiązań i kapitału własnego	142 843 284	56 387 826	-	199 231 110

56.6. Raportowanie ryzyka płynności

W Banku opracowywane są raporty dotyczące ryzyka płynności w trybie dziennym, tygodniowym, miesięcznym oraz kwartalnym, przy czym raporty kwartalne dotyczą także Grupy Kapitałowej. Raporty zawierają informacje o ekspozycji na ryzyko płynności oraz informacje na temat wykorzystania limitów na to ryzyko.

56.7. Działania zarządcze dotyczące ryzyka płynności

Głównymi narzędziami zarządzania ryzykiem płynności w Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA są:

- procedury dotyczące zarządzania ryzykiem płynności, w tym w szczególności plany awaryjne,
- limity i wartości progowe ograniczające ryzyko płynności,
- transakcje depozytowe, lokacyjne, pochodne, w tym walutowe transakcje strukturalne, oraz transakcje kupna i sprzedaży papierów wartościowych,
- transakcje zapewniające długoterminowe finansowanie działalności kredytowej.

Dla zapewnienia właściwego poziomu płynności w Banku oraz w spółkach zależnych Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA przyjęte zostały limity i wartości progowe na ryzyko płynności krótko-, średnio- i długoterminowej.

Metody zarządzania ryzykiem płynności w spółkach zależnych Grupy Kapitałowej określają przepisy wewnętrzne, wprowadzane przez spółki, dla których miary ryzyka płynności osiągają znaczącą wartość.

Przepisy te opracowywane są po zasięgnięciu opinii Banku i z uwzględnieniem rekomendacji kierowanych do spółek przez Bank.

57. Zarządzanie ryzykiem cen towarów

Ryzyko cen towarów jest to ryzyko poniesienia straty z tytułu zmian cen towarów, generowane przez utrzymywanie otwartych pozycji w poszczególnych towarach.

Celem zarządzania ryzykiem cen towarów jest ograniczanie ewentualnych strat z tytułu zmian cen towarów do akceptowalnego poziomu poprzez odpowiednie kształtowanie struktury bilansowych oraz pozabilansowych pozycji towarowych.

Zarządzanie ryzykiem cen towarów odbywa się poprzez nakładanie limitów na instrumenty generujące ryzyko cen towarów, monitorowanie ich wykorzystania oraz raportowanie poziomu ryzyka.

Wpływ ryzyka cen towarów na sytuację finansową Grupy Kapitałowej jest nieistotny.

58. Zarządzanie ryzykiem cen kapitałowych papierów wartościowych

Ryzyko cen kapitałowych papierów wartościowych jest to ryzyko poniesienia straty z tytułu zmian cen kapitałowych papierów wartościowych na rynku publicznym lub indeksów giełdowych, generowane przez utrzymywanie otwartych pozycji w instrumentach wrażliwych na zmiany tych parametrów rynkowych.

Ryzyko cen kapitałowych papierów wartościowych powstaje w wyniku operacji przeprowadzanych w ramach działalności handlowej (Dom Maklerski PKO Banku Polskiego SA), działalności inwestycyjnej oraz w wyniku pozostałych operacji w ramach działalności bankowej generujących pozycję w kapitałowych papierach wartościowych.

Celem zarządzania ryzykiem cen kapitałowych papierów wartościowych jest ograniczenie ewentualnych strat z tytułu zmian cen kapitałowych papierów wartościowych na rynku publicznym lub indeksów giełdowych do poziomu akceptowalnego przez Bank, poprzez optymalizowanie zajmowanych pozycji w instrumentach wrażliwych na zmiany tych parametrów rynkowych.

Zarządzanie ryzykiem odbywa się poprzez nakładanie limitów na działalność Domu Maklerskiego PKO Banku Polskiego SA oraz monitorowanie ich wykorzystania.

Wpływ ryzyka cen kapitałowych papierów wartościowych na sytuację finansową Banku został określony jako nieistotny. Pozycje zajęte w kapitałowych papierach wartościowych oraz instrumentach indeksowych są ograniczane i nie przewiduje się ich istotnego zwiększenia.

W Banku opracowywane są raporty uwzględniające ryzyko cen kapitałowych papierów wartościowych w trybie miesięcznym oraz kwartalnym. Raporty zawierają informacje o ekspozycji na ryzyko cen kapitałowych papierów wartościowych oraz informacje na temat wykorzystania limitów na to ryzyko.

59. Inne ryzyka cenowe

Biorąc pod uwagę inne ryzyka cenowe Bank na koniec 2014 roku był narażony na ryzyko cen jednostek uczestnictwa w funduszach zbiorowego inwestowania.

Wpływ tego ryzyka na sytuację finansową Banku jest nieistotny. Wymóg w zakresie funduszy własnych, wyznaczony zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady nr 575/2013, na pokrycie wyżej wymienionego ryzyka wyniósł na dzień 31 grudnia 2014 roku ok. 1,5 miliona PLN. Wzrost w stosunku do wymogu wg stanu na 31 grudnia 2013 roku wynika z zakupionych jednostek funduszy zbiorowego inwestowania.

60. Zarządzanie ryzykiem instrumentów pochodnych

Ryzyko instrumentów pochodnych jest to ryzyko wynikające z zajęcia pozycji w instrumentach finansowych, które spełniają łącznie następujące warunki:

- 1) wartość instrumentu zmienia się wraz ze zmianą instrumentu bazowego,
- 2) nie wymaga żadnej inwestycji początkowej netto lub wymaga tylko niewielkiej inwestycji początkowej netto w porównaniu z innymi rodzajami umów, które w podobny sposób reagują na zmiany warunków rynkowych,
- 3) jego rozliczenie ma nastąpić w przyszłości.

Proces zarządzania ryzykiem instrumentów pochodnych jest zintegrowany z zarządzaniem ryzykami: stopy procentowej, walutowym, płynności oraz kredytowym, przy czym, ze względu na specyfikę instrumentów pochodnych, jest on poddany szczególnej kontroli określonej w przepisach wewnętrznych Banku.

60.1. Pomiar ryzyka instrumentów pochodnych

Do pomiaru ryzyka instrumentów pochodnych wykorzystywany jest m.in. model wartości zagrożonej (VaR), o którym mowa w rozdziale dotyczącym ryzyka stopy procentowej lub w rozdziale dotyczącym ryzyka walutowego w zależności od czynnika ryzyka, od którego zależy wartość instrumentu.

W zakresie pomiaru ryzyka instrumentów pochodnych w pozostałych spółkach Grupy Kapitałowej wykorzystuje się informację o pozycjach zajmowanych przez spółki w określonych instrumentach pochodnych, wyznaczonych przez Bank.

60.2. Prognozowanie i monitorowanie ryzyka instrumentów pochodnych

Monitorowanie ryzyka instrumentów pochodnych odbywa się w ramach monitorowania pozostałych rodzajów ryzyka finansowego oraz ryzyka kredytowego. Bank przykładającą szczególną wagę do monitorowania ryzyka finansowego związanego z utrzymywaniem portfela opcji walutowych oraz ryzyka kredytowego klienta, wynikającego z jego należności wobec Banku z tytułu zawartych instrumentów pochodnych.

60.3. Raportowanie ryzyka instrumentów pochodnych

W Banku opracowywane są raporty dotyczące ryzyka instrumentów pochodnych w trybie dziennym, tygodniowym, miesięcznym oraz kwartalnym, przy czym raporty kwartalne dotyczą także Grupy Kapitałowej. Raporty zawierają informacje o ekspozycji na ryzyko instrumentów pochodnych oraz informacje na temat wykorzystania limitów na to ryzyko.

60.4. Działania zarządcze dotyczące ryzyka instrumentów pochodnych

Głównymi narzędziami zarządzania ryzykiem instrumentów pochodnych są:

- procedury dotyczące zarządzania ryzykiem instrumentów pochodnych,
- limity i wartości progowe na ryzyko instrumentów pochodnych,
- umowy ramowe określające m.in. mechanizmy rozliczeniowe.

Zarządzanie ryzykiem odbywa się poprzez nakładanie limitów na instrumenty pochodne, monitorowanie ich wykorzystania oraz raportowanie poziomu ryzyka.

Szczególne znaczenie dla ograniczenia ryzyka związanego z instrumentami pochodnymi mają umowy ramowe zawierane przez Bank z głównymi kontrahentami na bazie standardu opracowanego przez Związek Banków Polskich (banki krajowe) oraz ISDA (banki zagraniczne i instytucje kredytowe), które umożliwiają kompensację zarówno wymagalnych (redukcja ryzyka rozliczeniowego), jak i niewymagalnych zobowiązań stron (redukcja ryzyka przedrozliczeniowego). Dodatkowym zabezpieczeniem ekspozycji wynikającej z instrumentów pochodnych są depozyty zabezpieczające składane przez kontrahentów w ramach realizacji umów CSA (Credit Support Annex).

Metody zarządzania ryzykiem instrumentów pochodnych w spółkach zależnych Grupy Kapitałowej określają przepisy wewnętrzne, wprowadzane przez spółki, które zajmują pozycje w instrumentach pochodnych lub przewidują zajmowanie pozycji w takich instrumentach. Przepisy te opracowywane są po zasięgnięciu opinii Banku i z uwzględnieniem rekomendacji kierowanych do spółek przez Bank.

Pozycje zajmowane przez pozostałe spółki Grupy Kapitałowej w określonych instrumentach pochodnych wyznacza się w sposób analogiczny, jak pozycje zajmowane przez Bank w tych instrumentach pochodnych, z uwzględnieniem specyfiki działalności gospodarczej spółek.

61. Zarządzanie ryzykiem operacyjnym

Ryzyko operacyjne jest rozumiane jako ryzyko powstania straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, ludzi i systemów lub zdarzeń zewnętrznych. Ryzyko operacyjne uwzględnia ryzyko prawne, a nie obejmuje ryzyka utraty reputacji i ryzyka biznesowego.

Celem zarządzania ryzykiem operacyjnym jest zwiększenie bezpieczeństwa prowadzonej przez Bank działalności operacyjnej przez udoskonalanie efektywnych, dostosowanych do profilu i skali działalności mechanizmów identyfikacji, oceny i pomiaru, ograniczania oraz monitorowania i raportowania ryzyka operacyjnego.

Spółki wchodzące w skład Grupy Kapitałowej zarządzają ryzykiem operacyjnym zgodnie z zasadami zarządzania tym ryzykiem w PKO Banku Polskim SA, z uwzględnieniem zakresu i rodzaju powiązań podmiotów wchodzących w skład Grupy Kapitałowej, specyfiki i skali działalności poszczególnych spółek.

61.1. Pomiar ryzyka operacyjnego

Pomiar ryzyka operacyjnego w Banku ma na celu określenie skali zagrożeń związanych z występowaniem ryzyka operacyjnego przy wykorzystaniu ustalonych miar ryzyka. Pomiar ryzyka operacyjnego obejmuje:

- obliczanie kluczowych wskaźników ryzyka operacyjnego (KRI),
- obliczanie wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka operacyjnego zgodnie z podejściem AMA,
- testy warunków skrajnych,
- wyliczanie kapitału wewnętrznego.

Samoocena ryzyka operacyjnego obejmuje identyfikację i ocenę ryzyka operacyjnego dla produktów, procesów i aplikacji Banku oraz zmian organizacyjnych jest przeprowadzana cyklicznie oraz przed wprowadzaniem nowych lub zmienianych produktów, procesów i aplikacji Banku z wykorzystaniem:

- zgromadzonych danych o zdarzeniach operacyjnych,
- wyników inspekcji, postępowań oraz kontroli wewnętrznej funkcjonalnej,
- KRI.

61.2. Prognozowanie i monitorowanie ryzyka operacyjnego

Monitorowanie ryzyka operacyjnego ma na celu kontrolę ryzyka operacyjnego oraz diagnozowanie obszarów wymagających działań zarządczych.

Bank regularnie monitoruje w szczególności:

- stopień wykorzystania strategicznych limitów tolerancji oraz limitów strat na ryzyko operacyjne,
- skuteczność i terminowość podejmowanych działań w ramach redukcji lub transferu ryzyka operacyjnego,
- wartości KRI w relacji do wartości progowych i krytycznych,
- wyniki samooceny ryzyka operacyjnego,
- wymóg w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka operacyjnego zgodnie z podejściem AMA dla Banku, a dla spółek Grupy Kapitałowej prowadzących działalność finansową zgodnie z podejściem BIA (wskaźnika bazowego),
- wyniki testów warunków skrajnych,
- zdarzenia operacyjne i ich skutki,

W 2014 roku decydujący wpływ na profil ryzyka operacyjnego Grupy Kapitałowej miały: PKO Bank Polski SA (wraz z przejętą jednostką zależną, Grupa Kapitałowa PKO Leasing SA, Grupa Kapitałowa Qualia Development Sp. z o.o. oraz Grupa Kapitałowa KREDOBANK SA. Pozostałe spółki Grupy Kapitałowej ze względu na ich znacznie mniejszą skalę oraz rodzaj działalności, generują jedynie ograniczone ryzyka operacyjne.

61.3. Raportowanie ryzyka operacyjnego

Raportowanie informacji dotyczących ryzyka operacyjnego prowadzi się na potrzeby:

- wewnętrzne Banku, w szczególności: wyższej kadry kierowniczej, KRO, KR, Zarządu, Komitetu Audytu Rady Nadzorczej oraz Rady Nadzorczej,
- zewnętrznych organów nadzoru i kontroli,
- akcjonariuszy i rynku finansowego.

Raportowanie na potrzeby wewnętrzne Banku informacji dotyczących ryzyka operacyjnego Banku i spółek zależnych Grupy Kapitałowej prowadzone jest w cyklach kwartalnych. Odbiorcami raportów kwartalnych są KRO, KR, Zarząd, Komitet Audytu Rady Nadzorczej oraz Rada Nadzorcza. Raporty kwartalne zawierają w szczególności informacje na temat:

- wyników pomiaru i monitorowania ryzyka operacyjnego,
- profilu ryzyka operacyjnego Banku wynikającego z procesu identyfikacji i oceny zagrożeń dla produktów, procesów i aplikacji Banku,
- poziomu ryzyka operacyjnego oraz stosowanych instrumentów zarządzania ryzykiem operacyjnym,
- działań podjętych celem ograniczenia ryzyka operacyjnego oraz oceny skuteczności podejmowanych działań w celu obniżenia poziomu ryzyka operacyjnego,
- rekomendacji, decyzji i zaleceń KRO lub Zarządu.

W cyklach miesięcznych sporządzane są informacje dotyczące ryzyka operacyjnego kierowane do członków Zarządu, komórek organizacyjnych Centrali i specjalistycznych jednostek organizacyjnych odpowiedzialnych za systemowe zarządzanie ryzykiem operacyjnym. Zakres informacji jest zróżnicowany i dostosowany do zakresu odpowiedzialności poszczególnych odbiorców informacji.

61.4. Działania zarządcze dotyczące ryzyka operacyjnego

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym realizuje się na poziomie całego Banku oraz na poziomach poszczególnych obszarów systemowego zarządzania ryzykiem operacyjnym. Systemowe zarządzanie ryzykiem operacyjnym polega na tworzeniu rozwiązań służących sprawowaniu przez Bank kontroli nad poziomem ryzyka operacyjnego umożliwiającym realizację celów Banku. Bieżące zarządzanie ryzykiem operacyjnym realizowane jest przez każdego pracownika Banku w zakresie swoich zadań i obowiązków i polega na zapobieganiu materializacji zdarzeń operacyjnych powstających przy obsłudze produktów, realizacji procesów i eksploatacji aplikacji oraz na reagowaniu na występujące zdarzenia operacyjne.

Dla potrzeb związanych z zarządzaniem ryzykiem operacyjnym Bank gromadzi dane o zdarzeniach operacyjnych, jakie wystąpiły w Banku oraz w innych bankach wraz z przyczynami i skutkami ich powstania, dane o czynnikach otoczenia biznesowego, wyniki samooceny ryzyka operacyjnego, dane dotyczące wartości kluczowych wskaźników ryzyka operacyjnego (KRI) oraz dane dotyczące jakości kontroli wewnętrznej funkcjonalnej.

W celu ograniczenia ekspozycji na ryzyko operacyjne w Banku stosowane są różnego rodzaju rozwiązania, takie jak:

- 1) instrumenty kontrolne (autoryzacja, kontrola wewnętrzna, rozdzielność funkcji),
- 2) instrumenty zarządzania zasobami ludzkimi (dobór kadr, podnoszenie kwalifikacji pracowników, systemy motywacyjne),
- 3) wartości progowe i krytyczne KRI,
- 4) strategiczne limity tolerancji dla Grupy Kapitałowej i limity strat na ryzyko operacyjne dla Banku,
- 5) plany awaryjne,
- 6) ubezpieczenia,
- 7) outsourcing.

Działania zarządcze podejmuje się w następujących przypadkach:

- z inicjatywy KRO,
- z inicjatywy jednostek i komórek organizacyjnych Banku zarządzających ryzykiem operacyjnym,
- gdy istnieje uzasadnione prawdopodobieństwo, że ryzyko przekroczy poziom umiarkowany lub wysoki lub nastąpiło przekroczenie tych poziomów.

W szczególności w przypadku, gdy poziom ryzyka osiągnął stan podwyższony lub wysoki, Bank stosuje następujące podejścia:

- redukcja ryzyka – łagodzenie wpływu czynników ryzyka lub skutków jego materializacji,
- transfer ryzyka – przeniesienie odpowiedzialności za pokrycie ewentualnych strat na podmiot zewnętrzny,
- unikanie ryzyka – rezygnacja z działalności generującej ryzyko lub wyeliminowanie prawdopodobieństwa wystąpienia czynnika ryzyka.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym podlega systemowi kontroli wewnętrznej obejmującemu:

- przegląd strategii i procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym,
- samoocenę utrzymania zgodności z wymogami dotyczącymi podejścia AMA,
- walidację podejścia AMA,
- audyt wewnętrzny.

62. Zarządzanie ryzykiem braku zgodności

Ryzyko braku zgodności rozumiane jest jako ryzyko poniesienia sankcji prawnych, powstania strat finansowych bądź utraty reputacji lub wiarygodności wskutek niezastosowania się Grupy Kapitałowej, pracowników Grupy Kapitałowej lub podmiotów działających w jego imieniu do przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Grupę Kapitałową standardów postępowania, w tym norm etycznych.

Celem zarządzania ryzykiem braku zgodności jest zapewnienie przestrzegania przez Grupę Kapitałową prawa, przyjętych standardów postępowania oraz funkcjonowania banku jako instytucji godnej zaufania, uczciwej i rzetelnej, poprzez eliminowanie ryzyka braku zgodności, przeciwdziałanie możliwości wystąpienia utraty reputacji lub wiarygodności Grupy Kapitałowej oraz przeciwdziałanie ryzyku wystąpienia strat finansowych lub sankcji prawnych mogących być rezultatem naruszenia przepisów i norm postępowania.

Za tworzenie systemowych rozwiązań w zakresie zapewnienia zgodności funkcjonowania poszczególnych podmiotów Grupy Kapitałowej z obowiązującym prawem i standardami postępowania odpowiadają odpowiednie komórki organizacyjne, bądź wyznaczeni pracownicy tych podmiotów. W Banku za tworzenie tych rozwiązań oraz rozwój metod oceny, monitorowania i raportowania ryzyka braku zgodności odpowiada Departament Zgodności, któremu zapewniono niezależność, podporządkowując w zakresie spraw związanych z zarządzaniem ryzykiem braku zgodności bezpośrednio Prezesowi Zarządu Banku.

We wszystkich podmiotach Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA funkcjonują spójne zasady zarządzania ryzykiem braku zgodności.

Zarządzanie ryzykiem braku zgodności obejmuje w szczególności następujące zagadnienia:

- zapobiegania angażowaniu Grupy Kapitałowej w działalność niezgodną z prawem,
- zapewnienia ochrony informacji,
- propagowania standardów etycznych i monitorowania ich funkcjonowania,
- zarządzania konfliktami interesów,
- zapobiegania sytuacjom, w których postępowanie pracowników Grupy Kapitałowej w sprawach służbowych sprawiałoby wrażenie interesowności,
- profesjonalnego, rzetelnego i przejrzystego formułowania oferty produktowej oraz przekazów reklamowych i marketingowych,
- niezwłocznego, uczciwego i profesjonalnego rozpatrywania skarg, wniosków i reklamacji klientów.

Do identyfikacji ryzyka braku zgodności wykorzystuje się informacje o przypadkach braku zgodności i przyczynach ich wystąpienia, w tym informacje będące wynikiem przeprowadzenia audytu wewnętrznego, kontroli wewnętrznej funkcjonalnej oraz kontroli zewnętrznych.

Identyfikacja i ocena ryzyka braku zgodności opiera się przede wszystkim na:

- oszacowaniu dotkliwości ewentualnych przypadków braku zgodności,
- ocenie występowania dodatkowych czynników ryzyka braku zgodności z przepisami prawa.

Dokonując oceny określa się charakter i potencjalną skalę strat oraz wskazuje w jaki sposób można ograniczyć lub wyeliminować ryzyko braku zgodności. Ocena przeprowadzana jest w formie warsztatów.

62.1. Monitorowanie ryzyka braku zgodności

Monitorowanie ryzyka braku zgodności dokonywane jest z wykorzystaniem informacji przekazywanych przez Spółki i polega na:

- analizie przypadków braku zgodności w Grupie Kapitałowej i w sektorze bankowym, przyczyn ich wystąpienia i wywołanych skutków,
- ocenie zmian kluczowych przepisów prawa wpływających na działalność Banku i Grupy Kapitałowej,
- ocenie działań podejmowane przez Grupę Kapitałową w ramach zarządzania ryzykiem braku zgodności.

Raportowanie informacji dotyczących ryzyka braku zgodności obejmuje zarówno Bank, jak i Spółki Grupy Kapitałowej. Opracowywane w cyklach kwartalnych raporty zawierają informacje przekazywane przez Spółki Grupy Kapitałowej, w tym dotyczące przypadków braku zgodności.

Odbiorcami raportów są Zarząd, Rada Nadzorcza oraz Komitet Audytu Rady Nadzorczej. Raporty zawierają między innymi informacje na temat:

- wyników identyfikacji i oceny ryzyka braku zgodności,
- przypadków braku zgodności,
- najważniejszych zmian otoczenia regulacyjnego.

W ramach Grupy Kapitałowej przyjęta została zerowa tolerancja na ryzyko braku zgodności, co oznacza, iż Grupa Kapitałowa koncentruje swoje działania na wyeliminowaniu tego ryzyka.

63. Zarządzanie ryzykiem biznesowym

Ryzyko biznesowe jest rozumiane jako ryzyko poniesienia strat wynikających z niekorzystnych zmian zachodzących w otoczeniu biznesowym, podjęcia niekorzystnych decyzji, nieprawidłowego wprowadzenia podjętych decyzji lub braku podjęcia odpowiednich działań, które miałyby być odpowiedzią na zachodzące w otoczeniu biznesowym zmiany; obejmuje ono w szczególności ryzyko strategiczne.

Celem zarządzania ryzykiem biznesowym jest utrzymywanie na akceptowalnym poziomie potencjalnych negatywnych konsekwencji finansowych wynikających z niekorzystnych zmian zachodzących w otoczeniu biznesowym, z podjęcia niekorzystnych decyzji, nieprawidłowego wprowadzenia podjętych decyzji lub braku podjęcia odpowiednich działań, które miałyby być odpowiedzią na zmiany zachodzące w otoczeniu biznesowym.

63.1. Identyfikacja i pomiar ryzyka biznesowego

Identyfikacja ryzyka biznesowego polega na rozpoznaniu i określeniu czynników zarówno aktualnych, jak i potencjalnych, które wynikają z bieżącej i planowanej działalności Grupy Kapitałowej i które mogą znacznie wpływać na sytuację finansową Grupy Kapitałowej, powstanie lub zmianę wysokości przychodów i kosztów Grupy Kapitałowej. Identyfikacja dokonywana jest:

- 1) poprzez analizę wyników ankiety rocznej, kierowanej do wyższej kadry kierowniczej Banku oraz wybranych Spółek Grupy Kapitałowej,
- 2) poprzez analizę wybranych pozycji z rachunku wyników dotyczących przychodów oraz kosztów Banku. Do analizy wybierane są tylko przychody i koszty wynikające z działalności biznesowej Banku, z wyłączeniem pozycji uwzględnianych w pomiarze innych rodzajów ryzyka.

Identyfikacja ryzyka biznesowego odbywa się poprzez identyfikację i analizę czynników, które miały wpływ na znaczne odchylenia realizacji przychodów oraz kosztów od ich prognozowanych wartości. Pomiar ryzyka biznesowego ma na celu określenie skali zagrożeń związanych z występowaniem ryzyka biznesowego przy wykorzystaniu ustalonych miar ryzyka. Pomiar ryzyka biznesowego obejmuje:

- wyliczenie kapitału wewnętrznego,
- przeprowadzenie testów warunków skrajnych (stress testów).

Kapitał wewnętrzny na pokrycie ryzyka biznesowego Banku wyznacza się na podstawie analizy historycznej zmienności odchylen zrealizowanych przychodów biznesowych netto od ich wartości prognozowanych, zgodnie z koncepcją „Zysku narażonego na ryzyko” (*Earnings at Risk*).

Kapitał wewnętrzny na pokrycie ryzyka biznesowego Spółek Grupy Kapitałowej Banku ustala się jako iloczyn:

- współczynnika naliczenia kapitału wewnętrznego na pokrycie ryzyka biznesowego oraz
- łącznego kapitału wewnętrznego, bez kapitału wewnętrznego na pokrycie ryzyka biznesowego, poszczególnych Spółek Grupy Kapitałowej.

Współczynnik naliczenia kapitału wewnętrznego na pokrycie ryzyka biznesowego dla spółek Grupy Kapitałowej Banku wyznacza się jako relację kapitału wewnętrznego na pokrycie ryzyka biznesowego Banku do łącznego kapitału wewnętrznego Banku.

63.2. Prognozowanie i monitorowanie ryzyka biznesowego

Prognozowanie ryzyka biznesowego w Grupie Kapitałowej odbywa się raz na kwartał w horyzoncie rocznym i obejmuje prognozę poziomu ryzyka biznesowego oraz kapitału wewnętrznego. Raz na kwartał wykonywana jest także weryfikacja prognozy ryzyka biznesowego (tzw. *backtesting*). *Backtesting* polega na porównaniu wysokości kapitału wewnętrznego, oszacowanego za dany kwartał (wykonanie), z prognozą tego kapitału, oszacowaną w poprzednim kwartale (prognoza).

Monitorowanie ryzyka biznesowego ma na celu diagnozowanie obszarów wymagających działań zarządczych i obejmuje, w szczególności:

- strategiczne limity tolerancji na ryzyko biznesowe – z częstotliwością kwartalną,
- wyniki testów warunków skrajnych – z częstotliwością roczną,
- poziom kapitału wewnętrznego – z częstotliwością kwartalną,
- odchylenia realizacji ryzyka biznesowego od prognozy – z częstotliwością kwartalną,
- wyniki Ankiety przeprowadzanej wśród wyższej kadry kierowniczej Banku oraz wybranych Spółek Grupy Kapitałowej – z częstotliwością roczną.

63.3. Raportowanie ryzyka biznesowego

Raportowanie ryzyka biznesowego Grupy Kapitałowej prowadzone jest w okresach kwartalnych. Odbiorcami raportów o poziomie ryzyka biznesowego są KZAP, KR, Zarząd oraz Rada Nadzorcza. Raporty zawierają w szczególności:

- wyniki pomiaru ryzyka biznesowego, w szczególności kapitał wewnętrzny, wyniki testów warunków skrajnych, wyniki ankiety przeprowadzonej wśród wyższej kadry kierowniczej Banku oraz wybranych Spółek Grupy Kapitałowej,
- stopień wykorzystania strategicznych limitów tolerancji na ryzyko biznesowe,
- prognozę ryzyka biznesowego oraz *backtesting* prognozy,
- poziom ryzyka biznesowego,
- informacje na temat ryzyka biznesowego w podmiotach Grupy Kapitałowej.

63.4. Działania zarządcze dotyczące ryzyka biznesowego

Głównymi narzędziami zarządzania ryzykiem biznesowym są:

- aktualizacja kwartalnych prognoz kapitału wewnętrznego na ryzyko biznesowe, wyznaczanie i monitorowanie odchylen realizacji kapitału wewnętrznego na ryzyko biznesowe od ich prognoz,
- monitorowanie poziomu strategicznego limitu tolerancji,
- przeprowadzanie ankiety wśród wyższej kadry kierowniczej Banku oraz wybranych Spółek Grupy Kapitałowej.

64. Zarządzanie ryzykiem utraty reputacji

Ryzyko reputacji rozumiane jest jako ryzyko pogorszenia reputacji wśród klientów, kontrahentów, inwestorów, organów nadzoru i kontroli oraz opinii publicznej, na skutek decyzji biznesowych, zdarzeń operacyjnych, przypadków braku zgodności lub innych zdarzeń. Celem zarządzania ryzykiem reputacji jest ochrona reputacji Grupy poprzez przeciwdziałanie występowaniu strat reputacyjnych oraz ograniczanie negatywnego wpływu zdarzeń wizerunkowych na reputację Grupy.

Zarządzanie ryzykiem reputacji w Grupie obejmuje w szczególności:

- monitorowanie środków masowego przekazu: telewizji, radia, prasy oraz Internetu pod względem identyfikacji skutków zaistniałych zdarzeń wizerunkowych i dystrybucja informacji w tym zakresie,
- realizowanie komunikacyjnych działań osłonowych,
- rejestrowanie zaistniałych zdarzeń wizerunkowych oraz ich skutków w postaci strat reputacyjnych,
- analizowanie i ocena strat reputacyjnych oraz określanie poziomu ryzyka reputacji,
- identyfikowanie potencjalnych zagrożeń reputacyjnych.

Podstawowymi narzędziami realizacji działań, związanych z oceną poziomu ryzyka reputacji Grupy są:

- rejestr zdarzeń wizerunkowych, strat reputacyjnych oraz kategorie ich zaszeregowania,
- ankieta identyfikacji źródeł i czynników ryzyka utraty reputacji,
- wskaźniki ryzyka utraty reputacji, jako pomocnicze miary otoczenia biznesowego.

Działania dotyczące ryzyka utraty reputacji podejmowane są na podstawie cyklicznych raportów zarządczych. Dotyczą one w szczególności unikania lub zaniechania działalności generującej ryzyko utraty reputacji oraz działań komunikacyjnych, podejmowanych przez Grupę w celach osłonowych.

65. Zarządzanie ryzykiem modeli

Ryzyko modeli jest to ryzyko poniesienia negatywnych skutków finansowych lub reputacyjnych w wyniku podejmowania błędnych decyzji biznesowych na podstawie funkcjonujących modeli. W ramach Grupy Kapitałowej ryzyko modeli zarządzane jest zarówno na poziomie danej Spółki Grupy (właściciela modelu), jak i na poziomie Banku jako podmiotu dominującego Grupy Kapitałowej.

Celem zarządzania modelami oraz ryzykiem modeli jest ograniczanie poziomu ryzyka modeli stosowanych w Grupie Kapitałowej. Spółki, w których ryzyko modeli jest uznane za istotne, po zasięgnięciu opinii Banku wprowadzają odpowiednie przepisy wewnętrzne regulujące zasady i proces zarządzania ryzykiem modeli. W Grupie Kapitałowej wykorzystywane są rozwiązania funkcjonujące w Banku z możliwością ich indywidualnego dostosowania do specyfiki poszczególnych Spółek.

W 2014 roku, stosownie do znowelizowanych przepisów zarządzania ryzykiem modeli, rozszerzony został zakres modeli objętych procesem niezależnej walidacji. Jednostka walidacyjna Banku rozpoczęła proces opiniowania modeli stosowanych przez pozostałe Spółki Grupy, które uznane zostały za modele istotne dla Grupy Kapitałowej.

W ramach Grupy Kapitałowej ryzyko modeli zarządzane jest zarówno po stronie danej Spółki (właściciela modelu), jak i na poziomie Banku.

65.1. Identyfikacja i ocena ryzyka modeli

Identyfikacja ryzyka modeli polega w szczególności na:

- gromadzeniu informacji o istniejących, budowanych, a także planowanych do budowy modelach,
- cyklicznym określaniu istotności modeli,
- określaniu potencjalnych zagrożeń jakie mogą wystąpić w trakcie cyklu życia modelu.

Oceny agregowane są w szczególności na poziomie Banku, Spółki lub Grupy Kapitałowej.

Oceny agregowane mogą być w szczególności na poziomie Banku lub Spółki, poszczególnych rodzajów ryzyka lub klas modeli, poszczególnych procesów cyklu życia modeli. Ocena ryzyka modeli dokonywana jest nie rzadziej niż raz do roku oraz w momencie pojawienia się nowych modeli, zmiany skali lub profilu działalności Banku lub Spółki.

65.2. Monitorowanie i raportowanie ryzyka modeli

Celem monitorowania ryzyka modeli jest kontrola ryzyka modeli oraz diagnozowanie obszarów wymagających działań zarządczych. Proces monitorowania ryzyka modeli, obejmuje w szczególności: aktualizację poziomu ryzyka modeli, weryfikację statusu wykonania planowanych zaleceń oraz ocenę skuteczności realizacji zaleceń w ramach ograniczania ryzyka modeli. Wyniki monitorowania są cyklicznie prezentowane w raportach skierowanych do KR, Zarządu i zawierają kompleksową ocenę ryzyka modeli, a w szczególności:

- informacje o poziomie ryzyka modeli (w ujęciu jednostkowym i skonsolidowanym),
- mapę ryzyka modeli,
- informacje na temat procesu walidacji oraz statusu realizacji zaleceń powalidacyjnych,
- ocenę skuteczności zaleceń podejmowanych w celu obniżenia poziomu ryzyka modeli,
- ewentualne propozycje nowych działań zarządczych ograniczających ryzyko modeli.

65.3. Działania zarządcze obejmujące ryzyko modeli

Celem podejmowania działań zarządczych jest kształtowanie procesu zarządzania ryzykiem modeli oraz poziomu tego ryzyka w Banku.

Działania zarządcze polegają w szczególności na:

- wydawaniu przepisów wewnętrznych,
- ustalaniu akceptowalnych poziomów ryzyka,
- wydawaniu zaleceń,
- podejmowaniu decyzji o zastosowaniu narzędzi wspierających zarządzanie ryzykiem modeli.

66. Zarządzanie ryzykiem zmian makroekonomicznych

Ryzyko zmian makroekonomicznych jest to ryzyko pogorszenia sytuacji finansowej Banku w wyniku niekorzystnego wpływu zmiany warunków makroekonomicznych.

Celem zarządzania ryzykiem zmian makroekonomicznych jest identyfikacja czynników makroekonomicznych mających znaczący wpływ na działalność Banku oraz podejmowanie działań mających na celu ograniczenie niekorzystnego wpływu potencjalnych zmian sytuacji makroekonomicznej na sytuację finansową Banku.

66.1. Identyfikacja i pomiar ryzyka zmian makroekonomicznych

Identyfikacja ryzyka zmian makroekonomicznych polega na określeniu scenariuszy potencjalnych zmian makroekonomicznych oraz określeniu czynników ryzyka mających największy wpływ na sytuację finansową Banku. Ryzyko zmian makroekonomicznych powstaje w wyniku oddziaływania czynników zależnych i niezależnych od działań Banku. Bank identyfikuje czynniki wpływające na poziom ryzyka zmian makroekonomicznych w trakcie przeprowadzania kompleksowych testów warunków skrajnych.

Ryzyko zmian makroekonomicznych materializuje się pośrednio w ramach innych ryzyk wpływających na działalność Banku poprzez:

- straty kredytowe,
- straty powstałe na skutek niekorzystnych zmian sytuacji rynkowej (zmiany kursów walut, zmiany poziomu stóp procentowych),
- spadek poziomu płynności Banku,
- straty powstałe w wyniku realizacji ryzyka operacyjnego,
- pozostałe straty.

Dla celów pomiaru ryzyka zmian makroekonomicznych Bank wykorzystuje miary ryzyka bazujące na wynikach kompleksowych testów warunków skrajnych, w szczególności dotyczące:

- wyniku finansowego oraz jego składowych,
- miar adekwatności kapitałowej oraz ich składowych,
- wybranych miar płynności.

66.2. Monitorowanie ryzyka zmian makroekonomicznych

Proces monitorowania ryzyka zmian makroekonomicznych obejmuje monitorowanie:

- zmian sytuacji makroekonomicznej,
- czynników makroekonomicznych, na które Bank jest wrażliwy,
- wyników testów warunków skrajnych,
- poziomu ryzyka zmian makroekonomicznych.

66.3. Raportowanie ryzyka zmian makroekonomicznych

Raportowanie ryzyka zmian makroekonomicznych realizowane jest w postaci raportów podsumowujących wyniki każdorazowego przeprowadzenia testów warunków skrajnych. Odbiorcami raportów są KZAP i Zarząd. Raporty zawierają informacje m.in.

- podsumowanie wyników testów warunków skrajnych,
- w przypadku wystąpienia podwyższonego lub wysokiego poziomu ryzyka zmian makroekonomicznych: analizę przyczyn, które doprowadziły do wzrostu poziomu ryzyka, ocenę potencjalnych skutków zaistniałej sytuacji dla Banku, przewidywania rozwoju sytuacji, propozycję działań mających na celu obniżenie poziomu ryzyka, wstępną ocenę ich skuteczności.

66.4. Działania zarządcze obejmujące ryzyko zmian makroekonomicznych

Działania zarządcze polegają w szczególności na:

- wydawaniu przepisów wewnętrznych Banku,
- ustalaniu akceptowalnych poziomów ryzyka,
- propozycji działań mających na celu obniżenie poziomu ryzyka w przypadku wystąpienia podwyższonego lub wysokiego poziomu ryzyka zmian makroekonomicznych.

67. Zarządzanie ryzykiem kapitałowym

Ryzyko kapitałowe definiowane jest jako ryzyko niezapewnienia odpowiedniego poziomu i struktury funduszy własnych, w odniesieniu do skali prowadzonej przez PKO Bank Polski SA działalności i ekspozycji na ryzyko, a tym samym niewystarczających do absorpcji strat nieoczekiwanych z uwzględnieniem planów rozwoju i sytuacji skrajnych.

Celem zarządzania ryzykiem kapitałowym jest więc zapewnienie odpowiedniego poziomu i struktury funduszy własnych, w odniesieniu do skali prowadzonej przez Bank oraz Grupę Kapitałową działalności oraz ekspozycji na ryzyko, z uwzględnieniem założeń polityki dywidendy Banku oraz zaleceń i rekomendacji nadzorczych w zakresie adekwatności kapitałowej.

Poziom ryzyka kapitałowego dla Banku oraz Grupy Kapitałowej określany jest na podstawie wartości minimalnych, progowych i maksymalnych miar adekwatności kapitałowej m.in.: łącznego współczynnika kapitałowego oraz współczynnika kapitału podstawowego Tier 1.

Dodatkowo dla miar adekwatności kapitałowej ustalane są wartości progowe i maksymalne jako nadwyżka ponad wartości minimalne stanowiące strategiczne limity tolerancji dla miar adekwatności kapitałowej.

Bank regularnie monitoruje poziom miar adekwatności kapitałowej w celu określenia stopnia spełniania norm nadzorczych, wewnętrznych limitów strategicznych oraz identyfikacji przypadków wymagających uruchomienia kapitałowych działań awaryjnych.

W przypadku zidentyfikowania wysokiego poziomu ryzyka kapitałowego Bank podejmuje działania w celu doprowadzenia miar adekwatności kapitałowej do poziomu obniżonego z uwzględnieniem założeń polityki dywidendy oraz zaleceń i rekomendacji nadzorczych w zakresie adekwatności kapitałowej.

Poziom miar adekwatności kapitałowej oraz poziom i struktura funduszy własnych Banku są zaprezentowane w nocie 70 „Adekwatność kapitałowa”.

68. Zarządzanie ryzykiem ubezpieczeniowym

Ryzyko ubezpieczeniowe oznacza ryzyko straty lub niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań ubezpieczeniowych w związku z niewłaściwymi założeniami dotyczącymi wyceny i tworzenia rezerw (w szczególności rezerw techniczno-ubezpieczeniowych).

Celem zarządzania ryzykiem ubezpieczeniowym jest utrzymanie ryzyka ubezpieczeniowego na akceptowalnym poziomie i ograniczenie potencjalnej straty z tytułu niekorzystnych zmian wartości zobowiązań ubezpieczeniowych.

68.1. Identyfikacja i pomiar ryzyka ubezpieczeniowego

Ekspozycja na ryzyko ubezpieczeniowe występuje w spółce PKO Życie Towarzystwo Ubezpieczeń S.A. (PKO Życie) i dotyczy następujących podtypów ryzyka:

- śmiertelności,
- zachorowalności,
- rezygnacji z umów,
- wzrostu kosztów,
- katastroficznego.

Ocena ekspozycji na ryzyka ubezpieczeniowe w PKO Życie wygląda następująco:

- ryzyko śmiertelności i zachorowalności (w obecnym systemie wypłacalności ryzyko szkodowości) oceniane jest na niskim poziomie ze względu na niewielki udział polis na tym ryzyku w całym portfelu ubezpieczeń spółki oraz stosowaną reasekurację,
- ryzyko katastroficzne ograniczane jest m.in. poprzez dywersyfikację regionalną,
- ryzyko rezygnacji z umów dotyczy przede wszystkim produktów ubezpieczeniowych z Ubezpieczeniowymi Funduszami Kapitałowymi. Na podstawie danych z 2014 roku poziom rezygnacji z umów oceniany jest jako stabilny.

Pomiar ryzyka ubezpieczeniowego w PKO Życie realizowany jest w ramach analizy rezygnacji z umów, analizy szkodowości, analizy wielkości aktywów na pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych (APR) oraz corocznej analizy scenariuszy szokowych – testów stresu, na podstawie metodyki wymaganej przez UKNF. W ramach przygotowań do wdrożenia nowego systemu Wypłacalność II PKO Życie przeprowadza analizy ekspozycji na ryzyka ubezpieczeniowe w ramach procesu Quantitative Impact Studies (QIS) nadzorowanych przez UKNF.

68.2. Monitorowanie ryzyka ubezpieczeniowego

Aktywa na pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych (APR) kształtowały się na wystarczającym poziomie (powyżej 100%), jak również miały odpowiednią strukturę (zgodną z wymogami regulacyjnymi). Wysokość wskaźnika łącznego na pokrycie rezerw na koniec 2014 roku wyniosła 101%. Dla produktów ubezpieczeniowych z Ubezpieczeniowymi Funduszami Kapitałowymi i produktów strukturyzowanych, które stanowią przeważającą część portfela PKO Życie, nadwyżka aktywów nie jest wymagana, stąd łączny poziom wskaźników utrzymuje się na poziomie nieco ponad 100%.

68.3. Raportowanie ryzyka ubezpieczeniowego

W PKO Życie raportowanie ryzyka ubezpieczeniowego realizowane jest w postaci miesięcznego raportu dla Zarządu oraz kwartalnego raportu dla Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami oraz Komitetu Ryzyka.

68.4. Działania zarządcze obejmujące ryzyko ubezpieczeniowe

PKO Życie w celu ograniczenia ekspozycji na ryzyka ubezpieczeniowe stosuje między innymi:

- reasekurację ryzyk (śmiertelności, zachorowalności),
- okresy karencji,
- wyłączenia,
- działania retencyjne.

Reasekuracja bierna Spółki PKO Życie realizowana jest w oparciu o:

- obligatoryjno-fakultatywne, kwotowo - ekscedentowe umowy reasekuracyjne, na bazie ryzyka – składki,
- fakultatywne umowy reasekuracyjne, na bazie ryzyka-składki,
- obligatoryjne, proporcjonalne umowy reasekuracyjne, na bazie ryzyka-składki.

Reasekuracja na zasadach fakultatywnych stosowana jest do wszystkich umów ubezpieczenia i ryzyk nie objętych umowami reasekuracji obligatoryjnie – fakultatywnymi, w których suma na ryzyku brutto przekracza ustaloną kwotę.

W przypadku nowych produktów i ryzyk PKO Życie dokonuje wyboru reasekuratora, zakresu ochrony, warunków reasekuracji, zmiany zawartych umów reasekuracji oraz zawierania nowych umów reasekuracji w stosunku do nowo wprowadzonych do oferty lub modyfikowanych produktów ubezpieczeniowych i nowych ryzyk.

69. Kompleksowe testy warunków skrajnych

Kompleksowe testy warunków skrajnych stanowią integralny element zarządzania ryzykiem w Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA oraz uzupełnienie testów warunków skrajnych specyficznych dla poszczególnych rodzajów ryzyka.

Kompleksowe testy warunków skrajnych uwzględniają zbiorczo następujące rodzaje ryzyka uznane przez Grupę Kapitałową PKO Banku Polskiego SA za istotne, w tym:

- ryzyko kredytowe,
- ryzyko rynkowe,
- ryzyko płynności,
- ryzyko operacyjne,
- ryzyko biznesowe.

Kompleksowe testy warunków skrajnych obejmują analizę wpływu zmian w otoczeniu i funkcjonowaniu Banku na sytuację finansową Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA, w szczególności:

- rachunek zysków i strat,
- sprawozdanie z sytuacji finansowej,
- fundusze własne,
- adekwatność kapitałową, w tym wymogi w zakresie funduszy własnych, kapitał wewnętrzny, miary adekwatności kapitałowej,
- wybrane miary płynności.

Kompleksowe testy warunków skrajnych na własne potrzeby Grupy Kapitałowej przeprowadzane są nie rzadziej niż raz w roku w horyzoncie trzyletnim przy uwzględnieniu zmian wartości i struktury pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej oraz rachunku zysków i strat (testy dynamiczne). Testy nadzorcze przeprowadzane są na żądanie organów nadzorczych zgodnie z założeniami dostarczonymi przez organy nadzorcze.

70. Adekwatność kapitałowa

Adekwatność kapitałowa to proces mający na celu zapewnienie, przy określonym poziomie tolerancji na ryzyko, iż poziom ryzyka podejmowanego przez Bank związanego z rozwojem działalności biznesowej może zostać pokryty posiadanym kapitałem w określonym horyzoncie czasowym. Proces zarządzania adekwatnością kapitałową obejmuje w szczególności przestrzeganie obowiązujących norm nadzorczych i określonego w Banku poziomu tolerancji na ryzyko, proces planowania kapitałowego, w tym polityki dotyczącej źródeł pozyskiwania kapitału.

Celem zarządzania adekwatnością kapitałową jest utrzymywanie, w sposób ciągły, kapitału na poziomie adekwatnym do skali oraz profilu ryzyka działalności Grupy Kapitałowej.

Proces zarządzania adekwatnością kapitałową Grupy Kapitałowej obejmuje:

- identyfikację i monitorowanie istotnych rodzajów ryzyka,
- szacowanie kapitału wewnętrznego na pokrycie poszczególnych rodzajów ryzyka oraz łącznego kapitału wewnętrznego,
- monitorowanie, raportowanie, prognozowanie i limitowanie adekwatności kapitałowej,
- dokonywanie alokacji kapitału wewnętrznego na obszary biznesowe, segmenty klienta oraz spółki Grupy Kapitałowej dla celów analiz rentowności,
- wykorzystywanie narzędzi wpływających na poziom adekwatności kapitałowej (w tym: narzędzi wpływających na poziom funduszy własnych, skalę pomniejszeń funduszy własnych oraz wysokość portfela kredytowego).

Podstawową regulacją obowiązującą w procesie oceny adekwatności kapitałowej wg stanu na dzień 31 grudnia 2014 roku jest Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012, zwane dalej „Rozporządzenie CRR”. Rozporządzenie CRR stanowi część tzw. pakietu CRD IV/CRR, w skład którego obok Rozporządzenia wchodzi Dyrektywa CRD IV – Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi zmieniająca Dyrektywę 2002/87/WE i uchylająca dyrektywę 2006/48/WE oraz 2006/49/WE (dalej zwana „Dyrektywa CRD”). W przeciwieństwie do Rozporządzenia CRR które obowiązuje bezpośrednio, Dyrektywa CRD musi być zaimplementowana do prawa krajowego. Na dzień 31 grudnia 2014 roku Ustawa – prawo bankowe nie została jeszcze nowelizowana i obecnie trwają prace nad nowelizacją Ustawy implementującej przepisy CRD IV. Pierwszeństwo w przypadku konfliktu pomiędzy przepisami Rozporządzenia CRR a przepisami krajowymi mają przepisy Rozporządzenia CRR.

Zgodnie z Rozporządzeniem CRR na potrzeby adekwatności kapitałowej stosuje się konsolidację ostrożnościową, która w odróżnieniu od konsolidacji zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej, obejmuje podmioty zależne od Banku będące instytucjami oraz instytucjami finansowymi. Z konsolidacji ostrożnościowej wyłączone są spółki niefinansowe i ubezpieczeniowe.

Zgodnie z Rozporządzeniem CRR, Grupę Kapitałową na potrzeby konsolidacji ostrożnościowej stanowią: PKO Bank Polski SA, PKO Leasing SA, PKO BP Faktoring SA, PKO BP BANKOWY PTE SA, PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA, KREDOBANK SA, PKO Finance AB, Finansowa Kompania "Prywatne Inwestycje" Sp. z o.o. oraz PKO Bank Hipoteczny SA.

Na dzień 31 grudnia 2014 roku miary adekwatności kapitałowej zostały wyliczone w oparciu o postanowienia Rozporządzenia CRR, w tym m.in. w zakresie zakresu konsolidacji, z uwzględnieniem znanych Bankowi planowanych do wdrożenia opcji narodowych. Na dzień 31 grudnia 2014 roku Bank spełnia wymagania dotyczące miar adekwatności kapitałowej określone w Rozporządzeniu CRR.

Poziom adekwatności kapitałowej Grupy w 2014 roku utrzymywał się na bezpiecznym poziomie, istotnie powyżej limitów nadzorczych.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku wszystkie miary adekwatności kapitałowej zostały wyliczone w oparciu o postanowienia ustawy Prawo bankowe, Uchwały nr 76/2010 Komisji Nadzoru Finansowego z 10 marca 2010 roku w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka z oraz Uchwały nr 325/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 20 grudnia 2011 roku w sprawie pomniejszeń funduszy własnych. Zakres konsolidacji uwzględniony w adekwatności kapitałowej wg stanu na 31 grudnia 2013 roku obejmował wszystkie spółki zależne Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA.

70.1. Fundusze własne dla potrzeb adekwatności kapitałowej

Fundusze własne Grupy na potrzeby adekwatności kapitałowej na dzień 31 grudnia 2014 roku zostały wyliczone w oparciu o postanowienia Rozporządzenia CRR.

Fundusze własne Grupy Kapitałowej składają się z funduszy podstawowych Tier 1 oraz funduszy uzupełniających Tier 2. W Grupie nie są identyfikowane elementy dodatkowego kapitału Tier 1.

W skład funduszy podstawowych Tier 1 (tzw. Common Equity Tier 1 lub CET1) wchodzi:

- 1) fundusze zasadnicze obejmujące: kapitał zakładowy, pozostałe kapitały rezerwowe (kapitał zapasowy, kapitał rezerwowy),
- 2) inne dochody całkowite (z wyłączeniem zysków i strat dotyczących zabezpieczenia przepływów pieniężnych a w zakresie niezrealizowanych zysków i strat na instrumentach zaliczonych do portfela instrumentów dostępnych do sprzedaży ujmowane są tylko straty w wysokości 80% ich wartości bilansowej),
- 3) fundusz ogólnego ryzyka,
- 4) zyski zatrzymane (niepodzielony wynik z lat ubiegłych),
- 5) wynik finansowy netto w trakcie zatwierdzania oraz wynik netto bieżącego okresu sprawozdawczego, obliczony zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości, pomniejszony o wszelkie przewidywane obciążenia i dywidendy, w kwotach nie większych niż kwoty zysku zweryfikowane przez biegłego rewidenta, przy czym warunkiem zaliczenia ww. wyniku do funduszy własnych Banku jest jego zatwierdzenie przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy, lub przed zatwierdzeniem przez WZA, uzyskanie zgody KNF na jego zaliczenie do funduszy własnych.

Fundusze podstawowe Tier 1 pomniejszane są o:

- 1) straty za bieżący rok obrotowy,
- 2) wartości niematerialne i prawne wycenione według wartości bilansowej po pomniejszeniu o kwotę powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego (odliczana kwota zawiera wartość firmy uwzględnioną w wycenie znacznych inwestycji Banku),
- 3) dodatkowe korekty wartości aktywów wycenianych według wartości godziwej (AVA),
- 4) aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności i nie wynikające z różnic przejściowych,
- 5) aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności i wynikające z różnic przejściowych, które przekraczają 10% kapitału podstawowego Tier 1 (bez uwzględniania pomniejszeń z tytułu zaangażowań kapitałowych i aktywów z tytułu podatku odroczonego),
- 6) znaczące zaangażowania kapitałowe Banku bezpośrednie i pośrednie w instytucje finansowe, instytucje kredytowe, banki krajowe, banki zagraniczne i zakłady ubezpieczeń, wyrażone w postaci posiadanych akcji lub udziałów, lub innych instrumentów kapitału podstawowego Tier 1 tych podmiotów (poza zaangażowaniami, stanowiącymi pozycje strukturalne), których suma przekracza 10% kapitału podstawowego Tier 1 (bez uwzględniania pomniejszeń z tytułu zaangażowań kapitałowych i aktywów z tytułu podatku odroczonego),
- 7) kwotę, o jaką suma:
 - a) aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego opartych na przyszłej rentowności i wynikających z różnic przejściowych, do wysokości 10% kapitału podstawowego Tier 1 (bez uwzględniania pomniejszeń z tytułu zaangażowań kapitałowych i aktywów z tytułu podatku odroczonego) oraz
 - b) zaangażowań kapitałowych Banku w instytucje finansowe, instytucje kredytowe, banki krajowe, banki zagraniczne i zakłady ubezpieczeń, wyrażone w postaci instrumentów kapitału podstawowego Tier 1 tych podmiotów, do wysokości 10% kapitału podstawowego Tier 1 (bez uwzględniania pomniejszeń z tytułu zaangażowań kapitałowych i aktywów z tytułu podatku odroczonego)przekracza równowartość 15% kapitału podstawowego Tier 1 (bez uwzględniania pomniejszeń z tytułu zaangażowań kapitałowych i aktywów z tytułu podatku odroczonego). Kwota poniżej przedmiotowego progu nie pomniejsza funduszy własnych i jest uwzględniana w aktywach ważonych ryzykiem.

W skład funduszy uzupełniających Tier 2 wchodzi zobowiązania podporządkowane, które spełniają wymogi Rozporządzenia CRR i w przypadku których Bank uzyskał zgodę KNF na zaliczenie ich do funduszy własnych.

Fundusze uzupełniające Tier 2 pomniejszane są o zaangażowania kapitałowe Grupy w instytucje finansowe, instytucje kredytowe, banki krajowe, banki zagraniczne i zakłady ubezpieczeń w postaci instrumentów kapitału uzupełniającego Tier 2 tych podmiotów.

W przypadku, gdyby wartość pomniejszeń obniżyła wartość funduszy uzupełniających Tier 2 poniżej zera, wartość nadwyżki tych pomniejszeń ponad wartość funduszy uzupełniających Tier 2 odejmuje się od funduszy podstawowych Tier 1.

Na dzień 31 grudnia 2014 roku w funduszach własnych Grupy wyliczanych na potrzeby adekwatności kapitałowej został ujęty zysk netto Banku w kwocie 1 004 300 tysięcy PLN za okres od 01.01.2014 roku do 30.06.2014 roku, po pomniejszeniu o przewidywane obciążenia i dywidendy, na podstawie decyzji Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 29.09.2014 roku. Zysk został zaliczony do kapitału podstawowego Tier 1 Banku.

Informacja o strukturze funduszy własnych Grupy w ujęciu konsolidacji ostrożnościowej, wyznaczanych dla potrzeb adekwatności kapitałowej wg stanu na 31 grudnia 2014 roku, zgodnie z Rozporządzeniem CRR, została zawarta w poniższej tabeli:

FUNDUSZE WŁASNE GRUPY KAPITAŁOWEJ	31.12.2014
Fundusze podstawowe (Tier 1)	22 348 472
Kapitał zakładowy	1 250 000
Pozostałe kapitały rezerwowe	22 126 506
Inne dochody całkowite	(290 466)
Fundusz ogólnego ryzyka	1 070 000
Zyski zatrzymane	1 175 718
Aktywa z tytułu podatku odroczonego, które są uzależnione od przyszłej rentowności, ale nie pochodzą z różnic przejściowych	(11 576)
Wartość firmy	(1 102 497)
Inne wartości niematerialne	(1 833 506)
Dodatkowe korekty aktywów wycenianych do wartości godziwej	(35 707)
Fundusze uzupełniające (Tier 2)	2 394 713
Zobowiązania podporządkowane zaliczone do funduszy uzupełniających	2 394 713
RAZEM FUNDUSZE WŁASNE	24 743 185

Na dzień 31 grudnia 2013 roku fundusze własne na potrzeby adekwatności kapitałowej zostały wyliczone w oparciu o postanowienia ustawy Prawo bankowe oraz Uchwały nr 325/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 20 grudnia 2011 roku w sprawie pomniejszeń funduszy własnych (Dz. Urz. KNF Nr 13 poz. 49 z dnia 30 grudnia 2011 roku).

Informacja o strukturze funduszy własnych Grupy wyznaczanych dla potrzeb adekwatności kapitałowej wg stanu na 31 grudnia 2013 roku została zawarta w poniższej tabeli:

FUNDUSZE WŁASNE GRUPY KAPITAŁOWEJ	31.12.2013
Fundusze podstawowe (Tier 1)	19 611 274
Kapitał zakładowy	1 250 000
Kapitał zapasowy	16 760 686
Pozostałe kapitały rezerwowe	3 469 107
Fundusz ogólnego ryzyka	1 070 000
Niepodzielony wynik z lat ubiegłych	(306 230)
Niezrealizowane straty na instrumentach dłużnych, kapitałowych i pozostałych należnościach zakwalifikowanych jako dostępne do sprzedaży	(141 815)
Korekty aktualizujące wartość wyceny aktywów w portfelu handlowym	(5 656)
Wartości niematerialne, w tym:	(2 230 222)
Zaangażowania kapitałowe	(121 930)
Ujemne różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	(134 175)
Udziały niekontrolujące	1 509
Fundusze uzupełniające (Tier 2)	1 539 670
Zobowiązania podporządkowane zaliczone do funduszy uzupełniających	1 600 700
Niezrealizowane zyski na instrumentach dłużnych i kapitałowych zakwalifikowanych jako dostępne do sprzedaży (w wysokości 80% wartości przed opodatkowaniem)	56 145
Dodatkowe różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	4 755
Zaangażowania kapitałowe	(121 930)
Kapitał krótkoterminowy (Tier 3)	154 112
RAZEM FUNDUSZE WŁASNE	21 305 056

70.2. Wymogi w zakresie funduszy własnych (Filar I)

Zgodnie z obowiązującym od dnia 1 stycznia 2014 roku Rozporządzeniem CRR w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji i firm inwestycyjnych, Grupa Kapitałowa wylicza wymogi w zakresie funduszy własnych dla następujących rodzajów ryzyka:

- z tytułu ryzyka kredytowego – metodą standardową,
- z tytułu ryzyka operacyjnego dla Banku – zgodnie z podejściem zaawansowanym (AMA), a dla spółek Grupy Kapitałowej prowadzących działalność finansową – zgodnie z podejściem wskaźnika bazowego (BIA),
- z tytułu ryzyka rynkowego – metodami podstawowymi.

Grupa Kapitałowa wylicza wymogi w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka kredytowego stosując następujące formuły:

- w zakresie ekspozycji bilansowych – iloczyn wartości bilansowej, wagi ryzyka przypisanej ekspozycji zgodnie z metodą standardową wyliczania wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka kredytowego oraz 8% (przy uwzględnieniu uznawalnych zabezpieczeń),
- w zakresie udzielonych zobowiązań pozabilansowych – iloczyn wartości zobowiązania (uwzględniającej wartość rezerw na to zobowiązanie), wagi ryzyka produktu, wagi ryzyka przypisanej ekspozycji pozabilansowej zgodnie z metodą standardową wyliczania wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka kredytowego oraz 8% (przy uwzględnieniu uznawalnych zabezpieczeń),
- w zakresie transakcji pozabilansowych (instrumentów pochodnych) – iloczyn wagi ryzyka przypisanej transakcji pozabilansowej zgodnie z metodą standardową wyliczania wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka ekwiwalentu bilansowego transakcji pozabilansowych oraz 8% (wartość ekwiwalentu bilansowego wyliczana jest zgodnie z metodą wyceny rynkowej).

Łączny wymóg w zakresie funduszy własnych Grupy Kapitałowej składa się z sumy wymogów kapitałowych na:

- 1) ryzyko kredytowe, w tym ryzyko kredytowe instrumentów z księgi bankowej, ryzyko kredytowe kontrahenta,
- 2) ryzyko rynkowe,
- 3) ryzyko związane z korektą wyceny kredytowej (CVA),
- 4) ryzyko rozliczenia i dostawy,
- 5) ryzyko operacyjne,
- 6) inne rodzaje wymogów w zakresie funduszy własnych z tytułu:
 - a) ryzyka walutowego,
 - b) ryzyka cen towarów,
 - c) przekroczenia limitu koncentracji ekspozycji i limitu dużych ekspozycji.

Poniższa tabela prezentuje wymogi w zakresie funduszy własnych Grupy Kapitałowej z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka. Dane według stanu na 31 grudnia 2014 roku zostały wyliczone zgodnie z Rozporządzeniem CRR, o którym mowa powyżej. Natomiast dane według stanu na 31 grudnia 2013 roku zostały wyliczone zgodnie z Uchwałą nr 76/2010 Komisji Nadzoru Finansowego z 10 marca 2010 roku w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka.

Wymogi kapitałowe	31.12.2014	31.12.2013
Ryzyko kredytowe	13 882 607	11 593 995
Ryzyko rynkowe	585 337	327 321
Ryzyko korekty wyceny kredytowej	42 375	-
Ryzyko rozliczenia/dostawy	68	-
Ryzyko operacyjne	759 212	630 884
Łączny wymóg kapitałowy	15 269 599	12 552 200
Współczynnik wypłacalności	12,96%	13,58%

Wzrost wymogu kapitałowego w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka kredytowego w 2014 roku w stosunku do 2013 roku o około 2,3 miliarda PLN spowodowany jest głównie włączeniem portfela Nordea Bank Polska SA oraz istotnym wzrostem portfela kredytowego.

Wzrost wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka rynkowego w 2014 roku w stosunku do 2013 roku o około 79% do poziomu 585 miliona PLN wynika głównie z włączenia portfela obligacji korporacyjnych oraz gwarantowań obligacji korporacyjnych Nordea Bank Polska SA.

Dla Banku wymóg w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka operacyjnego został wyliczony zgodnie z podejściem zaawansowanym AMA, a wymóg w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka operacyjnego spółek Grupy Kapitałowej prowadzących działalność finansową został wyliczony zgodnie z podejściem wskaźnika bazowego (BIA). Nastąpił wzrost wymogu z kwoty 631 milionów PLN (według stanu na dzień 31 grudnia 2013 roku) do 759 milionów PLN (według stanu na dzień 31 grudnia 2014 roku) spowodowany w szczególności uwzględnieniem połączenia Nordea Bank Polska SA.

70.3. Wymogi kapitałowe dla zakładów ubezpieczeń

W skład Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego wchodzi spółka ubezpieczeniowa PKO Życie TU S.A., która jest wyłączona z konsolidacji ostrożnościowej, jako podmiot finansowy objęty odrębnym nadzorem UKNF, obejmującym również ocenę spełnienia wymogów kapitałowych.

Zgodnie z Ustawą o działalności ubezpieczeniowej z dnia 22 maja 2003 (z późn. zmianami), spółka ubezpieczeniowa zobowiązana jest posiadać środki własne w wysokości nie niższej niż margines wypłacalności i nie niższej niż kapitał gwarancyjny. Kapitał gwarancyjny zaś jest równy większej z wartości:

- 1) jednej trzeciej marginesu wypłacalności,
- 2) minimalnej wysokości kapitału gwarancyjnego.

Zasady wyliczenia marginesu wypłacalności oraz minimalnej wysokości kapitału gwarancyjnego określa Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 listopada 2003 roku w sprawie sposobu wyliczania wysokości marginesu wypłacalności oraz minimalnej wysokości kapitału gwarancyjnego dla działów i grup ubezpieczeń (z późn. zmianami).

ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA SPÓŁKI PKO ŻYCIE TU	31.12.2014
Środki własne	73 962
Margines wypłacalności	51 479
Kapitał gwarancyjny:	17 160
Minimalna wysokość kapitału gwarancyjnego	15 403
Jedna trzecia marginesu wypłacalności	17 160
Nadwyżka/niedobór środków własnych na pokrycie marginesu wypłacalności	22 483
Nadwyżka/niedobór środków własnych na pokrycie kapitału gwarancyjnego	56 802

70.4. Kapitał wewnętrzny (Filar II)

Grupa Kapitałowa wyznacza kapitał wewnętrzny zgodnie z:

- Rozporządzeniem CRR,
- Dyrektywą CRD,
- uchwałą nr 258/2011 KNF z dnia 4 października 2011 roku w sprawie szczegółowych zasad funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz szczegółowych warunków szacowania przez banki kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz zasad ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w banku.

Kapitał wewnętrzny to szacowana kwota kapitału, niezbędna do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Grupy Kapitałowej oraz wpływu zmian otoczenia gospodarczego, uwzględniająca przewidywany poziom ryzyka.

Kapitał wewnętrzny w Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA jest obliczany na pokrycie każdego z istotnych rodzajów ryzyka:

- ryzyka kredytowego (w zakresie ryzyka niewypłacalności i ryzyka koncentracji),
- ryzyka walutowego,
- ryzyka stopy procentowej,
- ryzyka płynności,
- ryzyka operacyjnego,
- ryzyka biznesowego (uwzględniającego ryzyko strategiczne).

Materializacja ryzyka zmian makroekonomicznych, ryzyka modeli, ryzyka braku zgodności oraz ryzyka utraty reputacji znajduje odzwierciedlenie w oszacowaniach kapitału wewnętrznego na pokrycie rodzajów ryzyka: kredytowego, stopy procentowej, walutowego, operacyjnego i biznesowego.

Bank cyklicznie monitoruje istotność poszczególnych rodzajów ryzyka odnoszących się do działalności Banku i pozostałych spółek Grupy Kapitałowej.

Kapitał wewnętrzny na pokrycie poszczególnych rodzajów ryzyka jest ustalany zgodnie z metodami określonymi w przepisach wewnętrznych. W przypadku dokonywania szacunków kapitału wewnętrznego na podstawie modeli statystycznych, stosowany jest roczny horyzont prognozy oraz poziom ufności 99,9%. Łączny kapitał wewnętrzny każdej spółki Grupy Kapitałowej stanowi sumę wysokości kapitału wewnętrznego, niezbędnego do pokrycia wszystkich istotnych dla danej spółki rodzajów ryzyka. Łączny kapitał wewnętrzny Grupy Kapitałowej stanowi sumę łącznego kapitału wewnętrznego Banku oraz wszystkich spółek Grupy Kapitałowej. Przyjmowany do kalkulacji kapitału wewnętrznego współczynnik korelacji pomiędzy poszczególnymi rodzajami ryzyka oraz poszczególnymi spółkami Grupy Kapitałowej wynosi 1.

W 2014 roku wysokość relacji funduszy własnych do kapitału wewnętrznego Grupy Kapitałowej utrzymywała się na poziomie, powyżej zarówno limitu ustawowego, jak i wewnętrznego Grupy Kapitałowej.

70.5. Ujawnienia (Filar III)

Grupa Kapitałowa ogłasza w cyklu rocznym informacje dotyczące w szczególności zarządzania ryzykiem oraz adekwatności kapitałowej zgodnie z:

- Rozporządzeniem CRR,
- aktami wykonawczymi do Rozporządzenia CRR w aktach prawa krajowego transponujących postanowienia Dyrektywy CRD,
- Rekomendacją M dotyczącą zarządzania ryzykiem operacyjnym w bankach wydaną przez Komisję Nadzoru Finansowego,
- uchwałą nr 385/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 roku w sprawie szczegółowych zasad i sposobu ogłaszania przez banki informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących adekwatności kapitałowej oraz zakresu informacji podlegających ogłaszaniu.

Szczegółowe informacje o zakresie ujawnianych informacji, sposobie ich weryfikacji oraz publikacji zawierają Zasady polityki informacyjnej PKO Banku Polskiego SA w zakresie adekwatności kapitałowej oraz innych informacji podlegających ogłaszaniu udostępnione na stronie internetowej Banku (www.pkobp.pl).

71. Informacje o pakietowej sprzedaży wierzytelności

Bank nie dokonywał sekurytyzacji aktywów, niemniej jednak w 2014 roku przeprowadził pakietowe sprzedaże (wierzytelności bilansowych i pozabilansowych):

- w I kwartale ponad 10 tysięcy wierzytelności detalicznych zaklasyfikowanych do kategorii ryzyka „stracone”, powstałych w stosunku do osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej (w tym wierzytelności z tytułu kart kredytowych) o zadłużeniu ogółem 191,6 miliona PLN, 495 tysięcy EUR i 10,7 milionów CHF oraz prawie 890 wierzytelności gospodarczych zaklasyfikowanych do kategorii ryzyka „stracone” o zadłużeniu ogółem 107,9 milionów PLN, 34 tysiące EUR i 360 tysięcy CHF;
- w II kwartale 182 wierzytelności detalicznych zabezpieczonych hipotecznie, zaklasyfikowanych do kategorii ryzyka „stracone”, powstałych w stosunku do osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej o zadłużeniu ogółem 26,7 miliona PLN, 154 tysiące EUR i 4,5 milionów CHF, blisko 830 wierzytelności gospodarczych zaklasyfikowanych do kategorii ryzyka „stracone” o zadłużeniu 80,2 miliona PLN, 61 tysięcy EUR, 68,5 tysiące CHF i 0,6 tysiące USD oraz 83 wierzytelności wobec klientów instytucjonalnych zaklasyfikowanych do kategorii ryzyka „stracone” o zadłużeniu 216 milionów PLN, 2,8 miliona EUR i 637 tysięcy CHF;
- w III kwartale ponad 7,2 tysiące wierzytelności detalicznych zaklasyfikowanych do kategorii ryzyka „stracone”, powstałych w stosunku do osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej o zadłużeniu ogółem 159 milionów PLN, 37 tysięcy EUR, 4,8 miliona CHF i 297 tysięcy USD;
- w IV kwartale 10,5 tysiące wierzytelności detalicznych zaklasyfikowanych do kategorii ryzyka „stracone”, powstałych w stosunku do osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej (w tym wierzytelności z tytułu kart kredytowych) o zadłużeniu ogółem 146,8 miliona PLN, 123 tysiące EUR, 3,8 miliona CHF i 407 tysięcy USD oraz ponad 1,1 tysiące wierzytelności gospodarczych zaklasyfikowanych do kategorii ryzyka „stracone”, zaklasyfikowanych do kategorii ryzyka „stracone”, o zadłużeniu ogółem 224 miliony PLN, 0,1 tysiące EUR, 3,1 miliona CHF i 0,2 tysiące USD oraz 54 wierzytelności wobec klientów instytucjonalnych zakwalifikowanych do kategorii ryzyka „stracone” o zadłużeniu ogółem 115,5 miliona PLN i 2,2 miliona USD.

Łączna wartość bilansowa rezerw na potencjalne roszczenia z tytułu sprzedaży wierzytelności na dzień 31 grudnia 2014 roku wynosiła 1 785 tysięcy PLN (na dzień 31 grudnia 2013 roku wynosiła 2 087 tysięcy PLN). W wyniku sprzedaży wierzytelności zostały przeniesione wszystkie ryzyka i korzyści, w związku z powyższym Grupa Kapitałowa zaprzestała ujmowania tych aktywów. Bank nie otrzymał papierów wartościowych z tytułu powyższych transakcji.

INFORMACJE DOTYCZĄCE PODMIOTU UPRAWNIIONEGO DO BADANIA SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH ORAZ ZDARZENIA NASTĘPUJĄCE PO DNIU KOŃCZĄCYM OKRES SPRAWOZDAWCZY

72. Informacje dotyczące podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych

Podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych, z którym PKO Bank Polski SA zawarł umowę na badanie niniejszego sprawozdania finansowego, jest PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o. Umowa o przeprowadzenie badania sprawozdania finansowego PKO Banku Polskiego SA i skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA została zawarta w dniu 18 czerwca 2014 roku. Łączna wysokość wynagrodzenia netto PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o. z tytułu badania sprawozdania finansowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego PKO Banku Polskiego SA wyniosła w 2014 roku 1 540 tysięcy PLN (2013: 1 140 tysięcy PLN), z tytułu usług poświadczających, w tym przeglądu sprawozdań finansowych wyniosła w 2014 roku 2 568 tysięcy PLN (2013: 1 731 tysięcy PLN). Wysokość pozostałego wynagrodzenia netto wypłaconego PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o. z tytułu świadczenia innych usług na rzecz PKO Banku Polskiego SA wyniosła w 2014 roku 2 597 tysięcy PLN (2013: 341 tysięcy PLN).

73. Zdarzenia następujące po dniu kończącym okres sprawozdawczy

- W wyniku zaprzestania obrony minimalnego kursu EUR/CHF przez bank centralny Szwajcarii w styczniu 2015 roku doszło do istotnej aprecjacji franka szwajcarskiego do walut obcych, w tym polskiego złotego. Grupa na bieżąco analizuje wpływ tych zdarzeń na wyniki finansowe w tym na ryzyko pogorszenia jakości portfela kredytów mieszkaniowych denominowanych w CHF. Ryzyko to jest częściowo neutralizowane poprzez spadek referencyjnych stóp procentowych LIBOR CHF (trzymiesięczny LIBOR w lutym 2015 roku kształtował się na poziomie ok. -0,9%). Grupa podjęła szereg działań mających na celu pomoc klientom i jednocześnie ograniczenie wzrostu ryzyka kredytowego związanego ze wzrostem kursu CHF – między innymi obniżenie transakcyjnych kursów wymiany CHF/PLN po którym następuje przeliczenie kwoty CHF do spłaty (tzw. spread walutowy) i uwzględnienie ujemnej stopy LIBOR dla wszystkich klientów. W ocenie Grupy działania te pozwalają na utrzymanie zdolności kredytowej do bieżącej obsługi zadłużenia wynikającego z kredytów mieszkaniowych w CHF na poziomie nie niższym niż w grudniu 2014 roku.

Poniższa tabela prezentuje analizę jakościową kredytów w CHF (dane Banku)

Kredyty i pożyczki udzielone klientom według metod kalkulacji odpisów w CHF (w walucie oryginalnej)	31.12.2014			
	Instytucje finansowe	Przedsiębiorstwa	Gospodarstwa domowe	Razem
Wyceniane według metody zindywidualizowanej, w tym:	2 912	169 951	188 969	361 832
ze stwierdzoną utratą wartości	2 912	169 951	188 969	361 832
Wyceniane według metody portfelowej, ze stwierdzoną utratą wartości	-	29 737	1 042 503	1 072 240
Wyceniane według metody grupowej (IBNR)	3 837	309 293	29 252 287	29 565 417
Kredyty i pożyczki udzielone klientom brutto	6 749	508 981	30 483 759	30 999 489
Odpisy na ekspozycje wyceniane według metody zindywidualizowanej, w tym:	(15)	(43 789)	(75 402)	(119 206)
ze stwierdzoną utratą wartości	(15)	(43 789)	(75 402)	(119 206)
Odpisy na ekspozycje wyceniane według metody portfelowej	-	(14 034)	(601 131)	(615 165)
Odpisy na ekspozycje wyceniane według metody grupowej (IBNR)	(23)	(4 401)	(96 252)	(100 676)
Odpisy - razem	(38)	(62 224)	(772 785)	(835 047)
Kredyty i pożyczki udzielone klientom netto	6 711	446 757	29 710 974	30 164 442

Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego na bieżąco monitoruje zmienność kursu CHF, wartość portfela kredytów mieszkaniowych denominowanych w CHF oraz wpływ zmian kursu walutowego na poziom miar adekwatności kapitałowej. Grupa Kapitałowa przewiduje utrzymanie miar adekwatności kapitałowej w 2015 roku na bezpiecznym poziomie z uwzględnieniem zmienności kursu CHF.

Obserwowana przez Grupę Kapitałową PKO Banku Polskiego skala osłabienia PLN wpływa na wielkość posiadanego przez Grupę Kapitałową portfela kredytów walutowych denominowanych w CHF, co przekłada się na wzrost wymogów w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka kredytowego i w konsekwencji powoduje spadek łącznego współczynnika wypłacalności (TCR) oraz współczynnika kapitału podstawowego Tier 1 (CET1).

Grupa Kapitałowa szacuje, że przy kursie CHF/PLN na poziomie 4,20:

- skonsolidowany łączny współczynnik wypłacalności obniżyłby się o 0,29 p.p.,
- skonsolidowany współczynnik kapitału podstawowego Tier1 obniżyłby się o 0,33 p.p.

Powyższe oszacowanie zostało opracowane na podstawie odpowiednich danych skonsolidowanych według stanu na 31 grudnia 2014 roku.

- W lutym 2015 roku, na skutek uwolnienia kursu hrywny przez Narodowy Bank Ukrainy, doszło do znacznej deprecjacji ukraińskiej hrywny w stosunku do walut obcych, w tym do polskiego złotego. Od początku marca 2015 roku, po decyzji o istotnym podniesieniu referencyjnych stóp procentowych na Ukrainie obserwowane jest zmniejszanie się skali deprecjacji hrywny. Grupa na bieżąco analizuje wpływ tych zdarzeń na wyniki finansowe, w tym ryzyko pogorszenia jakości aktywów Grupy Kapitałowej na Ukrainie.
- W dniu 30 stycznia 2015 roku Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników spółki PKO Bankowy Leasing Sp. z o.o. podjęło uchwałę dotyczącą podwyższenia kapitału zakładowego Spółki o 20 000 tysięcy PLN. Wszystkie udziały w podwyższonym kapitale zostały objęte przez dotychczasowego jedynego udziałowca – spółkę PKO Leasing SA.

4. W dniu 10 lutego 2015 roku PKO Bank Polski SA zawiązał spółkę PKO Towarzystwo Ubezpieczeń SA o kapitale zakładowym w wysokości 20 000 tysięcy PLN. Głównym przedmiotem działalności Spółki będzie świadczenie usług w zakresie ubezpieczeń majątkowych.
5. W dniu 6 marca 2015 roku Komisja Nadzoru Finansowego wydała decyzję, w której zezwoliła na rozpoczęcie działalności przez PKO Bank Hipoteczny S.A.
6. W dniu 10 marca 2015 roku Komisja Nadzoru Finansowego wydała zgodę na utworzenie przez PKO Bank Polski SA towarzystwa ubezpieczeń prowadzącego działalność w dziale II (ubezpieczenia majątkowe).

Podpisy wszystkich Członków Zarządu Banku

10.03.2015	Zbigniew Jagiełło	Prezes Zarządu	 (podpis)
10.03.2015	Piotr Alicki	Wiceprezes Zarządu	 (podpis)
10.03.2015	Bartosz Drabikowski	Wiceprezes Zarządu	 (podpis)
10.03.2015	Piotr Mazur	Wiceprezes Zarządu	 (podpis)
10.03.2015	Jarosław Myjak	Wiceprezes Zarządu	 (podpis)
10.03.2015	Jacek Obłękowski	Wiceprezes Zarządu	 (podpis)
10.03.2015	Jakub Papierski	Wiceprezes Zarządu	 (podpis)

Podpis osoby, której powierzono
prowadzenie ksiąg rachunkowych

10.03.2015

Danuta Szymańska
Dyrektor Pionu Rachunkowości

.....
(podpis)